SAVAŞA HİÇ GEREK YOK.

BARIŞA BİR ŞANS: MOR VE ÖTESİ & AYLİN ASLIM • MICHAEL MOORE: BENİM CİCİ SİLAHIM

ROLL

112480 **mart** 2003/03
2 750 000 TL

TORI AMOS

BOB DYLAN

massive attack

RASHIT

ROLL 73

ELECTROCLASH: LADYTRON + FISCHERSPOONER • HAKAN EREN • DEBBIE HARRY • REPLİKAS

björk

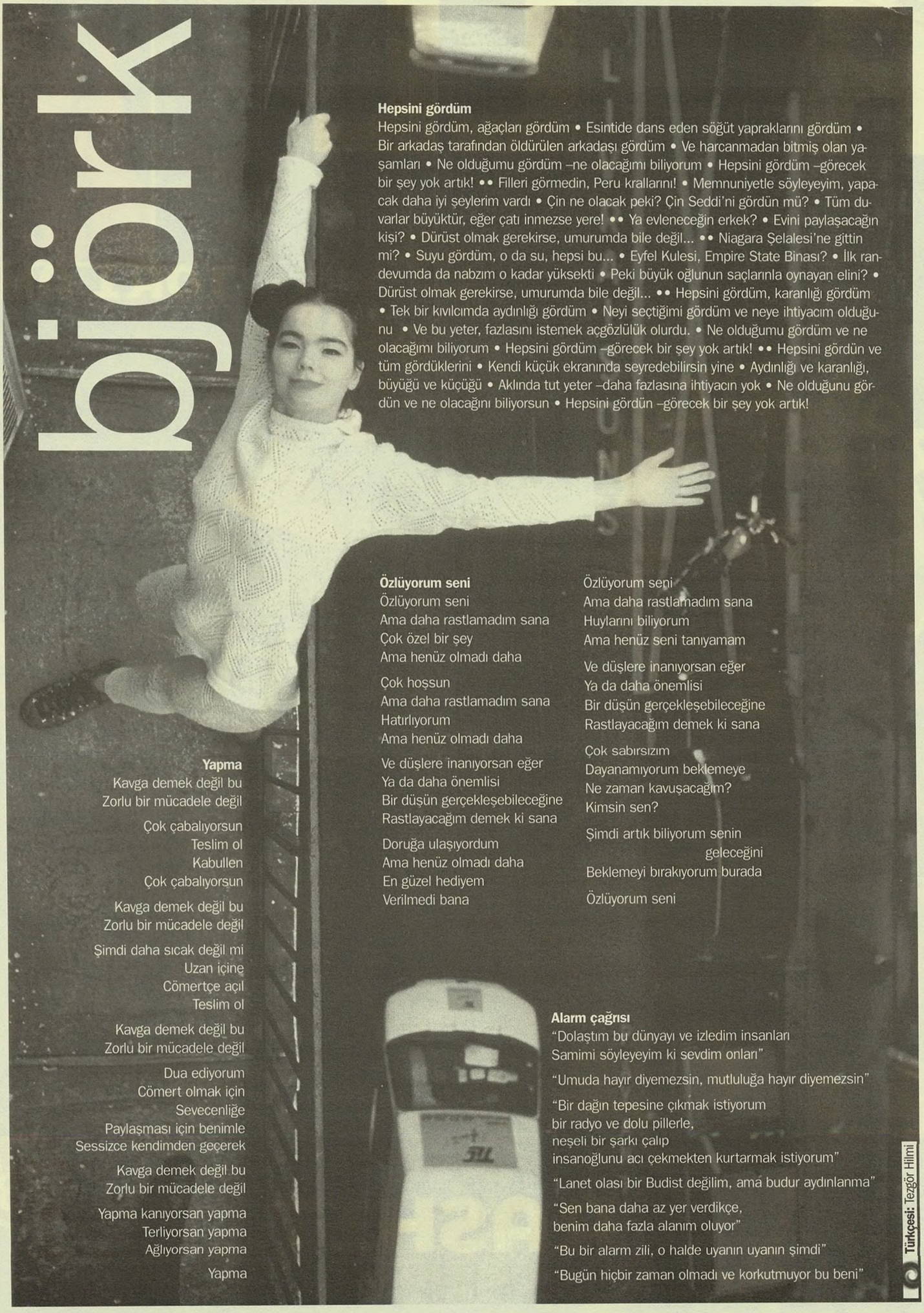

Hepsini gördüm

Hepsini gördüm, ağaçları gördüm • Esintide dans eden söğüt yapraklarını gördüm • Bir arkadaş tarafından öldürülen arkadaşı gördüm • Ve harcanmadan bitmiş olan yaşamları • Ne olduğumu gördüm –ne olacağımı biliyorum • Hepsini gördüm –görecek bir şey yok artık! •• Filleri görmedin, Peru krallarını! • Memnuniyetle söyleyeyim, yapacak daha iyi şeylerim vardı • Çin ne olacak peki? Çin Seddi'ni gördün mü? • Tüm duvarlar büyüktür, eğer çatı inmezse yere! •• Ya evleneceğin erkek? • Evini paylaşacağın kişi? • Dürüst olmak gerekirse, umurumda bile değil... •• Niagara Şelalesi'ne gittin mi? • Suyu gördüm, o da su, hepsi bu... • Eyfel Kulesi, Empire State Binası? • İlk randevumda da nabzım o kadar yüksekti • Peki büyük oğlunun saçlarınla oynayan elini? • Dürüst olmak gerekirse, umurumda bile değil... •• Hepsini gördüm, karanlığı gördüm • Tek bir kıvılcımda aydınlığı gördüm • Neyi seçtiğimi gördüm ve neye ihtiyacım olduğunu • Ve bu yeter, fazlasını istemek açgözlülük olurdu. • Ne olduğumu gördüm ve ne olacağımı biliyorum • Hepsini gördüm –görecek bir şey yok artık! •• Hepsini gördün ve tüm gördüklerini • Kendi küçük ekranında seyredebilirsin yine • Aydınlığı ve karanlığı, büyüğü ve küçüğü • Aklında tut yeter –daha fazlasına ihtiyacın yok • Ne olduğunu gördün ve ne olacağını biliyorsun • Hepsini gördün –görecek bir şey yok artık!

Özlüyorum seni

Özlüyorum seni
Ama daha rastlamadım sana
Çok özel bir şey
Ama henüz olmadı daha

Çok hoşsun
Ama daha rastlamadım sana
Hatırlıyorum
Ama henüz olmadı daha

Ve düşlere inanıyorsan eğer
Ya da daha önemlisi
Bir düşün gerçekleşebileceğine
Rastlayacağım demek ki sana

Doruğa ulaşıyordum
Ama henüz olmadı daha
En güzel hediyem
Verilmedi bana

Özlüyorum seni
Ama daha rastlamadım sana
Huylarını biliyorum
Ama henüz seni tanıyamam

Ve düşlere inanıyorsan eğer
Ya da daha önemlisi
Bir düşün gerçekleşebileceğine
Rastlayacağım demek ki sana

Çok sabırsızım
Dayanamıyorum beklemeye
Ne zaman kavuşacağım?
Kimsin sen?

Şimdi artık biliyorum senin geleceğini
Beklemeyi bırakıyorum burada

Özlüyorum seni

Yapma

Kavga demek değil bu
Zorlu bir mücadele değil

Çok çabalıyorsun
Teslim ol
Kabullen
Çok çabalıyorsun

Kavga demek değil bu
Zorlu bir mücadele değil

Şimdi daha sıcak değil mi
Uzan içine
Cömertçe açıl
Teslim ol

Kavga demek değil bu
Zorlu bir mücadele değil

Dua ediyorum
Cömert olmak için
Sevecenliğe
Paylaşması için benimle
Sessizce kendimden geçerek

Kavga demek değil bu
Zorlu bir mücadele değil

Yapma kanıyorsan yapma
Terliyorsan yapma
Ağlıyorsan yapma

Yapma

Alarm çağrısı

"Dolaştım bu dünyayı ve izledim insanları
Samimi söyleyeyim ki sevdim onları"

"Umuda hayır diyemezsin, mutluluğa hayır diyemezsin"

"Bir dağın tepesine çıkmak istiyorum
bir radyo ve dolu pillerle,
neşeli bir şarkı çalıp
insanoğlunu acı çekmekten kurtarmak istiyorum"

"Lanet olası bir Budist değilim, ama budur aydınlanma"

"Sen bana daha az yer verdikçe,
benim daha fazla alanım oluyor"

"Bu bir alarm zili, o halde uyanın uyanın şimdi"

"Bugün hiçbir zaman olmadı ve korkutmuyor bu beni"

Türkçesi: Tezgör Hilmi

09 Michael Moore

12 Harun Tekin - Aylin Aslım

16 Massive Attack

20 Tori Amos

24 Electroclash

28 Rashit

32 Replikas

40 Bob Dylan

46 Korkmaz Uluçay Elvis'i anlatıyor

57 Hakan Eren

04 Ajans
36 Halkla ilişkiler
38 Satırarası
49 Kıraathane
50 Gayd
52 Albümler
56 Liste
62 Ansiklopedi

Abdurrahim Soğan, Ahmet Eken, Ali Yıldızalp, Alican Tayla, Alişan Çapan, Arslan Eroğlu, Atilla Aydoğdu, Ayşegül Oğuz, Baran Özdemir, Başar Uğur, Cem Sorguç, Cüneyt Cebenoyan, Derya Bengi, Doğan Ertener, Donat Bayer, Duygu Güner, Emin Ekşi, Ender Ergün, Eray Makal, Erdir Zat, Fatih Özgüven, Gökhan Akçura, Gökhan Pamuk, Hakan Dilek, Hakan Lokanoğlu, Halil Kılıçoğlu, HknKrtsh, Hilmi Tezgör, İlker Aksoy, Kerem Demir, Levent Özcan, Mehmet Ali Meram, Melih Katıkol, Merve Erol, Murat Meriç, Necati Sönmez, Nedim Yalgı, Neslihan Say, Nevzat Çalışkan, Ogan Güner, Özhan Binici, Salih Nâzım Peker, Sarp Keskiner, Serdar Beyaz, Serdar Karataş, Sid, Siren İdemen, Sungu Çapan, Şahan Nuhoğlu, Tacide Kaya Güner, Ulaş Özdemir, Ümit Bayazoğlu, Yasemin Avdan, Yiğit Atılgan, Yücel Göktürk, Zeynep Nuhoğlu, Zülal Kalkandelen **baskı:** Stampa **dağıtım:** Bir-Yay **adres:** Büyükparmakkapı sok. Tuna Apt. No 21/4 Beyoğlu - İstanbul **tel-faks** 293 94 80 **yıl** 7 **sayı** 73 **mart** '03 **imtiyaz hakkı:** Nefes Yayıncılık adına Yücel Göktürk **sorumlu yazişleri müdürü:** E. Derya Bengi **ilan irtibat:** Şahan Nuhoğlu (0535 576 21 11) - Orhan Esen (231 53 48)

AYDA BİR YAYINLANIR

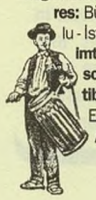

REVOLUTION

HOWARD ZINN

Ne Helen'in yüzü, ne şebeğin kıçı

Eski Atina en çok hayranlık uyandıran toplumsal sistem olagelmiş, demokratik kurumları ve muhteşem kültürü takdirle anılmıştır. Açık fikirli devlet adamları (Solon, Perikles), öncü tarihçileri (Herodot, Tukidides), büyük filozofları (Eflatun, Sokrat) ve olağanüstü oyun yazarları (Akilleus, Sofokles, Euripides, Aristophanes) vardı. M.Ö. 431'de Isparta'ya savaş açtığında, bu, demokratik bir toplumla askerî bir diktatörlük arasındaki savaş olarak görülüyordu. Atina'nın üstün nitelikleri, savaşın ilk günlerinde yapılan bir askerî törende Perikles tarafından dile getirilmişti. Perikles'in konuşması, Tukidides'in "Pelepones Savaşları" adlı eserinde kaydedilmişti:

"Ölenleri anmadan önce, hangi ilkeler, kurumlar ve hayat tarzı sayesinde büyük bir imparatorluk kurduğumuzu hatırlatmak isterim. Demokratik olduğumuz doğrudur, çünkü iktidar azınlığın değil, çoğunluğun elindedir. Herkes adalet önünde eşittir, yoksul olmak bu eşitlikten yararlanmaya engel değildir. Hayat tarzımız rafinedir. Dünyanın bütün zenginlikleri şehrimize akmaktadır. Düşmanlarımızın kendi yurtları için savaşmalarına ve bizim yabancı topraklarda olmamıza rağmen, onların üstesinden gelmekte zorlanmıyoruz. Sizlere Atina'nın büyüklüğünü anlattım, çünkü biz, bahsettiğim ayrıcalıkların hiçbirine sahip olmayanlardan daha büyük bir ödülün peşindeyiz."

Atina'nın demokrasinin bazı niteliklerine sahip olduğu doğruydu. On kabilenin her biri 50'şer temsilci seçiyor, bu temsilcilerden oluşan 500 kişilik konsey kenti yönetiyordu. Ancak bu demokrasi, halkın çoğunluğu için geçerli değildi. 225 bin olan yetişkin nüfusun 125 bini köleydi. "Özgür insanlar"ın da sadece erkek olanları seçme ve seçilme hakkına sahipti. Kölelerin 50 bini imalathanelerde (bu rakam ABD'de, 1990 itibarıyla sanayide çalışan 50 milyon köleyi çağrıştırıyor), 10 bini ise madenlerde istihdam edilmişti. Eski Yunan uzmanı ve Atina hayranı H.D. Kitto şöyle diyor: *"Madenciler son derece insafsız şartlarda çalıştırılıyordu; bu, Atinalıların genel hümanizmi içindeki yegâne kusurdu. Köleler ölene kadar çalıştırılıyordu."* (Kitto ve benzerlerine göre, kölecilik bu harikulâde toplumda bir kusurdu sadece.) Atina'daki yargı sistemi, hiç kuşkusuz, despotların iki dudağı arasındaki adalete tercih edilecek bir uygulamaydı. Ancak, yine de, düşüncelerini gençlere anlattığı için, Sokrat ölüm cezasına çarptırılmıştı. Atina Isparta'dan daha demokratikti, ama bu silahlanma müptelâlığına, yayılmacı siyasetine, savunmasız insanlara acımasızca saldırmasına engel değildi. Isparta'yla yaptıkları uzun savaş boyunca Atina'nın demokratik kurumları ve sanatsal faaliyetleri varlıklarını sürdürdü. Ama ölü sayısı da hızla artıyordu. Savaşın ikinci yılında, kayıpların iyice artması üzerine verdiği söylevde, Perikles, yurttaşlarına gevşememelerini öğütlüyordu: *"Biz büyük bir kentiz. Büyük bir itibarımız var. Buna layık biçimde davranmalıyız. Dünyanın yarısı sizindir. İmparatorluğumuzun alternatifi köleliktir."*

Perikles'in savı ("biz büyük bir milletiz, onun uğruna ölmeye hazırız") bugünlere kadar ulaşmış ve takdir görmüştür.

Isparta'yla savaş 27 yıl sürdü. Ve Atina, nüfusunun dörtte birini yitirdi.

Atina, özgür ve erkek yurttaşlarına karşı ne kadar liberalse, savaştaki kurbanlarına karşı o kadar acımasızdı. Kurbanlar savaştıkları Ispartalılardan ibaret değildi, iki ateş arasında kalan herkes Atinalıların zulmünden nasibini alıyordu. Savaş sürerken, Kitto'nun ifadesiyle "bir tür sorumsuzluk" ortaya çıktı. Melos adası sakinlerinin başına gelenler "bir tür sorumsuzluk" olarak telâkki edilebilir mi acaba? Atina, Meloslulardan hükümranlıklarına boyun eğmelerini talep etti. Melosluların cevabı, Tukidides'in naklettiğine göre, şöyleydi: "Bizim efendimiz olmanız sizin çıkarınıza olabilir, ama bu bizim çıkarımıza olabilir mi?" Meloslular boyun eğmediler, çarpıştılar ve yenildiler. Tukikides olanları şöyle anlatıyor: "Atinalılar askerlik çağındaki herkesi katletti, çocukları ve kadınları köle yaptı." Bu olaydan kısa bir süre sonra, Euripides ünlü savaş karşıtı oyununu, "Troyalı Kadınlar"ı yazdı.

İnsanlık tarihinin en kanlı savaşının arifesinde, 1935'te, Fransız oyun yazarı Jean Giradoux'nun kaleme aldığı "Troya Savaşı Olmayacak" (La guere de Troi n'aura pas lieu), İsa'dan bin küsur yıl önce cereyan eden ve efsaneye göre güzel Helen'in Troyalılar tarafından kaçırılması yüzünden çıkan savaşı konu alıyordu. Oyunun bir sahnesinde, Giradoux, Hecuba adlı ihtiyar bir kadınla Demokos adlı Troyalı bir asker arasında geçen bir diyalogla savaşın çirkinliğine dikkat çeker:

"Demokos: Gitmeden önce söyle bize Hecuba, savaş neye benziyor?

Hecuba: Şebeğin kıçına. Şebek ağaca çıktığında, arkası bize dönükken gördüğümüz manzara savaşın ta kendisidir: Kırmızı, pul pul, şeffaf, iğrenç bir perukla çevrelenmiş...

Demokos: Savaşın iki yüzü var yani: Biri Helen'inki, öteki de anlattığın gibi."

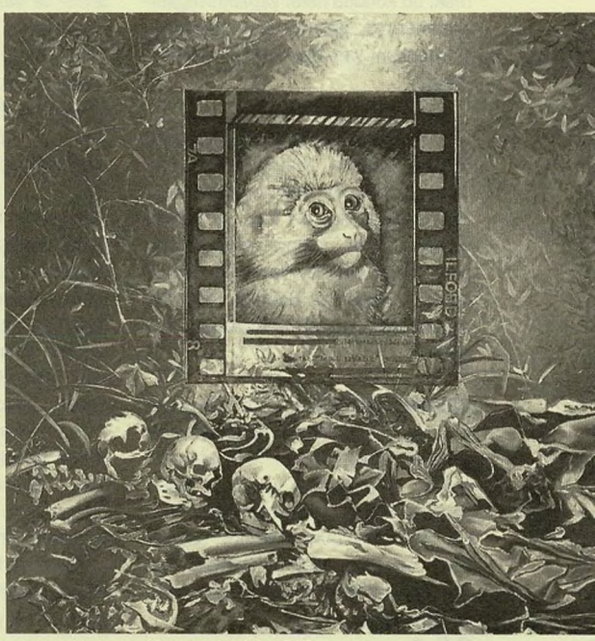

Jacques Monory, "Ressam No:2", 1985

Çünkü kuyruk ineği sallayamaz.
Çünkü orman uçamaz güvercine.
Çünkü söylemedi son sözlerini taşlar.
Çünkü yükselir tezek tepeleri ve çöker imparatorluklar.
CHARLES SIMIC

Vahşi muzafferleri tanımak daha zordur çünkü zaferleri vahşetlerini saklar. Yenilenlerin vahşiliği ise normaldir.
JOHN BERGER, Kral

Ölmeden önce ölürsen, ölürken ölmezsin
(Yunanistan'da Aynaroz dağında, bir manastırdaki bir yazıt)

Yaşlanan biz değiliz, zaman. Hatta bizden daha çabuk yaşlanıyor. Bunun farkında mı? Ama sona ermekte acele ediyormuş gibi bir hali var. Ne olursa olsun biz son derece genç öleceğiz. **JEAN BAUDRILLARD**, Cool Anılar

Belki de bu dünya başka bir gezegenin cehennemidir. **ALDOUS HUXLEY**

15 Şubat'ta Londra'da gerçekleşen devasa savaş karşıtı yürüyüşte **3D** ve **DAMON ALBARN**'ın yanısıra **BILLY BRAGG** ve radyocu **JOHN PEEL** da görüldü. Basına mülâkat veren sanatçılar arasında en sert konuşanlardan biri **MS DYNAMITE**'ti: "Daha ne kadar yalan söyleyip bu ülkeyi aldatacaksın Blair, bunca laf edeceksin de hâlâ ağzından bir kelime doğru çıkmayacak? Zekamızı küçümsemeye kalkma. Bırak da hakikatler konuşulsun. Ben çözümün savaş olmadığına inanıyorum. Savaş vaaz eden şeytanın elçisi olmuş demektir, kötülük onun ruhunu karartmıştır..." Aynı gün New York sokaklarını arşınlayan yüzbinlerce barış yanlısının starları ise **PATTI SMITH** ve **MOS DEF** oldu.

U2 yeni albüm için kolları sıvadı. Geçenlerde Martin Scorsese'nin "Gangs of New York" adlı filmi için yaptıkları "The Hand That Built America" ile Altın Küre kazanan İrlandalı grup, Dublin'de stüdyo kayıtlarına başladı. Bono, "herhalde ilk kez 'gitar' üzerine kurulu bir şeyler yapıyoruz" diyerek albüme dair ipuçları verdi. Bu arada, **BONO** ve **BOB GELDOF** yoksul Afrika ülkelerine yardım amaçlı kurulan DATA (Debt, AIDS, Trade In Africa –Afrika'da Borçlanma, AIDS ve Ticaret) vakfına üye oldu. Bono, şöyle konuştu: "Bu üç mesele, Afrika'yı en çok baskı altında tutan üç şey. Dünya Ortadoğu'da olup bitenlere ve terörizm yükselişine odaklanmakta haklı, ama Afrika'daki AIDS mücadelesini de hesaba katmak, bu konuda neler yapabileceğimizi göstermek, giderek yaygınlaşan anti-Amerikan, anti-Batı öfkeyi dengeleyebilir..."

San Francisco punk'çıları **DEAD KENNEDYS**, efsane liderleri Jello Biafra'dan yoksun bir biçimde, 2001'deki "toparlanma" sonrası ikinci Avrupa ziyaretine çıkıyor. Japonya ve Rusya'dan sonra grup East Bay Ray, Klaus Flouride, D.H. Peligro ve Brandon Cruz'dan oluşan yeni kadrosuyla İngiltere'yi turlayacak.

GEORGE HARRISON şubat sonundaki 60. doğumgününde bir tribute albümle anılıyor. "Songs From The Material World" adını taşıyan albümde Harrison'ın parçalarını Kinks'ten Dave Davies, The Who'nun merhum basçısı John Entwistle, MC5'tan Wayne Kramer ve They Might Be Giants gibi isimler yorumluyor...

Efsane yapımcı **PHIL SPECTOR** Los Angeles'ta 40 yaşındaki bir kadını öldürdüğü iddiasıyla tutuklandı. 62 yaşındaki Spector, bir zamanlar OJ Simpson'ı savunan avukatın büyük çabaları sonucunda, bir milyon dolarlık kefaletle serbest bırakıldı.

EMRET BAKANIM

60'ların sonlarında Brezilya müziğinde hem yenileşmeci bir hareket olan, hem de toplumsal muhalefet dozunu yüksekte tutan Tropicalismo'nun en önemli ismi Gilberto Gil, ülkesinde solcu Lula kabinesinin kültür bakanı oldu. "Brezilya'nın Bob Marley'i" Gil, aslında Yeşil Parti'nin neferi. Ama Yeşiller, Lula'nın İşçi Parti'sini seçimlerde destekliyor... Askerî rejim zamanında sürgün yiyen, 70'lerin ikinci yarısını İngiltere'de geçiren Gil, yasaklar kalktıktan sonra, başkanın halk tarafından seçilmesi talebiyle yola çıkan "Diretas Ja" (Sen Yönet, Hemen) kampanyasına aktif destek vermiş ve Lula'yla ahbaplığını o dönemde ilerletmişti. Gilberto Gil, Lula'nın bakanlık teklifini önce reddetti. Müziğe ara vermek istemediğini söyledi. Ama "sen Brezilya'nın hazinesisin, tabii ki aynı zamanda müziğine devam etmelisin" sözlerine ikna olarak koltuğa oturdu. Yakışır.

THE CURE'dan bir DVD haberi: Robert Smith ve saz arkadaşlarının geçen kış Almanya'da verdiği efsane konser, "Dark Trilogy" adıyla ilkbahar aylarında yayınlanacak. Grup konserde üç karanlık albümü "Pornography", "Disintegration" ve "Bloodflowers"dan şarkılar seslendirmişti.

New York'lu **YEAH YEAH YEAHS** bir albüme dönüşecek yeni şarkılarının kayıtlarını bitirdi. Taze rock'n'roll'cular stüdyoda, daha önce Smashing Pumpkins, U2 ve Ash'in yanında gördüğümüz Alan Moulder'ın kanatları altındaydı. Bu ilk "uzun metraj" çalışma "Fever to Tell" adını taşıyacak. Üçlünün gitaristi Nick Zinner şöyle demiş: "Karanlık ve agresif bir rock albümü. Ama duygusallığı elden bırakmıyor." Grup en son geçen senenin sonlarında "Machine" isimli bir EP yayınlamıştı.

ROLLING STONES, bunca yıllık tarihinde ilk defa Çin'de konser verecek. Nisan ayında Şangay ve Beijing'de çalacak olan grup, komünist Çin'in konser için izin verdiği çok az Batılı gruptan biri olacak.

POLLY JEAN HARVEY 2000'de çıkardığı "Stories From the City, Stories From the Sea"den sonraki ilk albümünün kayıt çalışmalarını bitirmek üzere... Sanatçı, BBC1'de, yeni "bebeğinin" öncekilere oranla daha "rahatsız edici, çirkin, oldukça karanlık ve bluesy" olduğunu söylemiş ve eklemiş: "Yeni bir yer keşfetme çabasıyla hep daha önce çıkan albümlerimin zıttı yönde hareket etmeye çalışıyorum." İsmi henüz belli olmayan albüm, yaza girmeden yayınlanacak. PJ Harvey, en son Queens of the Stone Age elemanlarıyla birlikte "Desert Sessions" serisinin dokuzuncu albümüne iştirak etmişti.

AC/DC Elektra şirketiyle son albümünü hazırlıyor. Bundan sonraki iki albüm Epic'ten yayınlanacak. Bu transfer sayesinde eski albümleri de elden geçirilip yeniden basılacak. Young biraderler, yeni AC/DC albümünün prodüktörlüğü için vaktiyle kendileriyle "Back In Black", "Highway To Hell", "For Those About To Rock" gibi başyapıtlar çıkaran Robert John "Mutt" Lange'ı da düşünüyor.

Kevin Kline, büyük bestekâr **COLE PORTER**'ı Irwin Winkler'ın "De-Lovely" adlı filminde canlandıracak. Çekimlerine önümüzdeki mayısta başlanacak olan film, Porter'ın, "eşcinsel" dedikodularını yalanlamak için sonradan evlendiği Linde Lee Porter'la arasındaki platonik bağ üzerine inşa edilecek.

DANDY WARHOLS "Welcome To The Monkey House" adlı yeni albümünü mayısta yayınlayacak. Albümün prodüksiyonunu Tony Visconti ve Duran Duran'dan Nick Rhodes üstlendi. Dandy Warhols tayfası, parçalardan birinin yazımına katkıda bulunan Evan Dando'yu ve Chic'ten Nile Rodgers'ı misafir olarak ağırlıyor yeni albümde...

"Come With Us" albümünden hemen sonra çıktıkları uzun dünya turnesinden ardından **CHEMICAL BROTHERS** yeni albüm için stüdyoya girdi. İkili, adet olduğu üzre yeni albümde de çeşitli misafir sanatçılara yer vermeyi planlıyor. Flaming Lips ismi kesinleşti. Henüz teyid edilmese de, Blur'ün adı da sıkça duyuluyor.

John Densmore, eski takım arkadaşları Ray Manzarek ve Robbie Krieger'in **DOORS**'u yeniden aynı adla canlandırmalarına karşı çıkıyor. Manzarek ve Krieger, efsane grubu, The Cult'tan Ian Astbury ve Police'ten Stewart Copeland'la takviye edip yollara düşmeye hazırlanıyordu. Densmore bu birleşmeye mani olmayı düşünmüyor, fakat isim ortaklığına karşı çıktığını ısrarla belirtiyor.

Vancouver'da stüdyoya kapanan **R.E.M.** hummalı bir faaliyet içinde. Şimdiden dört albümlük şarkı yazmışlar, ama bu çalışkanlığa rağmen, R.E.M.'den bu sene albüm beklemek zor. Ancak Ekim 2003'te çıkması öngörülen bir "best of" için parça ayıklamaya başladılar bile. R.E.M. büyük bir turne projesiyle yazı yollarda geçirecek. İstanbul konseri için pazarlıklar sürerken, üçlünün haziran sonunda İngiltere'de ünlü Glastonbury festivalinde sahne alacağı kesinleşti.

SMOG 2002 yazında kaydettiği "Supper" adlı albümü nisanda yayınlayacak. Grubun lideri Bill Callahan, şu sıralar bir yandan yazdığı romanla meşgul oluyor ve tiyatro oyunları kaleme alıyor, diğer yandan harıl harıl resim yapıyor.

NE ME QUITTE PAS

Ute Lemper kültürlerarası kabare yolculuklarına devam ediyor. Yeni yayınlanan albümü "But One Day..."de kendi şarkılarının yanısıra Kurt Weill'lara, Astor Piazzola'lara, Bertolt Brecht/Hans Eisler eserlerine yer vermiş. "Lena" isimli Lemper bestesinde Laurie Anderson'ın kemanı başrolde. Cazcılara da, rock'çulara da kendini sevdirmesini bilen Lemper'in albümünde iki de Jacques Brel sürprizi var: Sanatçı "Ne me quitte pas"yı Fransızca, "Amsterdam"ı İngilizce seslendiriyor.

04→

yonca akçay
birsen ş. canbaz
ayfer kalsın
mehmet kutlu
mark mitchell
peter smolens
yıldız şermet
kemal tufan
ayla y. tuncer

plan b

meşrutiyet c. kıblelizade s. tepe han 1/6 şişhane 80050 istanbul tel: (0212) 251 4023 fax: (0212) 251 4024 e-mail: info@planb.com.tr www.planb.com.tr

DİLİM DOLUCA HATİCE GÖKÇE MART MATBAACILIK SANATLARI MyMoon PATATES BASKI RICHMOND TÜRSAB TOTAL

Anahtar deliğine gözümü daha iyi yapıştırmalıyım ve bir de bakmalıyım ki: Tarih sakalını kesmiş, saçını sıfır numara traş etmiş, sonra da kanlı hançerini Tuna'ya atıp eline bir elektrogitar alarak en işlek metro geçidinde "Get Together" şarkısını çalıp söylemeye durmuştur. Önünde, Venüs gezegeninde işlenmiş, uzay mavisi, ağırlıksız bir mendil serili. Gelip geçen bu mendile öpülüp koklanmış, sevilip okşanmış çok eski, çok değerli birer gözyaşı damlası bırakmalı, damlalar nehir olup insanlığın öldürgen silahlarının ateşini söndürmeli. **ADALET AĞAOĞLU**, Romantik Bir Viyana Yazı

Zehir tembeldir. Saldırdığı gövdeyi kendi kendisini mahvetmeye sevkeder. Umutsuzluk gibi çalışır. Umutsuzluk da zehirdir. Yıkıcı enerjisini kurbanın kendisinden alır. **JOHN BERGER**, Kral

Hatır için fotojenik gülümseme, bir savunma mekanizması, yırtıcı bir hayvandan kurtulmak için ölü taklidi yapma biçimi değil mi? **JEAN BAUDRILLARD**, Cool Anılar

1999'da çıkardığı "Exile in Guyville"den beri "geri dönüşü" beklenen **LIZ PHAIR** sonunda planını açık etti. Sundance Bağımsız Film Festivali'nde üçü yeni dokuz parçadan oluşan bir mini konser veren sanatçı, yeni albüm haberini de sahneden duyurdu. Mayıs ayında çıkması beklenen albümün adı "Happy Tragic Things".

TRICKY, Los Angeles'da kaydettiği yeni albümü "Vulnerable"la mayıs ayında geri dönüyor. Sanatçının bu albümdeki yeni arkadaşı İtalyan şantöz Costanza Francavilla.

Yedi astronotun ölümüne neden olan uzay mekiği Columbia kazası, **WEEZER** grubunu da derinden etkiledi. Kazada yaşamını yitiren astronotlardan biri, 41 yaşındaki William McCool grubun hayranıydı. Kazadan bir hafta önce yapılan bir radyo yayınında "iyi bir albüm dinleyerek dünyayı izlemenin güzelliğinden" söz eden McCool'un dinlediği "iyi albüm", uzay aracına yanında götürdüğü ilk Weezer albümüydü. McCool, yola çıkmadan önce grup elemanlarına Columbia yaka kartları yollamış ve mekiğin fırlatılış törenine davet etmişti.

2003 Brit Awards'da **COLDPLAY** "en iyi İngiliz grup" ve "en iyi İngiliz albümü" ödüllerini alırken, **MS DYNAMITE** "en iyi İngiliz kadın sanatçı" oldu. "En iyi İngiliz erkek sanatçı" Robbie Williams, "en iyi uluslararası grup" Red Hot Chili Peppers, "en iyi uluslararası albüm" "The Eminem Show", "en iyi uluslararası çıkış yapan sanatçı" Norah Jones oldu...

NORAH JONES Grammy'leri de silip süpürdü: "En iyi yeni sanatçı", "yılın albümü", "en iyi vokal albümü", "en iyi kadın pop vokal" ödülleri Jones'un oldu.

ARİF MARDİN'se "yılın prodüktörü" seçildi. **BRUCE SPRINGSTEEN** de "The Rising" albümüyle üç Grammy ("en iyi rock albümü", "en iyi erkek rock vokal" ve "en iyi rock şarkısı") kazandı. Paul Simon ve Art Garfunkel'ın küçük konseriyle açılan gecede, **THE CLASH**'in "Westway To The World" klibi "video onur ödülü"nü aldı. Sahnede "London Calling"i okuyan ekipse şahaneydi: Bruce Springsteen, Elvis Costello, Dave Grohl, E Street Band'den Steven Van Zandt, No Doubt'tan Tony Kanal, Attractions'dan Pete Thomas...

DEBBIE HARRY

ZAMAN DEĞİŞTİ, HER ŞEY SULANDI

Blondie bir yandan konserlerini sürdürüyor, bir yandan da yeni yayınlanan "Best of Blondie" albümünden ekmek yiyor. 70'ler sonu New York'unun paslanmaz ekibine ilgi dorukta... Debbie Harry'nin sesinden alıştığımız reggae şarkısı "The Tide Is High" bugünlerde bir Atomic Kitten hitine dönüştü, daha geçen gece Grammy törenlerinde Kylie Minogue ve Justin Timberlake, Blondie klasiği "Rapture"ı coverladı... Blondie'nin sarışını Debbie Harry, Independent'a dünleri ve bugünleri değerlendirmiş.

Bugünden geriye Blondie'ye baktığında, bu grubu bu kadar önemli ve farklı yapan en büyük etken ne sence?

Deborah Harry: Bence Blondie'nin sahne performansı! Grubun performansı her zaman kavramsaldı. İlk dönemimizde bir gün deri pantolonla, ertesi gün gelinlikle, bir sonraki seferse tamamen sürreel bir kıyafetle sahneye çıkabiliyordum. İki-üç kişiden oluşan, kalabalık bile denmeyecek topluluklara o kadar çok konser verdik ki... Bu sadece kafamızda beliren fikri uygulama konusunda bizi rahatlatıyordu ve deneysel takılabiliyorduk. Partnerim Chris Stein da bir sanat okulu öğrencisi olarak bu tür şeylere çok kafa yoruyordu.

Senin hikayen garip bir biçimde Patti Smith'in hikayesine benziyor...

Doğru olabilir. İkimiz de 60'ların sonunda New York'a geldik ve tek istediğimiz sanatçı olmaktı. Ben geldiğimde 18 yaşımdaydım, ama zannedildiği gibi Warhol çevresiyle çok yakın bir ilişkim olmadı hiç. Hep uzaktan uzağa tanır ve izlerdim onları. Ama ilgim büyüktü ve onları harika tipler olarak benimsemiştim. Hayat biçimleri çok ilgimi çekiyordu. Bazılarıyla daha yakın ilişkim oldu elbette. Mesela Taylor Mead çok tatlı bir adamdı. Eric Emerson tam bir dosttur. Nico çok tatlı bir insandı. Viva'yla daha sonra tanıştım ve onunla da aramız gayet iyiydi. O zamanlar cahildim ve neyin ne olduğunu bilmiyordum doğrusu. Nehrin öbür yakasından gelme bir kızdım sadece. Tek bir düşünce içinde sıkışıp kalmayacağım bir yere ulaşmak istiyordum; büyük fikirlerin peşindeydim. O zamanlar kadınlar için pek fazla kariyer şansı yoktu. Annemin tek istediği, evlenip çoluk çocuğa karışmamdı. Bense daha sıradışı, daha tekinsiz bir ortamın parçası olmak istiyordum. Sanatçı olmak istiyordum, oysa sanatla uzaktan yakından alâkası olmayan bir ortamdan geliyordum. Bu yüzden New York bir okul gibiydi; belirsizlikler denizinde yüzmek gibi.

Patti Smith kadını olmadığı için birçok problemle karşılaşmıştı. Sense, tam aksine, fazla kadınsı olduğun için...

Benim bir sevgilim vardı. Chris Stein'ın varlığı, bir dereceye kadar benim aşağılanmamı önlüyordu. Fiziksel olarak korunma altındaydım diyebilirim. Ama basında yeterince yerden yere vurdular beni. "Biraz hoppa" gibi bir tabirle toparlanabilecek bir eleştiri bombardımanı vardı üzerimde. Sahnede seksî bir şeyler yaparsam eleştiriliyordum, ama aynı şeyleri erkeklerin yapması gayet doğal karşılanıyordu. Evet, belki de biraz hoppaydım, ama bunun yanısıra pek çok şey daha vardı.

1990'ların müzik endüstrisi ise artık hoppalığı kullanıyor ve erkeklere seks sembolleri satıyor.

Benim esinlendiğim şey sinemaydı. Belki de rock müziğe getirmiş olduğum şey sinematik bir anlayış olabilir. O günlerde bu özgün bir şeydi. O dönemde bir erkek dergisine kapak fotoğrafı çektirmek gibi teklifler geldiğinde bunları işimin gereği, otomatik şeyler olarak algılardım. Bana çok aykırı ya da şok edici gelmezdi herhalde. Ama bugün bir klip çekmek istiyorsanız, teşhirci olmanız tek çare. Atomic Kitten'ın nasıl bu kadar cazip hale getirildiğini anlayabiliyorum. Tamamen farklı bir şeyi başka bir şeyle nasıl karıştırdıklarını görmek gerçekten ilginç. Bir Spice Girls olayı var burada. Bugünlerde etrafta genelgeçer kurallara uygun, herhangi bir ifade isteğinden ya da kaygı ve öfkeden kaynaklanmayan o kadar çok şey var ki. Bir prodüktörün iki-üç kişiyi bir araya getirip grup kurmasını kabullenmem mümkün değil, çünkü arkasında gerçeklik yok.

O zamanki hit parçalarınız bugün DJ'ler tarafından tekrar tekno olarak dolaşıma girdi. Saf ve özgün pop art'ın değeri sanki tekrar anlaşılıyormuş gibi duruyor. Bu değişim senin için ne ifade ediyor?

Zaman çok değişti. Her şey biraz sulandı. Rock'n'roll'u bu kadar ilginç kılan, bu müziğin Öteki'ni temsil etmesiydi. Kabullenilmeyen, reddedilen bir müzikti rock'n'roll. Bu yüzden içinde yaramazlığı ve tehlikeyi barındırıyordu. Onu kimilerinin gözünde sanat haline getiren de bu konumuydu zaten. Bugünse müzik endüstrisinin merkezine yerleşmiş durumda; bahsettiğim tehlike ve yaramazlık duygularını artık temsil edemez. Sentetik bir şeye dönüştü. Bir zamanlar doğası gereği olduğu şeyin sentetik kıyafeti gibi duruyor. Peki bundan sonra ne olur? Kim bilir!

Çeviren: **Ogan Güner**

Will Oldham (Bonnie "Prince" Billy) "son bir yıl boyunca dinlediğiniz en iyi albümler hangileri?" sorusuna cevap vermiş: *1.* **FAIRPORT CONVENTION** Liege and Lief *2.* **VAN MORRISON** Common One *3.* **QUIXOTIC** Mortal Mirror *4.* **FİKRET KIZILOK** Zaman Zaman *5.* **IGGY POP** New Values *(Bir Japon internet sitesinden)*

Vücutların kişiliği açıkladığı söylenir. Yanılıyorlar. Vücutlar bize oyun kağıdı gibi dağıtılmıştır. Kişilik, sende olanı nasıl oynadığınla başlar. **JOHN BERGER**, Leylak ve Bayrak

Aynadaki görüntünü beğenmiyorsan, aynayı değil, yüzünü kır. *(İran atasözü)*

Karanlıkta balık avlar gibi, / bana sorarsan / düşüncelerimiz oltadır / yüreklerimiz çiğ yem. **CHARLES SIMIC**

Mutluluğa her türlü yakınlık buluğ çağı bunalımlarını depreştirir. **JEAN BAUDRILLARD**, Cool Anılar

METALLICA yeni stüdyo albümünü haziran başında yayınlamayı düşünüyor. Metal neferlerinin, "St. Anger" albümüyle artık özlerine dönecekleri söyleniyor. Bu arada Bruce Sinofsky ve Joe Berlinger isimli iki sinemacı, bir Metallica belgeseli hazırlama uğruna, bütün vakitlerini grupla birlikte stüdyoda geçiriyor. Grupla yollarını ayıran basçı Jason Newsted'sa yılların thrash grubu **VOIVOD**'la çalışmaya başladı.

"Geçici trio" **BLUR**'de Graham Coxon'dan boşalan yeri doldurabilecek gitarist arayışı sürüyor. Ama galiba bu arayışla daha çok gazeteciler meşgul: Yakıştırdıkları isimler arasında Stone Roses'tan John Squire, Embrace'ten Richard McNamara, Happy Mondays'den Mark Day ve hatta Johnny Marr var. Blur cephesinden gelen yarı-resmî haberlere bakarsak, gerilerden kopup gelen The Verve'den Simon Tong ipi göğüsleyecek gibi gözüküyor. Grubun uzun süredir beklenen yeni albümü "Thin Tank" ise mayısta yayınlanacak gibi gözüküyor. Albümde prodüktörlük koltuğuna Ben Hillier oturdu, ama daha yüksek tempolu iki şarkıda bu görevi Norman Cook üstlendi. Albümden çıkan ilk single "Out Of Time" adını taşıyacak.

Amerikalı **EELS**'dan iki albüm haberi birden: Grubun "Shootenanny!" isimli albümü haziran ayında günyüzü görecek. Grubun lideri ve şarkıcısı E ise, MC Honky kod adıyla solo albümü "I Am The Messiah"ı mart ayında yayınlayacak. R.E.M.'e de davuluyla eşlik eden Joey Waronker, bu projede E'nin en büyük yardımcısı.

FUGEES mart sonlarında ilk "Greatest Hits"ini yayınlayacak. Albümde Wyclef Jean, Lauryn Hill ve Pras'in solo albümlerinden parçalara da yer var.

ALTMIŞ YAŞ

19 Ocak 1943 doğumlu Janis Joplin, yaşasaydı, şimdi 60 yaşında olacaktı. Onu anmak, doğumgününü kutlamak isteyenler için "The Essential Janis Joplin" albümü 30 hit parçayla emre amade. Birkaç yıla sığdırdığı plaklarıyla rock dünyasının en önemli kadın şarkıcıları arasında yer alan Joplin'in bu ikili derleme albümünde "Kozmic Blues"dan "Mercedes Benz"e, "Down On Me"den "Me and Bobby McGee"ye, ne ararsanız var.

New wave yıllarının unutulmaz ismi, o unutulmaz yıllara geri dönüyor: Uzun süredir klasik müzik ve caz etkileşimli kompozisyonlarıyla salonlarda boy gösteren **JOE JACKSON**, "Look Sharp!" dönemindeki arkadaşlarıyla birlikte yeni albüm hazırladı. Gitarda Gary Sanford, basta Graham Maby ve davulda Dave Houghton'un yer aldığı Joe Jackson Band kadrosu, "Volume IV" albümünü bu ay içinde yayınlayacak.

SYSTEM OF A DOWN'dan Shavo Odadjian klip yönetmenliği işine hız verdi. Geçen yıl SOAD'ın "Toxicity" klibine yönetmen olarak imza atan bas gitarist, rap kolektifi Taproot'a da bir klip çekti. Sırada Spineshank ve Stun'ın klipleri var.

Galler'in serin havasından kaçıp Los Angeles'ta stüdyoya giren **STEREOPHONICS** dördüncü albümlerinin kayıtlarına başladı. Albümün ilk single'ı "Madam Helga" nisan ayında piyasada olacak.

THE SMITHS elemanları Johnny Marr ve Morrissey'in cebi hiç hesapta yokken bol para gördü: Tam 200 bin pound. Sebep, şimdiden dünya çapında iki milyon plak satan "lezbiyenimsi" Rus pop ikilisi T.a.t.u.'nun "How Soon Is Now?" şarkısını ilk albümlerinde cover'lamış olması. Şarkı, yaz aylarında single olarak da yayınlanacak.

YALNIZ PİNK

Roger Waters'ın uzun süredir Türkiye'de bulunmayan iki önemli solo albümü yeniden basıldı. Aslında bir Pink Floyd albümü olarak tasarladığı, ama arkadaşlarıyla ipleri koparır koparmaz, 1984'te Eric Clapton'ın ve David Sanborn'un desteğiyle solo olarak yayınladığı "The Pros and Cons of Hitch-Hiking" bunlardan birincisi. Diğeri ise 1987 tarihli "Radio K.A.O.S." En az 70'lerdeki Pink Floyd albümleri kadar klasikleşmiş iki büyük eser.

80'lerin glam metal ekibi **GREAT WHITE**'ın yola devam ettiğini elim bir haberle öğrendik. Rhode Island konserlerinde bilinmeyen –grubun havai fişeklerinden şüpheleniliyor– bir sebepten çıkan yangında 54 kişi öldü.

RUSH "The Spirit of Radio: Greatest Hits 1974-1987" adı altında 16 şarkılık bir toplama albüm yayınladı.

POSTEXPRESS ENTERNASYONAL SALATA

sayı 22

Cehennem otoyolunda
Amerikalı canlı kalkanlar anlatıyor

Porto Alegre güncesi
Dünya Sosyal Forumu'ndan naklen

Çeçenler, Çerkezler ve sol
Çeçen ve Çerkez halklarının varoluş mücadelesi

Aşkın kanunu
Efsane oyuncu Mae West anlatıyor

Kısık ateşte pişmek
Devrim Sevimay'la "Elektra Kadınlar" üzerine

Joy Division'a halef geldi
Postexpress, Interpol'ün başçısı Carlos Dengler'e "alo" dedi

Omaha'nın hortlakları
Jack Nicholson'la "Schmidt'e Dair"

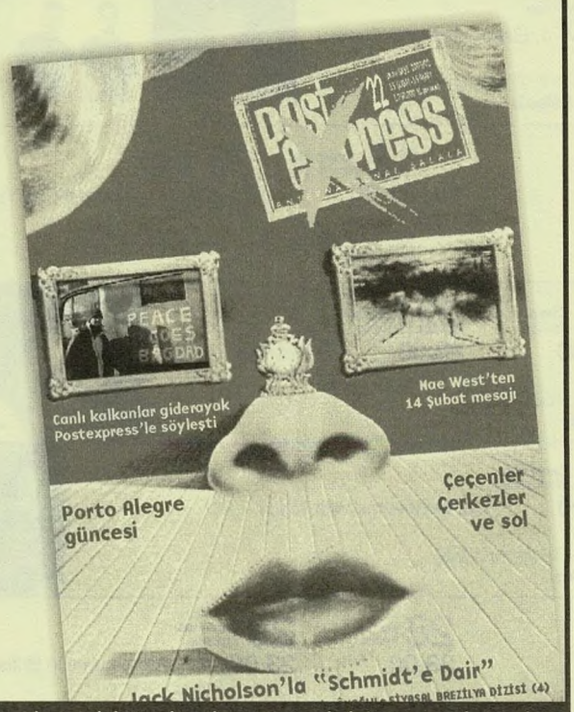

Her ayın 15'inden itibaren gazete bayilerinde ve kitapçılarda

babylon-ist.com
babylon@turk.net
T. 90 212 292 73 68
F. 90 212 243 45 27
Şehbender No:3
Asmalımescit-Tünel
Beyoğlu 80040
İstanbul/Turkey

babylon

2002 EKİM/OCTOBER · 2002 KASIM/NOVEMBER · 2002 ARALIK/DECEMBER · 2003 OCAK/JANUARY · 2003 ŞUBAT/FEBRUARY · 2002 EKİM/OCTOBER · 2002 KASIM/NOVEMBER · 2002 ARALIK/DECEMBER · 2003 OCAK/JANUARY · 2002 EKİM/OCTOBER · 2002 KASIM/NOVEMBER

Mart'03

rio de janerio → havana → bari → istanbul → zurih

01 Cumartesi / Saturday
23.00
Garanti Caz Yeşili

AQUA BASSINO
Edinburg

04 Salı / Tuesday
21.30

ALLY MC BEAL
ALBÜM TANITIM PARTİSİ

05 Çarşamba / Wednesday
21.30
British Modern Music Festival 02

THE FALL
Manchester

The British Council

KODMUZIK

07 Cuma / Friday
23.00
08 Cumartesi / Saturday
23.00
Millering the nite @ Babylon

DE-PHAZZ
Heidelberg

11 Salı / Tuesday
21.30

PREMIER DUO OF THE 21ST CENTURY
Ricky Ford & Kirk Lightsey
New York

12 Çarşamba / Wednesday
21.30

SEMA
İstanbul-Berlin

13 Perşembe / Thursday
21.30
J&B Drum Sessions For Fun

AYHAN SİCİMOĞLU&LAS ESTRELLAS
İstanbul

14 Cuma / Friday
23.00

RADIO OXI-GEN GROOVOLOGY
İstanbul

RADIO OXI-GEN
HONDA
The Power of Dreams

15 Cumartesi / Saturday
23.00

NİL KARAİBRAHİMGİL
İstanbul

17 Pazartesi / Monday
21.30
1. Elektronik Müzik Platosu

MU-ZIQ & PAN SONIC
Londra-Helsinki

18 Salı / Tuesday
21.30
1. Elektronik Müzik Platosu

TARWATER & RECHENZENTRUM
Berlin

Miller GENUINE DRAFT

KODMUZ

19 Çarşamba / Wednesday
21.30
20 Perşembe / Thursday
21.30
Garanti Caz Yeşili

BILL FRISELL'S NEW QUARTET
New York

Garanti Caz yeşili

21 Cuma / Friday
23.00
22 Cumartesi / Saturday
23.00
Mavi Müzik

PANJABI MC
Londra

mavi müzik

25 Salı / Tuesday
21.00

SENE 2084

26 Çarşamba / Wednesday
22.00
Get Connected with Nokia

DJ ARKIN ALLEN
Montreal

get connected NOKIA

27 Perşembe / Thursday
21.30

LAÇO TAYFA
İstanbul

28 Cuma / Friday
23.00
29 Cumartesi / Saturday
23.00
Adventures in British Music

SOUL II SOUL SOUNDSYSTEM
Londra

The British Council

"Açık Radyo." 94.9 · Mimeray · Radikal · RADIO OXI-GEN FM 95.9 İSTANBUL · shipshak · STİL MATBAACILIK · TURK·NET · Wall · ZEBRA DesignFactory

Michael Moore

Amerikalı belgesel filmci, yazar ve "şenlikli muhalefet" uzmanı Michael Moore sinemalarımızda da gösterilen son filmi "Benim Cici Silahım" (Bowling For Columbine) ile top-tüfek-tabanca sevdalılarının ipliğini pazara çıkarıyor. Filmde bolca mizah takviyesiyle istatistikler, toplumsal analizler, gerçekler ve yalnızca gerçekler var... İşte Les Inrockuptibles'in yönetmenle yaptığı söyleşi ya da bir sinemacının solcu olarak portresi.

amerikalılar mermi manyağı

"Benim Cici Silahım"ın konusu başlangıçta bir adlî vakaydı. Sonuçta çok daha geniş bir yere gelmişsiniz. Projeniz nasıl gelişti?

Michael Moore: Bu filmi yapmak üç yılımı aldı. Tıpkı bir puzzle'ı bir araya getirmek gibi. 11 Eylül gibi bir olay da tabii ki puzzle'ın parçalarından biri oldu. Bizler, Amerikalılar, aşırı bir şiddetin hem kurbanları hem de efendileriyiz. Film boyunca kendime sorduğum soru hep şu oldu: "Niçin?" Bir filmin üretildiği süre boyunca gelişmesi iyi bir şey. Siz seyircisiniz: Sizi bir sorgulama ve keşif yolculuğuna çıkaracaksam, buna siz de tamamen sonuna kadar katıldığınızda ve karşınıza nelerin çıkacağını önceden bilmediğinizde, yolculuk çok daha heyecan verici ve ilginç olur. Her şeyin önceden bilinmesinden çok daha iyi bir seyirdir. Yönetmenin bütün sorulara cevap verdiği ve nereye gideceğini çok iyi bildiği bir filmi seyretmek pek heyecan verici değil. Öte yandan, yönetmenin soruların cevaplarını bilmediği ya da cevapların çok da kesin olmadığı, ama başka sorular ve cevaplar ararken geliştiği bir film düşünün. Örneğin, Kanadalıların silah sahibi olmadıkları için birbirlerini öldürmediklerini düşünüyordum. Kanada'ya gittim ve gördüm ki orada da Amerika'daki kadar silah var. Dolayısıyla, başka cevaplar bulmam gerekiyordu. Ama zaten sinemada hoşumuza giden de bu değil midir: Belirsizlikler, virajlar, sürprizler... Bir sonraki sahneyi tahmin edebildiğin filmlerden hoşlanmazsın. Her ne kadar filmlerin çoğu böyle olsa da!

> **Şiddetin ve cinayetlerin çokluğunun sebebi silahlar değil, kendimiziz. Kolektif tavrımızda, davranış biçimimizde, zihniyetimizde bir sorun var.**

Film pek çok konuyu ele alıyor. Amerikan toplumunun paranoyası ve şiddeti gibi bir omurgaya nasıl ulaştınız?

Çok zor oldu. Öteki filmlerimde, hedeflerim tanımlanması çok basit hedeflerdi: General Motors, Nike... Bu filmde hedef biziz, Amerikalılar. Filmi seyredecek olan Amerikan toplumu. Öne sürdüğüm savın temelinde şu var: Şiddetin ve cinayetlerin çokluğunun sebebi silahlar değil, kendimiziz. Kolektif tavrımızda, davranış biçimimizde, zihniyetimizde bir sorun var. Tarif etmesi, ana hatlarını çizmesi çok daha zor bir rakip bu ve dolayısıyla "Benim Cici Silahım" diğer filmlerimden çok daha çetin bir işti.

Avrupa ülkelerinde olduğu gibi, ABD'de de silah satışı yasalarla sınırlandırılsa, Amerikalıların zihniyetinden bağımsız olarak, şiddet ve suç işleme oranlarında bir azalma olacağını düşünmüyor musunuz?

Hayır. Belki biraz daha az cinayet işlenir, ama kayda değer, mânalı bir düşüş olmaz. Özellikle de, Amerikalıların zihniyeti aynı kalırsa... Bu, "bir anlaşmazlığı çözümlemek için ötekine karşı şiddet uygulamak normaldir, devletin yoksullara karşı şiddet uygulaması normaldir" diyen bir zihniyet. Silah konusunda düzenlemeler getirseniz de, şiddet nedeniyle ölen insan sayısı azalmayacaktır. Önemli olan, düşünme ve hareket etme biçimimizi düzeltmemiz. İsviçrelilere bakın, orada nerdeyse her evde bir silah var, çünkü ordu yok, yasal durum bu. Peki İsviçre'de her yıl kaç cinayet işleniyor? Yetmiş, en fazla seksen: Avrupa'da nüfusa oranla en yüksek cinayet oranı. Ama yine de ABD'deki yıllık 11.200 cinayet sayısıyla karşılaştırıldığında çok düşük. Gayet basit, çünkü İsviçreliler tetik manyağı değil. Fransızlar da öyle.

Fransa'da o kadar silah yok.

Ama hakikaten bir silah sahibi olmak istersen de olursun. Ayrıca, dolaşımdaki silah sayısında ve cinayet oranlarında eskiye kıyasla biraz artış var. Size şunu söyleyeyim: Sosyal güvenlik harcamalarınızı kısarsanız, yoksullarınızı suçlar, öfkenizi onlardan çıkarırsanız, göçmenlerinizi küçük görmeye başlarsanız, yıllardan beri bizim ABD'de davrandığımız gibi davranmaya başlarsanız, sonunuz bizim gibi olur. Dikkat edin. Fransız etiği şunu söyler: "Bir insan hastalanmışsa, işini kaybetmişse, bu kişiye yardım etmek bizim kolektif

→09

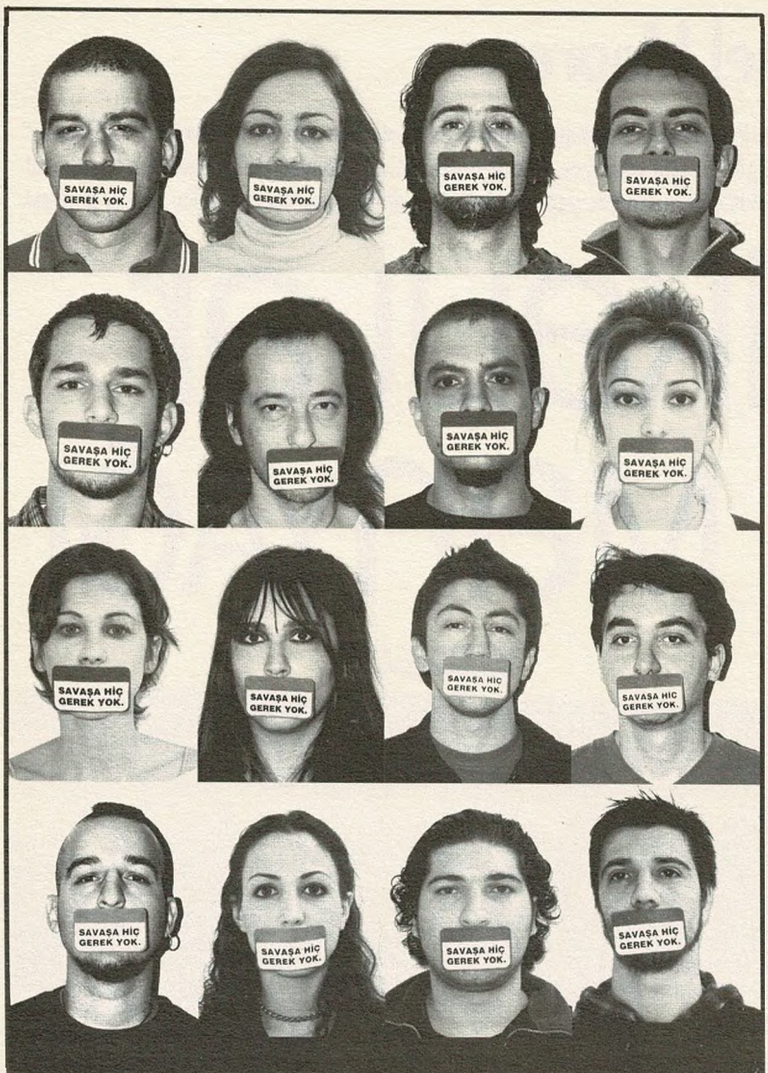

İnsan düşünüyor. İnsan ister istemez Irak'taki "olası" savaşın ne uğruna planlandığını, bunun tam olarak kimin çıkarına olduğunu merak ediyor. İnsan soruyor; son on yılda 600 000 çocuğunu ilaçsızlığa ve açlığa kurban veren fakir bir halka bomba yağdırmayı tasarlayabilen bir güç bunun kendisi ve dünya için ne tür felaketlere yol açabileceğini görmüyor mu? Irak'taki savaşın, daha doğrusu Irak'a yönelik Amerikan saldırısının hiçbir ahlaki ve hukuki dayanağı yok. Saldırıyı meşru kılmak için A.B.D. tarafından öne sürülen gerekçelerin hiçbiri, neden (sadece?) Irak'a, ve neden şimdi saldırılması gerektiğini açıklayamıyor. Ve dünya kamuoyu, "halkla ilişkiler" taktiklerine harcanan onca paraya rağmen savaşın gerekli olduğuna ikna olmuş değil. Herkes bu savaşın bütünüyle petrolle ilgili olduğunun farkında, ve yerkürenin dört bir yanında insanlar, daha önce benzeri görülmemiş biçimde, henüz savaş başlamadan ayağa kalkıp var güçleriyle "Savaşa Hayır!" diye haykırıyor. Bu projeye katılan sanatçılar olarak biz de "Savaşa Hayır!" diyoruz, çünkü insanlığın tüm sorunlarını diyalog ve barış kültürü çerçevesinde ele alıp çözebilecek olgunluğa sahip olduğuna inanıyoruz. Bizce dünya barışı, sürdürülebilir büyüme hayallerinden, petrol şirketlerinin bilançolarından ve silah üreticilerinin (çı)karlarından çok ama çok daha değerli.

Athena - Aylin Aslım - Bülent Ortaçgil
Feridun Düzağaç - Koray Candemir
mor ve ötesi - Nejat Yavaşoğulları - Vega

SAVAŞA HİÇ GEREK YOK.

BU CD'DEN ELDE EDİLECEK KAR, BAĞDAT'A İNSAN KALKANI OLARAK GİDECEK TJP HUMAN SHIELDS ORGANİZASYONUNA BAĞIŞLANACAKTIR.

Single CD Tüm Müzik Marketlerde.

sorumluluğumuzdur." Amerikan etiği ise şöyle der: "Git başının çaresine bak! Her koyun kendi bacağından asılır!" İşte mutlaka değişmesi gereken de bu düşünme biçimi, bu zihniyettir.

Filmde, NRA (National Rifle Association / Ulusal Silah Birliği) üyesi olduğunuzu söylüyorsunuz. Bu doğru mu, yoksa Charlton Heston'dan randevu koparmak için başvurduğunuz bir kurnazlık mı?

Hayır, doğru. Yeniyetmeliğimde üye olmuştum. Hiçbir silah kullanmamama ve her ne nedenle olursa olsun, her türlü silahın taşınmasına kesinlikle karşı olmama rağmen ömür boyu NRA üyesiyim. Columbine cinayetlerinden sonra, Charlton Heston'ın karşısında NRA başkanlığına aday olmayı düşünmüştüm. Niyetim, ona karşı aday olmak, kazanmak ve sonra da örgütü lağvetmekti. Sonuçta planımı değiştirdim ve bir film yaptım. İlk ortaya çıkışında, NRA sportif bir federasyondu. Sonradan giderek aşırı sağcı bir örgüt haline geldi.

Eleştirel yoğunluğuna rağmen ya da daha doğrusu tam da bu nedenle, filminiz çok yurtsever bir film olarak da değerlendirilebilir. Gerçekte, sizin Bush'dan daha yurtsever olduğunuz söylenebilir, çünkü özel çıkarları gözetmek yerine genel çıkarları dert ediyorsunuz.

> **Sosyal güvenlik harcamalarınızı kısarsanız, yoksullarınızı suçlarsanız, göçmenlerinizi küçük görürseniz, sonunuz bizim gibi olur. Dikkat edin.**

Kesinlikle! Bu yaklaşıma tamamen katılıyorum. Daha iyisini yapabileceğimizi ve yapmamız gerektiğini düşünüyorum. Biz Amerikalıların daha iyisini hak ettiğimizi düşünüyorum. Amerikalıların pek çok iyi yanları da var, o halde niçin yanlış ve kötü olanları düzeltmeyelim ki?

Amerikan halkı sizi nasıl görüyor? Bir hain gibi mi?

Yoo, hayır! Ülkesini derinden seven biri olarak, sıradan bir yurttaş olarak... Beni toplumun dışında, entelijansiyanın ya da aşırı solun bir üyesi olarak görmüyorlar. Kitabım bu sene, edebiyat dışı kategorisinde Amerika'da en çok satış yapan kitap oldu. 11 Eylül sonrası ortamda, Beyaz Saray'da G.W. Bush otururken, en çok satan kitaplar listesinin bir numarası "Aptal Beyaz Adamlar". Dolayısıyla da, umudumu koruyorum. Yalıtılmış ve yalnız değilim.

Buna karşılık, Amerika'nın dışardan görüntüsü, çoğunluğu Bush'un arkasında birlik olmuş, öç almak isteyen bir toplum.

Bu yanlış bir imaj. Peki, nereden geliyor bu görüntü? Bunu kim yaratıyor, kim dolaşıma sokuyor? Televizyonlarda Amerika'da bu yıl kitabı en çok satan yazarı hiç gördünüz mü? Niçin örneğin Fransa'da büyük basın bana hiç yer vermiyor? Konferans verdiğim kitabevinin önünde yedi bin kişi kuyruğa girdiğinde, televizyonlarınız bu Amerikalıları niçin göstermiyor? Bütün gördükleriniz Bush'un yanında ellerinde küçük Amerikan bayrakları sallayanlar.

Aynı zamanda Noam Chomsky gibi yazarların makalelerini de okuyoruz, ama böyle Amerikalılar çok küçük bir azınlık gibi...

Söylemek istediğinizi anlıyorum, ama hakikat bu değil. Amerikan dış politikasına karşı fikirleri dile getirmenin çok güç olduğu doğru, bu durumda hainlikle suçlanabilirsiniz. Benim de Amerikan televizyonlarında görünmem gittikçe daha zor hale geldi. Kitabımın best-seller olduğu yedi aydan beri, sadece bir televizyon programına davet edildim.

Amerikalıların büyük çoğunluğunun seyrettiği akşam ana haber programlarına baktığınızda, farklı düşünebilmek için hiçbir araç-

Filmleri: "Roger and Me", "The Big One", "Bowling For Columbine"... TV programları: "TV Nation", "The Awful Truth"... Kitapları: "Downsize This" (Tensikat), "Stupid White Man" (Aptal Beyaz Adamlar)

ların olmadığını görüyorsunuz...

Doğru. Ama aynı zamanda, televizyon haberciliği tarihinin en düşük izleyici sayısına sahip. Şiddetin bir gösteri haline getirildiği bu haberlerden seyirciye gına gelmiş durumda. Temelde, hepimiz insanın iyi olduğuna inanmayı arzu ederiz. Her gün, kitle iletişim araçları, hiç kimseye güvenmemek gerektiğini, insanların kötü olduğunu, kapını kilitlemeni, seni koruyacak ve savunacak muhafazakârlara oy vermen gerektiğini söyleyip duruyor. Bu muhafazakârlar sayesinde daha çok silahın, daha çok polisin olacak... Bütün bunlar muhafazakârların iktidara nasıl yapıştığıyla çok ilintili. Toplumu korku içinde tutuyorlar. Toplum korkuyla kıstırıldığında faşizm zafer kazanır, çünkü bir toplum çok endişeli olduğunda bir şefe ihtiyaç duyar. ABD'deki bugünkü durumumuz işte bu.

ABD'nin şu anki durumunu McCarthy dönemiyle kıyaslayabilir miyiz?

Kesinlikle. Bir sonraki belgeselim, "Benim Cici Silahım"da ele aldığım düşüncelerin uzantısı olacak. Bush'un kendi çıkarları için 11 Eylül'den nasıl faydalandığını daha derinlemesine inceleyip ortaya koymak istiyorum. Onun politikasını şöyle özetleyebiliriz: "Bize daha fazla iktidar verin! Kamusal özgürlüklerinizden vazgeçin! Afganistan'ı bombalayalım, Irak'ı bombalayalım!" Ama yine de iyimserliğimi koruyorum, Amerikalıların çoğunluğu Bush'u desteklemiyor. Çoğunluk ona oy vermedi, halkın iradesiyle başkan seçilmedi. Kardeşi (Florida valisi) ve babasının yardımlarıyla gerçekleştirilen bu hileli seçimler beni hâlâ sinir ediyor, hayatımın sonuna kadar bunu dile getireceğim.

Demokrat Parti hükümeti sizce daha mı iyi olurdu?

Aşağı yukarı aynı şey. Demokratların rezil ve aşağılık icraatlarda daha sinsi, daha az aleni olduklarını söyleyebiliriz. Görüntüyü kurtarırlar, yüzeyde daha hoş, daha incelikli, hoşgörülüdürler, ama sadece yüzeyde. Eğer başkan Clinton olsaydı, 11 Eylül'den sonra nasıl davranırdı, bilmiyoruz. İddiaya girerim ki, aynen Bush gibi tavır alırdı.

Sol entelijansiyaya dahil olmadığınızı söylüyorsunuz, peki ama bu camiadan kişilerle ilişkileriniz var mı?

Tabii ki. Yeşiller'in kampanyasına katıldım, Noam Chomsky ve onun gibi entelektüellere, akademisyenlere büyük hayranlık besliyorum. Kesinlikle anti-entelektüel değilim, ama herkesin faydalı olabileceği kendine göre bir yer var. Ben, bu üst düzey entelektüeller çevresinden değilim, mümkün olan en geniş seyirciye, okuyucu kitlesine seslenebilmeyi istiyorum.

Çok sıkı bir mülâkatçısınız. Muhatabınızı tuzağa düşürmekten ve seyircinizi çok kolay avlamaktan çekinmiyor musunuz?

Güçler dengesi hiçbir zaman benim lehime değil. Benim dokunduğum insanlar iktidarı elinde tutan kişiler, çokuluslu şirketlerin başındalar, medyalar onların ellerinde... Ben bir kamerayla birlikte tek başımayım. Onları habersiz yakalamam, şartları, diyaloğumuzu biraz olsun eşit kılmaya çalışmanın bir yolu. Mesela, Charlton Heston, ABD'nin en büyük ve en muktedir örgütü NRA'nın başkanı. K-Mart ikinci büyük süpermarket zinciri, dev bir şirket. Dolayısıyla, onlar için üzülmeyin.

Söyleşinizden sonra Charlton Heston'la aranızda ne geçti? Kaseti elinizden almaya, filmi sansürlemeye, size karşı dava açmaya falan kalktı mı?

Radikal eserlerin, zaten aynı şekilde düşünen 300 kişiye seslenmesi çelişkili. Radikalliğin amacı toplumu değiştirmek değil mi? O halde, geniş kesimlere ulaşmak daha iyi değil mi? Benim bunu başarmam, soldakiler adına bir zaferdir.

Evine girerken onu çektikten hemen sonra, parmaklıklı kapı üstüme kapandı, malikânesinin içinde kısılıp kalmış olduk. Neyse ki, arkadaşlarımdan birini dışarda bırakma tedbirliliğini göstermiştim. Kaseti kameradan çıkardım, parmaklıkların üzerinden attım ve hızla uzaklaşmasını söyledim. Bunu görünce, vazgeçtiler ve kapıyı açtılar. Ama bir an, hakikaten yüzümüzü gözümüzü dağıtacaklar diye düşünmüştüm.

Filmleriniz içerik açısından çok radikal, ama biçimsel açıdan kitlesel gösteri sanatlarının klasik kurallarına bağlı kalıyorsunuz. Bunda çelişkili bir yan yok mu?

Kesinlikle yok. Radikal eserlerin zaten aynı şekilde düşünen üç yüz kişiye seslenmesini daha çelişkili bir durum olarak görüyorum. Radikal söylemin amacı toplumu değiştirmek değil mi? Bu durumda, geniş kesimlere ulaşabilmek daha iyi değil mi? Geniş bir kesime seslenmeyi başarabilmem, soldaki herkes adına bir zaferdir.

Bir yönetmen olarak, estetik açıdan örnek aldığınız, sizi etkileyen isimler kimler?

Öncelikle Stanley Kubrick. Ona her açıdan hayranlık duyuyorum: Üslûbu, konuları, Hollywood karşısında bağımsızlığı... Büyük bir cesarete sahipti, her zaman yeni şeyler deniyordu, her zaman zamanının ilerisindeydi, dünyanın haline dair çok güçlü bir vizyona sahipti. "Otomatik Portakal" kesinlikle beni en çok etkilemiş ve esinlendirmiş filmdir. Sonra da "Taksi Şoförü" gelir...

"Otomatik Portakal" da, "Taksi Şoförü" de tıpkı "Cici Silahım" gibi şiddet, toplum ve politika ilişkisine dair...

Şiddet çok uzun süreden beri kafamı kurcalayan bir konu. Detroit civarındaki ırk ayrımına karşı ayaklanmalar döneminde büyüdüm, sonra Vietnam savaşı çıktı. O zaman kendi kendime şu soruyu sormak durumunda kalmıştım: "Eğer askere alınırsam ne yapacağım?" Gidip Vietnamlıları öldürmeye hiç niyetim yoktu. Bu film hiç şüphesiz otuz yıllık düşüncelerin bir ürünü.

Fransa'daki cumhurbaşkanlığı seçimlerinin de en temel konularından biri güvenlik meselesiydi. Le Pen bu konunun üzerine giderek oyların yüzde 17'sini topladı.

İnsanoğlunun tanımadığı, bilmediği, kendinden farklı gördüğünden korkma eğiliminde olduğunu gayet iyi biliyorlar. İnsanları bu konularda manipüle ederseniz, çok oy toplarsınız. Hitler darbe yapmamıştı, seçimle iş başına geldi. İnsanlar bir şefe, koruyucuya, bir babaya ihtiyaç duyar.

Avrupalılar Amerika'yı sert bir dille eleştirdiklerinde memnun mu oluyorsunuz, yoksa sizde de küçük bir şoven refleks harekete geçiyor mu?

Keşke bu eleştiriler daha da sert ve daha çok olsa. Bunları hiçbir zaman anti-Amerikancılık olarak görmüyorum. Fazlasıyla eleştirel olan bu insanlar öte yandan rock, caz, jean seviyor, Scorsese'nin filmlerini beğeniyor olabilirler... Ortalama Amerikalının da bu ayrımı yapabildiğini sanıyorum. Hükümet bizi bütün dünyanın Amerikalılardan nefret ettiğine inandırmak istiyor. Ama son kamuoyu yoklamaları, müttefik ülkeler desteklemediği takdirde, Amerikalıların çoğunluğunun Irak'a müdahaleden yana olmadığını gösteriyor. Dolayısıyla da Blair'in Bush'u desteklediğini, Chirac'ın müteredditi kaldığını görmek üzüntü verici. Avrupalılara sesleniyorum: "Hadi beyler, size güveniyoruz! Peşimizi bırakmayın, bizi kaderimize terk etmeyin! Siz yanında olmazsanız, Bush hareket edemez."

Çeviren: ***Siren İdemen***

SAVAŞA HİÇ GEREK YOK.

AYLİN ASLIM VE HARUN TEKİN ANLATIYOR: BARIŞA BİR ŞANS VER

Alfabetik sırayla: Athena, Aylin Aslım, Bülent Ortaçgil, Feridun Düzağaç, Koray Candemir, Mor ve Ötesi, Nejat Yavaşoğulları, Vega... İnsanları savaş fikrine "ısıtmak" için medyanın ön saflara sürüldüğü, onbinlerce insanın ölümüne yol açacak bir harekâtın basit bir koyun pazarlığına indirgendiği, "Bush haklı mı?" sorusunun kesenin ağzının açıp açmamasına bağlı olarak cevaplandırılmaya çalışıldığı bir devirde, genciyle yaşlısıyla bir sanatçılar kolektifi duruma müdahil oluyor. Irak'ta savaşa hayır diyorlar, barış istiyorlar ve yüksek sesle soruyorlar: "Kimlerdensin / Onlardan mı? / Petrolden mi? / Hayattan mı?.." Bütün Türkiye'de 3 milyon liraya satılan ve geliri bir insan kalkanları organizasyonuna aktarılacak olan "Savaşa Hiç Gerek Yok" single'ıyla ilgili Roll'da Aylin Aslım'ı ve Mor ve Ötesi'nden Harun Tekin'i ağırladık.

AMERİKA BİZE DE KAFA ATSANA

"Savaşa Hiç Gerek Yok" şarkısında "kimlerdensin, onlardan mı?" diye soruyorsunuz. Siz kimlerdensiniz?

Harun Tekin: Bir kere, savaş istemeyenlerdeniz. Barış isteyenlerdeniz. Ahlâk, vicdan, akıl gibi kavramların ön planda tutulmasını isteyenlerdeniz. İnsan olmanın bir anlamı olabilmesi için, insanların topluca ayağa kalkarak alemin gidişine müdahalede bulunabileceklerini kanıtlamak veya göstermek isteyenlerdeniz... Böyle bir sorunun sorulmasının birkaç sebebi var. Neo-liberalizm dalgasıyla beraber, az bilmiş, çok konuşan adamların şu sözlerini duyduk hep: Sağ-sol artık kalmadı, tarihe karıştı, ideolojiler yok, falan filan... Bu, aslında çağımızın en ideolojik cümlesi. İnsanları tarafsız olmaya, nötr olmaya, politik olarak angaje olmamaya, yani sıfır olmaya zorlayan koca bir diskurun bir cümlede dile gelmiş hali bu. Postmodern bir tavır olarak, doğruların, yanlışların, iyilerin, kötülerin karıştığı, kaybolduğu, iç içe geçirilmeye çalışıldığı, "bu film gerçek değil, kurgu"dan "sen gerçek değil, kurgusun"a giden bir dilin hakim olmaya başladığı bir çağ bu. Halbuki, hele savaş gibi bir durum söz konusuyken, insanların muhakkak bir kimlik tespitine ihtiyaç duyduğuna inanıyorum: Ben bunun yanında mıyım, karşısında mıyım?..

Aylin Aslım: İnsanların kafasında "taraf olmamak" diye bir şey var artık. Sadece televizyondan izlemek var, başka bir bok yapmak yok... Taraf olma gerekliliğini insanlara hatırlatmak gerekiyor. Bir sürü insanda o ampul yanmadı. İnsanlar, "bir şey yapabilir miyim acaba" diye bir soruyu akıllarına getirmiyorlar bile. Savaş tehlikesi çıktığında en fazla Türkiye'de pasif izleyici moduna girdi insanlar. Belki de Türkiye'de böyle olması normal. Başka bir ülkede kaç kişi sokaklara döküldü diye tutuklandı acaba?

Harun: Televizyonda bacağından vurulan adamlar görüyoruz bu sebepten; bizim kuşağımız, bizim ülkemiz çok tanık oldu bunlara. Mesela İngiltere'de bir milyon kişi toplanıyor, hiç öyle görüntülerimiz olmadı bizim.

Bunlar neo-liberal zamanlar dedin, neo-liberalleşmediğimiz çağlarda da savaşlar oluyordu. Bu savaşta değişen ve daha başlamadan bu kadar kitlesel bir karşı çıkışı getiren ne?

Harun: Sonuçta emperyalist bir savaş bu. Bir ulusun egemenliği ön plana çıkarılıyor. Hatta Amerika kendi küreselleşme diskurunu kökünden yarıyor burada. "Ulus devletlere son" gibi sözlerin arasında, "biz Amerika'nın çıkarı için dünyanın neresine olursa oraya müdahale yaparız" durumu var.

Bu savaşta galiba savaşın muhataplarından birine taraftar olmamak gibi bir durum da var...

Harun: Evet. Savaşa hayır ama, eli kanlı bir diktatör olan Saddam'a da hayır. Halkın kendi kaderini tayini diye bir şey de söz konusu. Onlarca darbeyi destekleyip onlarca diktatöre arka çıktıktan sonra "Irak'a demokrası götüreceğim" gibi bir söz çocukları bile kandıramaz.

Aylin: Barbarca bir tavır var. "Gideceğiz ve şurayı alacağız" basitliğinde bir savaş bu, "biz güçlüyüz, saldırırız"...

Harun: İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra oluşan genel uluslararası hukuk ilkelerinin de ayaklar altına alındığı yeni bir durum bu. "Birleşmiş Milletler destek vermezse, ben gene de yaparım" diye bir cümle, dünya savaşı sonrası döneme göre yeni bir şey. Belki de 21. yüzyılda bu dünyanın nasıl olması gerektiğine dair planlarının bir provasına şahit oluyoruz.

Tepkinizi neden bir şarkıyla ifade ettiniz, başka kanallar yeterli gelmedi mi ya da insanları sarsmak gereken nihaî bir duruma gidildiğini mi düşündünüz?

Harun: Şu anda bulunduğumuz tarih ve coğrafya koordinatlarında, böyle bir şeyi yapmamız önemliydi. Muhakkak konuşabiliriz, mitinglere falan katılabiliriz, ama en büyük katkımız herhalde müzikal alanda olur diye düşündük. Ortak bir ses çıkarmak için popüler şarkı formu güçlü bir araç. "Masters Of War" veya "Imagine" gibi.

Aylin: Bu hareket ne kadar çeşitlenirse, o kadar güçlenir. Sadece mitinglerde slogan atmak değil de, savaş karşıtı bir sergi açmak, bir film yapmak çok daha fazla insanı çekebiliyor. Belki kalabalığa karışmaktan hoşlanmıyor adam ama, bu single'ı alıp desteklemek isteyebiliyor.

Harun: Medyada ana arterler kapalı, oralara girmek zor. Çok iyi bir köşe yazısı belki bir tane yazabilirim, ama her gün yazabileceğim, 500 bin kişinin okuyabileceği bir köşem yok. Bir saatlik bir televizyon programı için bir hafta uğraşsak, belki güzel bir şey yaparız, ama öyle bir imkân da yok. Ama bütün buralarda, şarkıyla, şarkının etrafında oluşturulan dille yer almak mümkün. Böylece, böyle bir şarkı yapılmadan önce varolmayan, popüler kültür içerisinde bir takım mücadele veya ses çıkarma alanları da yaratılmış oluyor. Haber oluyor, klip oluyor; müzik kanallarında arada bir gösterilse bile, böyle bir şeye yer ayrılmış oluyor.

Ortak bir ses çıkarmak için popüler şarkı formu güçlü bir araç. "Masters Of War" veya "Imagine" gibi. Bir kişinin bile düşüncesini değiştirebilirsek, bir şeydir.

Aylin: İnsanlar daha single yayınlanmadan evvel söylüyorlardı parçayı. Birinin o şarkıyı söylemesi ve benimsemiş olması önemli bir şey. Televizyondan mitingi görüp "gerçekten de doğru bir şey yapıyorlar" demek başka bir şey, ama bir şarkıyı söylemek acayip bir benimsemişlik.

Böyle albümler, kampanyalar hep "kendi reklamları için bunu yapıyorlar" gibi ithamları da beraberinde getirdi. Mesela Chumbawamba Live Aid'le dalga geçen bir albüm yapmıştı, "Açlıktan kırılan çocuk resimleri çok plak sattırıyor" adı altında. Siz böyle bir tartışmanın neresinde taraf olursunuz?

Harun: Biliyorum ki, sekiz sanatçıdan oluşan bu birlik, bir reklam kaygısıyla hareket etmedi.

Böyle bir menfaat kaygısıyla aranıza bir dokuzuncu bulaşmış olsa, böyle bir kişiyi aranıza kabul mü edersiniz, püskürtmek mi istersiniz?

Aylin: Öyle süper ünlü, büyük bir isim olsa ve

12→

single'ı beş kat daha fazla sattıracak olsa, bu demektir ki, beş kat daha fazla para toplanacak "insan kalkanları" için. Bunun hiçbir zararı yok bence. Chumbawamba, o Live Aid'in toplayabildiği kadar para toplayıp göndermiş mi?

Bu şarkıyı müzikal damarları nispeten birbirine yakın insanlar beraber okuyor. Dokuzuncu sanatçı bambaşka bir müzik tarzından gelseydi?..

Aylin: Daha büyük kitleyi etkileyecektir, az şey mi?

Harun: Bunu yapamadık, çünkü prodüksiyon mantığıyla ilgili bir karar vermek zorundaydık aynı zamanda. Her şeyi yapmak isterken, hiçbir şey yapamayabilirdik de. Stüdyo zamanı ayarlandığı zaman, o gün oraya mutlaka gelip o saatler arasında işini bitirmesi gerekiyor o sanatçının. Son anda bir telefon alsaydım ve o kişiye ayrılan bir kanal yanlışlıkla olamasaydı... Bu, bayram tatiliyle beraber, bütün olayı 15 gün attırabilecek bir şeydi. Her yer emrimize amade şeklinde olmadı kayıtlar. Oradan stüdyo zamanı, buradan montaj masası, şuradan kamera bularak yapabildik.

Aylin: Bir de satırların bölüşülmesi var. Şu anda bile bayağı yükleme var; bir kelime birisi, bir kelime öbürü söylüyor. Şarkının otuz kişiye bölünmesi gibi bir ihtimal çok zordu.

Harun: Şarkının matematiği büyük rakamlara elvermiyordu. Sekiz değilse belki 12, ama 15 kişi değildi katılabilecek olan. Yine de bence belli bir etki yaratacak çeşitlilik var içinde. Mesela Bülent Ortaçgil'in böyle bir şeyin içinde yer alması, bence hoş ve ekstra bir durum; gitar da çaldı ayrıca en baştaki bölümde. Nejat abinin olması güzel. Athena'nın olması önemli. Aylin'in, Deniz'in, Feridun abinin, Koray'ın... Evet, sonuçta tanışıyoruz, çok uzak müzikler yapmıyoruz, ama herkesin aynı müziği yaptığı da söylenemez.

Erkin Koray'a "hiç konuşmuyorsunuz, muhalif tavrınızı sergilemiyorsunuz, kendinizi saklıyorsunuz" demişlerdi, Erkin Koray da "bu tip şeyler İbrahim Tatlıses gibilerine düşer, biz ağzımızı açsak ne olur, açmasak ne olur, kaç kişiyi etkileyebiliriz ki" diye cevap vermişti. Sizler de kendi albümleri geniş kitlelere ulaşmayan insanlarsınız. Böyle bir çekingenlik yaşamadınız mı?

Aylin: Bir kişinin bile düşüncesini değiştirebilirsem, bir şeydir. Yoksa hiç müzik yapmayalım zaten. Dinleyen üç-beş bin kişi bile olsa, birilerine ulaşıyorsun.

Harun: Türkiye'nin bütünüyle aşina olduğu yüzler olmamamız da bir katkı sağlayabilir belki. Yeni bir takım tipler çıkmış, böyle bir şarkı söylüyorlar, "ne diyorlar acaba" diye bir merak da uyandırabilir. Çok çok öne çıkmış figürlerin yan yana bir şey söylemesinden belki daha iyi de olabilir.

Aylin: Öyle isimler var ki, ne deseler, artık insanlar dinlemiyor zaten.

Normal bir albüm ya da tek tek savaş karşıtı albümler yapmanızdan daha fazla bir medya sirkülasyonuna girdiniz galiba...

Harun: Medya çok önemli bir tartışma konusu. "Biz bu savaşı durdurabiliriz" sloganının arkasında duruyorum, ama "biz bu medyayı adam ederiz" lafının arkasında o kadar rahat duramam. *(gülüyor)* Dünya çapında medyanın içine düşürüldüğü durumun değişmesi çok önemli. İnsanlık tarihi için çok önemli bir sınav olduğuna inanıyorum bunun. Savaştan sonra mücadele edilmesi gereken şeylerden birinin de medya olmalı. Birebir gözlemlediğimiz bir şey var: Alt ve orta kademelerdeki medya çalışanlarında "nasıl yardım edebiliriz" diye çok büyük bir duyarlılık var, ama üst yönetim kadroları için aynı şeyi söylemek söz konusu değil. Belli ideolojiler çerçevesinde yayın yapan günlük gazetelerimiz var. Medyanın, tanımı gereği, gerçeği yansıtması veya aktarması, olanı haber vermesi gerekirken, bizim bazı gazetelerimiz "savaşta biz de varız" diye, sevinç çığlıkları içerisinde manşetler çıkardılar. Ama, böyle bir medya bile olsa, bizim de içinde yer bulabilmemiz lazım. Bir ikinci sayfa haberi "bilmem kim bar çıkışında bilmem kimden dayak yedi" olmak yerine "sanatçılar toplanıp savaşa karşı şarkı söyledi" olursa, bu bir kazanımdır. Zaman içerisinde medyanın dönüştürülmesi ve daha ahlâklı bir pozisyona gelmesi de çok önemli bir hedef olmalı.

Bir ikinci sayfa haberi "bilmem kim bar çıkışında bilmem kimden dayak yedi" olmak yerine, "sanatçılar toplanıp savaşa karşı şarkı söyledi" olursa, bu bir kazanımdır.

Sanatçıların toplumsal sorunlarda aktif söz alması konusunda, Bono figürü nasıl geliyor size?

Harun: İyi geliyor bana. Elindeki gücü ve sosyal etkiyi bir takım amaçlar doğrultusunda kullanmaya çalışan bir figür olması ve dünyanın yönetim kademesindeki bir takım adamlardan randevu alabilecek konumda olması, bunu kendi hedefleri için kullanması bana güzel geliyor.

"Bono iyi güzel, ama yanlış tarafta duruyor" diyenler de var. Karşı olduğu insanlarla aynı sofrada yemek yiyor...

Aylin: Hepiniz yavşaksınız deyip iniyor sahneden ama...

Harun: Aynı eleştiriyi Brezilya'da Lula için de yapıyorlar. Porto Alegre'de küreselleşme karşıtlarının örgütlediği Dünya Sosyal Forumu'nda konuştuktan sonra neden Davos'a, IMF'nin, Dünya Bankası'nın ayağına gitti diyorlar onun için de. Ben öyle diyemiyorum. Güç birilerinin elinde, onlar yokmuş gibi davranarak bir şey değiştiremezsin gibi geliyor bana. Öyle bir tarihsel konum yok şu anda. "Dünya Bankası yok olsun" dediğin zaman yok olmayacak...

Aylin: O heriflerle diyalog kurduğu için mi suçlanıyor Bono? Bu nasıl bir düşünce ki? Buzdolabı üretirken şu kadar daha fazla para harcamadığınız için ozonu deliyorsunuz demesinde ve bunu basının önünde yapmasında ne kötülük var?

Harun: Porto Alegre'de bulunan kaç kişi eğer isteseydi Davos'ta kendi fikirleriyle ağırlanırdı? Bunlardan birkaç tanesi ya da bir tanesi böyle yapsa, harekete ümit katacak bir şey değil midir bu? Böyle sorular da var. Porto Alegre gibi bir yerde, asgari bir ortak hedef, bir dayanışma var, ama Bono'nun Davos'a gitmesindeki katmadeğer daha çok...

Aylin: Kaç kişi Bono'nun söylediklerini söyleyip yaptıklarını yapıyor? Ki onun gibi bir sürü popçu veya rock'çu var dünyada...

Harun: Bizim kuşakla ilgili bir şey de var burada galiba...

Aylin: Evet. Bir bok yapma, yapılana bok at ve kendini temize çıkar. "Ben böyle yapmazdım, ben böyle düşünmüyorum..." Sen ne düşünüyorsun peki? Bir şey yap da, seni de görelim.

Kuşağınızın sinik bir tavrı olduğunu mu düşünüyorsunuz?

Harun: Biraz. Evinde oturan ve kendini çaresiz hisseden bir adamdım ben mesela. İki-üç sene önce biraz burun kıvırarak bakardım her şeye. Oturduğun yerden, organizasyonel bir bağın olmadan ne yapabilirsin? Tartışma gündemini sıcak tutmak adına ne yaparsak iyidir halbuki. Kahvehanede konuşmak da iyidir. Nihaî sonuçlar üzerinden düşünmenin hatalı olduğunu yeni farkettim. İnsanların bu militarizme karşı olmaları bile bir kazanım. İnsanın bir çekirdek ailesi var belki, ama bir örgütlülük durumu yok ortada, insan yalnız o yüzden. Sendikaların bile ne kadar marjinalleştirildiği ortada. Bu şartlar altında bizim kuşağımız –bizden sonraki kuşaklarda daha da uç noktalarda belki bu– "ben kaç kişiyle bir araya gelsem ne yazar, ne yapabilirim ki" diyor. Bu onu yalnızlığa itiyor ve tek başına zaten bir şey yapamıyor. Oysa tek başına yapabileceği şeyler bile olabilir. İnternet gibi şeyler sayesinde örgütlenmenin önünde de yeni kapılar açıldığını görmek lazım. Deprem sonrasında böyle bir dalga oldu, her taraftan amatör telsizciler çıktı, örgütler haberleşmeyi hızlandırdı... Bunlar neden başka alanlarda da kullanılmasın?

"Amerika" kavramı sizde nasıl bir görüntü uyandırıyor?

Harun: Amerika bir "imparatorluk" olarak tescil edildi. İki yıl önce Amerika'dan imparatorluk diye bahsetmek belli tiplerin anlayabileceği bir şeydi belki, ama şu anda bu emperyalist tavırlar dolayısıyla böyle bir kabul var herkeste. Tek süper güç, tamam, ama "imparatorluk" bu. Bir yandan çökmekte olan bir imparatorluğu yaşıyor gibi de görünüyorlar. Amerika demek bir tüketim biçimi,

tüketim toplumu demek. Amerika deyince gözümün önüne hep büyük porsiyonlar gelir. Bir oturuşta 1.5 litrelik kola niye içiyorsun?.. Mobil'in eski bir yöneticisi şöyle demiş: "Hayat tarzımız günde 20 bin varil petrole bağlı ve bunun yarısını ithal etmek zorundayız. Biz, petrol diyaliz makinesine bağlı bir hasta gibiyiz. Bu bir ölüm kalım meselesi."

SAVAŞA HİÇ GEREK YOK.

Tescillendiğini söylediğiniz bu imparatorluğun umurunda olur mu sizce gösteriler, şarkılar?..

Harun: Demokrasi de olsa, monarşi de olsa, her halükârda devlet yönetme denen şeyin amoral bir yanı var. Yönetim kademesindekiler kararlarını neyin ahlâkî olacağına göre vermiyorlar. Çıkar ilişkilerine göre, kendi pozisyonlarını kuvvetlendirecek şekilde davranıyorlar. Başarılı olduğuna inandığım muhalefet hareketlerinde hep şöyle bir şey var: İktidardaki o kadar ciddi bir toplumsal maliyet ödemek zorunda kalıyor ki, artık o yaptığı ve karşı çıkılan şey ona o gücü, pozisyonu kazandırmak şöyle dursun, kaybettirmeye başlıyor. "Benim petrol, silah, ilaç endüstrileriyle şöyle bir bağım var, bu bağ dolayısıyla benim çıkarıma olan şey bu müdahaleyi yapmak" diye bir cümle var, ama bunun karşı tarafında sesini yükselten bir muhalefet neden işe yaramasın? Dananın kuyruğunun kopacağı nokta belki o. Belki hiç olmadığı derecede işe yarayacak o muhalefet, belki savaş çıkacak ve insanlar çıldıracak "sen ne adına savaşıyorsun" diye. Zaten ortada neredeyse bir sivil darbeyle başkan olmuş bir adam var, daha az oy alarak başkan olan bir adam... Mesele bir savaştan ya da saldırıdan ibaret değil. Bir sürü yanlışlığın büyük, can acıtıcı bir parçası bu. Ne kadar bilinç açılırsa, ne kadar eyleme geçilirse, bunun potansiyel kazanımları da o kadar olur. Tek dert savaş değil. Balina avlayan Japonlarla Norveçliler de bir problem. Tüketim toplumunun dalağının yarılması da bir problem. Bunların hepsinin bütünselleşmesiyle yol alan bir süreç bir kazanım olur, parça parça bağıran insanlar seslerini birleştirebilirler.

Bizim kuşakla ilgili bir problem var burada: Bir bok yapma, yapılana bok at ve kendini temize çıkar. "Ben böyle yapmazdım, ben böyle düşünmüyorum..." Peki sen ne düşünüyorsun? Bir şey yap da, seni de görelim.

11 Eylül dünyada Amerika'ya bakışta nasıl bir değişim yarattı sizce?

Harun: Kimse orada dört bin kişinin ölmesine sevinmedi bence. Ama dünyada olup bitenlerden Amerika'nın da nasibini aldığı ortada; bunu durup dururken olan bir terör saldırısı olarak açıklamak çok zor bir şey.

Aylin: Türkiye'de çok mantıklı bir tepki verildi bence. Orada ölen insanlar için çok üzülündü, ama Amerika'nın kaşındığı da bir şekilde düşünülüyordu. Herhalde kimse cahil Amerikalılar gibi "vay bizim başımıza gelen, neden bunu yaptınız, Amerikalılara bu yapılır mı" dememiştir. Her şeyi çok daha fazla takip etmek zorundayız biz. Çünkü, çok daha fazla olayların içindeyiz.

Bir tür "cehalet" mi baskın Amerikalılarda sizce?

Aylin: Birkaç büyük şehir dışında, evet...

Harun: Eğitim sistemi felaket Amerika'da. Ortalama bir lise mezununun coğrafya bilgisi, güneyde Meksika mı var, Venezüella mı, bunu ayırt edemeyecek düzeyde. Bazı üniversitelerin kalitesi çok iyi, geri kalanları çok kötü denebilecek durumda. Ama şöyle bir şey de oldu, 150 üniversiteden bin Amerikalı tarih profesörü toplanıp yürüdü "savaşa hayır" diye. Bu çok görülmeyen bir şey. Devlet gibi davranan akademisyenler burada da var, orada da var. Bence olayı meşrulaştırma çabasının en önemli araçlarından biri onlar. "Reel-politik konuşalım, duygusallaşmayalım" diyorlar çıkıp. En sinir olduğum şeylerden biri bu: Neden duygusallaşmayalım, hangi on bin kişi ölse biz duygusallaşmayabiliriz, hangi dört bin kişi ölse duygusallaşabiliriz? Duygusallaşalım, o insanî değerlerimize dönelim, mümkünse reel-politik konuşmayalım. Şu anda hem rasyonalite yok, hem de yalan yanlış bir duygusallık var. Halbuki insanî duyarlılık, üç aşağı beş yukarı aklı çalışan bütün insanların paylaşabileceği bir şey. Ben başka birisini öldürmek istemem, kimsenin ölmesinden de hoşnut olmam: Bu kadar basit bir şey.

Aylin: Milliyetçilerin "oralar buralar bizim olsun" derken gözlerinin yaşarması şeklinde bir duygusallık değil bahsettiğimiz. Akıl ve mantık gerektiren, her türlü insanî değerler silsilesini içinde barındıran bir duygusallık olmalı bu.

Kendinizi anti-Amerikancı olarak görüyor musunuz?

Harun: Hayır, anti-Amerikan, şu noktada doğru bir sıfat değil. Şu anda savaş karşıtı gibi bir sıfat daha doğru. Anti-Amerikan gibi bir terimle kastedilen şey, şu aşamada bize çok şey kazandırmayabilir. Hatta Amerikan halkını, onların değer verdiği, hakikaten değer verilecek bazı şeyleri de ucuzdan karşımıza almak olabilir bu. Emperyalizm karşıtı, fena bir sıfat olmayabilir ama. Hep şöyle bir şey var aklımda: Hemen cevap bekliyoruz her şeye. Mesela savaş gündeminde senin bir televizyon yayıncısı olarak sekiz dakikan varsa, savaşın aslında ekolojiyle, bir yandan petrolle, bir yanda silah, hatta ilaç sanayiiyle bağlantılı olduğunu, bunların hepsini birden anlatmak da güç bir şey. Onu yapmaya çalışırken hiçbir şey anlatamama riskin çok fazla. Aynı şekilde cephe-ler de öyle: "Şimdi savaş karşıtıyız, ama aslında Amerikan karşıtıyız, zaten biz komünistiz" gibi bir şey çok anlamlı değil. Ama "savaş karşıtıyız", sağlam bir temel.

Tıpkı "Türkiye'nin yüzde 99'u müslüman" gibi, "Türkiye'nin yüzde 99'u savaşa karşı" türü bir söylem var şimdi. Buna inanılabilir mi, insanlar evvelki Körfez savaşından bir ders çıkardığı için mi acaba böyle?

Aylin: Kesin. Deprem, kriz derken, iki senede bir, bir şeyler vuruyor Türkiye'yi. İnsanlar kendini koruma moduna geçti artık. Ama bu, taraf oldukları anlamına da gelmiyor. Ayrıca, öyle bir araştırma yapıldı mı gerçekten, bilmiyorum.

Harun: Kamuoyu araştırmalarının nasıl kullanıldığını anlatan bir kitap okuyorum. Şimdi tersine işleyen bir süreç var; bu anlamda hiç şikayetçi değilim ben o söylemden. Normalde "halkımızın yüzde 46'sı bilmem neye taraf" dendiği zaman, o diğer yüzde 54'ün hiçe sayılması adına meşru bir zemin oluşturmak için kullanıldı bu tür istatistikî bilgiler. Bazı zamanlarda çok dayanaksız, metodolojik hataları olan araştırmalar kullanıldı, mesela seçim zamanlarında. Seçimlerde kamuoyu araştırmasına yakın sonuçların çıkması sadece araştırmacıların tespitinin gerçekliğinden değil, aynı zamanda, gerçekliği manipüle etmelerinden de kaynaklanan bir süreç oldu. Burada, ne hikmetse, o süreç hakim gücün karşısında işliyor. Türkiye'de yüzde 90 kemik bir savaş karşıtlığı olduğuna inanmıyorum, ama böyle bir kamuoyu araştırmasının bu şekilde kullanılmasından da çok rahatsız olamıyorum, etik olarak doğru olmasa bile. Çoğu durumda bunun tam tersi oluyor... Kimisi "kâfirler mü'minlere saldırıyor" diye savaşa karşı, kimisi turizm gelirleri gidecek diye karşı, kimisi ulusal çıkarlar adına karşı, ama sonuçta büyük bir çoğunluk gerçekten de savaşa karşı. Savaşa karşı olma duruşu geniş bir şekilde paylaşılırsa, bundan bir zarar gelmeyeceğini düşünüyorum. Ama bunun devamı olmalı. Eğer bu savaş engellenirse, dünyanın gittiği yere karşı, bir hayat biçimine karşı bir tepki de olmalı.

Aylin: Türkiye'den asker gönderilmesine o kadar tepkinin gelmiş olması da, on yıllık PKK olayında evladı ölen insanların ağır basmış olmasından biraz bence. Türkiye'de insanlar gayet iyi biliyor evladın ölmesinin ne demek olduğunu. Vietnam'dan bu yana zaman geçti, Amerikalılar çocuklarının bir yerlere gidip ölmesi fikrinden bihaberler, gerçekdışı geliyor bu onlara. "Bir şey olmaz, yener gelirler" diye düşünüyorlar.

Türkiye son yirmi yıldır savaş yaşıyor, çok insanın kanı döküldü. Sizce buna karşı niye bir protesto gelişemedi?

Aylin: Savaş lafını telaffuz eden bile gözaltına alınıyordu çünkü. İnsanlar bunun savaş olmadığını, vatanı savunmak için mecburen gidildiğini düşünüyordu. Buna inanarak gönderdiler çocuklarını, ama sonuçta böyle bir şey olmadığını gördüler bence. Evlat acısından daha büyük bir acı olabilir mi? Savaş geçti, bitti, ama olan oğluna oldu. Hiçbir anne de göndermek istemez çocuğunu. Bir şekilde kandırıldılar ve yaşayarak öğrendiler bunu. Öte yandan Amerika'nın bundan haberi bile yok, vakit geçtiği için, kuşak değiştiği için...

Güneydoğudaki savaş sırasında sekiz sanatçı toplanıp böyle bir şarkı yapmak ister miydiniz, yapabilseydiniz nasıl bir şey olurdu?

Harun: Tarihten ders almak güzel bir şey, ama bu konuda temsiliyette çok zorlanacağımız, çok ciddi sınır çizgileri var. Hele böyle bir konuda sekiz kişi adına konuşmak çok zor.

Ama hepinizi tek tek harekete geçirdi bu savaş tehlikesi. Temel tavır "savaşa hayır" olduğuna, bir insanî duyarlılıktan hareket edildiğine göre, Güneydoğudaki savaş sırasında insanların böyle bir slogan altında birleşmesinin önüne ne gibi blokajlar geçebildi?

Aylin: Biz şu anda daha iki taraflı görebiliyoruz bunu, ama o zamanlar bizim iki taraflı görmememiz ve yaşamamamız için her türlü engel vardı ve bunlar organize olmuş durumdaydı. Orada olanlar ne gösterildi bize, ne okutuldu, ne bunun şarkısını yapan insanların kasetleri doğru dürüst dağılabildi... Bizi daha kimse duymadan 1500 tane dava açılırdı hakkımızda.

Harun: Bir de kronolojik bir problem var. O zaman ben çocuktum, "o dönemde ne yapardım" sorusunun cevabını bulamıyorum.

Aylin: Biz de o zaman cahil Amerikalı rolünde miydik acaba, düşünmek lazım... Yine de o kadar değil, "biz orayı alacağız" şeklinde değildi...

Harun: Benim için Özal hiç matah biri değildi, ama onun dönemine göre, 1991-99 arasında bayağı totaliter bir rejim vardı Türkiye'de. 80-85 arasıyla kıyaslanabilecek bir dönemdi pekâlâ. O şartlar altında böyle bir şarkı yapmaya kalkmak, ölümle cezalandırılırdı. Hâlâ da kamuoyunun önünde bu tip meseleleri cart diye tartışamayız,

tartışsak da anlaşamayız. Çok yakın ve yüklü bir tarih bu. Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana içinde barındırdığı bir takım arızaları ortaya çıkaran, bir takım etnik hassasiyetleri kaşıyan, o birlik beraberlik hissi ne kadar gerçek, ne kadar söylemsel gibi soruları sorduran, üzerine konuşmanın çok zor olduğu bir alan.

Konuşmadıkça mı zorlaşıyor acaba biraz da?

Harun: Hayır, bence konuşmadıkça zorlaşmıyor da... Gerçeğin, doğrunun, iyinin yanında olduğuna inanan veya böyle değerlerin hâlâ olduğuna inanan insanlar olarak bir şey yapmak istediğimizde de bir parça hesaplı gitmenin zararlı olmayacağını düşünüyorum. Konuşmamak değil ama, doğru okazyonda konuşmak belki; her şeyi bir araya sıkıştırmamak gibi. Medyadan hakikaten çok korkuyorum, en büyük korkum bu, bazı travmalar da yaşadım. Bu yüzden her şeyi bir anda söyleyemeyiz diye kafaya takmış durumdayım. Şu anda bir şeye odaklanmaktan ve onun üzerinden açabildiğimiz kadar alan açmaktan yanayım. Birçok rahatsızlığımız var; o rahatsızlıkların hepsini birden bu şarkının yoğunlaştığı alan üzerinden konuşmaya çalışırsak, marjinalleşme tehlikemiz var, çuvallarız... "Böyle bir şeye kalkıştılar, sonra da beceremediler" denme ihtimali de var, bu çok yıkıcı olur. "Zaten bu sanatçı takımından bir şey olmaz" dedirtmememiz yazım. "Herifler çıkmışlar, aralara neler sıkıştırıyorlar" denmemesi lazım. Kahvehane ağzında bile saygın bir yerimiz olmalı.

Neden duygusallaşmayalım, hangi on bin kişi ölse duygusallaşmayabiliriz, hangi dört bin kişi ölse duygusallaşabiliriz? Duygusallaşalım, insanî değerlerimize dönelim, mümkünse reel-politik konuşmayalım.

Medyadan şikayetçisin, daha neler söylemek istersin?

Harun: Belli bir köşe yazarı tipi var, o adamlar gerçeklikle insanların arasına giriyor. Seneler boyunca sözüm ona muhalif bir tavır içinde yer alıp son olaylar için "bu tarihte bir kırılma demektir, Türkiye'nin Amerika'nın yanında yer alması lazım" perspektifinden bakabiliyorlar. Radikal'de Erdal Güven diye bir yazar var mesela, William Safire'ın New York Times'da yazdığından daha hafif olmayan bir yazı yazdı, "işte Alman-Fransız ortaklığının ne kadar güçsüz olduğunu gördünüz mü, savaş istememek aptalca bir romantizmdir" demeye getirdi. Genelkurmay başdanışmanı falan olsan, daha usturuplu yazarsın. "Ulusal çıkarlarımız" diye bir argüman da var, onu da ele almak lazım. Belli bir televizyonculuk anlayışı, belli bir gazete kurma anlayışı egemen. Bu tabii ki Türkiye'yle sınırlı değil. Amerika'da en çok izlenen kanal Fox TV galiba. CNN için bile, "Fox TV'nin yanında solcu kalıyor" diyorlar. 90'lar boyunca bütün dünyada medya diğer sektörlere eklemlendi ve bağımsızlığını yitirdi. Niçin her medya grubunun arkasında bir banka, bir sigorta şirketi, bir enerji şirketi var? Böyle bir durumda nasıl olur da kayıtsız şartsız gerçeğe yakın durabilir bir gazeteci? Bazı kurumlar öteden beri kirlenmişti, ama bazı kurumlar da giderek vites küçültüyorlar. Mesela BBC World'ün bir güvenilirliği, saygınlığı vardı. İngiliz İmparatorluğu'nun devlete bağlı haber ajansı olsa da, özerk, reklam almayı reddeden kanallara sahip, görece bağımsız bir kurumdu. Artık onlar da savaş çığırtkanlığı yapmaya başladılar son zamanlarda. Bir de şu var: Türkiye'de bazı medya grupları, halktaki damarı gözeterek, o gazla savaş karşıtlığı yapıyorlar. Neredeyse hiçbir temeli olmayan, sadece kamuoyu tepkisini okşayan bir savaş karşıtlığı yürütüyorlar. Sadece ulusal çıkarlar açısından bir savaş karşıtlığı sağlıklı bir tavır değil. O zaman, "ulusal çıkarlarımız gerektirdiğinde tabii ki savaşacağız ama, şu anda hiç gerek yok" gibi bir şey çıkıyor.

Single'dan elde edilen gelir bir insan kalkanları organizasyonuna aktarılacak. İnsan kalkanları hakkındaki düşünceniz nedir?

Aylin: Harun "hayatımda gördüğüm en cesur muhalefet hareketi" demişti insan kalkanları için. Ben de tarih bilgim dahilinde daha cesurunu bilmiyorum. Çok radikal bir tepki bu, bir şeylerin çok ciddi olarak değişmekte olduğunun bir göstergesi. Bundan önceki savaşlara göre, tepki koyma biçiminde çok dramatik bir fark var.

Harun: Ters ve zor bir benzetme ama, canlı kalkan hareketini şuna benzetiyorum: Geçen sene Beşiktaşlı futbolcu Erman (Güraçar), bir maç sonrası bir taraftara kafa attı. Bu bir kamera tarafından tespit edildi. Ertesi hafta İnönü'de otuz bin kişi "Erman bize de kafa atsana" diye bağırıyordu. Bu harekete maruz kalan bir kişi, bunun karşısına çıkan otuz bin kişi. "On binlerce insanı öldüreceksen, gel bizi de öldür" diyen bir hareket bu canlı kalkan hareketi. Çok fedakârca. Bilumum savaş karşıtı grup oraya temsilciler gönderiyor, "Amerika bize de kafa atsana" şeklinde. Arkalarında böyle bir kuvvet var, o adamlar yalnız değil kesinlikle.

Kendinizi orada canlı kalkan olarak düşündüğünüz oldu mu hiç...

Aylin: Ya, esasında ben düşündüm. Gitsem ölür müyüm, orada neler yaşarım, bir şeyleri değiştirir miyim?.. Ne kadar etki yaratacağını tartıştım içimde. Bunun Batı medyasında bir yankı uyandırmayacağını, Batılıların gitmesinin çok daha etkili olacağını düşündüm sonra. Çünkü biz onların gözünde bir Amerikalı ya da Avrupalı kadar değerli değiliz. Gerçi orda bir Türkün ölmesinin, Türkiye devleti için ne kadar değeri var, onu da bilmiyorum.

Harun: En kötü senaryo, eğer bombardıman olur da Iraklı sivillerle beraber Batılılar da ölürse... Batı kamuoyunda kıyamet kopar o zaman.

Ölüm üzerinden düşünen, belki umutsuz ve kendini ölüme yakın hisseden bir tarafı var mı sizce canlı kalkan hareketinin?

Harun: Amerika 11 Eylül olaylarıyla sarsıldığı anda hemen "bu insanlar bunu nasıl yaptılar, intihar eylemcisi olmak nasıl bir duygu" muhabbetleri başladı. "Ben bu uçağa bineceğim ve ticaret merkezine kafadan ineceğim, daha sonra da ölmüş olacağım" bilincini Batı dünyası anlamadı. Meditasyon yapan bir adamın yerden havalanmasını anlayamamak gibi bir şeydi. Doğulu bir tavır çünkü bu. Şimdi bunun karşılık bulduğunu düşünüyorum. İntihar eylemcilerinin teröre döktüğü zihinsel durum Batı tarafında bir yankı buluyor diye kurarsam, çok mu hayalci olurum, bilmiyorum. Batı'dan birileri, yaşam çok önemli ve başka türlü bir dünya mümkün diyerek Irak'a gidiyorlar. Ama kafadan ölmeyi veya birbirlerini öldürmeyi hedefleyerek gitmiyorlar, insanlar ölmesin diye ölümü göze alıyorlar. Bu bence yaşamdan yana bir tavır.

Söyleşi: ***Merve Erol - Derya Bengi***

Massive Attack

Önce bir yoklama yapalım: Mushroom? Yok... Daddy G? Yok... "Blue Lines"ın soul'u? Yok... "Mezzanine"in rock'u? Yok... O halde, yeni Massive Attack albümü "100th Window" son derece "yoksul" bir albüm, öyle mi?.. Hayır efendim! Adı üstünde, 3D, "toplu hücum"unu bu kez tek başına gerçekleştirse de, Massive Attack üçlüsünün üç boyutlu müziğini "100th Window"a da yansıtmayı bilmiş. Neil Davidge gibi bir prodüktörün, Horace Andy ve Sinead O'Connor gibi şarkıcıların emeğiyle daha da "varsıl"laşan albümle ilgili 3D'nin verdiği mülakatlara bağlanıyoruz. Sally Stratton'la özel bir görüşmenin yanısıra Jockey Slut ve Télérama dergilerinin sayfalarından yeni Massive Attack huzurunuzda.

Anahtar kelime sinematik

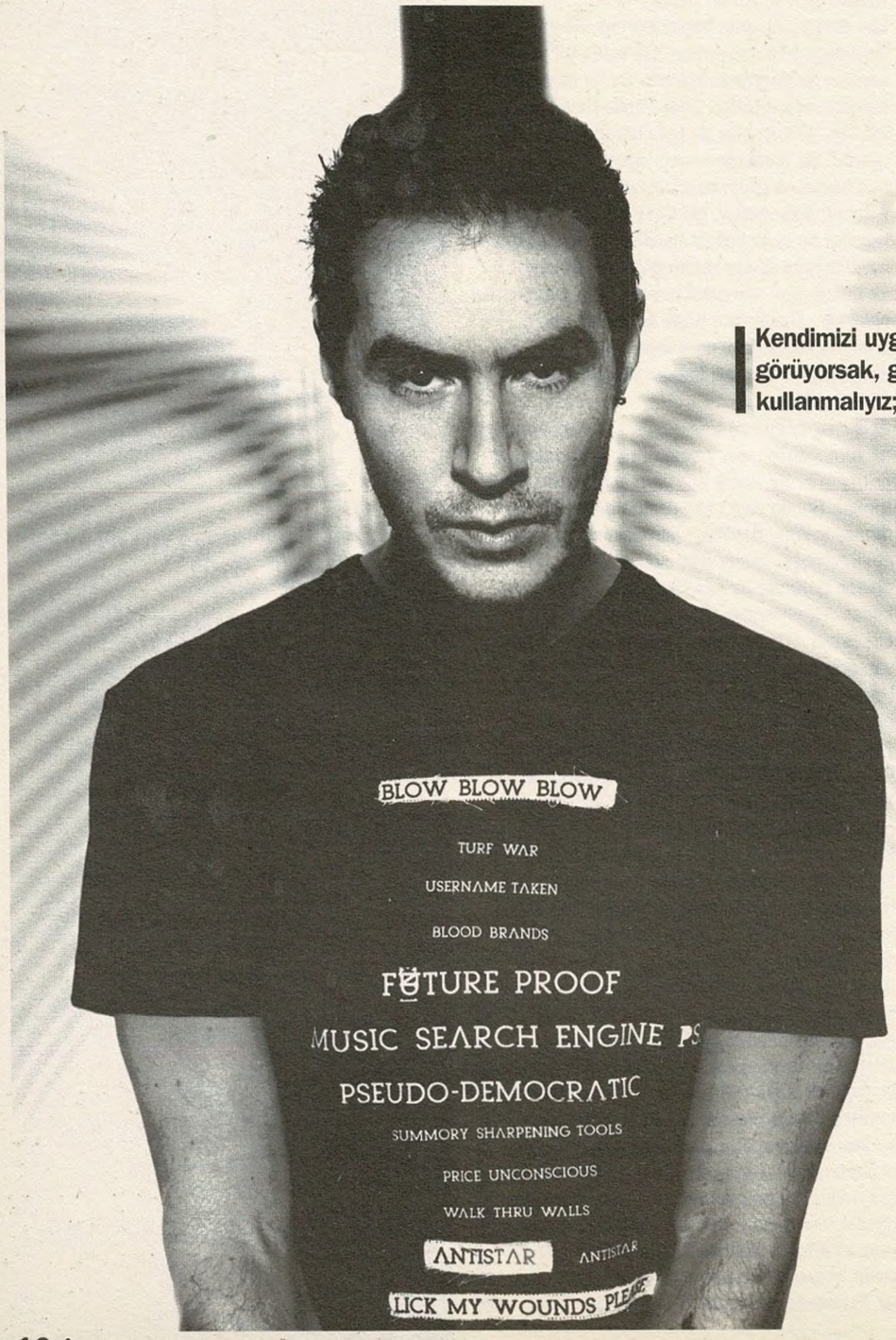

"100th Window"la savaş hazırlıklarının yoğunlaşması aynı günlere rastladı, sizin adınız da yeni albümden çok savaş karşıtı gösterilerle gündeme geldi. Politikayla bu kadar yakından ilgilendiğiniz bilinmiyordu...

3D: Şimdiye kadar politik meselelerle hiç bu kadar içli dışlı olmamıştım. Fakat bir savaş tehlikesiyle karşı karşıyayız; hükümet bu savaşa çok hevesli, büyük bir yanlış içindeler. Hükümetin öne sürdüğü gerekçelerin yeterince tartışılmadığını, sorgulanmadığını düşünerek Blur'den Damon'la (Albarn) birlikte bir tartışma ortamının yaratılması için harekete geçtik. Müzik basınına duyurular vererek işe başladık ve çok olumlu bir karşılık geldi.

Kendimizi uygar dünyanın güvenlik güçleri olarak görüyorsak, gücümüzü daha haysiyetli biçimlerde kullanmalıyız; emperyalist heveslerden uzak durmalıyız.

Savaş girişimlerini protesto eden bir şarkı yazmayı düşündünüz mü?

Çok az sayıda insan müzikal anlamda da güzel olan protesto şarkıları yazabiliyor. Ben o kadar zeki biri değilim. Dolayısıyla iç içe olduğumuz bir mecrada sesimizi duyurmak daha makûl geldi. Basının ve reklamların gücünü para vererek kullandık. Yürüyüşlere katıldık, mülâkatlar verdik, billboard'lar kiraladık, internet sitelerine linkler koyduk, imza kampanyası açtık. Düşünebildiğimiz ve gücümüzün yettiği şeyler bunlardı. Doğrudan eylem olarak yapabileceğimiz ne varsa yaptık.

Hükümet sizce niye böyle büyük bir yanlış yapıyor?

Sorunlara diplomasi yoluyla çözüm aramak yerine, savaşa başvurmak çok yanlış. "Teröre karşı savaş"ın daha fazla terör yaratması kaçınılmaz. Çare global çözümler aramak; böyle bir savaş, daha fazla şiddet yaratmaktan başka bir sonuç doğuramaz. Eğer kendimizi uygar dünyanın güvenlik güçleri olarak görüyorsak, gücümüzü daha barışçı, daha haysiyetli biçimlerde kullanmalıyız; emperyalist niyetlerden, heveslerden uzak durmalıyız. Bu

savaşın maksadının Irak'ta bir rejim değişikliği gerçekleştirmek olduğuna kimse inanmıyor. Bu savaşın maksadının Ortadoğu'daki petrole el koymak olduğunu herkes biliyor. Ekonomik durgunluktan ve Suudi petrolünün uzun ömürlü olmamasından kaynaklanan bir savaş bu. Şeffaflık çağındayız, bu savaşın saikleri ayan beyan ortada, ama hükümetler bunu dile getirmiyor. Benim için bir mesele de şu: Çok uzun bir Muhafazakâr Parti iktidarından sonra bu hükümet işbaşına geldi. Blair'e oy vermiştim, bu çok sinir bozucu bir durum.

Massive Attack'la Ortadoğu sorunlarının ilginç kesişme noktaları var. 1991'de, Körfez Savaşı döneminde, isminizden Attack'i düşürmeye zorlanmıştınız, fazla provokatif olduğu gerekçesiyle...

O çok saçma bir hikayeydi. Menajerimiz ve plak şirketinin baskıları sonucunda bir süre sadece Massive olarak kaldık. O zamanlar hiç radyo tecrübemiz yoktu, BBC'nin kuralları ve benzeri şeylerden bihaberdik. Bütün medya, ağız birliği içinde, Irak'taki savaştan "massive attack" diye söz ediyordu. Ve bize, Massive Attack isminin hakkımızda yanlış bir izlenim doğuracağı, savaş yanlısı olarak algılanacağımız söylenip duruyordu.

Bu albüm de Irak'a savaş açılması için gerisayımın başladığı günlere denk geldi...

Ama artık herkes kim olduğumuzu, ne düşündüğümüzü biliyor. Dolayısıyla o türden bir histeri söz konusu değil.

Üçüncü albümünüz "Mezzanine"den bu yana beş yıl geçti. Bu uzun aranın sebebi neydi?

"Mezzanine"den sonra ben, Daddy G ve Mushroom bir ekip olmaktan uzaklaştık. Her birimiz ayrı yönlerde yol almaya başladık. Aslına bakarsanız, "Mezzanine" süreci de çok sancılı geçmişti.

O dönemde basınla yaptığınız söyleşilerde bile bir araya gelmiyordunuz, gazetecilerle ayrı ayrı konuşuyordunuz...

O söyleşiler kâbus oluyordu. Aramızda o kadar çok mesele vardı ki, hiçbir şeyi tartışamaz noktaya gelmiştik.

Mushroom, "Mezzanine"in gitar merkezli post-punk hüviyetine itiraz ettiğini basından saklamamıştı...

Mushroom'un eğilimi hep funk ve soul'dan yana olmuştur. "Mezzanine"in de o yönde olmasını istiyordu. New wave ve rhythm'n'blues ile harmanlamayı önermiştik, o bayağı işe yarayabilirdi, ama Mushroom yanaşmadı. Gruplar da dostluklar ve diğer ilişkiler gibi. Farklı yönlerde gelişmeler kaydedebiliyorlar. Ve yolları ayırmak kaçınılmaz hale gelebiliyor.

Mushroom'la görüşüyor musunuz?

"Mezzanine"den bu yana hiç görüşmedik. Onu tanıyanların anlattığına göre DJ'lik yapıyormuş. Uzun süredir Londra'da olduğum için görüşme fırsatı bulamadım.

Birçok insan Bristol'ün haritadaki yerini Massive Attack'la birlikte öğrendi. Sayenizde 90'ların gözde kentlerinden biri olmuştu Bristol. Bugünlerde şehrin durumu nasıl?

Bugün Bristol eylemsizliğin, yaratıcı bir şey üretememenin, yoksunluğun ve can sıkıntısının başkenti haline geldi. Londra'ya çok da uzak olmayan, büyük çoğunluğunu öğrencilerin oluşturduğu 400 bin nüfuslu küçük bir liman şehri. Okullar tatile girdiği anda bütün kulüpler, pub'lar boşalıyor. Bununla beraber iğrenç bir trafik, uyuşturucu meselesi ve giderek artan bir suç oranı var.

Bristol trip-hop'un başkenti gibiydi, bunda sizin de önemli payınız vardı. Bugünlerde trip-hop tedavülden kalkmış gibi görünüyor. Yaptığınız müziğin trip-hop olarak tanımlanmasına ne diyorsunuz?

Bu etiketten hiçbir zaman hoşlanmadım. Tamamen bir gazetecilik uydurması. Iddialı biri olsaydım, Massive Attack'i deneysel müzik diye tanımlardım. Çünkü her albümde yeni yönlere açılmaya çalıştık. Benim asıl hoşuma giden sinematik kelimesi. Anahtar kelime o. Çünkü bizim müziğimiz dinleyenin zihninde görüntüler çağrıştıran bir tarz. Dükkan raflarında dans ya da pop kategorisinde yer almaktansa, elektronik müzik kategorisini tercih ederim... Bizim müziğe yaklaşımımız hep çok görsel oldu. Geleneksel müzisyenlerden değiliz. Renk, doku ve biçim gibi kavramlara da kafa yoruyoruz. Bu şekilde iletişim kurma ve unsurları bir araya getirme tarzı, müzisyenden çok, tasarımcıların çalışmalarına benzetilebilir.

"100th Window"u yapmaya karar vermeniz nasıl oldu?

"Mezzanine"den sonra Massive Attack'a olan ilgimiz azalmıştı. Başka şeyler düşünmeye başladık. Ben şahsen soundtrack yapmak istiyordum, Massive Attack işlerinden biraz uzak kalmak, zihin tazelemek için. Her birimiz farklı faaliyetlere yöneldik. Başka sanatçıların albümlerine katkıda bulunduk, o da ilginç bir tecrübe oldu doğrusu. Bu arada Grant (Daddy G) baba oldu, kendini ailesine adadı. O sıralarda ben de "artık kendi işimizi yapalım" noktasına gelmiştim. Prodüktörümüz Neil Davidge'le birlikte düğmeye bastık.

Tam olarak ne zaman oldu bu?

Geçen noel sıralarında şarkıları yazmaya başladık. Önce Neil'le ayrı ayrı kayıtlar yaptık, sonra birlikte stüdyoya girdik. Bütün bunlar ocak-nisan arasında oldu, albüm o dönemde şekillendi, ama şarkılara son hallerini vermek epey zaman aldı.

"100th Window"un sound'u "Mezzanine"den epey uzak, bunun sebebi nedir?

"Mezzanine" de bir önceki albümden, "Protection"dan uzaktı, tıpkı "Protection"ın da ondan önceki "Blue Lines"dan uzak olduğu gibi. Biz her albümün bir öncekinden farklı olmasını, her albümde yeni alanlar keşfetmeyi hedeflemiştik. "Mezzanine", gitar ve davullara kucak açan bir albümdü. Önceki albümlerdeki soul unsurlarından uzaklaşmak istemiştim, soul benim kişisel tarihimin önemli bir parçası olmasına rağmen, bana fazla sıcak, müşfik, güvenlikli geliyordu. Daha soğuk bir şeyler yapmak istiyordum, çünkü kendimi öyle hissediyordum. Bu, Mushroom'la yollarımızın ayrılmasına sebep oldu. "Mezzanine"i şimdi dinlediğimde, ilk zamanlardaki kadar etkileyici, sarsıcı bulmuyorum, ama yine de başarılı bir albüm olduğunu teslim etmek lazım. "100th Window"sa "Protection" dönemindeki gibi laboratuar çalışması oldu, daha fazla sound ve enstrümanı bir araya getirdik.

Bu albümde sample yapmaktan vazgeçmişsiniz...

Bu bilinçli bir karardı. Avukatlara, mahkemelere o kadar çok para harcadık ki, kendi müziğimiz dışında hiçbir şeyden sample yapmama kararı aldık. Massive Attack ilk kurulduğunda çok deneysel bir gruptu, işin içinde bir hayli DJ'lik vardı; sample'lar, loop'lar bizim için çok önemliydi, çünkü ortada bir tarih vardı ve o tarihi yorumlamak gibi bir mesele vardı. Ama bu, artık geride bıraktığımız bir şey. Kendimizi tekrar etmenin mânası yok. İlk albümümüz "Blue Lines"da şarkılarımızı sağdan soldan aldığımız sample'ların, loop'ların etrafında örüyorduk. Bu artık özgün bir şey değil, epeydir dünya ölçeğinde yapılıyor –aslına bakarsanız, biraz sıkıcı olmaya da başladı.

"Blue Lines"ın başarısı sırtınızda bir kambur oldu mu? Ne de olsa, her albümünüz ister istemez "Blue Lines"la kıyaslandı. Bir söyleşide "Blue Lines'ın 'gelmiş geçmiş en iyi 50 albüm' listesine seçilmesinden usandım artık" demiştiniz...

Bence her albüm defoludur, en gözde albümlerimde bile defolar var. Bu, Massive Attack albümleri için de geçerli. Her birinin sadece yarısı sınıf geçer, gerisi bütünlemeye kalır. "Blue Lines" bir istisna değil. Hangi parçada ne gibi bir sorun olduğunu gayet iyi biliyorum. Çünkü o parçalarla nasıl uğraştığımızı, hangi sorunlara ne tür çözümler ürettiğimizi, o çözümleri bulmak için nasıl kıvrandığımızı çok iyi hatırlıyorum.

Hangi şarkılar onlar?

Bunu söylemem. Sonra derler ki, "evet işte ya, o parçalar bir boka benzemiyordu zaten..."

Trip-hop etiketinden hiçbir zaman hoşlanmadım. Bu laf tamamiyle bir gazetecilik uydurması. Asıl hoşuma giden sinematik kelimesi. Anahtar kelime o.

"Blue Lines"dan bugüne, "100th Window"a, teknolojik gelişmelerin sound'unuz üzerindeki etkisi nasıl oldu?

Araç-gereç çok değişti. Teyp ve benzeri aletlerin yerine artık bilgisayar kullanıyoruz, bilgisayarların hafızaları da günden güne gelişiyor. Dolayısıyla çok daha fazla şeyi kaydedebiliyoruz. Bütün bunların yanısıra, olayın bir de doğal boyutu var. Daha doğrusu, genetik tarih diye bir şey var. Veletliğimizde takıldığımız bas cümleleri hâlâ önemini koruyor. Modern müziği dinlediğim kadar eski şeyleri de dinliyorum; ne tür teknolojik gelişmeler olursa olsun, hep yanınızda taşayacağınız eşyalar gibi onlar.

Her şeyin makinalar tarafından yapıldığı bir çağda müziğin duygulara hitap etmesi nasıl sürdürülebilir sizce?

Bilgisayarda yapılan işlere insanî boyutun dahil edilmesi, bugün sanatın –ister müzik, ister sinema, ister başka bir dal olsun– en önemli meselesi. Olayı öbür tarafa bükmek o kadar kolay ve rahat ki. Ama işin içine mutlaka kişilik ve ruh katmak gerekiyor, zira yaptığınız şey netice itibarıyla insanlarla iletişim kurmayı hedefliyor. Teknolojinin sunduğu şöyle bir avantaj da var: Bilgisayarların hafızalarının gelişmesi sayesinde o kadar çok canlı müzik kaydedebiliyorsunuz ki... Yani aslında bilgisayarlar bize daha sıcak müzik yapma, daha sıcak sound'lar elde etme, daha fazla enstrüman kullanma imkânı sunuyor. Mesela yaylıları kaydediyorsunuz, sonra onlarla oynamaya başlıyorsunuz, yeni dokular, katmanlar oluşturuyorsunuz, sonra o yapıyı bozup yeni yapılar üretiyorsunuz. Bilgisayarlar olmasa, böyle bir süreç bütün ömrünüzü alır.

Deneysellikle mükemmeliyetçilik arasındaki denge nasıl kuruluyor?

Yeni bir şey yapmayı denedikçe kolay kolay tatmin olamıyorsun, bir türlü sonuca ulaşamıyorsun. Ortaya çıkanla mutlu olamıyorsun, ora-

sını burasını kurcalayıp duruyorsun. İşin en zor kısmı da miksaj, çünkü nihayete erdirmek istiyorsun, noktayı koymaya çalışıyorsun. Ve bir aşamada usanıyorsun, "uysa da oldu, uymasa da oldu" diyorsun, o son aşama oluyor. Son sözü bunaltı söylemiş oluyor. Yani, mükemmel olduğunu düşündüğün noktaya geldiğini görüp "tamam, oldu işte" demiyorsun. "Bu kadar oluyor" deyip geçiyorsun, başka bir şeye başlıyorsun.

"100th Window"a tepkiler nasıl?

Çevremdekiler sevdiklerini söylüyor. Bunu söylemeye kendilerini mecbur hissettikleri için mi, yoksa gerçekten mi öyle düşünüyorlar, orasını bilemiyorum tabii. Bu aşamada benim bir şey söylemem mümkün değil, aynı şeyleri o kadar çok dinlemiş oluyorum ki, nesnel bir gözle bakamıyorum. Yalnız, bir dostumun söylediği bir şey var ki, onu samimi bir iltifat olarak kabul ediyorum: "Bugüne kadar yaptıklarınıza hiç benzemiyor, ama aynı zamanda tepeden tırnağa sizsiniz." Bu söylenebilecek en güzel laf, zira sarfettiğimiz çabanın altını çiziyor.

Bu albüm Massive Attack'a yeni fanlar kazandırır mı sizce?

"100th Window"un kimlerin hoşuna gideceğini kestiremiyorum açıkçası. Umarım, önceki albümleri sevenler bunu da sever. 17'sine yeni girmiş bir kuşak var şimdi ve onlardan gelen tepkiler olumlu. Bu bana moral veriyor.

Şarkı yazmaktan hâlâ zevk alıyor musunuz?

Bir şeyi bitirmenin ve ondan hoşnut olmanın hazzı büyük. Mesela geçen yıl noelin ertesinde oturup bir şeyler yazmıştım, aradan iki gün geçtikten sonra yazdıklarıma bir göz atınca, iki gün önce varolmayan şeylerin önümde duruyor olması çok hoşuma gitmişti. Nereden geldi bunlar diye soruyor insan kendi kendine. Beş-altı katmanlı şarkılar; sonra her bir katmanı ayrıca işlemeye başlıyorsun. Sonra iş nihaî haline getirmeye geliyor ki, işte o beni bunaltıyor.

Şarkıların başlangıç noktaları neler oluyor?

Şarkıların birçoğunun başlangıç noktası bir ritm oluyor. Ritmik bir fikir şarkıyı tetikliyor; bir şarkıyı sevdiren melodidir her zaman, ama on şarkıdan dokuzunu ritm başlatır.

Şarkılarla şarkıcıları eşleştirmeniz nasıl oluyor?

Bu albümde durum biraz farklıydı, çünkü bazı şarkılar belli seslere teslim olma eğilimi taşıyor. Bu tuzaktan kaçındık. Şarkıcıları biz yönlendirdik. Mesela Sinead'a (O'Connor) verebileceğimiz başka şarkılar da vardı, onları da çok güzel seslendirebilirdi, ama bu kolaya kaçmak olurdu. Mesela "What Your Soul Sings"i bitirdikten sonra Horace'la (Andy) başka türlü yorumlama deneylerine giriştik. Ve çok zorlandık, zira Horace'la yaptığımız dördüncü albüm bu, kendimizi tekrar etmekten sakındık, insanlar Horace'ı sanki ilk defa dinliyorlarmış gibi bir duygu yaratmak istedik. Yani kimsenin "ha, bu reggae şarkıcısı, daha evvel radyoda dinlemiştim" diyememesini amaçladık.

Horace Andy'nin müziğinize katkısına hep çok değer verdiniz. Özelliği ne Horace Andy'nin?

Bir kere çok açık fikirli. Jamaika'yla, ülkenin tarihiyle, müziğiyle o kadar irtibatlı ki. Ayrıca çok cesur, başka reggae'cilerin burun kıvırabileceği deneylere, arayışlara girmekten hiç çekinmiyor. Mesela "Everywhen" çok zor bir şarkıydı, çok farklı vokal melodiler vardı, Horace hepsini farklı biçimlerde seslendirdi; onları katmanlandırdık ve adım adım inşa ettik şarkıyı.

Horace Andy'nin söylediği şarkıların sözlerini nasıl yazmıştınız?

Demin dediğim gibi, Horace çok açık fikirli. Kendi şarkılarını geleneksel tarzda yazıyor, ama birlikte çalıştığımızda ona gelişigüzel sıralanmış bir sürü söz ve ham, yapılandırılmamış müzik veriyorum. Sonra bunları eşleştirmeye ve işlemeye başlıyoruz. Yani şarkıyı baştan sona inşa ediyoruz.

Albüme Sinead O'Connor'ı davet etmenizin sebebi neydi?

Sinead O'Connor tanıdığım en dürüst ve en kırılgan şahsiyet. Harikulâde bir mizah duygusu var. Albüme katılması, albümü daha insanî ve duygulu kıldı. "Protection" döneminden beri Sinead'la beraber çalışmak istiyorduk. Karşılıklı saygı-sevgi ilişkimiz var. Biz onun işlerini takdir ediyoruz, o bizimkileri. Sinead çok açık sözlü. Ve söyledikleri ne denli tepki çekse, onu zora soksa da, onların arkasında duruyor. Kurumlara, özellikle de yozlaşmış kurumlara müthiş güzel ve sağlıklı bir öfke duyuyor ve bunu sivri bir dille ifade ediyor. Birçok insanın bu ülkeye, bu dünyaya, hayatlarımızı yöneten kurumlara karşı aynı öfkeyi duyduğunu düşünüyorum. Albümü hazırlamaya koyulduğumuzda Neil'le birlikte birçok vokalist dinledik. İçlerinde harika sesler vardı, müthiş şarkıcılar vardı, ama hiçbiri bize hitap etmedi. Hepsinde bir şeffaflık sorunu var gibi geldi. Şimdi bu söyleyeceğim seksistlik olarak yorumlanabilir, ama erkek vokalinin daha duygusal olduğunu düşünüyorum. Kadın şarkıcılarda, ister soul söylesinler, ister rock, bir ruhsuzluk var. Bunları düşünürken, aklımıza Sinead geldi. Gerçekten duygulu, olup bitenlere öfke duyan, hakiki bir kişilik o. Ve söylediği şarkılara kişiliğinin damgasını vuruyor. Birlikte çalışmak mükemmel bir fırsattı.

"100th Window", rontgenci yanımızla birlikte, sırlarımızı saklayarak yaşama isteğimiz fikrinden çıkan bir mecaz. Televizyon, bu çelişkinin timsali.

"A Prayer for England"ın seslendirilmesi için Sinead O'Connor'ı tercih etmenizin sebebi neydi ?

Çünkü hiç kolay bir parça değildi, "A Prayer For England"ın ilk hali daha da sert, keskin, sivriydi. "Bunu nasıl yorumlamamı istiyorsunuz?" diye sorduğunda, "üzerine bir dua yazar mısın" dedim. Aynen öyle yaptı ve ortaya müthiş bir şarkı çıkardı. Bu kadar sert bir şeyi çatışmacı olmadan ve kolay dinlenebilir bir halde sunmak çok maharet isteyen bir iş. Bir protest şarkının hem umut vermesi, hem de değişim talep etmesi çok önemli.

Albümde neredeyse ilk defa tam manasıyla şarkı söylüyorsunuz. Buna nasıl karar verdiniz?

Günümüz teknolojisi sayesinde insan sesleriyle istediğiniz gibi oynayabilir, eğip bükebilir, tonlarını değiştirebilirsiniz. İnsan sesi, dünyanın en heyecan verici enstrümanı. Aynı zamanda hem en saf, hem de en karmaşık olanı. İlk defa bu albümde şarkı söylemeye karar verdim. Dizginleri tek başıma ellimde tutmaktan faydalandım diyebilirim. Daha önceleri grup içinde çok fazla çatışma vardı. Üç kişiydik ve hep ikiye karşı bir durumu oluyordu. Sırasında aşağılamaya varan çetin bir iktidar mücadelesi yaşıyorduk. Eğer daha önce şarkı söylemeye kalkışsaydım, diğer ikisi beni iplemezdi. Ve bir daha da asla deneyemezdim. Çok egoisttik; çok egoist, çok kafamızın dikine giden insanlardık. Massive Attack, zalim bir gruptu.

Sesinizin uygun düştüğünü düşündüğünüz şarkıları nasıl seçtiniz?

Kendiliğinden oldu o. Bazı şarkıları yazarken oluşan ruh haliyle alâkalı bir şey. Önceki albümlerde, yazdığım şarkılar inşa edilen şeylerdi; kesme, yapıştırma hoşuma gidiyor gitmesine, ama o işten biraz uzaklaşmak istedim. Daha az kelimeyle kendimi ifade etmeyi, yine aynı soyutlukta kalarak, ama daha ekonomik olmayı hedefleyince, bazı şarkıları bizzat söylemek makûl bir yol olarak gözüktü.

Kendi vokallerinize özeleştirel bir yaklaşımınız var mı?

İnsanın kendi sesini teypten dinlemesi gibi bir şey bu. Telesekretere bıraktığım mesajları dinlediğimde sesimden nefret ediyorum. Bir mesaj kaydetme-

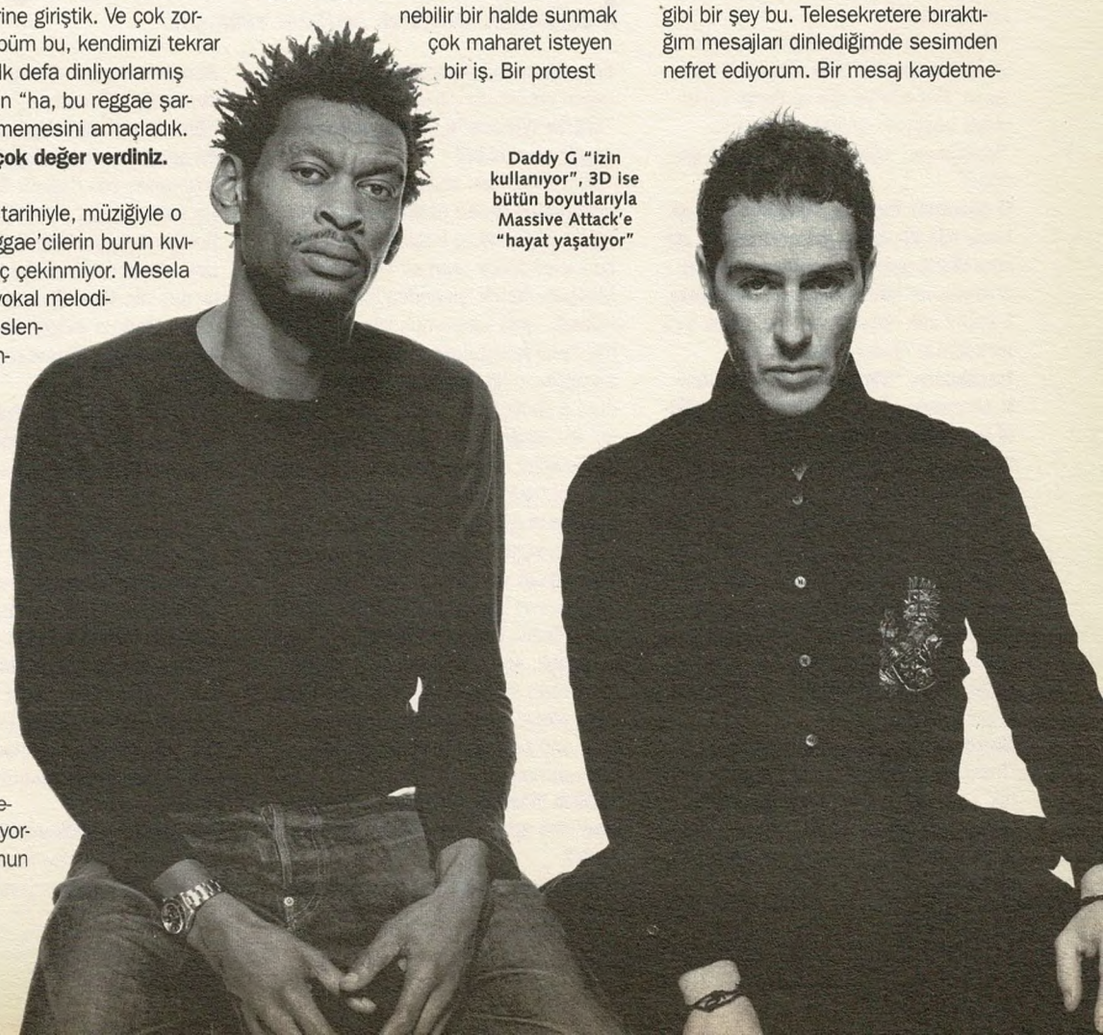

Daddy G "izin kullanıyor", 3D ise bütün boyutlarıyla Massive Attack'e "hayat yaşatıyor"

ye kalktığımda otuz sefer deniyorum, istediğim gibi olduğuna kani olana dek. Velhasıl insanın kendini dinlemesi çok belalı bir şey. Onun için sürekli stüdyodaki insanların, başta Neil olmak üzere, fikirlerini alıyordum. Ancak "gayet iyi, sakın silme, bırak kalsın" diye ısrar ettiklerinde ikna oluyordum. Sinead ve Horace gibi harikulâde seslerle aynı albümde boy göstermek başlı başına kâbus zaten.

Söyleyiş tarzınız çok içten, çok mahrem, bunu nasıl başarıyorsunuz?

Mikrofona çok yakın duruyorum, normalde çok kısık sesle konuşan biriyim zaten, mikrofona yapışıp söylerken daha da kısık çıkıyor sesim. Bu nedenle konserler karabasan oluyor benim için. Sahnede stüdyodaki gibi söylemek mümkün değil. Stüdyoda sohbet tonunda icra edebiliyorum şarkıyı ve bu doğal olarak samimi, mahrem bir söyleyiş yaratıyor.

Sözlerle vokali nasıl birleştiriyorsunuz?

İtiraf etmeliyim ki, vokallerin çoğunu akşamdan kalma hallerde yaptım. Hafta boyunca bölük pörçük yazdığım sözleri önüme koyuyorum ve atışa başlıyorum. O noktaya gelindiğinde endişelenmeye vakit kalmamış oluyor, yoğunlaşıp işi kotarmaktan başka bir seçenek olmadığı için o dar zamanda bütün benliğimi ortaya koyuyorum. Fuzuli şeyler de araya karışıyor tabii, ama Neil onları temizliyor, şarkıya çekidüzen veriyor. Yazdığım sözler gerçek ve duygusal deneyimler; ilişkiler hakkında, etrafımda olup biten şeyler hakkında, dolayısıyla onları ifade etmek o kadar sancılı olmuyor.

Bu sefer albüm kapağına sözleri de basmışsınız, bu eskiden hiç yapmadığınız bir şeydi...

Bize hep "sözler niye yok" diye sorulurdu. Sebep şu: Albüm kapağı bizim için o kadar değerli ki, onu bozmak istemiyoruz. Tom Hingston'ın görsel tasarımı kendi içinde öyle bütünlüklü oluyordu ki, sözler fazlalık olarak duruyordu. Fakat bu sefer görsellik o kadar muğlak, o kadar soyut ki, sözler bir ihtiyaç olarak kendini hissettiriyor. Evet, ilk kez sözleri de yayınlıyoruz ve böylece hep başımızı ağrıtan bir eleştiriden de kurtulmuş oluyoruz, artık "sözler niye yok" diye mesaj bombardımanına tutulmayacağız.

Bu albümle birlikte massiveattack.com'un güncelleşmesi de söz konusu mu?

O çok mesai isteyen bir iş. Önümüzdeki yıl gerçekten fonksiyonel bir hale getirmeyi umuyoruz.

Hacker'lar hakkında ne düşünüyorsunuz?

Hacker'lara, bilgisayar korsanlarına çok romantik bir imajla yaklaşılıyor. Pentagon ya da Hazine gibi devasa kurumlara saldıran bir nevi Robin Hood'lar gibi görülüyorlar. Ama buna karşılık herkes kapkaççılardan nefret ediyor. Tek mesele, insanların kendi cep-

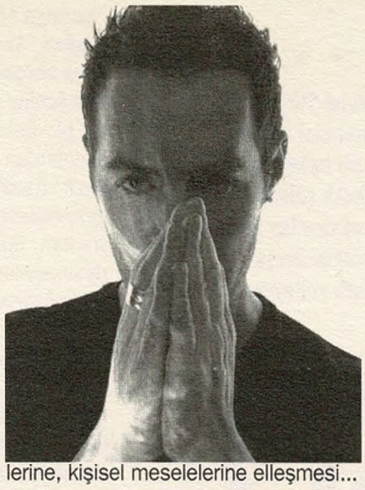

lerine, kişisel meselelerine elleşmesi...

Albüm kapağının fikri nasıl oluştu?

Çıkış noktası Pink Floyd'un "Dark Side Of The Moon"uydu. Bir kristalden geçen lazer ışınlarını düşünmüştük kapak resmi olarak. Fakat sonra fazla taklit kokuyor gibi geldi, kristal esprisini muhafaza ederek başka türlü bir şey düşünmeye başladık. Kristalin parçalanması iyi bir fikir gibiydi, albümün konseptine de uyuyordu, ancak uygulamaya koyunca National Geographic'in sayfalarını andırdı, ondan da vazgeçtik. Derken Brixton'da cam üfleyen birisini bulduk. Bir metre 70 santim boyunda camdan insan figürleri yaptırdık, sonra onları harika bir fotoğrafçı olan Nick Knight'la birlikte saçmalı tüfekle parçaladık ve parçalanma anında fotoğraflarını çektik. Camın parçalanması müthiş bir imge, cam figürler insan boyunda olduğu için şiddet çağrışımı yapmıyor, parçalanmış camdan çok bir sıvıyı andırıyor, ayrıca bilgisayarda elde edilmiş görüntüler hissini de veriyor. Bu muğlaklık tam istediğimiz gibiydi, çok doğrudan bir şey olmasını istemedik, güzel ama bilmeceli olsun istedik.

Albümün adı ilginç, "100th Window"un arkasındaki fikir ne?

"100th Window" (100. pencere) insanların çelişkili tabiatlarına dair bir mecaz. Her şeyden haberdar olmayı arzu eden rontgenci yanımızla birlikte, büyük bir güvenlik duygusuyla, büyük gayretle sırlarımızı saklayarak yaşama isteğimiz fikrinden çıkan bir mecaz. Bugünün televizyonu, bu çelişkinin timsali. "100th Window" şu anlama geliyor: Mahremiyetimize ne denli önem versek de, onu korumak için ne kadar çabalasak da, gözlendiğimiz, gözetlendiğimiz bir pencere her zaman var. Ne yaparsak yapalım, bundan kurtuluş yok.

"Special Cases"in single olarak seçilmesinin sebebi ne?

Çok doğrudan, çok sade bir şarkı. Ortaya çıkması da çok çabuk ve kolay oldu. Sinead'a parçayı çaldığımızda "çok güzel bir müzik bu, sözlerini yazmak isterim" dedi. Ve bir gecede yazdı. Bence yazdığı sözler çok önemli. Dünyada olup bitenler hepimizde bir güvensizlik duygusu yaratıyor, gezegenimiz çok kırılgan bir noktada. Ve insan, inandığı, güvendiği biriyle birlikte olunca mutluluktan ayağı yerden kesiliyor; insan kendisini şanslı hissediyor, çok önemli bir şey bu. Mesele benim için bu kadar basit ve bu kadar doğrudan. İnsanın birçok düzeyde irtibat kurabildiği birine rastlaması, daha köşeli söylersem, hem yaratıcılık düzeyinde hem de politik düzeyde aynı frekansta olması seyrek olan bir şey. Aynı düşünceleri paylaşmak, benzer noktalardan hareket etmek çok önemli, hele birlikte bir iş yapıyorsanız. Sinead, en başından beri yüzde yüz güven duyduğum bir insan. Onun dünyayla kurduğu diyalog müthiş; bana acayip heyecan verici geliyor. Onun kurumlara ve toplumun geneline dair düşüncelerini birebir paylaşıyorum. Dolayısıyla şarkının sözlerini onun yazması çok iyi denk düştü.

O parça hep potansiyel olarak da bir single mıydı sizin için?

Müzikal olarak geliştirdiğimizde single olabileceğini düşünmüştüm. Çünkü yaylılar bölümü, daha kayıt yapılmadan önce bile, duygusal olarak çok güçlüydü. Enstrümantal haliyle de bir single olduğunu söylüyordu parça. Sinead da dinlediğinde aynı kanıya vardı; hakikaten iyi bir şarkı haline getirmek için kolları sıvadı. Ve öyle de yaptı.

Müziğinizin pazarlanma biçimini ne derece kontrolünüz altında tutabiliyorsunuz?

Bizim radyo ve televizyonlarla ilişkimiz hep şu temelde olmuştur: İşinize gelirse... Başlangıçtan beri bizim kiplerimiz film anlayışında oldu, bir kısa film gibi dinamik, ama klip anlamında statik. Bu da MTV'ye ters düşmek demek. "Unfinished Symphaty"ye herkes bayılmıştı, ama klipten kimse hoşlanmamıştı. "Bu klip televizyonda gösterilemez, çok ağır, çok sıkıcı" diyorlardı. Şimdi yere göğe koyamıyorlar. Ahım şahım bir şey de değil üstelik, kızın biri sokakta yürüyor falan filan... Ben hep imge yaratma yanlısı oldum. Albüm kapaklarında kendi resimlerimizin olmasını hiçbir zaman istemedim, bir mânası yok ki. En az müziğimiz kadar merak ve ilgi cezbeden imgeler yaratmamız gerekiyor diye düşündüm hep. İnsanların sizinle ilişki kurması sokaklarda, dükkanlarda gördükleri ilanlar, afişler vasıtasıyla oluyor. Eğer o ilanlar, afişler yaptığınız müzik kadar ilginç değilse, onları yapmanın anlamı ne? İnsanların sizinle ilk karşılaşmaları ve hakkınızda bir fikir edinmeleri o imgelerle oluyor. Dolayısıyla "müziği pazarlama biçimi" denilen şeyi her düzeyde kontrol altında tutmak gerekiyor, albümün kapağından başlayarak...

Sinead, yozlaşmış kurumlara müthiş güzel bir sağlıklı öfke duyuyor ve bunu sivri bir dille ifade ediyor. Birçok insanın aynı öfkeyi duyduğunu düşünüyorum.

Bu albümden sonra sırada neler var?

İlk defa bir albümü bitirir bitirmez yeniden stüdyoya gireceğiz. Bundan önce, bir albümü bitirdiğimizde o kadar çok şey araya giriyordu ki, yeniden bir araya gelmemiz asırlar alıyordu. Üç kişiydik, her birimizin şahsî meseleleri, meşguliyetleri vardı, mülâkatlar ve turneler dışında görüşme fırsatımız olmuyordu. Neil'la ve stüdyodaki ekiple ilişkilerimiz çok farklı. Hayatımın yarısı stüdyoda geçiyor. Geceleri dışarı çıkıyorum, eğlenmeye bakıyorum, kız arkadaşımla görüşüyorum, ailemi arayıp soruyorum, ama aynı zamanda stüdyoda mesai yapıyorum, zira bana hayat veren o faaliyet. Yeni albüm için çalışmaya başladık bile, tam gaz gitmiyoruz, ama ense de yapmıyoruz.

Beraber çalışmayı düşündüğünüz şarkıcılar var mı?

Tom Waits'le görüşüyoruz, Mos Def'le "The Blade"in soundtrack'inde birlikte çalışmıştık, tekrar bir araya gelmeyi düşünüyoruz, Sinead'la yeniden birlikte olmayı çok isterim, Liz Fraser'la da... Beraber yapacağımız çok iş var daha.

Tom Waits'le görüşmeler nasıl gidiyor?

Sık sık telefonda konuşuyoruz. Her nedense adımın Pete olduğuna hükmetmiş. Son konuşmamızda, "bu sefer adımın 3D olduğunu ona mutlaka hatırlatacağım" diye geçirdim içimden. Ama telefonu "görüşürüz Pete" diye kapattı yine. Yine ıskaladım. Beraber çalışmamızın verimli olacağına eminim. O da bizim gibi bir yığın saçma sapan sesi, pek kaale alınmayan enstrümanları kaydetmeyi seviyor. Ve bütün bunlardan mucizevî bir müzik yapmayı başarıyor.

Massive Attack sizin için ne ifade ediyor?

Massive Attack'i tarif etmek zor. Çocukluğumdan beri gizli bir kimliğim olsun isterdim, çizgi romanlara tutkundum, ondan herhalde. Elbiseni çıkarıp atıyorsun, altta başka bir kıyafet var, o kıyafet asıl kimliğin. Massive Attack bana biraz o duyguyu veriyor. Bir yandan normal bir hayatım var, sonra birden... Tam "giysimi çıkarıyorum" diyecektim, ama hayır, giysim beni çıkarıyor. *(gülüyor)*

Çeviren: **Yücel Göktürk - Siren İdemen**

Tori Amos

Tori Amos ABD topraklarında bir "yol filmi" olarak tasarladığı yeni albümü "Scarlet's Walk"la 40 yaşını kutluyor... "Mucize çocuk" olarak sürdürdüğü konservatuar eğitimi, striptiz kulüplerinde ve travesti barlarında piyanist-şantözlük, başarısız bir heavy-rock albümüyle başlayan plak kariyeri ve 90'ların başından itibaren yayılan haklı şöhreti: Önce, maruz kaldığı bir tecavüzü anlattığı "Me and a Gun" şarkısı ve arkasından gelen albümler... Dünyanın en önemli kadın şarkıyazarlarından Amos'a Alternative Press, Entertainment Weekly, VH1 ve CNN'den derlediğimiz söyleşilerle selam yolluyoruz...

amerika PORNO GİBİ

"Strange Little Girls"ün üzerinden daha bir yıl geçmeden "Scarlet's Walk" çıkageldi. Bu üretkenliğinizi neye borçlusunuz?

Tori Amos: "Strange Little Girls" cover'larımdan yapılan bir derlemeydi. Aslına bakarsanız, epeydir özgün şarkılardan oluşan bir albüm yapmamıştım. "Scarlet's Walk" üzerine düşünmeye kızıma hamileyken başladım, Natashya daha karnımdayken ona şarkılar çalıyordum. Sonra geçen eylül ayının başında konser turnesindeyken şarkılar hızla gelişti. Bu arada bir fikre yaklaştığımı hissettim. Gelişen fikir Amerika'yla ilgiliydi ve belalı bir hikayenin ortaya çıkacağı belliydi.

Dikkatinizi Amerika'ya çevirmenizde 11 Eylül'ün payı oldu mu?

Oldu tabii. 11 Eylül'ün ertesinde, Amerika'yı nasıl gördüğüme dair sorular sormaya başladım kendime. Dedemde kızılderili kanı var, –Çerokidir. Amerika'yı bir ruh olarak algılardı, Amerika hakkında konuşurken sanki kızkardeşinden veya arkadaşından bahsediyormuş gibiydi. Ben de Amerika'yı o gözle görmeye başladım. Yaşım ilerledikçe Amerika, gözümde, yürüttüğü siyasetle özdeşleşti. Kuleler yıkıldığındaysa gençlik düşüncelerim geri geldi. İnsanın sevdiği birisini yitirmesi gibi bir şeydi. 11 Eylül'den sonra, insanların Amerika'yı bir nesne olarak değil, bir toprak ve bir ruh olarak algılamaya başladıklarını farkettim. Aslında 11 Eylül'den değil, 11 Eylül sonrasından yola çıktık, çünkü insanların Amerika'yla ilişkilerinin değiştiğine gözlerimizle şahit olduk, albüm de bundan beslendi.

İnsanlar sizi Bruce Springsteen'i dinledikleri gibi dinliyor, yani müziğin ötesinde de bir şeyler bekliyor. Bu beklenti sizin için bir yük haline geliyor mu?

Hayır, bizler müzisyeniz ve müziğimizi icra etmemizin, kendimizi ifade etmemizin beklenmesi bir imtiyaz aslında. Ayrıca, piyanonun üzerine bira boca eden, "konserden sonra doktorculuk oynayalım mı" diye sırnaşan tiplerin devam ettiği barlarda sahne aldıktan sonra konserler insana ilaç gibi geliyor. "Bu gece söyleyecek 125 şarkım var, seyirciler de beni dinlemeye hazır" diyebilmek çok güzel bir duygu.

11 Eylül'den sonraki konserleriniz çok coşkuluydu; seyircilerinizle buluşmayı özlemiş miydiniz?

Son zamanlarda insanlar hiç olmadıkları kadar kırılganlaştılar; olup bitenleri yakından izlemek, meselelere eni konu hakim olmak gibi bir sorumluluk ortaya çıktı. Dahası, "sahnede oturup sadece yüzümüze baksanız bile yeter, gidecek bir yere ihtiyacımız var" diyen yüzlerce e-mail aldık. 11 Eylül ertesinde konserler vermeye ve kapımızı açık tutmaya karar verdik. Etkilenmemek elde değildi. Herkes olanları başka başka algılamış, hiç edinemeyeceğim dostluklar edindim ve dünyaya bakışım değişti.

Nasıl bir değişim oldu dünyaya bakışınızda?

Maskeler düştükten sonra, yarının ne getireceği belli olmayacağı bir zamanda yaptığım yolculuklarda insanlarla konuştum, dertleştim, anlattıkları hikayeleri kaydettim. Amerika büyük bir ülke, insanları birbirlerinden çok farklı. Geçen sene turne vesilesiyle Amerika'yı gezerken "şu anda içinde bulunduğumuz savaş halinde, ülkeyi bu insanların yönetmesi doğru mu?" diye sormaya başladım kendime. İnsanların ülkeleriyle ilişkisi Kızılderililerin topraklarıyla ilişkilerine benzemeye başladı, çok kişisel bir ilişki haline geldi.

"Maskeler düştükten sonra" derken nasıl bir şeyi kastediyorsunuz?

Korunma duygumuzu kaybettik; maskeler düştü derken, makyajın silindiğini kastettim. İnsanlar, sessiz de kalsalar, çok açıklar. Amerika'yı tanımak istedim, bunun malzemesini de insanlar oluşturdu. Yüzlerce yıllık geçmiş ve bugün, yaptığım ve sonra da albüm olarak kurguladığım yolculuk, gerçek kişilikler ve olaylarla örüldü.

Bu söylediklerinizi albümdeki şarkı sözlerinden anlaşı-

lıyor. Uzun bir geçmiş, günümüzdeki olaylara gönderme yaparak işleniyor...

İnsanların anılarla dolu olduğunu gördüm –sanki zihinlerde bir fotoğraf donmuş, onlar da bu fotoğrafın içine girmişler gibi. İnsanlar onları etkileyen anıları saklıyor. Yolculuklarımda bunu gözlemledim. İnsanlar olaylara bakış tarzlarını değiştirmeye başlıyor. Bu yeni bir durum; bir hareket, bir arayış var.

"Scarlet's Walk"u önceki albümlerinizle karşılaştırdığınızda ne tür farklar öne çıkıyor?

İlk albümüm "Little Earthquakes" daha çok bir günlük gibiydi. Ondan sonraki "Under The Pink" soyut bir resmi andırıyordu, o zamanlar soyut ressamlara çok ilgi duyuyordum. "Boys For Pele" bekâr bir kadının dünyaya bakışıydı, "From The Choirgirl Hotel"e annelik duygusu damgasını vurdu, hamile kalan, düşük yapan bir kadının şarkılarıydı onlar. "Scarlet's Walk"ta ise daha önce hiç denemediğim bir öyküleme söz konusu; bir kahraman ve başı-sonu olan bir hikaye var.

"Scarlet's Walk" ABD'yi baştan başa dolaşan bir kadının hikayesini anlatıyor, hatta albüme bir harita bile koymuşsunuz, dinleyenlerin Scarlet'in güzergahını izleyebilmeleri için. Neden konu olarak böyle bir yolculuğu seçtiniz?

Demin dediğim gibi, bu albüm yolculuk yaparken oluştu, şarkıların çoğunu turnedeyken yazdım. Kızım Natashya beşiğinde uyurken, ben de otobüsün arka tarafında bir yandan yol işaretlerini izlerken bir yandan da şarkıları kuruyordum. Herkes yatağına girdiğinde hayat durmuyor; hayaletler, geçmiş kuşakların gölgeleri insanı yokluyor. Geçtiğimiz bölgelerle ilgili bazı araştırmalar da yaptım. Davulcumuz Matt Chamberlain'le o yörelerin ritmleri üzerinde çalıştık. Şarkıların yapılarına baktığımda, her birinin başka bir bölgeyle ilişkili olduğunu görüyorum.

Scarlet karakteri nasıl oluştu?

Scarlet, yol boyunca yavaş yavaş şekillenen bir kişilik oldu. Başta albümü böyle tasarlamamıştım. Şarkılar kafamda zaman içinde tamamlandı. Şarkılar oluştukça, Amerika'nın kişileştirilmesi gerektiğini fark ettim. Scarlet bütünün bir parçasıydı, giderek o bütünü sarıp sarmalayan bir kavrama dönüştü. Bu kavramın bir kadın kahraman olarak tezahür etmesi bana çok yakın geldi.

Scarlet nasıl bir kadın?

Sıradan bir kadın. Uzun zamandır görmediği arkadaşı Amber Waves'i ziyaret etmek için yola çıkıyor. Amber Waves, çaptan düşmüş bir porno oyuncusu, fahişelik yaparak geçiniyor, başı derde girince, eski arkadaşı Scarlet'ten yardım istiyor, Scarlet de onu görmeye gidiyor. Bu, yolculuğun başlangıcı: Bir kadın, kötü duruma düşen ve hayatının dönüm noktasında olan bir arkadaşına yardım elini uzatmaya gidiyor. Scarlet'in yolu üzerindeki yerlerin bazıları tarihî yöreler, kimileri de Kızılderililerin kutsal mekânları. Yol boyunca o güne dek hiç sormadığı soruları, doğru soruları sormaya başlıyor Scarlet ve kendini anlamaya çalışıyor... Kendinden çok farklı insanlarla ilişki kuruyor, onlarla birlikte ve onların sayesinde varolabildiğine inanıyor. Bu durum kendi ilişkilerine, tercihlerine de yansıyor. İlişki kurduğumuz insanlar, hayatımızın çehresini, akışını değiştirebiliyor. Scarlet annesinin –toprağın– neresinde olduğunu anladığında, kendisi de anne oluyor. Üzerinde yaşadığı toprağa karşı sorumluluk duyduğu için kendine ve çocuğuna da o gözle bakabiliyor. Kendini anlamaya çalışırken ülkesini ve ülkesiyle ilişkisini de sorgulamaya başlıyor. Ayrıca ülkesinin yönetimini de sorguluyor. Amerikalı olmak başka, Amerika'nın ruhunu anlamak başka çünkü. Bu, yakın tarihin de ötesine bakmayı gerektiriyor. Dünya Ticaret Merkezi saldırısı gerçekleştiğinde, Amerika'nın ruhu bir çok insan için ete kemiğe büründü. Ve insanlar o ruhun ne olduğu üzerine kafa yormaya başladı.

Dedem Çerokidir. Amerika'yı bir ruh olarak algılardı, Amerika hakkında konuşurken kızkardeşinden, arkadaşından bahsediyormuş gibiydi. Yaşım ilerledikçe Amerika, gözümde, yürüttüğü siyasetle özdeşleşti. Kuleler yıkıldığındaysa gençlik düşüncelerim geri geldi.

"A Sorta Fairytale" adlı şarkının ilham kaynağı neydi?

Albüm "Amber Waves"le açılıyor, "A Sorta Fairytale" ikinci şarkı. Scarlet, Amber Waves'den sonra, "A Sorta Fairytale"in kahramanıyla karşılaşıyor. Hayatının aşkını bulduğuna inanan bir kadın o. İnsanın, hayatının aşkıyla ilişkisinin bitmemesi gerekir, öyle değil mi? Ama olmuyor, beraberlikleri yürümüyor, ayrılıyorlar. Çünkü bir tür peri masalı bu; insanın kendini kandırması. Gerçek hayatta peri masalları mutlu sonla bitmiyor. Los Angeles'a yeni gelen kızlar, "bir yolunu bulup yırtmam lazım" deyip dururlar. Bale derslerinden dansözlüğe, oradan da porno filmlere kadar düşerler. Düşmek istemezler aslında, niyetleri biraz para kazanmaktır sadece. Geçenlerde o kadınlardan biriyle kahve içiyordum, "şu sıralarda iğrenç bir yatak odası işi yapıyorum" dedi. "Niçin?" diye sorduğumda, cevabı, "ben buyum işte, ömür boyu porno oyuncusu olarak kalacağım" oldu. Porno, sunulduğu gibi masum bir şey değil. Kadınları alçaltan, istismar eden bir sanayi. Porno filmleri aslında Amerika'ya benzetmek de mümkün pekâlâ.

Size göre "seksî"nin tanımı ne, sizin için seksî olan ne?

Bir erkeğin aklı veya bir kadının iradesi bana çekici gelir. Neyin seksî olduğunu tanımlamak zor. Annie Lennox seksîdir mesela. Onu ilk kez MTV'de gördüğüm anı hiç unutmam. O zamana kadar benzerine rastlamadığım bir kızıl saçlı kadın çıkmıştı karşıma. Çok kadınsı, ancak aynı zamanda güçlü bir insan izlenimi veriyordu. "Vay be" dedim kendi kendime, "bu iş böyle de yapılabiliyormuş"...

Hep Robert Plant'i seksî bulduğunuzu söylerdiniz. Artık tanışıyorsunuz, onu hâlâ seksî buluyor musunuz?

Robert eğlenceli biri olduğu için seksî geliyor bana. Ayrıca çok iyi bir dinleyici. Öyle olduğunu kim tahmin edebilirdi? Sekiz yaşındayken onun fotoğrafına bakıp dururdum... Vaktiyle babam hep "iffeti korumak lazım" derdi bana, iffetin ne olduğunu anlamazdım. Sonra elimde Robert Plant'in fotoğrafıyla "Whole

Elimde Plant'in fotoğrafıyla "Whole Lotta Love"ı dinlerken vücudum kıpırdamaya başladı. Babamın kastettiğini anladım. "Robert insanın aklına kötü fikirler sokuyor" dedim kendi kendime. Cennette gibiydim.

Lotta Love"ı dinlerken vücudum kıpırdamaya başladı. O zaman babamın ne kastettiğini anladım. "Robert insanın aklına kötü fikirler sokuyor" dedim kendi kendime. Cennette gibiydim. Tanıştıktan sonra asıl cennetin bizzat kendisi olduğunu farkettim.

Sizi kendine fazla yakın bulan hayranlarınız oluyor mu?

Oluyor ve işte o zaman denge bozuluyor. Sanatçı ve hayranı arasındaki ilişki çok değerlidir, onu korumak için bir yerde bir sınır çizmek gerekiyor. Aksi takdirde insanlar sizi bayağı korkutabiliyor. Ben de başkalarını korkutmuşumdur herhalde. Öyle olmasını istemezsiniz, ama hepimizin korkutucu olma ihtimali vardır.

Dinlecileriniz genelde nasıl insanlar sizin gözünüzde?

Bu açıdan çok şanslıyım, dinleyicilerimin çoğunluğu, yere düşseniz elini uzatıp sizi ayağa kaldıracak tipte insanlar.

Hayranlarınz kadar düşmanlarınız da var galiba... Şarkılarınızda beyan ettiğiniz fikirler yüzünden çeşitli kesimlerin tepkisini çekiyorsunuz...

Bir kadın olarak mücadeleye giriyorsunuz, toplumdaki yeriniz için mücadele etmeniz gerekiyor ve bu da benim zoruma gidiyor. Doğru dürüst bir toplumda herkes istediği yerde bulunabilmeli. Sanatçı olmak demek, kamuoyundaki hakim düşünceleri onaylamak demek değildir. Mesela eşcinselleri ve kadınları aşağılayan tavrı eleştirmek için "Strange Little Girls" albümünü çıkarttım. Erkeklerin yazdığı şarkıları bir kadın olarak farklı açıdan yorumladım. Bu konuda bir şeyler söylemem gerekiyordu. Kadınlara ve eşcinsellere yönelen şiddete ve bunu onaylayanlara elbette karşı geleceğim... Fakat bazen yanlış anlaşılmalar da oluyor. Mesela, çok saçma ama, benim Hıristiyanlık aleyhtarı olduğumu düşünenler var. Halbuki ben insanların neye isterlerse ona inanmalarından yanayım.

"Strange Little Girls"de eleştirdiğiniz müzisyenlerin hayranlarından, örneğin Eminem fanlarından tepki aldınız mı?

Hem de nasıl! Öyle olacağını tahmin etmemiştim. Üzerlerine alınmışlar. Halbuki ben bir kadın dayanışmasından bahsediyordum. Gösterilen tepkiyi tahmin edemezsiniz, bu yüzden kadın dayanışmasının yaygınlaşmasına, kadınların seslerini yükseltmeleri gerektiğine daha da fazla inanmaya başladım.

Hayranlar bir yana, "Strange Little Girls"de eleştirdiğiniz müzisyenlerden tepki aldınız mı?

Evet, ama bu benimle onlar arasında. Benim tepkim onların avukatlığını yapanlara,"size ne oluyor ki, bu şiddet ve öfke dolu şarkılar yalnızca sözcüklerden ibaret" diyenlere... "Strange Little Girls", belki de bir bakıma "Scarlet's Walk" için bir prova niteliğindeydi, çünkü albümdeki şarkılarda kadınlar öne çıktı.

"Scarlet's Walk"taki "Pancake" adlı şarkıda "kadın düşmanlığı ve homofobi moda oldu" diye bir dize var...

"Pancake", devlet başkanlardan rock starlarına, herkesin ellerindeki gücü istismar etmesinden bahseden bir şarkı. Sağ ideoloji günden güne yaygınlaşıyor, vücutlarına Jesse Helms *(Amerikalı sağ politikacı)* dövmesi yaptıran zamane gençleri var ortalıkta. O zihniyet, nefret edecek birilerini arar hep. Bu, eşcinseller olabilir, kadınlar olabilir, farklı bir ırktan ya da dinden insanlar olabilir. Çok boktan bir şey, gelgelelim insanları cezbediyor işte.

"Scarlet's Walk"da en çok sevdiğiniz şarkı hangisi?

Onu söylemek için daha çok erken. En çok sevdiğim şarkı sürekli değişiyor. Albümü ben de yeni yeni tanıyorum.Şarkılara baktığımda, bunların sembolizmle yüklü olduğunu görüyorum. Aslına bakarsanız, dilimizden düşürmediğimiz mistik düşünceler de sembolizm yüklü. Albüm, dinleyicilerin –bunların arasın-

İNGİLİZCE-TÜRKÇE • ANSİKLOPEDİK

BİLİŞİM SÖZLÜĞÜ

Prof. Dr. Bülent Sankur

TÜRKÇEDE EN ZENGİN KAYNAK!

15.000'den fazla kavram, terim ve kısaltma...

• Açıklamalı,
• Çizimli,
• Fotoğraflı
• Türkçe-İngilizce dizin
• 880 sayfa

PUSULA

MEBUSAN YOKUŞU AKYOL SOKAK
EVEN APT. NO: 55/3 CİHANGİR-İST.

TEL: 0212. 252 42 80 • FAKS: 0212. 293 15 44
E-POSTA: pusula@pusula.com • WEB: www.pusula.com

da ben de varım– yorumuna açık.

Albümün müzikal anlamda esin kaynakları neler, "Scarlet's Walk"un hazırlık aşamasında ne tür müzikleri dinliyordunuz?

Albümü hazırlarken klasik şarkı yapısını inceledim. Müziğimde Neil Young, Fleetwood Mac'in "Rumours" dönemi ve ilk Pink Floyd albümlerinin etkisi oldu; bana yol gösterdiler. Başkalarının müziği üzerine düşünmek benim müziğimde de bir aşama oluşturdu sanıyorum. "Scarlet's Walk" bir yol öyküsü olduğu için, "Getaway" filmindeki ışıklandırmayı sese tercüme etmek istedim. Bu yüzden bir sürü müzisyen ve mühendisle birlikte kayıt işinde de çalıştım.

Albümün görsel tasarımı üzerinde özenle çalışıldığı ilk bakışta belli oluyor. Görsellikle içerik ayrı durmuyor, bütünlük içindeler...

Ben eskiden beri plakların ebadına, içlerine konulan kitapçıklara, eğer doğru dürüst yapılmışlarsa, bayılırım. Görsel malzeme ve müzik birlikte yürüyor. Görselliği yabana atmak, vişneli bir pastanın vişnelerinden vazgeçmeye benzer. Kurt Markus'un *("Scarlet's Walk"un fotoğrafçısı)* çalışmalarının kalitesini yıllardır duyuyordum, çalışmalarını gördüğümde, müziğe yakın olduğunu anladım ve onunla çalışmayı tercih ettim. Kurt, Amerika'dan bahsederken sevgilisinden bahsediyor gibiydi. Fotoğrafçılar hep ilgimi çekmiştir, çünkü fotoğraf benim için önemli bir esin kaynağı olmuştur hep. Albüme eşlik eden fotoğraflar ve haritalar "Scarlet's Walk"u tamamlıyor.

Sanatçı olmak, hakim düşünceleri onaylamak demek değildir. Eşcinselleri ve kadınları aşağılayan tavrı eleştirmek için "Strange Little Girls" albümünü çıkarttım. Bu şiddete elbette karşı geleceğim...

Turne konserlerinin konsepti de ilginç, sahnede yanan ateşin esin kaynağı ne?

O konseptin arkasındaki düşünce, çeşitli yörelerden gelen hikayecilerin ateş başında oturup öykülerini anlatmasıydı. İnsan ateş başında oturduğunda dünyayı başka bir açıdan algılamaya başlar; turne konserleri o ateş fikrini temel aldı. Yüzlerce yıl önceki gibi, olup bitenleri öğrenmek, hikayeler dinlemek için ateşin etrafında toplanıyorsun. Konser başlamadan önce sahne yanmaya başlıyor. Tabii gerçek ateş değil o. Kiss veya Ozzy Osbourne'le aşık atmıyorum, o sanal bir ateş. *(gülüyor)*

Müzik hayatınızda aldığınız en önemli öğüt neydi?

Doğru öğütler veren insanlarla karşılaştığım için kendimi çok şanslı addediyorum. Peter Gabriel ve Robert Plant bana birçok konuda fikir babalığı yaptı. Peter Gabriel bir gün şöyle demişti: "Kendi stüdyon olmalı, işlerini sen yönetmelisin, çünkü günün birinde plak şirketiyle aran bozulur, stüdyo sahibinden kayıtlarını alırlar ve kendini bir kenarda buluverirsin..."

Birkaç yıl önce zor bir dönemden geçtiniz. Neler oldu, anlatır mısınız?

Hamileydim, düşük yaptım. Daha önce de birkaç kere düşük yapmıştım. Bir daha düşük yapmamam için hayatımı değiştirmem gerektiği öğütlendi. Ben de kendimi zorlamamaya karar verdim. Natashya'ya gebe kalınca çalışmayı bıraktım. İnsan her gün "kendime dikkat ediyor muyum", "gerektiği kadar dinleniyor muyum" sorularını sormalı. Bu tür sorular insanı genç kızlıktan kadınlığa taşıyor. Kötü günler gelebilir, ama insan bunlara hazırlıklı olmalı.

Annelik şarkı yazarlığınızı etkilemiş gibi gözüküyor...

Bence etkiledi, fakat bunun farkında değildim. Annelik sırf sizinle alâkalı bir şey değil. Eğer bir tavır alabiliyor, meşaleyi başkalarına uzatabiliyor ve doğru sorulara cevap arıyorsanız, çocuğunuza korkunç olmayan bir dünya bırakabilirsiniz. "Scarlet's Walk"u anne olmasaydım yazar mıydım, bilmiyorum, çünkü hayata bakışım değişti. Kızım bana kimsenin veremediği şeyleri veriyor. Onu güvenli bir ortamda yetiştirmem gerekiyor, amaç bu. Fakat tek başına gerçekleştirilebilir bir şey de değil. Bence genç kuşak sıkı bir hareket başlatıp bu ülkenin geleceğini belirleyebilir. 1968'i düşünsenize, tarihin akışını değiştirdi. Her şey kendi elimizde. Büyük değişiklikler yapma gücüne sahibiz aslında. Amerika saldırgan bir ülke olarak algılanıyor. Ama, halkın çoğunluğu, iktidardakiler gibi düşünmüyor, saldırgan politikaları onaylamıyor. Yeni kuşağın bunları sorgulayıp sorgulamayacağını ben de merak ediyorum.

Çeviren: **Ali Yıldızalp**

NE KADAR YORULSAN DA / İÇİN BURULSA DA
HER ZAMAN DİLİNDE / BİR ŞARKIN OLSUN

Gökalp Baykal'dan 5. Albüm
(CD • MC)

Havadan değil, hayattan süzülmüş, bir miktar bekletilip damıtılmış sözler, folktan rock'a ilerleyen bir küçük orkestranın enstrümanlarınca iyi destekleniyor. Baykal'ın en büyük başarılarından biri, heceyle nota arasındaki ilişkiyi, Türkçe'nin rock'la ahengini kendi üslubunca halledebilmiş olmasında galiba... Tabii İsmail Safa Yalbaz'ın düzenlemelerinin hakkını vermek, elektro gitarıyla şarkıları kulaklara nakşeden Akın Eldes'i de ihmal etmemek gerekiyor. *Post Express*

Şarkı sözlerinde genelde kent insanının yoğun iş temposu içindeki yorgunluklarından, tekdüze, birbirinin aynısı geçen günlerden, ya da insanın olur ya, nedensiz sıkıntılarından, hüzünlere dalmasından, işte o hep bunlardan söz ediyor. Bir de yaşam içersinde bize önerilen iş, evlilik, çoluk çocuk... gibi önceden çizilmiş rotaları kırmaya yönelik ironik şarkılar da söylüyor... Mine Erkaya'nın şahane kayıtları, geri vokaldeki başarısı da yabana atılacak gibi değil. *Deniz Durukan*

AĞUSTOS 1996
KOD MÜZİK 1997
(CD-MC)

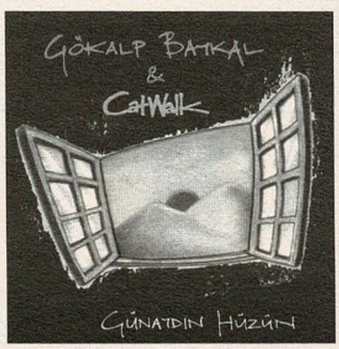

GÜNAYDIN HÜZÜN EP
ZİHNİ MÜZİK 1998
(CD)

YABANCILAR
ZİHNİ MÜZİK 1999
(CD-MC)

AKUSTİK ANILAR-KONSER
AEC 2002
(CD)

Zihni Müzik
Mühürdar Cad. Akmar Pasajı 70/13 81300 Kadıköy - İstanbul
Tel.: 0216.336 50 09 Fax: 0216.349 22 68
www.zihni.com info@zihni.com www.zihni.com/gokalpbaykal mrgbaykal@hotmail.com

COOL, KARİZMATİK, RÜKÜŞ: KAPIYA ELECTROCLASH DAYANDI

Elektronika camiasında son zamanlarda electroclash adı çok sık duyulur oldu. 80'lerin synth-pop sesleri, punk ruhu, seks yalanları ve seks gerçeği geleceğin müziğinden payını istiyor. Performans gösterilerinden dans pistlerine, konserlerden evlere kadar her yere yayılan bu akımın gözde müzisyen ve DJ'lerini hep birlikte ziyaret ediyoruz. Bu ay Roll sayfaları da electroclash yağmurundan isabet aldı. İsabet oldu.

GİDİŞ sexenLER DÖNÜŞ

FISCHERSPOONER

Müzik piyasası, son birkaç yıldır ciddi bir dalgalanma yaşıyor. Bir taraftan, dosya paylaşım yazılımlarının yaygınlaşması, müzik dinleyicisinin müzik dinleme alışkanlığını temelden değiştirme sinyalleri veriyor. Öte yandan, albüm satışları her geçen yıl düşüyor, 90'ların sonunda büyük plak şirketlerini ayakta tutmuş olan teen-pop ve nu-metal gibi akımlar popülerliklerini yitiriyorlar. Plak şirketleri, albümlerini satmak amacıyla dijital çağa ayak uyduracak yeni çözümler, yeni pazarlama stratejileri ararken (şimdilik Napster, Audiogalaxy gibi popüler yazılımları sabote etmekten öteye gidemediler), diğer taraftan da kitleleri heyecanlandıracak "the next big thing" arayışındalar.

2001 yılında gündeme gelen ve geride bıraktığımız yıla da damgasını vuran "garage rock" hareketi, bu "the next big thing" arayışının en güzel örneği. The Strokes, The White Stripes, The Hives gibi gruplar, "back to basics" anlayışları, çiğ müzikleri, trend oluşturacak moda yaklaşımları, sahne şovlarıyla, müzikal iklimi temelden değiştiremediler belki ama, rock'n'roll'a taze bir ruh üflemeyi becerdiler.

Elektronik müzikte de durum farklı değil. 90'ların başında "devrimci" olarak nitelendirilen elektronik müzik, 90'ları kapatırken büyük ölçüde house ve trance gibi alt türlerin dar çerçevesine mahkûm olmuş, reklam arka plan müziği olarak araba sattıran, şık ve trendy "clubber" kültürüyle ehil bir "yaşam tarzı" haline gelmişti. Buna bir tepki hareketinin çıkması kaçınılmazdı.

Bugünlerde yabancı medyada epey yankı bulan "electroclash" akımını bu çerçevede değerlendirmek mümkün. "Electroclash" terimi aslında "grunge", "punk" terimleri gibi hakir görücü bir ton taşıyor ve onlarca grubu kategorize ederek bir anlamda müziği öldürüyor. Öte yandan, bu terimin bir müzikal hareketlenmeye karşılık düştüğü ve "grunge" ve "punk" örneklerinde olduğu gibi "bir kelimey-

KLİŞE AVCILARI

Casey Spooner, Los Angeleslı bir nörologla bir opera şarkıcısının oğlu. Bir süre oyunculuk ve mankenlikte şansını denedikten sonra, müzikte karar kılmış. Warren Fischer'sa country-punk'ın beşiği Athena-Georgia'dan. Bir süre dekoratörlük ve avukatlık yaptıktan sonra New York'a göçmüş, sinema ve reklamcılıkla uğraşmış; bol para kazanmasına rağmen mânasızlıktan gına gelince ilk gözağrısı müziğe dönmüş, Casey Spooner'la tanışmış ve birlikte Fischerspooner'ı kurmuşlar. İlk albümleri "#1" ve single'ları "Emerge"la electroclash'in önde gelen isimleri olarak kabul gören ikilinin Independent ve Guardian'a verdikleri mülâkata göz atıyoruz...

Elektroclash'in revaçta olmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Casey Spooner: Madonna bitti, Michael Jackson bitti. Britney Spears fena değil, ama o bakire-fahişe tavrına sinir oluyorum. Zirvedeki isimler vahim durumda. Onları değiştirmenin zamanı geldi geçiyor.

Mankenlik ve reklamcılıkla uğraşırken profesyonel müzisyen olmaya nasıl karar verdiniz?

Spooner: İşsizdim, meteliksizdim, seçeneklerimi gözden geçirdim. Seyahat etmeyi seviyordum, ofis işi yapmayı sevmiyordum. Giyinip kuşanmayı, partilere gitmeyi, vücut geliştirmeyi seviyordum. Bu bir mankenin tarifiydi. Manken olduğumu söyleyerek fotoğrafçılarla ilişki kurdum. Bu işe yaradı. Bir süre sonra oturduğum daireyi birisiyle paylaşmaya başladım, ev arkadaşımdan aldığım kira payıyla Milano'ya bir bilet aldım. Ama umduğum gibi olmadı. Orada gardrop muamelesi görüyorsunuz. Milano'dan Münih'e geçtim, orada katalog fotomodeli olarak çalıştım. Baktım olmuyor, Manhattan'a geri döndüm. Bir performans sanatçısı olduğumun farkındaydım, ama aktör olmadığım da ortadaydı. Bir duygu yaratamıyordum, ama poz verebiliyordum, imaj yaratabiliyordum. İronik olan şu: Şimdi de bir bakıma mankenim, ama giysilerimi kendim seçiyorum.

Peaches

Erol Alkan

Miss Kittin & The Hacker

Felix Da Housacat

Detroit Grand Pubahs

le pek çok şey anlatma" özelliğine sahip olduğu da açık. Bu yazıda, electroclash'i "yeni dalga electro/new wave/punk etkili synth müziği" anlamında kullanacağız.

New York'tan Avrupa'ya

"Electroclash" terimi, ilk olarak 2001 ekiminde DJ-prodüktor Larry Tee'nin, Williamsburg - Brooklyn'deki kulübü Luxx'de düzenlediği elektronik müzik festivalinin adı olarak duyuldu. Festival fikrinin geçmişi, Tee'nin 2000 yılı başlarında New York'taki bir sanat galerisinde Fischerspooner isimli müzik-performans grubunun şovunu seyretmesine kadar uzanıyor. Daha sonra çeşitli single'lar ve EP'ler vasıtasıyla keşfettiği ve Fischerspooner'la benzer tavırda müzik yapan Almanya çıkışlı Chicks On Speed, Peaches, Detroit'li Adult gibi grupları daha geniş kitlelere taşımak isteyen Larry Tee, adı geçen festivali düzenlemeye karar verdi. Fischerspooner, Detroit Grand Pubahs, Adult, Peaches, Chicks On Speed, W.I.T., A.R.E. Weapons'ın katıldığı ilk festival, yaklaşık beş bin kişilik bir topluluğa ulaşmayı başararak New York electroclash sahnesinin temellerini attı. Larry Tee, bugünlerde electroclash'in kalbinin attığı Luxx kulübünün ve Mogul Electro Records adlı plak şirketinin sahibi, Berliniamsburg/Mutants gibi yoğun talebe sahne olan, moda, müzik ve performansların iç içe geçtiği gecelerin organizatörü olarak, electroclash sahnesinin gurusu olarak kabul ediliyor –bir çeşit Malcolm McLaren figürü de denebilir...

90'ların başındaki "devrimci" elektronik müzik, 90'ları kapatırken reklam arka plan müziği olarak araba sattıran, şık ve trendy "clubber" kültürüyle ehil bir "yaşam tarzı" haline gelmişti. Buna bir tepki hareketinin çıkması kaçınılmazdı.

Electroclash, her ne kadar bir "sahne" olarak New York merkezli görünse de, özellikle Avrupa'da ilgi gören global bir hareket. Zaten "electroclash" ismi daha telaffuz edilmezken, Münih menşeli International Deejay Gigolo isimli plak şirketi, şimdilerde bu türe ait kabul edilen örnekler yayınlamış. Örneğin, New York yerlisi Fischerspooner'ın ilk albümü bu şirketten çıkmış. Şirketin başında DJ Hell mahlaslı eski bir Alman punk var.

Fransa menşeli Miss Kittin and The Hacker, Almanya menşeli Chicks On Speed, Peaches, Stereo Total, İngiltere'den Ladytron, DMX Krew, Playgroup, Zoot Woman, Hollanda'dan Legowelt, Belcika'dan 2 Many DJs/Soulwax, Detroit'ten Adult, DJ Assault ve Detroit Grand Pubahs, Chicago'dan Felix Da Housecat, Montrealli Tiga, Nebraskalı The Faint, New York çıkışlı olmadıkları halde bu akımla ilişkilendirilen belli başlı müzisyen ve gruplar. Son dönemin popüler Londra gece kulübü Trash ve kulübün DJ'i Kıbrıs asıllı Erol Alkan da –kendimize de pay çıkaralım hemen– akımın Londra ayağını oluşturuyorlar.

Retro-fütürizm

Peki nedir electroclash'i diğer onlarca elektronik müzik alt türünden ayıran? Electroclash klasmanına sokulan gruplar, müzikal olarak "soğuk-robotik Kylie Minogue" pop şarkıları yapan Miss Kittin (Sven Vath'la birlikte "Je t'aime... moi non plus" düetine de imza

---

Warren Fischer: Elektronikayla ciddi olarak meşguldum, bir sürü bağımsız grupla çalıştım.

Ve Spooner'ın sahne becerisiyle Fischer'ın müzikal becerisi bir araya geldi, Fischerspooner doğmuş oldu, öyle mi?

Fischer: Maksadımız elektropopun parodisini yapmaktı. Başlangıçta durum bir reaksiyondu: Elektronik pop müzik berbat bir şeydi. Zamanla onun da bir güzelliği olduğunu öğrendik. Londra'daki ilk konserimizde Casey'in açılış sözleri şöyleydi: "Warren, play düğmesine bas da ortalığı sarsalım. Monitörleri de açalım biraz, dudaklarımı playback'e uyduramıyorum..." Bu, yerleşik rock konseri anlayışına, olayın otantik olması gerektiği fikrine bir meydan okumaydı. Rock konserleri öyle dramatik olaylar değildir, mübalağa dozu yüksektir.

Dokuz şarkıdan oluşan ilk albümünüz "#1", Soft Cell'den, DAF'tan, Kraftwerk'ten izler taşıyor. Albümün açılış sözleri de "doğaya karşı insan, insana karşı doğa"... Bu, Appollonvari bir içeriğin beyanı mı?

Spooner: Elektronik müziğe ters gibi görünen konuları işlemeye çalıştık. Futuristik porno robotlarını dinlemekten gına gelmişti, teknonun o boş içeriğine duyduğumuz tepkiden ötürü, doğayı bir mihenk taşı olarak düşündük.

Fischer: Yepyeni bir şey yaptığımız iddiasında değiliz. Biz klişe avcısıyız.

Spooner: Mesela "Emerge" adlı şarkı pozitif olmaya, güç kazanmaya dair. Bu da bizim "taze soluk" olarak adlandırılan sanatçı kategorisinde değerlendirilmemizle ilgili bir şey. Öyledir ya, "taze soluk"lar underground'dan yukarı çıkmaya çabalarlar. Halbuki underground'da başlamak diye bir şart yok, pekâlâ başka bir yerden de başlanabilir.

Gündelik hayatınızda da Fischerspooner'daki kılık kıyafetle mi dolaşıyorsunuz?

Spooner: Asla. O başlı başına bir mesai olur. Öyle bir şeye ne vaktimiz var, ne enerjimiz, ne de bunlarla uğraşacak bir personelimiz.

Sahnedeki kişiliğinizle gündelik hayattaki kişiliğiniz arasında bir çatışma yaşıyor musunuz?

Spooner: Sahnede seksî rolü yapıyorum. Konserden sonra bir savaştan çıkmış gibi oluyorum. Tuhaf bir şey çünkü, bana sorarsanız sahnede en cazibesiz halimdeyim, ama belki de insanlara çekici gelen bizatihi bu durum. Sahnede acayip bir özgüven içinde oluyorum, neredeyse anadan üryan bir vaziyetteyim, ama aslında öyle biri değilim.

Fischer: Bırak şimdi, kendini kandırma.

Spooner: Kimim peki ben?

attı) ve W.I.T. gibi gruplardan kirli electro-punk'ıyla Peaches'a kadar uzanan geniş bir yelpazeyi kapsıyor. Fakat hepsi, şu veya bu şekilde 70'ler sonu-80'ler başının new wave/synth-pop, punk, disco, electro gibi tarzlarından, soğuk analog synth tınılarından, vocoderli vokallerden, minimalist ve mekanik TB-303 drum machine ritmlerinden ilham almışlar. Bu gruplarla yapılan söyleşilerde, Kraftwerk, Suicide, New Order, Devo, Soft Cell, Afrika Bambaataa gibi isimlerle karşılaşmak sürpriz değil. Bütün bu referanslara rağmen, tamamıyla retro bir akım olduğunu söylemek haksızlık. Müzik teknolojisinde yirmi yılda meydana gelen gelişmeleri gözardı etmek, isteseniz de mümkün değil. Değerli müzik yazarı Simon Reynolds'ın yaptığı gibi, akımı "retro-fütürist" olarak nitelemek daha doğru belki de... Electroclash gruplarının, yirmi sene öncesinin tınılarının yanısıra, geleneksel 3-dakikalık pop şarkısı formatına yaptıkları vurgu da dikkat çekiyor. Zaten, şimdilerde electroclash terimi kabul görmüşse de, bu kategoriye sokulan bir takım gruplar zaman zaman "electro-pop", "tech-pop" gibi isimlerle de anılıyor. House ve trance gibi tarzların on küsur dakikalık epik "track"lerinin oldukça uzağında, üç-dört dakikayı pek aşmayan, başı sonu belli, gayet melodik şarkılar karakterize ediyor electroclash akımını.

SEKİZ SEKİZ ONALTI, HAKEM VERDİ PENALTI

SEKİZ ELECTROCLASH ALBÜMÜ: 1. Kittenz and The Glitz - **Felix Da Housecat / 2.** Light and Magic - **Ladytron / 3.** Teaches of Peaches - **Peaches / 4.** Resuscitation - **Adult / 5.** #1 - **Fischerspooner / 6.** First Album - **Miss Kittin & The Hacker / 7.** Funk All Y'All - **Detroit Grand Pubahs / 8.** DJ Kicks - **Tiga**

ONALTI ELECTROCLASH ŞARKISI: 1. Emerge - **Fischerspooner / 2.** Silver Screen (Shower Scene) - **Felix Da Housecat / 3.** Frank Sinatra - **Miss Kittin & The Hacker / 4.** Sunglasses At Night - **Tiga & Zyntherius / 5.** Substance (Felix Da Housecat Remix) - **Dot Allison / 6.** Nausea - **Adult / 7.** Fuck The Pain Away - **Peaches / 8.** Rippin Kittin - **Miss Kittin & Golden Boy / 9.** Seventeen - **Ladytron / 10.** Hands Around My Throat (Adult Remix) - **Death In Vegas / 11.** Diddle My Skittle - **Peaches / 12.** Song For A Future Generation - **Chicks On Speed / 13.** 14 Zero Zero - **Console / 14.** Tekgul - **Mono Trona / 15.** Here To Stay (Felix Da Housecat Remix) - **New Order / 16.** Dr. Bootygrabber - **Detroit Grand Pubahs**

Sex & drugs

Şarkı sözleri açısından bakıldığında, çoğu grubun sahicilik, samimiyet gibi bir derdinin olmadığı görülüyor. Favori konular, ışıltılı ve dekadan jet-set yaşamı, moda, modern yaşam sıkıntısı, gece kulüpleri, Hollywood, kokain, fetişizm, seks, kirli seks, daha çok seks. İnsan-makina ilişkisi konulu sözler de, Kraftwerk ve takipçisi grupların electroclash'e mirası adeta. Tüm bu konulara, gayet alaycı bir şekilde yaklaşıldığını söylemek gereksiz herhalde.
Seks, sadece şarkı sözlerinde rastlanan bir unsur değil electroclash'te. Larry Tee'nin ifadesiyle, "electroclash, dans müziğine seksi geri getirdi". Bunu gerek electroclash gecelerinde, gerek Peaches'ın, Fischerspooner'ın sahne şovlarında görmek mümkün. Detroit Grand Pubahs ve DJ Assault'un geçmişi, Detroit'in zenci striptiz kulüplerine uzanıyor. 90'lar boyunca dans müziğine hakim olmuş olan, pikapların arkasına gizlenmiş, sıradan görünüşlü DJ modelinin yerini, seksüel ışıltısı yüksek, gösterişli, bilinçli olarak rüküş, Larry Tee'nin tabiriyle "genç, cool, karizmatik ve düzülebilir" hatunlar alıyor electroclash ile. Bu açıdan, bireysel vurgusu dikkat çekici akımın. Ayrıca electroclash, muhtemelen kadın yoğunluğunun en yüksek olduğu elektronik müzik alt kültürü. Electroclash sahnesinde, Le Tigre, Bikini Kill gibi Riot Grrrl gruplarının çok popüler olmaları sürpriz değil.
Elektronik müzik alt-kültürlerinin uyuşturucularla yakın ilişki içinde olduğu bilinir. 90'lı yıllarda kitleyi, kitlenin parçası olup sabaha kadar dans etmeyi öne çıkaran house müziğinin yakıtı "mutluluk hapı" ecstasy idi. Bireysellik, karizma gibi 80'lerin değerlerine vurgu yapan electroclash'çıların şarkı sözlerinde görülen 80'ler uyuşturucusu kokain obsesyonu da, müzik-uyuşturucu ilişkisinin bir uzantısı. Miss Kittin, "Frank Sinatra" isimli mizahî şarkısında, "ünlü dostlarımla, hayvar yiyip, şampanya içip VIP alanında kokain çekiyorum" derken, ekstrem performans sanatçısı Joan of Ass (ki "Peaches onun yanında yanında Rahibe Theresa gibi kalıyor" diyenler var) şöyle söylüyor: "Kokain seviyorum / hem burnumda, hem kukumda".

Sanat projeleri ve müzisyenler

İki tür electroclash grubu olduğunu söylemek yanlış olmaz... Bir tarafta, kendilerini "sanat projesi" olarak tanımlayan, abartılı kostümleri, asimetrik saç kesimleri, teatral şovlarıyla dikkat çeken ve genelde enstrüman çalmayan gruplar var. Larry Tee'nin icadı akımın Spice Girls'ü W.I.T., My Robot Friend ve bir ölçüde Fischerspooner bu kategoriye giriyorlar. Öte tarafta, enstrüman çalan, kendi şarkılarını yazan, dış görünüş ve şovmenlik yönünden daha mütevazı olan Felix Da Housecat, Ladytron, Adult gibileri var. Electroclash'in bir fenomen olarak gündeme gelmesi, moda dergilerinin favori konularından biri olması, büyük ölçüde bu "sanat projesi" gruplar sayesinde oldu. Yaptıkları müziğin kısa ömürlü bir modanın arka plan müziği olarak görülmesi, müzik dergilerinde "sığ, samimiyetsiz" olarak nitelendirilmeleri, ikinci gruptakileri, beklendiği gibi rahatsız ediyor. Geçmişi 80'lere, Chicago house sahnesine kadar uzanan Felix Da Housecat ve diğerleri, bu sebeple, kendilerini electroclash etiketinden mümkün olduğunca uzak tutmaya çalışıyorlar. Öte yandan, kimi gruplar bu yüzeysellik, samimiyetsizlik iddialarına kucak açıyor. Kendilerini öncelikle bir performans grubu olan gördüklerini her fırsatta belirten Fischerspooner'ın deneysel tiyatro geçmişi olan yarısı Casey Spooner, "tüm amacımız, yüzeyseli, yapayı vurgulamak ve dürüstlük konularıyla vakit kaybetmemek; gösterişçi ve yüzeysel olduğumuzu söylemekten utanmıyoruz" diyor. Grubun yirmi kişilik sahne şovları, karmaşık koreografileri, piroteknik kullanımları, bu söylemin kanıtı. Öte yandan, geçtiğimiz yıl içinde akımı ölü ilan eden İngiliz NME dergisinin, 2003 yılı için electroclash'i "next big thing" ilan etmesi, geleneksel müzik medyasının electroclash'e karşı tavrını değiştirmesi olarak nitelenebilir.

Favori konular, ışıltılı ve dekadan jet-set yaşamı, moda, modern yaşam sıkıntısı, gece kulüpleri, Hollywood, kokain, fetişizm, seks, kirli seks, daha çok seks. İnsan-makina ilişkisi konulu sözler de, Kraftwerk ve takipçisi grupların electroclash'e mirası adeta.

Mainstream'e doğru

"Sahne"sini oluşturan tüm müzikal alt-kültürler gibi electroclash'in de mainstream'in ilgi alanına girmesi kaçınılmaz. 2002 yılı içinde akımın poster çocukları Fischerspooner'ı kapmak için büyük plak şirketleri birbirlerine düştüler. Uzun süre Sony ile anlaşacakları söylenmiş olsa da, 2 milyon sterlin gibi yüklü bir miktara, mainstream "clubbing" karteli Ministry of Sound ile anlaştılar. Tüm yeni akımların ilk müşterilerinden Madonna da sessiz kalmadı. Son James Bond filmi "Die Another Day" için seslendirdiği şarkı, Felix Da Housecat tarafından remikslendi. Fransız Rinôçérôse grubunun "Lost Love"ına yaptığı remiksle Grammy'ye aday gösterilen Felix Da Housecat, ayrıca Spin ve URB gibi Amerikan müzik dergilerinin 2002 yılı "en iyi DJ" ödülünü de kaptı. Uzun süre remiks yapmaya yanaşmayan Fischerspooner, ilk remiksini Kylie Minogue'un son albümünden "Come Into My World" şarkısına yaptı. Death In Vegas ve Primal Scream gibi gruplar, electroclash tınılarına yer verdi son albümlerinde. Peaches, Queens Of The Stone Age'e, kimi konserlerde uvertür olarak eşlik etti. Electroclash, eski tüfekler arasında da hareketlenmeye yol açmış gözüküyor. Muhtemelen ilk electroclash grubu sayılabilecek 70'lerin synth-punk grubu Suicide, on yıllık bir aradan sonra ilk albümleri "American Supreme" ile çıkageldiler 2002 yılında. Electroclash'i etkileyen gruplar arasında en çok ismi geçenlerden biri olan Soft Cell, tekrar birleşip 17 yıl aradan sonra ilk albümleri "Cruelty Without Beauty" ile sıkı bir dönüş yaptı. 1982 tarihli ilk ve en büyük electro hiti "Planet Rock"a Afrika Bambaataa ile imza atmış olan prodüktor Arthur Baker, Londra'dan, 90'ların başında elektronik müzik sahnesini ölü bulduğu için ayrıldığı New York'a geri döndü. Tek bir amacı var: New York'taki hareketlenmeye katkıda bulunmak...
2003, electroclash için oldukça önemli. Müzik ve moda dergilerinin kehanetlerinin doğru çıkıp çıkmayacağını hep beraber göreceğiz. Tekdüze elektronik müzik sahnesine pop ışıltısını, punk tavrını, karizmatik karakterleri getirip müziğe yeni bir heyecan katması mümkün electroclash'in. Bu heyecanın uzun soluklu olup iz bırakması, üretilen müziğin kalitesine ve içeriğine bağlı olacak. Punk'ı hatırlayalım: The Clash, Joy Division, Public Image Ltd. gibi gruplar olmasa, Sex Pistols'ın nihilizmi punk'ı nereye götürebilirdi ki?

Halil Kılıçoğlu

LADYTRON

WOODY GUTHRIE, ABBA, JOY DIVISION

Liverpool-Oxford kökenli dörtlü, siyah üniformaları, cinsel içerikli şarkı sözleri, dans pistini hedefleyen ritmleri, "gizemli" halleriyle electroclash'in önde gelen temsilcilerinden. "Light and Magic" adlı albümleri övgüyle anılan Ladytron'un üç üyesine Independent ve Uncut vasıtasıyla kulak veriyoruz...

Son günlerin en cool gruplarından biri olarak gösteriliyorsunuz...

Mira Aroyo: Ama "karizmayı çizen" sakarlıklarımız da hiç eksik olmuyor. Bir seferinde Black Sabbath'ın "Paranoid"Inin eşliğinde sahneye çıkıyorduk, muhteşem bir gösteri olacaktı, fakat monitörlere takılıp düştüm. Arkamdaki Danny (Hunt) de bana takılıp üzerime yığıldı. Turne menejerimiz bizi yerden kaldırıp sintisayzırların önüne dikti.

Helen Marnie: Bir keresinde de Mira, biz sahnedeyken arızalanan sintisayzırlardan birini tornividayla kurcalarken, öyle kanırttı ki aleti, tornavida elinden fırladı ve Danny'nin (Hunt) suratına tosladı. Etraf kana bulandı, pekâlâ gözüne de gelebilirdi. Düşünsenize, sahnede cinayet –fecaat olurdu.

Müzik setinin yanındaki CD'ler sizin dinlediğiniz şeyler mi? Whitney Houston'ın "I Wanna Dance With Somebody"si, Belinda Carlisle'ın "Heaven is A Place On Earth"ü...

Aroyo: Klasik piyano eğitimi aldığım günlerde Michael Jackson dinlerdim. Neden olmasın? Sabahları okula gitmeye hazırlanırken Bangles, Carly Simon ve Abba dinlerdim. Biraz olgunlaşıp rafineleşince Madonna ve Michael Jackson'a terfi ettim. Evde Woody Guthrie ve Neil Young dinlenirdi, annem babam onları severdi, ben de kıllık olsun diye sabahları Birthday Parhy'yi koyardım pikaba. Sonic Youth'u ve Cheap Trick'in "Surrender"ını da çok severdim. Gerçek lise rock'uydu onlar, okuldaki bütün cool oğlanlar onları ve Black Sabbath'ı dinlerdi.

Yetişkinliğinizde Jeff Wayne'e, özelikle de epik albümü "War Of The Worlds"e hayranmışsınız, öyle mi?

Aroyo: Danny'yle birlikte Jeff Wayne'in stüdyosunda kalmıştık bir gece, yatmadan önce albümün kapağını incelemiştik, kâbus gördük sonra. Fakat bugüne kadar yapılmış en güzel eşleştirmeydi. Viktoryen centilmenler ve Marslılar...

Marnie: Ben Watership Down'u da seviyorum.

Electroclash diye etiketlenmekten bıktınız mı?

Danny Hutton: Şimdiye kadar icat edilmiş en saçma terim. "İngiliz elektroclash grubu Ladytron" da ne demek? Biz bütün bunlardan önce de vardık. Ayrıca hiçbir zaman elektronika yobazı olmadık. İki albümümüz de gitarlı, zaten ilk enstrümanım da gitardı.

Electroclash olarak anılan grupların üniformalı olmalarına ne diyorsunuz? Siz de siyahlar içinde ve birörnek kıyafetlerle sahneye çıkıyorsunuz...

Hutton: Bu bizim fikrimiz değildi. Ama insanların bir şeyle özdeşleşmesi güzel. Yine de fotoğraf çekimlerine blucin ve tişörtle katılmayı tercih ederdim.

"Light And Magic"I Los Angeles'ta kaydettiniz, o tercihin sebebi neydi?

Danny Hunt: Ya Mickey Petralia'yla *(Beck ve Beastie Boys'un prodüktörü)* Los Angeles'ta çalışacaktık ya da başka biriyle Berlin'de. Berlin'i severim, ama şu sıralar Los Angeles daha cazip geliyor. Joy Division'ın güneşli havalardaki tadı başka. Karanlık müziğin California'da daha anlamlı gelmesini yeni kavrıyorum.

Los Angeles nasıl bir yer sizce?

Ayrova: David Lynch filmi gibi. İnsan yolda yürüyemiyor. Ya trafik ışıklarına takılıyorsunuz ya da manyağın biri askıntı oluyor.

Marnie: Avrupa kültüründe yetişmiş olmamıza rağmen Amerika'dan etkilendiğimizi farkettik. Ronette'in "Be My Baby"si tam bizim kalemimiz. Phil Spector'ın yerleşik pop yapılarını ve melodilerini sintisayzırlarla buluşturmasını çok beğeniyoruz. Amerikalı prodüktörümüz, Shannon'ın en az Kraftwerk ve The Norlal kadar iyi elektronik müzik yaptığını kanıtladı bize.

En çok sevdiğiniz kadın şarkıcılar kimler?

Ayrova: Dolly Parton, Joni Mitchell, Nancy Sinatra, Kate Bush... Kate Bush harikulade, onun gibisi yok. Joni Mitchell'a gelince, o kızlardan biri, oğlanlar anlayamaz onu. Ama benim asıl idolüm şu: *(yıpranmış, eski bir Syd Barrett plağını çıkarıp gösteriyor)* "The Madcap Laughs". Çok İngiliz bir şey var bu albümde. Syd Barrett, Pink Floyd'la birlikte "Have You Got It Yet" diye bir şarkı yapmıştı. Şarkıyı çalarken tempoyu değiştirip duruyormuş, diğerleri ona ayak uydurmaya çalışırken, o da "have you got it yet" (çaktınız mı şimdi?) diyormuş vokal niyetine. Kafayı yemiş olabilir, ama bu tür hikayeler de dehasını gösteriyor.

Marnie: Serge Gainsbourg da öyle. Mira'yla beraber ekranda o meşhur görüntülerini seyrettik, Whitney Houston'la aynı programdaydı, sarhoştu, pek zarif olmayan bir şekilde kur yapıyordu. Houston pek hoşlanmamıştı o halinden.

Ayrova: Ben Jane Birkin'i de çok severim. Birkaç yıl önce Londra'daki konserine gidip "Je t'aime... moi non plus"yü söyleyişini seyretmiştim. Çok çok seviyorum onu, biraz hayal kırıklığı aynı zamanda, çünkü tek bir şarkıyla kaldı.

AÇIKŞEHİR
www.aciksehir.com

SİNEMA • MÜZİK
RESİM • FOTOĞRAF
ve GRAFİK SANATLAR'dan
görsel bir dünya

İstiklal Cad. Elhamra Pasajı
No: 258/14 Beyoğlu/İstanbul
Tel: (0212) 244 18 11
e-mail: arslan@aciksehir.com

ROLL ve POSTEXPRESS'in eski sayıları AÇIKŞEHİR'de...

arşiv: AÇIKŞEHİR

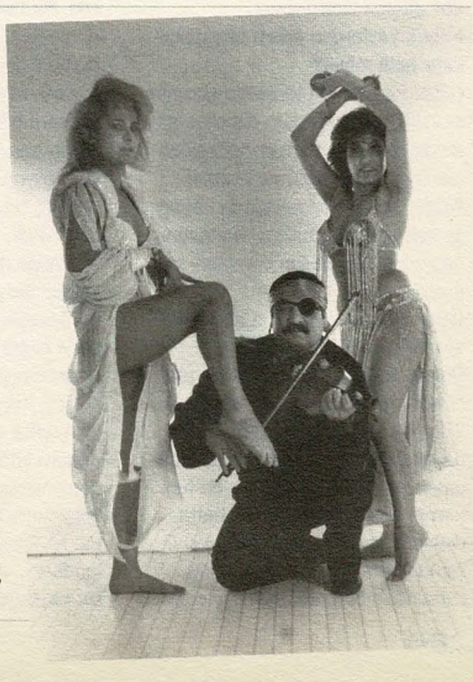

Rashit

Rashit alem grup. Müziklerini duyan, meşrebine göre, ya "ne bu gürültü" deyip derhal teybi kapatır, ya da "ne güzel oynak, kıvrak, şensin" makamından başlar oynamaya. Peki ya o sözler? O sözler "demirden leblebi". Albümlerinin ismi "Adam Olmak İstemiyorum", özeti "davul zurna kutluyoruz sonumuzu / panayıra çevirdik intihar yolumuzu!" Türkiyeli punk'ın dörtlü çetesini Roll bürosuna davet ettik, "adi basın"dan, "küreselleşme dehşeti"nden, "Taksim'in cehennem sokakları"ndan, "bıyıkların ardındaki gizli nefret"ten, adaletin yokluğundan, zulmün çokluğundan, hayatın bokluğundan söz ettik.

BİZİ ISLAHEVİ PAKLAR

Politik bir grup olduğumuz sürekli söylenir, bence politik falan değiliz, en fazla muhalif denilebilir, ki muhalif de değiliz. Bence biz hırtız, bu kadar basit.

Albümünüzün adı, "Adam Olmak İstemiyorum". Adam olmak kavramından ne anlıyorsunuz?

Tolga Özbey: Diplomalı salak olmak.

Oğuz Taktak: Eğitim sistemi veya aile tarafından çizilen bir prototip var, nasıl birisi olmanız gerektiğine dair, tüm dünyada böyle. Biz o yoldan gitmek istemiyoruz.

Küçük yaşlardan adam olmayacağınız belli miydi?

Oğuz: Her zaman toplumla sorunlarımız oldu. Lisedeyken disipline gitmediğim gün olmadı pazartesiden cumaya... Haylazlık, yaramazlık...

Tolga: Sınıfın penceresinden aşağı sıraları attığımızı bilirim. Haftasonu sapanla gidip okulun camlarını indiriyordum.

Oğuz: Yangın söndürme aletleriyle savaş yapmıştık koridorda.

Bülent Kabaş: Albümün ismi, tabii biraz olayın karikatürize edilmiş hali. İçinde olduğumuz kültürün bize dayattığı her şeye daha o yaşlarda tepki veriyorduk. Yoksa biz de tüm formel süreçlerden geçtik, hatta diplomalarımız da var. *(gülüyor)* O zamanlardan, üniversite hazırlık kursundan bir arkadaşımız vardı, çok da başarısız, bence alık birisiydi, şimdi avukat olmuş. Geçenlerde Orkun'u görmüş Beyoğlu'nda, "Bülent ne yapıyor?" diye sormuş, "bas çalıyor" cevabı alınca, "aa, hâlâ mı bas çalıyor" diye epey bir şaşırmış.

Öğretmenlerle aranız nasıldı?

Oğuz: Kendini sevdirmeyle de alâkalı. Bir tarih hocası Tuğrul Bey vardı mesela, tarihi hikaye gibi anlatırdı, beni de çok severdi, derste de iyiydim, fakat tüm soruları eksiksiz yapsam bile 9 alıyordum. "Hocam bütün soruları doğru yapıyorum, niye 9 alıyorum" dedim, adam "senden hiç böyle bir soru beklemezdim" dedi, "oğlum, 10 allahındır, sen allah mısın?" *(gülüyor)*

Tolga: Din hocam yıl sonunda çekti beni kenara, "evladım, bak, bütün sene hiçbir duayı okumamışsın, seni geçirmeyeceğim, git Hz. Muhammed'in hayatını ezberle, geçireyim, içim rahat etsin" dedi. Aldım Din Kültürü kitabını, ne kadar gereksiz detay varsa ezberledim. Adamın karşısında anlatmaya başladım: Hz. Muhammed deve yetiştirirdi falan filan... Adam bıraktı sınıfta tabii.

Bu haylazlık hali sizi punk'a kadar götürdü anlaşılan...

Tolga: Punk'la karşılaştığımda "ulan ben buymuşum" oldum.

Oğuz: Aynı şeyi Clash'in "London Calling"iyle ben de yaşadım. 80'li yıllarda, Pet Shop Boys falan, popüler ne varsa dinlerdi abim, az buçuk ben de biliyordum müziği. Prince dinlerdim Clash'den önce.

Tolga: Ben de abimle beraber giderdim Zihni'nin tezgâhından plak almaya. Kuzenlerim sağolsun, yurtdışından Sex Pistols, Clash albümleri gönderdiler. Bu müziği dinleyen insanlarla tanışınca, benim gibi "hırt" insanlar da varmış diye düşünmüştüm.

"Hırt"ı nasıl tarif ediyorsun?

Tolga: Uyumsuz, tedirgin, saldırgan, rahatsız... Ama bu beni mutlu ediyor yani.

Orkun Tunç: Ramones'in "Anxiety" diye bir şarkısı vardı. Şarkıda "böyle olmaktan mutluyum" diyorlar.

Tolga: Doktor bana anksiyete bozukluğu teşhisi koydu. Yani, anksiyete bozukluğu sayesinde geldik buralara. Uyumlu olmak istemiyorum. Politik bir grup olduğumuz sürekli söylenir, bence politik falan değiliz, en fazla muhalif denilebilir, ki muhalif de değiliz. Bence biz hırtız, bu kadar basit yani.

Oğuz: Bunun altına muhalif kelimesi konulabilir belki, ama politik kelimesi rahatsız ediyor bizi. O zaman sanki protest müzik içinde yer alıyoruz gibi oluyor. Sanki bir iddiamız, bir iktidar kaygımız olmalıymış gibi.

Tolga: Oy kullanmıyorum, ama anarşist de değilim, en azından olamayacağımı biliyorum, sonuçta bandrollü çıkmış iki albümümüz var, Tekel sigarası içiyorum, otobüse biniyorum, bir hafta içinde vergi numarası almam gerekiyormuş. *(gülüyor)*

Politik deyince sizin aklınıza illa ki iktidara oynamak mı geliyor?

Oğuz: Mevcut profiller var ya, komünizm, libaralizm, anarşizm, kapitalizm... Bunların hepsi aslında belli şablonlar, planlı programlı yazılmış somut şeyler. Bunların dışındaki taraftayız biz, bu yüzden adam olmak istemiyoruz. Komünist olsaydık mesela, adam olmak zorundaydık.

Bülent: Kuramsal olarak bakarsak, elbette bir politik duruşumuz, görüşümüz var, ama Türkiye'de gördüğümüz hiçbir politik, hiçbir kollektif oluşumdan beslenmiyoruz... Beslensek bile, aynı safta değiliz. Bu bilinci taşıyan siyasî örgütlerin hepsi bir çözüm üretme derdinde. "Tek yol devrim" diyorlar ya da "Doğru Yol Partisi" diyorlar, mutlak doğrunun peşinde gidiyorlar, bir mutlak çözüm sunuyorlar... Yok öyle bir çözüm. Biz aksaklıklar neyse orada varız. Kendi hayatımıza da bir çözüm üretemiyoruz. Sürekli bakıyoruz o ne, burda ne var diye.

Çözüm deyince ne anladığına bakar. Sonuçta bu albümü üretmiş olmanız da bir çözüm işte.

Tolga: Biz hayatımızdaki boşluğu kendi alternatifimizle doldurmak istiyoruz.

Oğuz: Sonuçta albümde gördükleriniz, sokağa çıktığımızda gördüklerimiz şeyler... Bu, hayatın kendisi. Politik mesaj falan değil.

Bülent: Sözler size çok antipatik, çok sloganvari gelebilir, ama rahatsızlıklarımızı böyle dile getiriyoruz. Türkiye'de böyle bir muhalif kültür yok. Bizim müziğimiz de bu kültüre ait değil zaten.

Oğuz: Bizim jenerasyonumuzu anlamak gerçekten çok zor, biz başka bir tarafta büyüdük, bir sürü politika, bir sürü kültür ilk bizim üzerimizde denenmeye çalışıldı. Devletçi sistemi de, tek kanallı televizyonu da hatırlayabiliyoruz. Sonra üstüne McDonald's veya kredili sistem... Biz enteresan bir jenerasyonuz. Bu yüzden bazı şeylerden muaf tutulmalıyız gibi geliyor bana. Her söylediğimizi ciddiye almayın, sonra aleyhimizde delil olarak kullanmayın. *(gülüyor)*

Bu biraz da sorumluluktan kaçmak değil mi?

Tolga: Evet, öyle. Ben sorumluluk almak istemiyorum.

"Kaybolmuş gençlik" diyebilir miyiz yani?

Oğuz: Tam olarak öyle değil. Yanlış politikalar sonucunda kafası karışmış gençlik diyebiliriz.

Hürriyet'teki söyleşide şöyle de-

28→

mişsin: "Bülent'le Orkun evli barklı normal tipler gibi, ama biz ikimiz kloşarlara benziyoruz..."
Oğuz: Söylediysem, Tolga için söylemişimdir. *(gülüyor)* Ama beni de işin içine katmışlar.
Tolga: Demek ki sen de benziyorsun kloşara. *(gülüyor)*
Bülent'le Orkun'u görenler, punk grubundan olduklarını tahmin etmez.
Orkun: Ama mesela Türkiye'deki en eski punk gruplarından birinin elemanıyım ben. 14 yaşından beri bu kültürdenim. 89'da Wild Pop diye bir grubumuz vardı.
Sahiden ilginç. Bir yarınız tip olarak başka, diğer yarınız başka.
Oğuz: Sentez yaptık. *(gülüşmeler)*
Ama bu hırt tanımına hepiniz dahilsiniz, öyle mi?
Bülent: Tabii ki... Rashit, bir görüntüden ibaret değil. Ben Rashit'in veya Kranch'ın içinde, enstrümanımla varım. Ama grup dışında başka başka insanlarız... Ayrıca ortak bağımız Merter. Tolga Kadıköylü, ama üçümüz Merterliyiz. Orası bizim için tam bir köşetaşıdır.
Orkun: Hardcore için de öyle, heavy metal için de öyle. Rapçiler de vardır. Abdülkadir Elçioğlu'nun çizdiği Keçe bile Merterlidir. İlk heavy metal konserlerinden biri Merter'de olmuştur mesela. Devil'in konseri.
Tolga: Kapatalım bu konuyu, Devil'i mevili... Ben hiç kimseye eskiden yaptıkları şeyler için saygı duymuyorum.
Orkun: Bulutsuzluk Özlemi'ne bile saygı duymuyoruz.
Tolga: Nejat Yavaşoğulları'na dinletmişler bizim albümü. Vokali yetersiz bulmuş.
Bülent: Dinimize küfreden bari müslüman olsa. *(gülüşmeler)*
Şarkı sözlerinizde pekâlâ toplumsal bir muhalefet var, ama sizin görüşlerinize yakın insanlara da söyleşilerinizde bir sürü olumsuz laf ediyorsunuz. Sanki herkesi etrafınızdan püskürtmeye çalışıyorsunuz gibi
Bülent: Hayır. Nihayetinde o kadar da değil yaa!
Orkun: Yani albümde değindiğimiz konularda birazcık bile bizim gibi düşünen insanlarla uzlaşabiliriz.
Oğuz: Ama mesela savaşa karşı olmak için karşı olmak ne kadar kolay bir şey.
Bülent: Şimdi nüfusun yüzde 95'inin savaşa karşı olduğu bir ülkede, yine de sana sormadan savaş oluyorsa, bu şekilde muhalefetin hiçbir geçerliliği yok.
Peki savaşa başka türlü bir karşı çıkış nasıl olabilir?
Oğuz: Savaşa karşı olmak için bir kere küreselleşmeye karşı olmak lazım. Bu savaşın nedeni, doğal kaynakların tekellere geçmesi. Albümümüzde "Küreselleşme Dehşeti" diye parça var. Savaşa karşı olmak için her şeye karşı olmak lazım, çünkü her şeyden dolayı savaş çıkıyor... Ne güzel laf oldu yaa! *(gülüyor)* Savaşma seviş gibi.
"Al bi tarafına bunu küreselleşme / Karşıyız işte sana" diyorsunuz. Küreselleşme konusunda fikriniz nedir?
Tolga: Eyvah! 208 Tolga tahtaya! *(gülüyor)*
Bülent: Ben yurtdışındaki küreselleşme karşıtı gelişmelerden acayip ümitliyim. Ama bize burada hâlâ 70'li yıllardaki çözümler dayatılıyor.
Oradaki küreselleşme karşıtları, kendilerinin küreselleşme karşıtı olarak tarif edilmesinden bile rahatsızlar zaten. "Biz küreselleşmeden yanayız, ama bizim istediğimiz küreselleşme bu değil" diyorlar, enternasyonalist bir yaklaşımla.
Bülent: Biz de öbür türlü küreselleşmeden yanayız, fakat burda o bilinç yok. Her şey çok yüzeyde veya çok derinlere hapsedilmiş olarak tartışılıyor bu ülkede.
Oğuz: Mesela eskiden, 80 öncesinde ürün, nesne üretilirken, şimdi fabrikalar bile kalmadı. Ürünü Endonezya'daki işçi, günlüğü belki 1 dolara eşek gibi çalışarak yapıyor, öbür taraftaysa sadece marka imajı üretiliyor.
Tolga: Albüm kapağında da bunu yapmak istedik, bir imaj ürettik, reklamcıların kullandığı yolu onlara karşı kullandık. Sözlerimizin sloganlar olmasının nedeni de bu. Reklam mantığını onların silahlarıyla vurduk. Birçok kafası çalışan arkadaşım, bir sürü paralarla grafiker oldular. Sokaklarda, metrolarda onların yaptığı işleri görüyorum, "vay be" oluyorum yani. Rezalet.
Kapitalist mantığı kendi silahlarıyla vurma bahsinde, çok kafa açıcı bir örnek var: Geçen sene Chumbawamba, "Pass It Along" şarkısını General Motors'un ürettiği Pontiac arabalarının reklamlarına 100 bin dolara sattı. Ama parayı kapar kapmaz büyük bir bölümünü General Motors'la kıyasıya mücadele eden bir sivil toplum örgütüne aktardılar.
Orkun: Akıllı bir hareket yapmışlar.

Albüm kapağında biz de bir imaj ürettik, reklamcıların kullandığı silahı onlara karşı kullandık. Sözlerimizin sloganlar olmasının nedeni de bu.

Kalanını ne yapmışlar? Cebe mi atmışlar?
Hayır. Kalanını da bir alternatif medya ağına hibe ettiler.
Bülent: Harika. Çok fazla gelenekçi olmamak lazım yani.
Oğuz: Biz şu anda geçim sıkıntısı çektiğimiz için, hiç olmazsa birer scooter çekerdik altımıza. Biraz da benzin parası, o kadarı bize yeter. *(gülüyor)*
Demin "küreselleşme üzerine tartışmalar yüzeyde kalıyor, bize 70'lerin önerileri dayatılıyor" dediniz.
Bülent: Şimdi sokaktaki adama da sorsanız, savaşa karşıyım dediği kadar, küreselleşmeye karşıyım da diyecektir. Ama küreselleşmeden ne anlıyor acaba?
Türkiye'de küreselleşmeye karşı gibi duran birçok insan milliyetçi-devletçi kanattan.
Bülent: Nasyonal sosyalist diyelim.
Evet. Bunun da enternasyonalizmle hiçbir alâkası yok. Tartışmanın bu incelikleri, "Küreselleşme Dehşeti" şarkısına yansıyamaz mıydı diye düşünüyor insan. Şarkı çok güzel olmasına rağmen, tam da sizin şikayet ettiğiniz türden, "yüzeyde" kalmış bir şarkı.
Oğuz: Yaparız canım. Daha iyisini de yaparız.
Bülent: Biz daha yolun başındayız, bilgi birikimimiz de belli bir düzeyde, şu an tek amacımız sadece biraz dikkat çekebilmek....
Şarkı sözlerinde, "Dünya markası yaratmalıyız / Uzi, Kalaşnikov, Smith Wesson gibi / Bombalara sponsor almalıyız / Anne bak gökten yağıyor Armani" diyorsunuz. Geçenlerde Sinan Çetin de, kendi aklınca nasyonal sosyalist politikaları eleştirip "Türkiye'nin bir marka olarak dünya pazarlarına gireceği günleri iple çekiyoruz" gibi bir şey söylemiş, İsmet Berkan da Radikal'deki köşesinde bunu övgüye boğmuş. "Bir marka olarak Türkiye" nasıl tınlıyor kulağınızda?
Tolga: Bence Sinan Çetin'i marka yapalım, satalım gitsin artık yaa!
Bülent: Beş para etmez gerçi ama. *(gülüşmeler)*
Oğuz: Ben iyi bir Beşiktaş fanı sayılırım, özellikle bu sene daha da ilgiliyim. Günümüzde sporun markalar tarafından satın alındığını nefretle izliyorum. Mesela Nike şöyle bir şey söylemiş: "Biz spor ayakkabısı satmıyoruz, spor ruhu satıyoruz..." Bu çok pis bir laf. Markalaşma kültürleri satın alıyor.
Lucescu'yu nasıl buluyorsun?
Oğuz: Gayet baba buluyorum.
Fatih Terim mi, Lucescu mu?
(bir ağızdan) Tabii ki Lucescu.
"Fatih Terim bir marka" demek mümkün, ama aynı şeyi Lucescu'ya söylersek, sanki ona hakaret ediyor gibi oluruz.
Bülent: Lucescu kendi halinde, mütevazı, meslek sahibi, işini yapmaya çalışan bir adam. Ama Fatih Terim adam bile değil. Adam olamadığı için böyle marka zaten.
Sizin albüm kapağındaki imajdan, sapanlı çocuktan söz edelim biraz.
Tolga: O çocuk bizim fotoğrafçıyı

vurdu. İlk kare çekildikten sonra, dan diye fotoğrafçının kafasına indirdi taşı. *(gülüyor)* Sık sık soruyorlar, "albüm kapağında neden sizin fotoğrafınız yok" diye. Bizim suratımızı bilmek zorunda değiller. Neyse bırakalım, bu muhabbet yine Duman, Kurban meselesine dönecek.

Senin de sapanla aran iyiydi eskiden, öyle mi?

Tolga: İyi kullanırdım hem de. Demir bilyeler koyup içine öyle atardık. Hatta para biriktirip kola geçirmeli sapan almıştım, ama bir arkadaşım hacıladı onu.

Nasıl bir şey o?

Tolga: Av malzemeleri satan dükkanlarda var. Herhalde şimdi 30 milyon falandır. Kola oturmasını sağlayan demirden bir parça var. Avcılar kuş vurmak için kullanıyor herhalde. Ayrıca bir de havalı tüfeğim vardı, dürbünlü. Gitar kılıfı içinde taşıyordum. Küçükken hayalim suikastçi olmaktı. *(gülüyor)* Çok da film seyrettim, Çakal Carlos hayranıyımdır.

Oğuz: Biz Merter'de kavaklık diye bir yere giderdik küçükken. Şimdi McDonald's oldu orası. Her gün kuşlara talim yapardık, ama ben bir türlü vuramazdım. Bir gün çat diye kuşun alnından vurdum, indirdim aşağıya. O gün bugündür de elime sapan alamadım bir daha.

Şarkı sözleriniz sert bulunuyor mu? Hiç başınıza bir şey geldi mi şimdiye kadar?

Tolga: Kafamıza şişeler mi yağmadı, parmağımız mı kırılmadı, hastanelik mi olmadık! Avrupa Müzik Şöleni adı altında, bizim "Kadıköy meydan muharebesi" dediğimiz bir yerde konsere çıkmıştık. Üçüncü şarkıda fişimizi çektiler, bozkurt işaretleri eşliğinde kafamıza şişeler geldi, son hatırladığımda Göztepe SKK'daydık.

Hangi şarkıda oldu bu olay?

Tolga: "Katilin Adı Yok"ta. Olay, şarkının sözlerine de uydu zaten.

Oğuz: "Ya Sev Ya Terket"i de çalmıştık. Halk konseriydi, açık havaydı, ücretsizdi, herkes gelmişti ve doğal olarak faşistler de geldi. Adamın teki kulisin arkasına gelip "bizim köyden kırk tane şehit çıktı, sen böyle şeyler söylemeye utanmıyor musun" dedi bana. Ben de "ben mi öldürdüm?" diye sordum.

Sizinle beraber kavgaya giren kimse var mıydı?

Oğuz: Tabii, kızlı erkekli arkadaşlarımız, ayrıca tanımadığımız insanlar falan da katıldı. Kulise solcu çocuklar geldi, "isterseniz cemaati toplayalım" gibisinden şeyler söylediler. Yine sağ-sol çatışması gibi bir şey olacaktı ve biz de bir tarafa kaymış olacaktık. Onlara da "istemeyiz" dedik.

Bülent: Her zaman öyle olmuyor tabii. Bazen keyifli gidiyor. Vicdanî rettçilerle ilgili bir organizasyonda çalmıştık, orada sivil polisler vardı, ama gülüyorlardı, eğleniyorlardı. Belki de kendi aralarında "gençler deşarj oluyorlar" diye düşünüyorlardı. Umarım insanlar üzerindeki etkimiz salt bundan ibaret değildir.

Böyle sözler yazdığınıza göre, başınıza gelebilecek belaları göze alıyor olmalısınız... İşin ucunda hapse girmek bile olabilir.

Rashit: Tolga, Oğuz, Orkun, Bülent

Tolga: Valla ben, fren patladı, yokuştan aşağı iniyoruz gibi görüyorum durumu. Kendi kişisel hayatım da artık öyle zaten. Hiçbir şey umurumda değil, mutlu değilim bu dünyada ve hiçbir şeyin de değişeceğine inanmıyorum.

Oğuz: Bu Tolga'nın fikri. Tabii bu sözleri yazarken bazı şeyleri göze alıyoruz, ama temkinsiz davranmıyoruz. Kendi adıma konuşursam, ben de yokuş aşağı gidiyorum, ama en azından kaldırımlara çarpmamaya çalışıyorum.

Orkun: Cesaret ettik ve böyle bir albüm yaptık. Ama söylediğiniz gibi sorunlar olacağını zannetmiyorum.

Oğuz: Bizi öyle hapse girersiniz diye korkutmayın lütfen. *(gülüşmeler)* Neticede gireriz de. Altı ay sağa, altı ay sola yatarız, geçer gider.

Tolga: Belki dışarıda olmaktan daha keyifli bile olabilir.

Jello Biafra'nın bir sözü var: "Yaptığım şeyi vurulmadan yapabildiğim bir ülkede yaşamaktan memnunum" demiş. Ama burası Amerika değil.

Bülent: Bizim müziğimizin Amerika'dakinden daha cesur bir tepki olduğu kesin. Çünkü oradaki sistem farklı, "bir tat-bir doku" gibi, her şeye yer açabilmişler. Burası da biraz değişti artık. Konserlerimizde polisler bile eğlenebiliyor.

Ama bürolarına dönüp hakkınızda rapor yazıyorlardır, hiç merak etmeyin.

Tolga: Tabii, fişleniyoruz, doğru.

Oğuz: Biz bir kere bir müzik grubuyuz ve sokağa çıktığımızda gördüğümüz şeyleri söylüyoruz. Yazdığımız gerçekleri polis de biliyor aslında. Bunlar yalan şeyler değil ki.

İyi ya işte. Polis doğru söyleyeni serbest bırakır, yalan söyleyeni içeri tıkar diye bir şey yok ki.

Oğuz: Eğer mahkemeye çıkarsak, hakime söyleyeceğimiz şeyler yine bunlar olacak. Bir ideolojinin temsilcisi değiliz. Hakim biraz akıllıysa, bizi beraat ettirecektir mutlaka.

Örgütsüz olursak yırtarız diye mi düşünüyorsunuz? Hiç alâkası olmayan yığınla insan, yasadışı örgüte üye olmak suçundan içerde.

Bülent: Fikirlerimizi daha çok insanla paylaşmak istiyoruz. Bunun için akılcı formüller bulmak gerekiyor, mevcut muhalefet biçimlerinin nerelere hapsedildiği belli. Bir takım örgütlerle aynı şeylerin karşısındayız belki, ama farklı bir formül bulmak gerektiğini düşünüyoruz.

Oğuz: Millet albümü dinleyip devrim yaparsa, o zaman belki mahkemeye çıkarız. Ama sanmıyorum, "Das Kapital" de değil ki bu.

Tolga: Sonuçta Türkiye'de albümü dece bir gıdıklama diyebiliriz buna.

Rashit olarak gelecekten beklediğiniz şeyler nedir peki?

Tolga: Stadyum konseri. Bir de filmimizi yapsınlar yeter abi. *(gülüyor)*

Orkun: Daha iyi koşullarda müzik yapmak isteriz tabii ki. Ben onca yıllık müzisyenim, hâlâ trampetim yok, bir davul seti almak isterim kendime. Stüdyomuz olsa çok iyi olurdu. Bu albümdeki, şimdiye kadar gördüğümüz en iyi stüdyoydu.

Oğuz: İlk albümümüzü miks dahil 48 saatte kaydettik, şimdi bir demo kaydediliyor o sürede. Bu albümdeyse 150 saat çalışma şansı yakaladık...

Şarkı söyleyişindeki teatrallik dikkat çekici bu albümde.

Oğuz: Çoğu grup, aşk gibi elle tutulamayan, gözle görülemeyen şeylerden bahseder. Bu bana ters geliyor, daha doğrusu anlayamıyorum. Söylediğim sözün somut anlamı olmasını istiyorum. Sesimin de otomatikman teatral olması iyi geliyor. İroni işin içinde olunca, ses mimiklerini kullanmak önemli.

Bülent: Murat Beşer, "bu sözlerin Brechtyen bir yanı var" demişti. Tolga da "hiç Brecht okumadım, bilmem" dedi. Belki Tolga sözleri yazarken, Oğuz da şarkıyı söylerken, deneme-yanılma metoduyla böyle bir tavrı oluşturdular bilmeden.

Tolga: Clash varken Brecht de nerden çıktı? *(gülüyor)* Şaka tabii.

Bugünlerde neler dinliyorsunuz? Yenice keşfettiğiniz şeyler var mı?

Oğuz: Ben White Stripes'ı, Strokes'u radyodan keşfettim, beğendim, ama hâlâ ulaşabilmiş değilim albümlerine.

Orkun: Elektronik müzik dinliyorum,

Nike'dakiler şöyle bir şey söylemiş: "Biz spor ayakkabısı satmıyoruz, spor ruhu satıyoruz..." Bu çok pis bir laf. Markalaşma kültürleri satın alıyor.

olan tek punk grubuyuz. Ama bu kimseye şans verilmemesinden kaynaklanan bir şey.

Orkun: Albüm yapabilecek gayet iyi punk grupları var aslında. İzmir'den Less, Ankara'dan Kirli Çoraplar, Bursa'dan Bozuk Para, Samsun'dan Çapa Çürek, İstanbul'dan Not Made in China...

Tolga: Bir şeyler değişsin artık, bazı adımlar atılmalı yani... Ne yapalım, o zaman oturalım tavla oynayalım, çay içelim, kendi aramızda küçük küçük muhabbetler yapıp duralım ömür boyu!..

Bir şeyleri değiştirebilme umudunuz var yani...

Bülent: Öyle bir umudu Rashit'te hep taşıyoruz zaten. Konserlere çıkıyoruz, yaptığımız şeyleri insanlarla paylaşıyoruz, böyle bir umut olmasa, bunlar da olmazdı. Bu bir çözüm önerisi ya da formül değil, sadece vokal müzik neredeyse hiç dinlemiyorum artık. Autechre dinlediğinde sana dayattığı bir imaj, bir görüntü yok. Electroclash diye yeni bir sound var mesela. I-F, Chicks On Speed, Adult, Miss Kittin & The Hacker retro sound'unu bugüne taşımış, fütüristik takılan gruplar. Punk etiğiyle çok bağdaşıyor, ucuz enstrümanlarla, çöpe atılmış drummachine'lerle kendi müziğini yapıyorsun. Mesela Komputer'i de çok severim. Sakın dans müziğiyle karıştırılmasın. Bazen de rahibe gibi evde oturup Eno'nun yaptığı eski plakları dinliyorum. Punk olarak artık pek bir şey dinleyebildiğimi söyleyemeyeceğim.

Tolga: Ben söyleyebilirim. Sabah Ramones'la kalkıyorum, akşam Ramones'la yatıyorum.

Bülent: Bu aralar ben 80'lerle haşır neşirim. Alphaville dahil. Mick

Karn'ın baslarından dolayı Japan dinliyorum... Cure dinliyorum tabii. "Seventeen Seconds", "Faith", "Pornography" vazgeçilmezlerim.

Orkun: Cure benim de en sevdiğim grup. Hâlâ ve hâlâ. H2000'de sahne alacaktık, aynı tarihlerde Atina'da bir festivalde Cure çıkacağı için vazgeçtik. Sonuçta Atina'daki festival iptal oldu, gidemedik, ama bu sefer de son anda Cure tek başına çıkmaya karar vermiş. Kaçırdık... Festival olsaydı, başka gruplar da olacaktı, Siouxsie & The Banshees, Slayer, Motörhead filan.

Motörhead sever misiniz?

Orkun: Evet. En son "God Save The Queen"i yorumlamışlar, harika bir de klibi var. Kraliçeye benzeyen biri oynuyor.

Tolga: Lisedeyken fanıydım. Rezil bir herif Lemmy. Adama soruyorlar, niçin müzik yapıyorsunuz diye, "benim gibi iğrenç bir herifin kız arkadaşı olabilmesinin tek yolu bu" diyor. *(gülüyor)*

Clash'ten epey bahsettik demin. Joe Strummer'ın ölümü nasıl etkiledi sizi?

Tolga: Ağlayacak gibi olduk, çok üzüldük. Ramone'lar da arka arkaya gittiler... Hiçbirine öyle Madonna'nın hayranları gibi hayran değildim, ama gerçekten bir şeyleri değiştirmiş insanlardı bunlar.

Oğuz: Joe Strummer'ın duruşu etkileyiciydi tabii de, Jello Biafra'nın ironisi bana daha yakın geliyor.

Tolga: Jello Biafra mektuplaştığım bir insan en azından...

Oğuz: Joe Strummer'a mektup yazsak, cevap yazmazdı herhalde. Strummer tam bir rock'n'roll yıldızı sonuçta.

Tolga: Jello Biafra bir şarkı sözünde "dişçi faturalarını bile ödeyemeyen bir rock'n'roll yıldızıyım, ama yıldız olmak beni rahatsız ediyor" diyor.

Biafra'yla nasıl mektuplaşıyorsunuz? Ne yazıyorsunuz birbirinize?

Tolga: O özel. *(gülüyor)* Bir Erkin Koray fanı. Yeni albümlerini yolladık, hâlâ yaşamasına çok şaşırdı, sağolsun, o da paketler dolusu CD yolladı bana. Moğollar'ı, Pentagram'ı da seviyormuş, ben de ona "Pentagram'ı, anlamadığın için seviyorsun herhalde" diye yazdım. *(gülüyor)* Büyük bir plak koleksiyonu var, Türkiye'yle de bayağı ilgili. Benden daha iyi biliyor burayı, siyasî gelişmeleri bile... O siyasî bir insan, benim gibi değil. Çok da istiyor buraya gelmeyi, fakat hep Bulgaristan'dan geri dönüyor. Bilmiyorum haberiniz var mı, beş-altı tane konuşmalı "spoken word" albümü var. Noam Chomsky gibi konuşmalar yapıyor. Türkiye'ye gelip böyle konuşmalar yapmak istiyor.

Hafta içi gazetelerde savaş çığırtkanlığı var. Hafta sonu eklerindeyse "ah kara gözlü kara saçlı Arap çocukları ölecek, ne kadar kötü, bombalar düşecek" falan...

Mektuplaşmadan kastettiğin e-mail mi?

Tolga: El yazısıyla, bildiğimiz mektup. E-mail kullanmayı, bilgisayarı açıp kapamayı bilmiyormuş ama, Dünya Hacker'lar Toplantısı'nda konuşma yapıyor. Şeref konuğu olarak katılıyor.

Şarkı sözlerinden devam edelim... Birkaç şarkıda birden basına, medyaya yükleniyorsunuz.

Bülent: Basın ve medyanın, insanlar üzerinde, hükümetlerden ve politikacılardan daha etkili olduklarını düşünüyoruz.

Tolga: Reha Muhtar bunun en güzel örneği. Böyle bir adamın karşısında durmak gerekiyor. Heykeli dikilecek bir adam.

Nasıl bir heykel olurdu o?

Tolga: Şöyle, toparlak bir şey. *(gülüyor)*

Oğuz: Picasso'nun yaptığı meşhur bir tablo var. İspanya'daki bir katliamın resmi. *(1937 tarihli "Guernica")* Bir Alman subayı Picasso'ya sormuş, "bu sizin eseriniz mi" diye. Picasso da "hayır" demiş, "sizin eseriniz". Bir Reha Muhtar heykeli yapılacak olsaydı, o tablodaki gibi bir şey olması gerekirdi herhalde.

Medya belki de sadece basit bir yem, bir tuzak... Muhalifler medyaya yüklenip boşuna enerji kaybederken, öbür tarafta asıl güçler malı götürüyor...

Oğuz: Medya, bence kesinlikle doğru hedef. Devlet politikalarını da medya belirliyor. Savaş çıkacağı zaman, insanları savaşa hazırlayan da medya. Hafta içi gazetelere baktığımızda savaş çığırtkanlığı var. Hafta sonu eklerindeyse "ah kara gözlü kara saçlı Arap çocukları ölecek, ne kadar kötü, bombalar düşecek" falan... Timsah gözyaşlarından başka bir şey değil bunlar...

Bülent: Bizse sırf gündemde olduğu için, moda olduğu için değil, her zaman bir şeylerin karşısındayız. Memoli veya piyasadaki bir sürü adam var oldukları şekilleriyle bir şeylerin önüne geçebiliyorlar mı?

Orkun: Memoli dediğin, polisi naif, güzel, modern bir şeymiş gibi göstermiş bir adam. Böyle birisinin çıkıp savaş karşıtlığına soyunmasını samimi bulmuyoruz.

Oğuz: Bir radyo programı sırasında Memoli'ye denk geldik. Hakkında hemen bir şarkı yazdık.

Sözleri nasıl?

Oğuz: "Memoli / Burası Afrika, Nairobi / İnsanlar aç, susuz ve deli / Nasıl bir ortam, nasıl bir yaşam? / Memoli / Burası Afrika, Somali / Bak dansediyor kabile şefi / Nasıl bir ortam, nasıl bir yaşam?.." *(gülüşmeler)* Şarkı yazmak çok basit bir şey yaa!

"Sakın İnanma"daki şu satırlar çok vurucu: "Televizyona sıç / kızını sil gazeteye..."

Orkun: Mesela Amerika'da medya şiddete daha fazla yer veriyor –insanlar daha fazla kendilerini koruma yoluna gitsin, daha fazla bireysel silahlanma olsun, silah sanayii kârlı çıksın diye... "Bowling For Columbine" (Benim Cici Silahım) filminde de izledik bunları.

Bülent: Bu kadar şiddet boşuna empoze edilmiyor. Amerika neden bu kadar güçlü? Çünkü kendi halkını korkutuyor ve "seni ben koruyacağım" diyor. Bugün de yaptığı o.

"Benim Cici Silahım" filmini izlediğinde ne hissettin?

Orkun: Bir yalan içinde yaşıyoruz gibi hissettim açıkçası. İnandığın her şeyin yalan olması, annenin babanın gerçek annen baban olmaması gibi bir duyguydu. Amerika tamamıyla dünyanın, her şeyin sahibi. Buna ikna oldum. Filmin Joey Ramone'un "What A Wonderful World" şarkısıyla bitmesi ayrıca ilginçti. Tir tir titredim o anda... Mesela Charlton Heston'ı çok severdim "Planet Of The Apes" (Maymunlar Cehenneminden Kaçış) filminde nükleer savaş karşıtı bir astronotu oynuyordu ve sonunda ölüyordu. Ama "Bowling For Columbine"da Heston'ın silahlanmayla ilgili açıklamalarını gösterdiler. Adam resmen pislikmiş. O filmde iyi ki de ölmüş. *(gülüşmeler)*

Tolga: Bizim mücadelemiz hiç değilse sapanla.

Sizin albümü de sapanla atılmış bir taş olarak düşünebilir miyiz?

Bülent: Tabii. Sapanı atanın bir çocuk olması da çok şey ifade ediyor.

Oğuz: Hınzırca bir şiddet gösterisi. Albümün özeti bu.

Orkun: O yüzden, hapislere filan gireceğimizi düşünmüyoruz.

Tolga: Belki bizi ıslahevi paklar. *(gülüşmeler)*

Söyleşi: ***Derya Bengi - Emin Ekşi***

"Gelişmiş ülkeler, küreselleşmeyi yönetecek uluslararası kuruluşların reformu konusunda üstlerine düşeni yapmalıdır. Bu kuruluşları biz kurduk, onları düzeltmek için de biz çalışmalıyız. (...) Daha insani bir çehreye sahip bir küreselleşme yaratabilmek istiyorsak, o zaman sesimizi yükseltmemiz gerek.
Hiçbir şey yapmadan duramayız,
hiçbir şey yapmadan durmamalıyız."

joseph e. stiglitz
küreselleşme: büyük hayal kırıklığı

plan b
meşrutiyet c. kıblelizade s. tepe han 1/6 şişhane 80050 istanbul +90 (212) 251 4023 - 251 4024 www.planb.com.tr

Replikas

Replikas, sahne ve stüdyoya farklı gözlükle bakıyor, oralara "laboratuar" muamelesi çekiyor. Yaptıkları "deney"ler ve takılmacalar bazen "Kör Taşın Kıyısında" gibi memleketli rock'a verilen incelikli armağanlara, dört başı mamur şarkılara dönüşüyor, bazen de "Tabu" gibi girdaplara, labirentlere... 2000'deki "Köledoyuran"ın ardından, geçtiğimiz senenin ortalarında yayınladıkları ikinci albümleri "Dadaruhi"yi vesile edip "rötarlı" bir biçimde kapılarını çaldık, beşibiryerde muhabbete daldık.

casio HALAYI

İkinci albüm çıkalı epey oldu, ilgiden memnun musunuz?

Selçuk Artut: Biraz sessiz sedasız, ama ağır ağır artıyor sanki. Türkiye'de albümler mevsimlik domates satar gibi çıkıyor. Mesela eylülde insanlar Istanbul'a geri dönüyor ya, albümlerin çıkışı o döneme denk getiriliyormuş, bunun gibi bir şeyler söylediler bize... Biz yaptık, bitirdik, artık çıksın dedik. Zaten işin en sinir bozucu tarafı o: Albümü bitiriyorsun, senin dışında bir şeyler olmaya başlıyor. Yaptığın iş paketler, kutular haline geliyor, bunların bir yerlere gitmesi gerekiyor ve sen bu esnada hiçbir yerdesin, kenarda duruyorsun öylece.

İki albüm arası süreyi daha kısa tutmayı tercih eder miydiniz yani?

Selçuk: Kayıt bittikten sonra, bizim dışımızda birileri başlıyor çalışmaya. Biz ise kendi işlerimizde, mesela kayıtta –ki canlı çalıyoruz–, mikste çok titizlikle davrandığımız için tedirgin oluyoruz, acaba yanlış bir şey olur mu diye. Aslında bir an önce çıksın istiyorduk, yazın çıktı işte. "Sessiz sedasız" deniyor. Bence albümler sessiz sedasız çıksın zaten. Afişlerle, reklamlarla, gümbür gümbür filan olmasın, ne o öyle!

"Dadaruhi"nin bir "Seyyah" barındırmadığının farkındaydık. Ama iyi hissettik, gideceği yere gider, ulaşacağı adama ulaşır diye düşündük.

Barkın Engin: Özellikle son bir-iki aydır, yeni yeni insanlardan ilgi görmeye başladık. Bizi daha önce bilmeyen insanlar da var.

Barkın: Bunun ilk albümün devamı gibi olmadığının, zor bir iş yaptığımızın, içinde de bir "Seyyah" barındırmadığının farkındaydık. Ama iyi hissettik, gideceği yere gider, ulaşacağı adama ulaşır diye düşündük. Öyle de olmayınca, çok ciddi soru işaretleri oluştu kafamızda.

Özer Yalçınkaya: Yurtdışından gösterilen ilgi beni çok memnun etti. Albüm oralarda listelere girdi, internette WXYC radyosunda bayağı çalındı, sonra Malezya'dan, oradan buradan bir sürü haber geldi, albümü göndermemizi istediler. Onlara daha çok heyecanlandım açıkçası.

Yeni albüm sonrasında Amerikalı müzik yazarı Jay Dobis'le görüştünüz mü, ya da o albümü almış mı?

Gökçe Akçelik: Bence almıştır mutlaka, Amerika'ya falan da yollamıştır.

Selçuk: Jay Dobis'le uzun zamandır görüşemiyoruz. Ne yapıyor acaba, Türkiye'de mi, onu da bilmiyorum.

Orçun Baştürk: Geçen gün Gima'da gördüm onu.

Selçuk: Gima'da bizim albüm satılıyor mu? *(gülüşmeler)*

Orçun: Valla o bira satın alıyordu galiba... *(gülüşmeler)* Bizim müziğimiz ve şarkı sözlerimiz biraz zamansız sanırım. Sözler belli bir hikaye anlatmıyor, belli bir zaman dilimine ait değil, müzik de aslında pek çok türü içinde barındırıyor. Bu yüzden dinleyiciden tepkinin ne zaman geleceğini, nasıl bir sonuca ulaşacağını kestirmek de güçleşiyor. Belki bu anlamda biraz daha zaman geçmesi lazım. Sonuca ne zaman ulaşacağı pek belli olmayan bir albüm, ki sonuca da ulaşmayabilir. Çıkar çıkmaz bir tanıtım da yapılmadığı için, birinin bunu duymasına belki çıkışından beş-altı ay sonraki bir konser vesile oluyor.

Albüm öncesindeki konserlerde çaldığınız şarkılarla albüm arasında da epey zaman farkı var. Genelde önce albüm çıkar, sonra konserler olur. Sizinki hem zaman, hem de içerik bakımından farklı. O konserlerde daha uzun doğaçlamalar, daha az söz vardı; bunların nasıl "şarkı" haline geleceği pek tahayyül edilemiyordu...

Orçun: Biz o kadar stratejik davranamıyoruz zaten, sonuçta onlar yeni şeyleri "tanıtan" konserlerdi ama, o zamanlar "albüm" denebilecek bir şey yoktu ortada. Açığa çıkmamıştı, çıkmış olsaydı daha iyi olurdu tabii... Biz konser vermeyi, çalmayı seviyoruz. Türkiye'de stratejik davranmak gibi bir şansı çok fazla yakalayamadık açıkçası. Bu şartlarda hiç çalamama gibi bir durumla da karşı karşıya kalabilirdik.

O zaman bu konserler "bunlar elimizdeki yeni şeyler, dinleyecekseniz gelin, albüm de bunlara benzer bir şey olacak" gibi mi görülmeli?

Selçuk: Albüm çıkmadan önce biz bu parçaları hep çalıyor oluyoruz. Şartlar yüzünden, o konserler hep biraz geride kalmış gibi oluyor. Parçalar ortaya çıkmış, konserde pişmiş oluyor, albüm de onların somut bir hale, CD-kaset haline gelmiş şekli. Parçalar da kendi hallerinde yaşamaya devam ediyor.

Gökçe: Bu iş hep böyledir ya, önce albümü yaparsın, ondan sonra konsere çıkarsın. Bunun da bilinen ticarî sebepleri vardır, "eskimesin", "insanlar ne olduğunu merak etsin" gibi. Aksine, biz bu albüme beş yıldır çaldığımız bir şarkıyı koyduk, fakat yine de, çaldığımız gibi değil, biraz daha farklı bir şekilde olsun diye düşündük.

Yani seneler öncesinden çaldığınız şeyler var, belki başka bir formda bunlar albüme giriyor, albümden sonraki konserlerde de yine başka bir şeye dönüşebiliyor.

Selçuk: Evet, yaşamaya devam ediyor... Bu albümde mesela 1998 parçası var: "Kör Taşın Kıyısında". Ama tabii hâlâ gelişiyor, başka şekillere dönüşüyor...

Orçun: Biz bu gelişim sürecini sahnede yaşamayı, oraya gelen insanlarla bunu paylaşmayı seviyoruz.

Stüdyodan çok konserlerde mi bir araya geliyorsunuz?

Orçun: Stüdyoda da prova yapıyoruz, ama zaman geçtikçe stüdyo provalarını azalttık; sahne daha bir prova yeri gibi oldu. Ayrıca şimdi yeni bir prova stüdyomuz da oldu, gerçi çok fazla gidemedik oraya... Ama bahsettiğim yöntem, yani oluşum sürecini seyirciyle paylaşmak, hem ilginç bir sanatsal ifade biçimi olarak düşünülebilir, hem de bizim için çok heyecan verici bir deneyim. Bir şeyleri pek belirlemeden, o heyecanı yaşamak...

Selçuk: Yer yer anlatmak istediklerimizi konuşarak bile halledebiliyoruz. Bunun için prova filan da gerekmiyor. Mesela en son bu "Savaşa Hayır" konserinde *(26 Ocak Babylon toplu konseri)* neler yapacağımızı, şarkıların nerelere gidebileceğini konuşarak gördük. Bu da önceden prova yapıp konserde "bak burası böyle olacak, kesin böyle çal", "aa hata yaptın" gibi bir hale dönüşmüyor bizim için.

Erkin Koray gelmiş galiba bir konserinize, onunla bir iletişiminiz oldu mu?

Selçuk: Erkin Koray için Kemancı'da yapılan bir gece vardı, "Babalar Gecesi", biz de çıkıp bir parçasını çalmıştık.

Foto: Muhsin Akgün

32→

Özer: Çelik'le beraberdi o sıralar. *(gülüyor)*
Selçuk: Çelik de izliyordu herhalde, "sat şunları" filan diyordu belki...
Orçun: "Gün Doğmuyor"u çalmıştık orada.
Gökçe: Dinledi, ama bir yorum yapmadı... O kendini biraz "baba" olarak görüyor artık herhalde, böyle genç gruplarla muhabbete girmiyor. "Onlara birazcık ilham kaynağı olursam ne güzel" gibi bir tavır içinde sanıyorum.
Orçun: Ben bir de genç gruplarla ilgili televizyonda söylediği bir seyi dinlemiştim. "Siz bana sürekli gelip genç grupları, genç sanatçıları soruyorsunuz. Ama benim onlarla ilgili söyleyecek hiçbir şeyim yok. Yapacağım yorum da ne onları bağlar, ne beni. Hepsi başarılı, hepsi güzel" gibi bir şeyler diyordu. Bu konuda hep genel konuşuyor. En son işte o Funda Arar'ın "Arapsaçı" yorumunu nasıl bulduğunu sordular, "güzel, çok güzel, ama benim bir şey söylememe gerek yok, gençler geliyor işte" dedi yine.
Gökçe: Halbuki güzel değil.
Özer: Ben beğeniyorum aslında...
Orçun: Ben de.
Selçuk: Kim yaptı dedin?
Gökçe: Funda Arar.
Selçuk: Kim o, popçu mu?
Barkın: E sayılır...
Orçun: Popçu canım. Ayrıca, güzel olmuş işte, nasıl olacaktı ki o şarkı başka türlü?
Özer: Bence de güzel olmuş, amacına ulaşmış işte.
Gökçe: Şimdi piyasadan biri çıkıp "Arapsaçı" yorumu yapacak, nasıl yapardı sence? Hemen hemen öyle yapardı herhalde.
Özer: Ama çok daha kötüsü olabilirdi..
Gökçe: Şimdi buna mı fit olacağız yani?
Film müziği projeleri var mı Serdar Akar'ın "Maruf"undan sonra?
Selçuk: Keşke olsa... Arada bir birileri gelip film müziği, projeler filan bahsediyor ama...
Orçun: "Film müziği" diye fısıldayıp kaçıyorlar... *(gülüşmeler)*
Özer: Gökçe'nin yaptığı var bir tane.
Gökçe: O pek sayılmaz aslında... "Kör Taşın Kıyısında" için klip çeken arkadaşımız Barış'ın (Doğrusöz) yaptığı bir video vardı, ona müzik yaptım. Grupla iletişime geçen genç yönetmenler var, "yapalım" diyenler. Biz de "tamam" diyoruz, ama hiç "Maruf"taki gibi kesin bir iş çıkmadı halâ...
Selim Birsel'le nasıl bir araya geldiniz?
Barkın: Uzun hikaye... İtalya'da gerçekleşen bir Akdenizli sanatçılar bienali var; Selim'in çalıştığı Sabancı Kültür de iki senede bir buradan sanatçıları seçip oraya yolluyor. 99'daki bienalin müzik kısmı için grup ararken bizi bulmuş ve takip etmeye başlamış.
Selçuk: Daha sonra Borusan'daki konserimizde esas kararını vermiş.
Orçun: Tabii, birebir gelip tanıştı orada, el sıkıştık filan... Tanıştıktan sonra çaldığımız bara, Peyote'ye geldi, bu bienali kastederek "bir gün sizlerle büyük işler yapacağız" dedi. Ondan sonra da aşağı yukarı her yaptığımıza ilgi gösterdi.
Selçuk: Mesela bir enstalasyonda kullanmak üzere Stravinski'nin "Royal March"ını yorumlamamızı istedi bizden...
Demek sizin seçiminiz değildi o parça...
Gökçe: Aslında orijinalini kullanacakmış o parçanın. Daha doğrusu, önce Frank Zappa'dan dinlemiş bunu, sonra orijinal yorumunu dinlemiş. Bunlardan birini kullanacakken "Replikas yapsa ne güzel olur" diye düşünmüş.
Selçuk: Bizim yorumumuz sonra İtalya'da "Floralia" adıyla yayınlanan bir toplama albüme kondu. Bir tek orada basılı hali mevcut, burada değerlendirmedik henüz.
O toplama albüm de Türkiye'ye gelmemiştir herhalde...
Selçuk: Evet, o CD'den herhalde Türkiye'de beş tane vardır. *(gülüyor)*
Barkın: Yok, altı galiba... Murat Ertel'lerde vardı, Baba Zula'da...
Orçun: Selim'le eserin anlamının oluşumunu izleyiciyle paylaşmak üzerine de bayağı konuşmuştuk. "Ben de böyle çalışıyorum" diyordu, "anlamı bayağı sonraya bırakıyorum". O da sergiye gelenlerle görüş alışverişinde bulunup eserleri tekrar tekrar yaratıyormuş.
Barkın: Tabii bir de onun ilgisini çeken şuydu, eserler bizim için bir CD'ye ya da onun için sergiye konarak nihayetlenmiyordu. Sonrasında da kendi yolunda ilerlemesi, yaşamaya devam etmesi durumu vardı.
Selçuk: Bir de yaptığı video vardı, "Tabu'yu Ararken"...
Orçun: Evet, biz daha "Tabu"yu Peyote'de yeni yeni çalarken, o habire dönen bir riff vardır, onun üstünde doğaçlama yapıyoruz, Gökçe ana melodiyi yeni bulmaya başlıyor, ben başka bir davul çalıyorum, bas riff'i yeni oluşmaya başlıyor, parça doğuyor böyle yavaş yavaş... Selim işte bunu filme almış, ismini "Tabu'yu Ararken" koymuş. Hatta onun "Introspective" diye bütün işlerini tartıştığı bir sergisi vardı, orada bu filmi gösterdi. Biz kendimizce "Tabu"yu çalıyoruz, onun ifadesiyle de "Tabu'yu arıyoruz".
Müziğiniz söz ağırlıklı değil. Ama icranızla, sunumunuzla, müzisyen olarak yaşayışınızla zikredilmemiş bir politik tavrı beyan ettiğinizi düşünüyor musunuz?
Selçuk: Ben müzikte bir politikamız olduğuna inanıyorum. Ayrıca hepimizin kafasında belli bir siyasî görüş var muhakkak, ama bunun müziğe direkt yansımaması müzik yapmamıza bir engel değil diye düşünüyorum.

Enstrümancı fanatikleri var, teknik bilgi ve kabiliyete prim veren bir kesim... Müziğe dolaysız yaklaşması gerekirken, Erman Toroğlu tadında dinleyen adamlar...

Gökçe: Bunun üzerine konuşmakla böyle davranmak arasında ciddi bir fark var. İnsanların kafasına bunu kakıp durmak, bizim yapacağımız türden bir şey değil. Sonuçta Rage Against The Machine gibi de olabilirsin, amacın siyaset yapmaktır, yöntem müziktir. Bizim ne dediğimiz çok önemli değil ki, bir sürü sert siyasî söylemi olan insan var, ama sahneye çıktığında rock idolü rolüne bürünüyor, seyirci de o esnada başka bir role bürünebiliyor. Bizim de seyirciyle ilişkimiz, duruşumuz, hayatta nasıl adamlar olduğumuz, nasıl yaşamayı seçtiğimiz de, üzerine bir şey söylemeyi gerektirmeyen, yeteri kadar politik bir tavır bence.
İstanbul Blues Kampanyası'yla yakın bir ilişkiniz vardı, değil mi? Orçun onlarla davul da çaldı...
Orçun: Bir dönem aramızda müzik alışverişi oldu tabii. Bizi ilk Mecidiyeköy'de bir stüdyoda portatif küçücük bir teybe kaydettiğimiz demoyu dinleyip beğenmişler. Tanıştık, konuştuk, "biz de bu aralar arabesk dinliyoruz, sizin bu yaptığınız arabesk - rock karışımı çok iyi olmuş" dediler. Daha sonra bayağı dost olduk, hatta ilk zamanlarımızda Sarp (Keskiner) bizim menajerliğimizi yaptı. Gitgide aramızda böyle bir müzikal ortaklık, iletişim doğdu. Sonra ben Kumpanya'ya dahil oldum. Tabii onlar bizden daha eski bir gruptu, ama bizim şarkı formundan biraz daha uzak olmamız, doğaçlamalar yapmamız ilgilerini çekmiş olabilir, ikinci albümleri zamanında. Yoksa bizim pek blues'la alakamız yoktur. *(gülüyor)*
Blues'dan çok Alman ekolüne daha yakın duruyorsunuz zaten...
Gökçe: Bizce de öyle, onlardan daha çok etkilendik açıkçası. Yakınlarından geçtiğiniz epey grup var aslında, hem Trio, DAF gibi "punky"ler, hem de Neu! veya Can gibi "kraut"çular... Tabii "kraut" daha yakın...
Onlar da şarkı formunun pek yakınlarında sayılmazlar, bu açıdan da sizinle daha bir örtüşüyorlar...
Gökçe: Esas bunların içinde başından beri bizi ilgilendiren, ara sıra daha bir üstüne düştüğümüz, ama hâlâ dinlemeye devam ettiğimiz Can ve Faust var. Belki de müziğin içine yeni sesler katma hususunda çok erken hamleler yaptıkları için, iyice hatmettiğimiz gruplardı bir dönem. 80'lerdeki endüstriyel patlamasında da onların büyük bir payı vardır ya, işte Einstürzende Neubauten filan... Şimdi de elektronik müzikte, ba-

Replikas: Özer, Barkın, Orçun, Gökçe, Selçuk

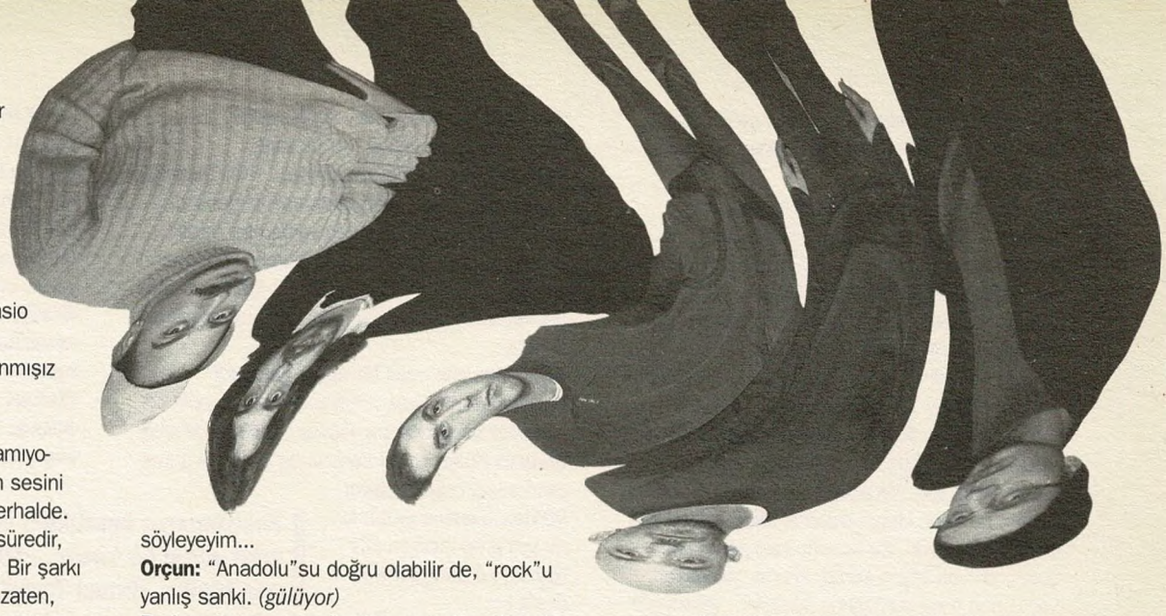

yağı dijital olanları düşünürsek, ciddi bir payları var yine.

"Deli Halayı"nın başında da Trio'nun "Da Da Da"sını andıran bir bölüm var.

Özer: O bölümü biz çaldık, ama kullandığımız alet aynı. Sample değil yani...

Özer: Yok, o çok değerli bir aletimiz, Casio marka. *(gülüyor)*

Gökçe: Aynı klavyenin aynı ritmini kullanmışız herhalde.

Şarkıya nasıl girdi peki?

Barkın: Tam olarak nasıl çıktığını hatırlamıyorum, şarkının üzerinde çalışırken bunun sesini duyup çok beğenmemiz üzerine oldu herhalde.

Gökçe: Bir de ben o aleti bayağı uzun süredir, hatta çocukluğumdan beri iyi biliyorum. Bir şarkı için ritm kullanacaksan onu kullanırsın zaten, öyledir. İçinde daha garip sesler de mevcuttur.

Özer: İnternette fanatikleri var bu Casio klavyenin. Hangi gruplar hangi şarkılarında kullandılar diye bir liste de var. Trio var, sonra Breeders vardı galiba.

Gökçe: Depeche Mode da kullanmış sanırım, sitenin sahibi de çok sevinmiş. Ben de yolladım bizim şarkıyı, böyle böyle diye...

Selçuk: Bir de şimdi aklıma geldi, cover çalmayız pek aslında ama, Can'in "Tago Mago" albümünden "Oh Yeah"yi çalmayı çok seviyoruz.

"Aya bak yıldıza bak" var, cover olarak...

Selçuk: Evet, o var, yine de "cover"ın hakkını tam olarak vermeye çalışmıyoruz, daha çok "kimlerden etkilendiniz" sorusunun cevabının gittiği yer gibi...

Uzun süredir çalıyor musunuz onu?

Barkın: Peyote'de çaldığımız zamanlardan kalma bir parça, çok sevdiğimiz için hâlâ çalmaya devam ediyoruz. Altın Mikrofon için Haramiler'in yorumladığı bir türküydü o.

Selçuk: "Falcı" var sonra Hakkı Bulut'tan. O da, dinleyip çarpıldıktan sonra "kesin çalmamız lazım" diye konuştuğumuz bir parçaydı, öyle ortaya çıktı.

Altın Mikrofon bir hazine, değil mi? Bütün şarkılar bir albüme toplandı neyse ki...

Özer: Bu tür toplamaların sayısının artması lazım halbuki. Geçen gün Hollanda'da yapılmış bir toplama albüm geçti elime, "Turkish Delight" diye. Hiç duymadığım gruplar vardı orada, çok ilginç geldi bana. Tek tek grupların resimleri, altında kısa yazılar... Böyle bir şeyin Hollanda'da çıkmış olması üzücü. Memlekette arasan en iyi ihtimalle kopyasını bulabileceğin türden bir şey.

Barkın: Mesela Amerika'da şu an burada bulunamayan, eski Türk gruplarının 45'likleri, albümleri satılıyor, yasal veya değil. Fakat buradaki pek çok insanın haberi yok, bu da çok enteresan bir durum.

Gökçe: Bu noktada zor bulunması mı iyi, yoksa daha çok kişiye daha kolay yoldan ulaştırılması mı iyi, ben halâ karar veremiyorum. Çünkü öbür türlü olunca, birileri size onu tek bir şekilde sunuyor, sonra onu takip eden belli bir güruh oluşuyor, en sonunda da herkes aynı şekilde anlamaya başlıyor. Şimdi olduğu gibi, o zamanki müziği herkes tek bir şekilde yorumluyor. Yapılan cover'lardan, şimdiki "Anadolu rock patlaması"ndan da okunabiliyor bu durum.

O zaman "Anadolu rock" denen şeyle simdiki farklı galiba...

Barkın: Açıkçası şimdiki durum akbabalık, leş yiyicilik gibi geliyor bana. Bunu da vurgulayarak söyleyeyim...

Orçun: "Anadolu"su doğru olabilir de, "rock"u yanlış sanki. *(gülüyor)*

Barkın: Aynı şarkılar üzerine, aynı düzenlemelerle ve aynı kişilerle gidilmesi de çok kötü...

Gökçe: Halbuki o zamanlar çok ciddi bir çeşitlilik söz konusu... Ne bileyim, bir T.P.A.O. Batman Orkestrası var mesela, şimdi oradan öyle bir şey çıkamıyor, çünkü her şey Unkapanı'nda şekilleniyor.

Klip çekmeyi sanki pek sevmiyorsunuz ve klibe ayıracağınız o sürede yapmak isteyip yapamadığınız bir şeyi –mesela birlikte geze eğlene yemek yemek, tekne gezisine çıkmak– yapıyorsunuz, klip de bu esnada çekilmiş oluyor. Televizyonda hiç yayınlanmayacak gibi...

Orçun: Televizyon için değil de, tanıtım için yapılmış gibi düşünülebilir aslında. Ama "Kör Taşın Kıyısında"nın klibinden memnunuz. 8 mm'ye çekilmesini özellikle istedik... Grubun kimliği itibariyle orada da biraz kalıpların dışına çıkmayı düşündük. Yaklaşık on senedir çalmanın da verdiği bir kolaylıkla müzikte belki bunu yapabiliyoruz, ama klip bizim için ilkti. Dolayısıyla orada hemen kalıpları kırmak zor. "Seyyah"ta esas fikir şuydu: Çalar gibi gözüken, ama tam da çalmayan, sonra birdenbire şok edici bir şekilde yemek yemeye başlayan insanlar. Bunuel filmi gibi biraz, gerçekle hayal karışması, ama istediğimiz gibi olmadı tabii...

Barkın: Biz hemen bir şeylere karar verememiştik, herkesle konuştuk nasıl olabilir diye. Sözlerle paralel bir sey düşünmedik, zaten şarkının yanlış anlaşılmasına yol açan bir durum olurdu o. Orada sonuçta ironik bir hava var, meyhaneden çıkan insan görüntüsü gibi şeyler oturmazdı. Bunun da getirdiği paranoyayla böyle bir sonuç çıktı ortaya.

Orçun: O sözleri hem arabesk kültürüne bir gönderme gibi düşündük, hem de bilinçli olarak avam bir şekilde yazdık. Böyle bir yaşam tarzı içinde değiliz, hani insanlar da eğleniyorlar, oynuyorlar, dağıtıyorlar filan, ama yanlış anlamalarını istemedik. Bir de çok özenmişlerdi o zaman, hele sette iki kız vardı, biri makyaj yapıyor, öbürü pamukları çöpe atıyor. Kamyon var, set ekibi koşturuyor filan... *(gülüyor)*

Barkın: İkincisinde hiç öyle değildi. Sekiz dakikalık film vardı elimizde, minibüsle Yeşilköy'e gittik, sandalı kiraladık –yirmi milyon verdik–, çektik bitti hemen...

Gökçe: Klibi önce önemli bir araç gibi gördük, ama daha sonra anladık ki, televizyonda günde ne kadar döndüğü çok önemli olmuyor. İnsanın kafasına tecavüz etmek için yapılmış bambaşka bir şey bu. Mesela o dönem Athena'nın klibi vardı, günde 10-15 defa çalınıyordu. Biz de dedik ki, madem böyle, bu da bizim uğraşacağımız başka bir alan olur, fakat yine de fazla yayınlanmadı.

Bir yerde Selçuk "tekrar tekrar izlediğimiz filmler var" demiş. Nedir onlar?

Selçuk: Orada ben daha çok kendimi kastetmiştim, mesela Darren Aronofsky'yi çok severim, "Requiem For A Dream"i herhalde 20-25 defa izlemişimdir. Beraber tekrar tekrar izlediğimiz film yok galiba.

Özer: "Deep Throat"? *(gülüşmeler)*

Bir de Roll'daki söyleşide "müzikten kazancımız vergi iadesi gibi" demiştiniz. Bu anlamda bir değişiklik var mı?

Selçuk: Yok aslında. Biz fazlasıyla seçici davrandığımız için yok. Çünkü kötü bir yerde, kötü bir ses düzeniyle çalmak hem seyirciyi tatmin etmiyor, hem de bizi ruhen bitiriyor. Barda çalalım, ama cover yapmayalım, kendi parçalarımız olsun diyoruz, o zaman da bar grubu olmaktan çıkıyorsun.

Barkın: Teknik ekipman olarak da yüklü bir grubuz. Gideceğimiz yerlerde istediğimizi en alt düzeyde bile alamayınca çalmıyoruz açıkçası. Bundan üç-dört sene öncesine göre, gerçekten kendi müziğini yapıp dinleyebilecek insanların toplanacağı, çalacağı yerlerin sayısı oldukça az. Ve bu sadece Istanbul'da böyle, diğer yerlerin durumu daha vahimdir herhalde. Daha iyi olması için de elimizden geleni yapıyoruz, bir köşeye çekilip herkese "olmaz" demiyoruz.

Bazı konserler bir garip geçiyor, uzaylı gibi, "ne yapıyor bunlar, niye Red Hot Chili Peppers çalmıyorlar" diye bakıyorlar yüzümüze.

Gökçe: Bu açıdan 2002 çok kötü bir yıldı. Bu sene yine iyi başladı, neredeyse geçen yıl olmadığı kadar çok konseri sadece ocakta verdik.

Yılbaşındaki konser nasıl geçti?

Özer: Bayağı bir sorun oldu. İnsanlar gelmiş Kemancı'ya yeni yılı kutlamak için, hangi yılda olduklarını şaşırıyorlar, işte Orçun oradan bağırıyor "hoşgeldin 1998" diye... *(gülüşmeler)* Sonra bir görevli geldi, "kusura bakmayın, seviyorum ben sizin müziği ama, insanlar biraz daha hareketli bir şeyler istiyor" dedi. Sonra on dakika boyunca "Yandım Çavuş"un riff'ini çaldık. *(gülüyor)*

Gökçe: Kızın biri geldi sonra, "sizi müdüre şikayet edeceğim" dedi. Ben de iki saattir bayılmışım orada, birden kendime geldim, "hah dur bak neler çalacağız şimdi" dedim, inadına çaldık. *(gülüyor)*

Yeni albüm için erken, ama kafanızda netleşen bir şeyler var mı? "Vals" diye bir şarkı vardı geçen gün çaldığınız...

Gökçe: Aslında henüz ikinci albümü doğru dürüst sindiremedik. İlk albümde böyle olmamıştı, ciddi ilgi görmüştü, ama "Dadaruhi" çıkınca bir boşluk oldu. Onun meselesi tamamlanmadı ki, bir üçüncü albüm hissine girelim.

Özer: İkinci albüm için de ortak bir şeyler söylendi, "garip, farklı yönlere gitmişsiniz" gibi... Bense albümü "The Texas Chainsaw Massacre" filmine benzetiyorum. İlk izlediğinde çok "kanlı" gibi geliyor, ama açık açık izlediğinde filmde zerre kan yok. *(gülüyor)*

Orçun: Nasıl yani? Bence iyi olur açıklasan, hepsi kayda geçiyor bunların...

Özer: Eee, işte "Texas Chainsaw Massacre" gibi bir albüm... *(gülüşmeler)* Bir "Seyyah" arayanlar bulamadılar tabii, ama oturup teker teker dinlediğinde, daha iyi anlayabiliyorsun albümü.

Gökçe: Farklar düşünüldüğünde, o zaman bizdeki 60'lar, 70'ler, arabesk, Anadolu rock ruh hali dolayısıyla öyle bir albüm çıkmasına karşılık, bu albümde daha çok elektronik, post-rock etkisi var. Tabii bu esnada Anadolu rock hikayesinin bıktırıcı derecede vurgulanmasının bizde yarattığı durum da etkili. Aslında biz bunun olacağını biliyorduk, o kaynakları sindirip başka bir yere kayacağımızı... Ayrıca ilk albümde, canlı olanı albüme aktarma gibi –artık bana fuzulî gelen– bir çaba vardı, şimdiyse konserle stüdyoyu daha iyi ayırmış durumdayız.

Ama bakınca aralarında bir "organik bağ" da yok değil... Üçüncü albümde ilk ikisinde de olmayan, ama aslında her ikisinde de olan bir şeyler olacak diyebilir miyiz?

Orçun: Sonuçta belli bir Replikas iskeleti var, ama bunu iki albüm arasındaki farklara kanıp anlamak zor. Biz etkilendiğimiz şeyleri, o anki halimizi çaldığımız parçaya yansıtmaktan çekinmiyoruz. İlk albümden sonra bizden hâlâ psychedelic-Anadolu rock karışımı bir şeyler bekleyenleri, yeni bir "Seyyah" bekleyenleri şaşırtmış olabiliriz. Ama bizim bu beklentiyi karşılamak ya da tersine çevirmek gibi özel bir çabamız yok. Albüm dikkatli dinlendiğinde, yine Replikas olduğu anlaşılabilir bence.

Barkın: Zaten ticarî kaygılarımızın olmadığı aşikâr, ayrıca biz bir araya gelip de "üçüncü albüm şöyle şöyle olmalı" diye konuşmuyoruz. Ama sürekli geliştirdiğimiz için ve beslendiğimiz kaynaklar da değiştiği için üçüncü albümün ilk ikisinden farklı olacağını tahmin edebiliyoruz.

Gökçe: Müzik yapmak da müzik dinlemek gibi bir şey. Dinlerken nasıl "ben nasıl bir adam olmalıyım ve bu uğurda neler dinlemeliyim" diye düşünmüyorsan, yaparken de düşünmüyorsun. Bir de beklentiler var tabii, kimi evde sakin sakin otururken arkada çalacak bir şeyler olsun istiyor, kimi barda beraberinde tepinebileceği bir şeyler istiyor. Bunu karşılamayı veya karşılamamayı seçmek de grubun varolup olmamasına gidebilecek kadar ciddi bir sorun.

Seyirciyle ilişkimiz, duruşumuz, hayatta nasıl adamlar olduğumuz, nasıl yaşamayı seçtiğimiz de, üzerine bir şey söylemeyi gerektirmeyen, yeteri kadar politik bir tavır...

Orçun: Kolay içine almayan bir müzik bizimki, bu yüzden barlardaki konserlerde sorun yaşıyoruz. "Eğlenelim, azalım" diye geliyorlar, ama biz bunu gözardi ederek çalıyoruz, müziğin üzerine kafa yormalarını istiyoruz. "Haz garanti, eğlence garanti" gibi bir söylemle çıkmıyoruz ki karşılarına.

Selçuk: İnsanlar böyle taleplerle gelmesin diye "günleri seçmek" gibi bir sorun da ortaya çıkıyor. Hafta içinde de iyi dinleyiciyi bir araya toplamak zor. Sonuçta tüm bunlara kafa patlatmak zorunda olmak da can sıkıcı bir durum, yaptığımız tamamen "iş"e dönüşüyor.

Yurtdışında işler pek böyle yürümüyor. Gruplar genelde barlarda keşfediliyor, albüm yapılıyor, sonra konserler başlıyor, ki albüm sonrası konserler de üniversitelerde yoğunlaşıyor. Siz üniversitelerde daha çok çalmak ister miydiniz?

Selçuk: Tabii isterdik. Biz oradaki kitleye çalmayı daha çok isteriz, zaten giderken de orada oluşacak yer, donanım gibi aksaklıkları gözardı ederek seve seve gidiyoruz. Hiç unutamadığım bir Eskişehir konseri oldu mesela. Sonra İzmir, Ankara... Ama oradaki ilk konserler garip geçti, uzaylı gibi, "ne yapıyor bunlar, niye Red Hot Chili Peppers çalmıyorlar" diye baktılar yüzümüze.

Seyirciler arası fark var mı? Ankara, İstanbul, diğerleri...

Gökçe: Ankara ve İstanbul seyircisi arasındaki farklar üzerine sayfalarca yazılabilir bence. Ankara seyircisini çok seviyorum ben. İlk gittiğimizde, hatırlıyorum, ODTÜ mimarlık anfisinde "bu ne ya" gibi bir tavırla, çıt çıkmadan, ama bir yandan da merakla, içine girmeye çalışılarak izlendik. O zaman üzülmüştüm, "hiçbir zaman Ankara'da keyifli çalamayacağız herhalde" diye. Ama insanlar Istanbul'daki gibi sıkılıp kaçmıyorlardı, anlamaya çalışıyorlardı. O konserden sonra herhalde bayağı takip ettiler, araştırdılar ki, ikinci gidişimizde nefis bir seyirciyle karşılaştık, konser de çok güzel oldu. Hatta hâlâ karar veremem, o mu en iyi konserimiz, yoksa Babylon'daki mi diye...

Barkın: Bir de burada sık sık karşılaştığımız enstrümancı fanatikleri var: Müzikle neden uğraştığını bilmeyen, ona belki de bir meslek gibi yaklaşan, tamamen teknik bilgi ve kabiliyete prim veren bir kesim... Konserde geliyorlar en öne, önce aletlere, sonra eline bakıyorlar, sonra da arka taraflara gidip hakkında atıp tutmaya başlıyorlar. İster istemez sevimsiz bir yargılama ortamı oluşuyor. Orada müziğe dolaysız yaklaşması gerekirken, Erman Toroğlu tadında dinleyen adamlardan çok rahatsız oluyoruz.

İzmir'de nasıldı peki?

Barkın: İzmir'de bir kere çaldık, ama ona bakarak karar vermek yanlış olur. Çünkü o zaman Teoman'ın alt grubuyduk ve mesela benim önümde 14-15 yaşlarında otuz-kırk tane "Teoman abi... Teoman abi..." diye bağıran kız vardı. *(gülüşmeler)*

Sizin izleyip beğendiğiniz konserler neler?

Selçuk: Ben Orbital konserini çok sevmiştim.

Özer: Ben Depeche Mode konserinde kendimden geçtim. Massive Attack'in iki konseri var sonra...

Gökçe: Massive Attack'ler güzeldi hakikaten, sonra Nick Cave, Stereolab...

Barkın: Ama yerli ve iyi konser izlemek pek mümkün olmuyor. İnsan kendi kendine soruyor "ben niye bu ülkede bir yerlere gidip kişisel zevklerim doğrultusunda konser izleyemiyorum" diye...

Söyleşi: **Gökhan Pamuk - Başar Uğur**

EVEREST

www.everestyayinlari.com

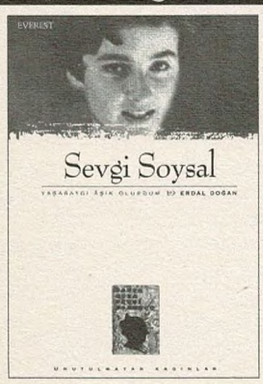

Erdal Doğan / *Sevgi Soysal (Unutulmayan Kadınlar)*

Sokaklardaki insanlar bile görmez onu... tutkularını perçemlerinden çıkarıp birer birer atar... kalabalıklar yalnızlığına yalnızlık katar... o çok ormanlı ülkede kadının birinin canı sıkılır...

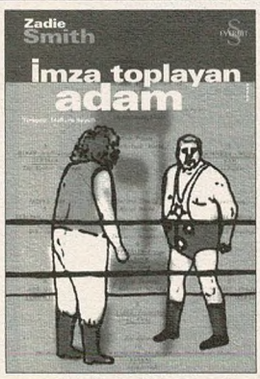

Zadie Smith/ *İmza Toplayan Adam (Roman)*

İlk romanı İnci Gibi Dişler'in ardından ödüle doymayan Smith'in Booker Ödülü adayı son romanında hayatını ünlülerin imzalarını toplayıp ticaretini yaparak kazanan Alex'in maceraları anlatılıyor...

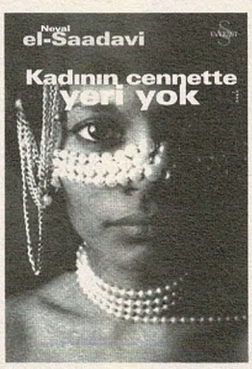

Neval el- Saadavi/ *Kadının Cennette Yeri Yok (Öykü)*

Dünyanın ünlü feminist kadın yazarlarından Mısır asıllı Saadavi'nin cinsellik, baskı, bürokrasi ve kadın erkek ilişkileri gibi temalara değindiği on sekiz öyküsü bu kitapta toplanıyor...

Peter Nettl / *Rosa Luxemburg (Biyografi)*

Polonya ve Alman Sosyal-Demokrasisi'nin yıldızı, döneminin Lenin'e kafa tutan tek ismi, anti-milliyetçiliği eksiklik değil gurur kaynağı sayan ve en büyük aşkı devrim olan bir kadın...

Orhan Kahyaoğlu / *Caz ve Ötesi (Müzik)*

Yıllar içinde gelişen caz sanatının bugün geldiği nokta; cazın ötesine çıkılan müzikal yolculuklarda müzikleriyle aktif bir rol oynayan ustaların müzikleri, felsefeleri, öyküleri...

halkla ilişkiler

Hazırlayan ve sunan: Ayşegül Oğuz - Emin Ekşi - Duygu Güner

BURASI MUĞLA

Mehmet Ören, 17, öğrenci
Can Deniz Erün, 17, öğrenci

Bu graffitiyi siz mi yaptınız?
Arkadaşlar yaptı.
Walkman'de ne var?
Ceza'nın "Medcezir" albümü.
Hep rap mi dinliyorsunuz?
Evet, Hedef 12, Nefret... Biz de söz yazıyoruz, bilgisayarda besteler yapıyoruz, ama turntable'ımız yok.
Grubunuzun adı ne?
Tılsım.
Savaşla ilgili ne düşünüyorsunuz?
Savaşı desteklemiyoruz sonuçta. Masum insanlar ölecek. Bestelerimizde savaş konusu da var.
Genelde ne gibi konulardan bahsediyorsunuz?
Eğitim sistemi, insanlar arasındaki sosyal farklar... Ama yazmamız hiçbir şeyi değiştirmiyor, yalnızca kendi aramızda yazıyoruz.

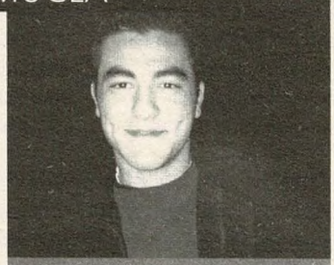

Burak Çiftçi, 17, öğrenci

Genelde ne dinliyorsun?
Iron Maiden, Megadeth, Metallica... Önceden punk dinlerdim, Offspring mesela.
Metalcilerle punk'çılar birbirlerini sevmez derler.
Evet, duydum böyle bir şey, ama bence çok saçma.
Türkçe dinler misin?
Evet, Sezen Aksu çok severim.
En çok kimin konserine gitmek isterdin?
Metallica olurdu herhalde.
Burada konserler oluyor mu?
Pek olmuyor, ama arkadaşlarım var, hem başkalarının hem de kendi şarkılarını çalıyorlar, onların konserlerine gidiyorum.
Dinlemem dediğin bir müzik türü?
Hiphop sevmem. Dinleyen çok arkadaşım var halbuki. Nefret etmiyorum, ama dinlemeyi de sevmiyorum.

DİKİLİ

Eyüp Ersoy, 26, kafeterya görevlisi

Şu an ne dinliyorsun?
Slow ve soft rock karışık.
Genellikle yabancı müzik mi dinlersin?
Evet, Céline Dion, Robbie Williams...
Yerli sanatçılardan dinlediğin?
Çelik, Yaşar, Kayahan...
Arabesk dinler misin?
Bir zamanlar dinlerdim, ama artık dinlemiyorum. Sıkıntı veriyor bana.
Irak'ta savaş hakkında ne düşünüyorsun?
Hem istemiyorum, çünkü kimsenin ölmesini istemiyorum, hem de istiyorum, çünkü ekonomi düzelir diye düşünüyorum. İnsanlar savaş sırasında daha tutumlu olur, ülkenin eline bayağı para geçer, o bölgedeki kamyoncular iş olanağı sağlanır.

Ya ABD para vermezse ve halkımız da can verirse?
Sus payı bile verse iyidir. Bu soruyu yoldan geçen fakire de sorsan savaş ister, çünkü aç.

ORTAKÖY

Ümit Sarsan, 41, müzisyen, içkici, balıkçı

Bu soğukta sahilde oturuyorsunuz...
Burda arkadaşlar var, kediler, köpekler, ayrıca akşamdan kalmayım, biraz kendime geleyim dedim.
Ne çalıyor radyoda?
Valla bilmiyorum, öyle ses çıksın diye açtım. Ben asıl müziği 70'lerde dinlerdim.
Neler dinlerdiniz 70'lerde?
Fikret Kızılok, Bülent Ortaçgil, Alpay... Tesadüfe bak, o zaman Hey dergisi de böyle anket yapmıştı benimle.
Şu anda neler dinliyorsunuz?
Artık müzik yozlaştı, Amerika hayalleriyle toplum yozlaştı. Bana sorsan, ben konçerto dinlerim, Beethoven dinlerim, klasik müzik severim. Kendim de müzisyenim, gitar çalıyorum, bak parmaklar nasıl nasır bağlamış.
Ne çalıyorsunuz?
Rodrigo'lar falan, aklımızda kaldığı kadarıyla.

TÜNEL-GALATASARAY HATTI

Ebru Akın, 23, öğrenci

Şu an ne dinliyorsun?
Cenk Taner'in ilk solo albümünü.
En sevdiğin parçası ne?
Şu an çalan "Rüzgarlı Deniz Kıyısı".
Kesmeşeker'i de sever misin?
Hayır. Zaten tanımıyordum. Bu solo albümle tanıdım.
Yerlilerden başka kimleri dinlersin?
Küçükken Mor ve Ötesi dinlerdim.
Yabancılardan?
Nick Cave falan. Daha çok 90'ların başındaki şarkılarını seviyorum.
Konserine gidebildin mi?
Bilet bulamamıştım. Ama PJ Harvey'e gittim.
En son gittiğin konser ne?
H2000'de Suede'e gitmiştim.
İlk kez ne zaman walkman'in oldu?
Ortaokuldan beri dinliyorum, özellikle otobüste. Yanıma pil almayı unuttuğumda çok pişman oluyorum.

Birol Öksüz, 24, barmen

Nasıl buluyorsun Babylon'da çalan grupları?
Çok iyi buluyorum, bir gün Ermeni, bir gün Laz, başka bir gün caz dinliyorum, hem de canlı olarak. Kendimi çok şanslı buluyorum.
Daha önceden ne dinlerdin?
Sadece rock dinliyordum, ama Babylon ufkumu açtı.
Çalan müzisyenlerden hiç tanıştığın oldu mu?
İlk Brooklyn Funk Essentials'la tanışmıştım ve çok heyecanlanmıştım. Fundamental, Gus Gus, Orishas aklımda kalanlar. Hatta Orishas'ın gitaristiyle epey takıldık, adam evime bile geldi.
Kid Loco konseri iptal olmuş.
Evet ya, adam hastalandığından gelemedi. Ben de iyi bir Kid Loco fanı sayılabilirim. Nisanda burada olacağını duyduk.

İsmail Koç, 24, kasetçi

Bu aralar en çok ne çalıyorsunuz?
Şu an Yaşar ve Zara gidiyor.
Yabancılardan kimler gidiyor?
Bon Jovi fena değil.
Siz çoğu zaman Kürtçe şarkılar çalıyorsunuz. Hiç karşıdaki polislerden uyarı geldiği oluyor mu?
Yok, hiçbir uyarı gelmiyor. Bazen göz göze geliyoruz. Aslında onlardan da ilgi var diyebilirim. Hatta bir gün üç yıldızlı bir komiser gelip "aferin" demişti.
Peki sen neler dinliyorsun?
Metal dinliyorum. En sevdiğim Rage Against The Machine. Ama onlar burada gitmediği için çalmıyorum.
Şu an Noir Désir çalıyor, sever misin?
Noir Désir çıktığında Beyoğlu'nda ilk ben çaldım. Onlardan çok ekmek yedim, şimdi daha çok seviyorum. Bir de Manu Chao'yu seviyorum.
Konserlerine gittin mi?
Manu Chao'ya beleş biletle gittim.

Taylan Özgür Ölmez, 24, müzisyen

Ne dinliyorsun?
İsmini bilmiyorum, 95.9, caz çalıyor.
Cep telefonundan mı dinliyorsun?
Evet.
Kimleri dinlemeyi seversin?
Daha çok eskileri dinlerim, Davut Sulari'yi, Aşık Mahzuni'yi... Ayrıca Hüseyin Turan, Kubat, Laço Tayfa...
Mahzuni öldüğünde ne hissettin?
Onun yeri doldurulamaz. Ben de onun on tane parçasını okuyorum. Aynı zamanda bağlama çalıyorum.
En sevdiğin Mahzuni parçası ne?
"Kirvem" var mesela. Çok var, hangi birini sayayım?
Kaset yapmayı düşünüyor musun?
Bir-iki firmayla görüşüyorum, bu aralar şekillenecek.
Sahnesine çıkmayı hayal ettiğin bir yer var mı?
Babylon'da çıkmak isterim.

AKIN ELDES

KAFİ

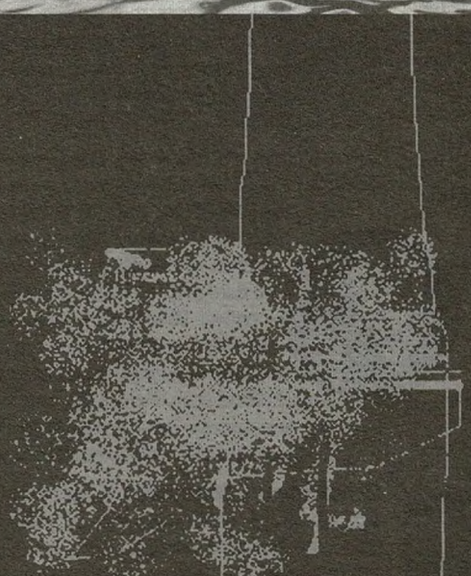

CEM AKSEL
PATRICK CHARTOL
GÜROL AĞIRBAŞ

MC & CD

©2002 Pb Müzik Yapım Ltd. Keskin KalemSokak 6/7, 80300 Esentepe - İstanbul TR / info@pbmusicworld.com
www.pbmusicworld.com Tel: 0212 272 10 55 / 275 39 77 Fax: 0212 274 11 66

Derleyen: Ogan Güner

Bu işler adamı şişler

Kaza, talihsizlik, bahtsızlık, garip şovlar, davalar, mahkemeler, inadım inatlar, paranoyak davranışlar, fiyaskolar ve yılan hikayesine dönen işler... Rock tarihinin tersten okunuşu...

Magical Mystery Tour > "Magical Mystery Tour", "Sgt Pepper's Lonely Hearts Club Band" turnesiyle birlikte, halkı Beatles'tan soğutan iki büyük olaydan biri olarak tarihte yerini almıştır... "Help!" filmi Beatles üyeleri tarafından "rezalet" diye nitelendirilince, Lennon ve McCartney kendi projelerini geliştirir. Lennon'ın sürrealist zihninden psychedelic bir turne otobüsü çıkar, McCartney'nin Londra'daki avangard filmcilerle olan ilişkisinden de bir film ekibi. Ve otobüs iki haftalık yolculuğa koyulur, ama çekimlerin neredeyse her biri kazayla sonuçlanır. Çekimleri seyretmeye gelen hayranların oluşturduğu karmaşa büyük bir trafik kazasına neden olur, çekimler sırasında jeneratörler infilak eder vs. Sonuç olarak, planlanan etkinin yanından bile geçemeyen "Magical Mystery Tour" filmi çıkar ortaya. Kraliçe, halkın hislerine tercüman olacak bir yorum yapar: "Bizim çocuklar fena halde komik duruma düşmeye başladılar."

Killing Joke buzullar diyarında > Sonradan dünya müziği mevzularında çok başarılı işler çıkaran Killing Joke elemanı Jaz Coleman, nükleer mahşerin yaklaştığına kesin olarak inanmıştı. 1982 yılının başlarında birden ortadan kayboldu. İki hafta sonra İzlanda'da yerel bir grupla müzik yaparken bulundu. Dediğine göre, seyircileri kontrol altında tutabilmek için "şeytanî numaralar" öğrenmekle meşguldü. Kısa zaman sonra grubun diğer iki üyesi de soluğu Coleman'ın yanında aldı. Bir yandan nükleer bomba düştüğünde en güvenli yer olduğuna inandıkları İzlanda'da bekleyecek, beklerken de sıkılmamak için "barbarik müzik üzerine" bir kulüp açacaklardı. Aradan bir yıl geçmişti ve bekledikleri bomba hâlâ düşmemişti. Sessiz sedasız eve döndüler. Dediklerine göre, İzlanda'da sopalarla dövülmüşler, bir takım arabalı tipler tarafından çiğnenmeye çalışılmışlardı.

Uriah Heep zirvede > Uriah Heep müzik dünyasına adım attığında bir eleştirmen "bu grup başarılı olursa, intihar ederim!" demişti. Rock basınının kendilerine bu kadar cephe almasına rağmen "High And Mighty" albümlerinin tanıtımını, albüm isminin çağrışımına uygun bir şekilde İsviçre Alplerindeki dünyanın en yüksek lokantasında yapmaya karar verdiler. Konuklar ayı kılığındaki biri tarafından karşılandı ve davulcu Lee Kerslake bir ara gerçek zannederek ayıyla boğuşmaya bile kalktı. Radyocu Alan Freeman, alkolün ve yüksekliğin etkisiyle çorbasının içine düşerek iki saat kadar sızdı. Sonuç olarak ne parti ne de albüm eleştirmenlerin beğenisini toplayabildi. Pahalı bir fiyasko!

Arthur Brown yanıyor > İngiltere psychedelic dünyasının ilginç simalarından Arthur Brown, "Fire" şarkısıyla parlamış ve 1 numara olmuştu listelerde. Bu şarkıya eşlik etmek üzere de şöyle yanarlı dönerli bir şapka hazırlatmıştı. Parçaya başlamadan önce şapkasını tutuşturuyor ve tüm şarkıyı kafasında yanan metal bir şapkayla söylüyordu. 1967 yılında bir konserde olan oldu. Şapkanın içindeki yanıcı madde sızdı ve Arthur Brown'un ensesine kadar indi, sanatçı birden alev aldı. Allahtan sahnenin kenarında duran bir arkadaşı fırladığı gibi elindeki birayı Brown'un üzerine boca etti de, kaza yarasız beresiz atlatıldı.

Teksas elçisi ZZ Top > 1976 yılında yeni albümleri "Tejas"ın tanıtımı için Amerika turnesine çıkan ZZ Top, Teksas eyaletinin kültürel elçileri olmaya soyununca ortaya şöyle bir koreografi çıktı: Teksas haritası şeklinde bir sahnenin ortasında grup çalıyor, grubun etrafını da buffalolar ve çıngıraklı yılanlar çevirmiş durumda. Söz konusu buffalo ve yılan olunca, mizansen yapayım derken çıkabilecek kazalardan kaçınmak için gereken tüm önlemler alındı. Buffalolar direklere bağlandı, yılanlarsa cam fanusların içine yerleştirildi.

Kanomu kim çaldı? > 1987 yılında Bruce Springsteen on yıldır yanında çalışan iki yardımcısına dava açtı. Davanın nedeni, Patron'un çok sevdiği kanosunun Navesink nehrinde sürüklenip kaybolmasıydı. Springsteen, bu olaya yardımcılarının ihmalkârlığının neden olduğuna inanıyordu. Springsteen, kanonun maliyetini onların maaşından kesti: Her ikisinden de 172'şer dolar. Dört yıl sonra dava düştü. Springsteen'in mahkeme masrafları iki milyon dolar civarındaydı.

Tavuk sever misiniz? > Bu tür hikayeler genelde Ozzy'ye mal edilir, ama iş seyirciyi şok etmeye gelince, kimse John Cale'in eline su dökemez. Punk'ın dorukta olduğu 1977 yılında İngiltere turnesine çıkan Cale, yolda giderken bir çiftlikte durup bir tavuk satın alınmasını ister. Eleman, tavuğu bacağından tutup getirdiğinde, çoğu vejeteryan olan gruptakiler durumdan iğrenmeye başlamıştır bile. Ertesi akşam sahnede neler mi olur? Velvet Underground'un ikinci adamı John Cale iştahla o günleri anlatıyor: "Sahnede bir satır vardı. Tüm punkçılar deri kıyafetleri ve zincirleriyle birbirlerini iteklemeye yip duruyordu. Hepsinin bol speed aldığı belliydi. Biraz voodoo yapalım diye düşündüm. Tavuğu parçaladım ve parçalarını sahnenin önünde dansedenlerin ayaklarının dibine attım. Herkes iğrenmiş bir ifadeyle bakıyordu. Tavuk için üzülmüyorum. Tavuğu severim, özellikle kızartılmışını..."

Lennon ve Spector

M.V.A.B.

Bugünlerde cinayetten yargılanan efsane prodüktör Phil Spector'ı efsane yapan şeylerden biri de işkolikliği ve asabiyetiydi. Örneğin, bir şarkısının kayıtları sırasında, davuldan istediği tonu alabilmek için uğraşırken, tüm müzisyenleri iki gün stüdyoda hapis tutmuştu... "Rock'n'Roll" albümünün kayıtları sırasında da John Lennon'ı iskemleye bağlamıştı... Sık sık yaptığı şeylerden biri, stüdyonun içinde durup dururken havaya kurşun sıkmaktı... Rolling Stones'un "Not Fade Away" şarkısının kayıtları sırasında etrafa emirler yağdırıyor, "şunu şöyle yapalım", "buraya marakas ekleyelim" diye bağırıp duruyordu. Sonra kulübesinden çıkıp grubun yanına gitti, önce marakas, sonra bir bozuk parayla konyak şişesi çalmaya başladı. Plakta şişe seslerini ve Brian Jones'un "notayı değiştirmek için biraz daha konyak iç Phil" deyişini birebir duymak mümkün... Klinik bir nevrotik olan Phil Spector, yaşadığı başarızlıkların her birini paranoyasını geliştirmek için kullandı. Karısı Ronnie şehre indiği zaman limuzinde karısının yanında şişme bir adam otururdu. Amaç, insanların karısını gözetlemesini engellemekti.

Ömür boyu Lifehouse > Şöyle bir proje düşünün: Bilimkurgu, politika ve sanal gerçeklik kıyafetlerinin iç içe geçtiği bir konsept albüm, artı, film. The Who'nun gitaristi ve şarkı yazarı Pete Townshend'in bu büyük fikri, yıllarca kendi arkadaşları tarafından bile takdir edilmedi. Projeyi Roger, John ve Keith'e ilk anlattığında yıl 1970'di. Grup üyeleri projeye yüz vermeyince, Townshend kendi başına aralıklarla üzerinde çalıştı ve sonra da dehasının anlaşılacağı güne kadar beklemeye karar verdi. Tam otuz yıl sonra proje "Lifehouse" adıyla radyo oyunu, albüm ve konser olarak hayata geçti. Duyanınız var mı?

Ufakken duvarına kimlerin posterini asardın?

Sophie Ellis Bextor: 14 yaşındayken sigara içmenin çok cool olduğunu düşünüyordum, bu yüzden duvarım Leonardo DiCaprio, Ethan Hawke ve River Phoenix gibi Hollywood yakışıklılarının sigarayla çekilmiş siyah-beyaz fotoğraflarıyla kaplıydı. Bugünlerdeyse daha erkeksi şeyler asıyorum: George Clooney ve Brad Pitt gibi beni gülümsemesiyle kandırabilen adamların fotoğraflarını...

38→

Başka dünyaların şarkıları...

ithaki

www.ithaki.com.tr

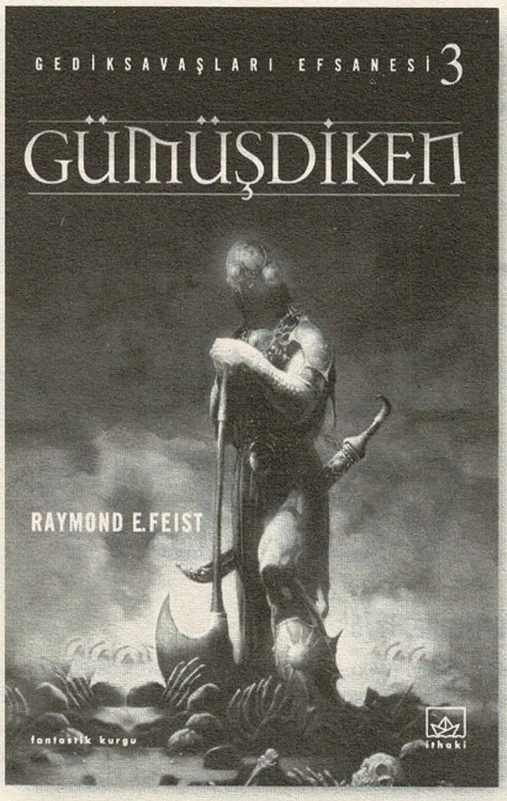

GÜMÜŞDİKEN
Raymond E. Feist

Arutha ile sadık yoldaşları, her adımda büyüyen bir tehlikeyle mücadele ediyor. Büyücü Pug ise Arutha'nın canına kasteden gücü ararken en büyük korkularının ötesinde bir düşmanla karşılaşıyor...

KRONDOR DÜNYASINDAN...
GEDİKSAVAŞLARI EFSANESİ 3. CİLT

KARA BÜYÜLÜ UYKU
Vecdi Çıracıoğlu

Baktin'in 'karnaval' betimlemesine birebir uyan bir anlatı "Kara Büyülü Uyku". Pek çok söylemi ustalıkla bir araya getiren bir ilk roman. "Can Yayınları İlk Roman Ödülü"nü verildiği ilk yıl kazanan "Kara Büyülü Uyku" kahramanlarının söylemlerini onlar karşısında objektif kalarak çarpıştırabilen ender anlatılardan biri. Ve tabii ki yine 'öteki'nin izinde...

İTHAKİ TÜRKÇE EDEBİYAT

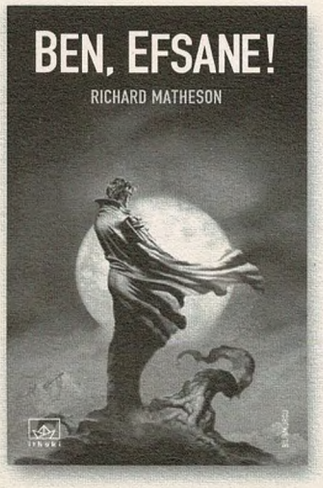

BEN, EFSANE!
Richard Matheson
İthaki Bilimkurgu

DRACULA
Bram Stoker
Korku Kitaplığı

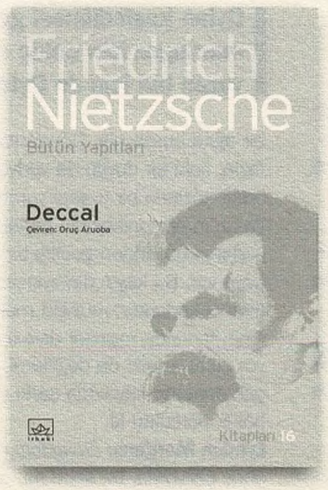

DECCAL
Friedrich Nietzsche
Bütün Yapıtları/Kitapları 16
Çeviren: Oruç Aruoba

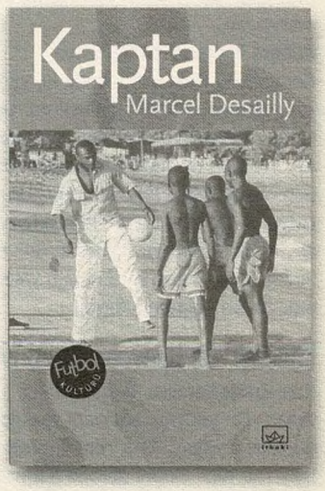

KAPTAN
Marcel Desailly
Futbol Kültürü

Bob Dylan

Bob Dylan'ın 1975 turnesi "Rolling Thunder Revue"nün kayıtları 27 yıllık gecikmeyle geçtiğimiz aylarda double CD olarak yayınlandı. Böylece rock tarihinin en güzel, en "gönlü ferah" live albümlerinden birine kavuşmuş olduk. Çingene kostümleriyle, teatral makyajlarla, Joan Baez, Roger McGuinn, Allen Ginsberg gibi misafirlerle bir "gezici kumpanya" havasında sürüp giden turnede Bob Dylan, taze albümü "Blood On The Tracks" ve henüz yayınlamadığı "Desire" ağırlıklı bir repertuar sunuyor hayranlarına. Tabii 60'lardaki şarkılarını da esirgemiyor... Bu albümü Roll sayfalarına aktarırken kılavuzumuz Uncut dergisinin "en güzel 40 Dylan şarkısı" anketi oldu. Rock ünlülerinin seçtiği bu 40 şarkı içinden, "Rolling Thunder Revue"nün belkemiğini oluşturan 10 şarkıyı cımbızla çektik. İşte bu şarkıların şahsında, büyük rock şairine çıkarılan şapkalar, iliklenen düğmeler...

neden ayrılmışlar? kadına ne olmuş? pipoda ne vardı?

One More Cup of Coffee, 1976

Robert Forster: *(The Go Betweens)* Bu, Dylan'ın stüdyo çalışmalarının gerçekten de iyi bir örneği. Dylan 1978'e kadar hiç tekrardan kayıt yapmadı, bu da müthiş bir şey, yani stüdyoda da konserde gibi davranıyor. Bu kayıtta başta küçük bir hata var, fakat Dylan, duracağına ya da başkası onu durduracağına, çalmaya devam etmiş. Çalıştığı insanlar Dylan'a saygı duyuyorlar, ondan ürküyorlar; onu kimse durdurmaya yeltenmemiş. Çok güzel bir şarkı, Dylan da bu şarkıyı çok güzel söylüyor. Emmylou Harris geri vokalde, aksak bir uyumla şarkıya eşlik ediyor. O da kayıt olmayacak diye uyum derdine düşmüş. Şarkının sonunun geleceğini düşünmüyor, ama Dylan bu versiyonu istiyor, bu da şarkıya başka bir güzellik katıyor. Dylan'ın dehası da burada işte: Şarkıyı koruyor ve diğer şarkıya geçiyor. Onun bu huyunu çok seviyorum.

Robert Fisher: *(Willard Grant Conspiracy)* Bazı şarkılar var ki, yürüyüş yaparken sürekli dinliyorum. Üstelik tekrara alıyorum ve her dinleyişimde önceden duymadığım şeyleri, önceden duymadığım biçimde duyuyorum. Dylan ve Harris'in düeti hiç zorlamasız, müthiş bir düet. Şarkının tatlı melankolisi, kurtuluş ve umudun yakında olduğunun işaretini veriyor.

Knockin' On Heaven's Door, 1973

Kris Kristofferson: *(aktör, şarkıcı, şarkı yazarı)* Bu şarkının sözlerini yazdığında yanındaydım, ama "Pat Garrett & Billy The Kid" filmini görene kadar dinlememiştim. Slim Pickens ve Katy Jurado'nun oynadığı sahnede Bob Dylan'ı gördüğümde aklım başımdan gitti. Bob'u Mexico'da sazlıkları seyrederken hatırlıyorum. Filmi ilk seyrettiğimizde bobinlerden biri laboratuardan bozuk gelmişti. Dünyamız kararmıştı. Şarkıda söylediği gibi, "karanlık çöküyordu, göremiyorduk artık". Sonunda ruhlarımız aydınlandı. Sam (Peckinpah) şarkıdan hoşlanmamıştı. Birlikte çalıştığı besteci Jerry Fielding de şarkıyı beğenmemişti. Şarkının sahneyle fazla birebir gittiğini söylüyordu. Hayatımda böyle aptalca şey duymamıştım doğrusu. Bob'un müziğine hiç kafası basmıyordu. Halbuki hem Sam hem de o, en olmayacak şarkılara tav oluyorlardı.

James Johnston: *(Gallon Drunk)* Şarkıyı ilk kez "Pat Garrett & Billy The Kid'i seyrederken dinledim. Ailece tatil yapıyorduk, gecenin geç saatlerinde oturup filmi seyretmiştim. Gariptir, o filmi bir daha seyretmedim. Fakat Slim Pickens'ın öldüğü anda şarkının başlamasını bir türlü aklımdan çıkmıyor. Bence kayıt ortamının etkisiyle şarkı bir ağıta benzemiş. Göndermeleri çok fazla, ilahî bir duygu da veriyor; çok basit sözlerle bir trajedi yaratılmış. Dylan'ın armonikasının çatlak sesiyle şarkının üzerinden geçtiği bir korsan kayıt var. Bu kaydı dinleyince, acaba filmi çekerlerken müziğin mükemmelliğinin farkında mıydılar diye merak ediyor insan. Belki de değillerdi, bu kaçak deneme kaydında şarkı o kadar bölük pörçüktü ki.

Lyndon Morgans: *(Songdog)* Hangisi önce çalıyordu, bu şarkı mı, yoksa Neil Young'ın "Helpless"ı mı? Hangisi önce olursa olsun, bir taşla iki kuş vurmak buna denir. Bence Dylan'ın şarkısı biraz daha baskın. Filmi götürüyor, duygusal ve hüzünlü.

Hurricane, 1976

Jeff Tweedy: *(Wilco)* Her açıdan çok güçlü: beste, şarkı, performans... Böyle şarkı on yılda bir çıkar. Belki bir de Sex Pistols'ın ilk albümü bu tür bir yoğunluğa sahip. İlkin Scarlet Rivera'nın acı acı çaldığı kemanı işitiyoruz, sonra da Dylan'ın ağzından dökülen sözleri. "Desire" albümünde böyle birkaç parça var. Mesela "Joey"nin sözleri çok sağlam. Bence müzik tarihinin önemli bir sayfası, çünkü şarkı sözlerini Jacques Levy'le birlikte yazmışlar, belki bu yüzden de şarkı söyleme tarzını geliştirmeye çalışmış. Ne olduğunu bilmiyorum, öfkelenmişti, Dylan'ın müziğine öfke yarıyor.

Pete Wylie: *(Wah!, Dead Men Walking)* Değişik bir Dylan protesto şarkısı. O zamanlar onun tek tek hikayeler anlattığı "Lonesome Death Of Hattie Carroll" gibi eski çalışmalarını dinlememiştim. "Hurricane" bana çok değişik gelmişti. Harika bir hikaye, düşünceyi tahrik ediyor ve dinleyiciyi taraf olmaya çağırıyor. Paddy Hill'in kurduğu MOJO (Miscarriages Of Justice Organisation / Yanlış Tecelli Eden Adalet Örgütü) için çalışıyordum. Paddy MOJO'yu Amerika'ya getirmek ve işlemedikleri suçlar yüzünden hüküm giyen insanlara yardım etmek amacıyla Hurricane'le tanışmış. Paddy, Hurricane Carter'ın çok

Dylan keşfedilmesi gereken bir gezegen –bir marangoz için çekiç ve testere neyse, şarkı yazan biri için de Dylan öyle bir araç. *Tom Waits*

Dylan'lı, Baez'li, Ginsberg'lü tiyatro trupunun suya inişi... Altta "Hurricane masum!" tişörtüyle Dylan ("Hurricane"i ilk kez bu turnede seslendirmişti.)

müthiş bir adam olduğunu anlatmıştı. Yani "Hurricane" faydalı bir iş yapan bir şarkıdır. "Desire", "bu konuda bir şeyler yapalım" tarzında bir albümdür.

Paul Burch: *(Lambchop)* Belki "All Along The Watchtower" ayarında bir şarkı değil, akorlar aynı, ama "Hurricane" duygu yüklü. Sevmemin nedeni de, Dylan'ın lafını esirgememesi. O zamanlar için tehlikeli bir şarkıydı, zira dava devam ediyordu. Hurricane hâlâ hapisteydi ve cinayeti işleyip işlemediği veya katilin kim olduğunu bilip bilmediği açıklığa kavuşmamıştı. Dylan gibi bir sanatçı, kendi şöhretini tehlikeye atarak "bu adam masum, ben de onun için bir şarkı yapıyorum, ırk meselesini de söz konusu ediyorum" diyordu. Şarkı çetin ceviz. İnsanların aklından hiç çıkmayacak büyük bir şarkı.

Just Like A Woman, 1966

Ian McCulloch: *(Echo & The Bunnymen)* Nakarat kısmı biraz seksist, ama taş da gediğine oturuyor. Harika bir şarkı, seksist olduğundan değil tabii –bu arada ben de bir çelişkiye düşüyorum galiba. Ama sözleri şahane. Herhalde başının etini yiyen bir kadın vardı, o da bütün kadınları toptan aynı kefeye koyuverdi.

Pete Wylie: 70'li yılların ortalarında, henüz punk ortada yokken sıkı bir müzik okuyucusuydum ve Dylan'la ilgili tartışmaları hep izlerdim. Bu şarkı gibi başka şarkılarının da seksist olup olmadığı ve erkekegemenliğin rock müziğini tehdit ettiği tartışılırdı. Ben bu tartışmaları işlemezdim, seksizmin ne olduğunu dahi bilmiyordum. "Just Like A Woman" güzel bir şarkı ve bu güzellik, yanıltıcı bir güzellik. Bu güzelliğin ardında boktan bir herif var. Sıkıntılı anlarımda, elimde bir bardak kırmızı şarap, bana kendi deneyimlerimi hatırlatan şarkı sözleri. Dylan da, neredeyse Shakespeare gibi, hayatınızın her dönemine sözleriyle imzasını atabiliyor.

Anthony Reynolds: *(Jack)* Robert Zimmerman İngilizce konuşmuyor. Dylan'ca konuşuyor ve ben bu dili yakın zamana kadar anlayamıyordum. Birkaç yıl önce Roberta Flack'in müziğine dalmıştım, o da bu şarkıyı söylüyordu, sonra şarkıdan fırlayan şu dizeler aklımı çeldi: "Tekrar karşılaşırsak günün birinde / Eski dostlar gibi / Sakın ağzından kaçırma / Aç kaldığım zamanları / Ve dünyanın sana ait olduğunu..." Ağzım açık kalmıştı, dağılmıştım. Bana bildiğim bir şey söylüyordu, ama ben bildiğimi bilmiyordum. Plağın kapağına baktım: "Just Like A Woman (Dylan)" yazıyordu. Birkaç yıl, hatta birkaç ay öncesine kadar bu sözler yarama tuz basıyordu, olgunlaşmaya zorlanıyordum, dünyadaki diğer zavallılar gibi darbeler yiyordum... Sonra Bob'un kendi müziğini dinlemeye başladım, derlemeler dinliyordum. Arkadaşlarım bana onu dinlememi yıllardır tavsiye ederlerdi, ama ben onun müziğinin çok alelade ve gelişmemiş olduğunu düşünürdüm. Elvis içinse bunun tersi doğruydu. Dediğim gibi, üslûbu, sunuşu, kendi içinde bir dil. En başta biraz direndim, özellikle şarkı söylemesi beni çekmedi, sonra yavaş yavaş bana nüfuz etmeye başladı ve sonuçta onu zaten yıllardır başka şarkıcılar aracılığıyla dinlediğimin farkına vardım. Yatakodamda Roberta Flack'ın şarkısını dinlediğimden beri, kalbimin karanlık köşelerinden birini sonsuza dek Bob'a ayırdım.

Nick Johnstone: *(eleştirmen, Uncut yazarı)* Dylan'ın "dumanı, uyarıcısı ve incileriyle" sözlerini duyar duymaz, herkesin tersine, onun şarkıda Edie Sedgwick'ten bahsettiğine ikna oldum. Bu benim için onun şarkısı oldu. Onu tavlamak için "I Want You"yu, onu bırakırken de "Just

Like A Woman"ı söyledi. Sesi mükemmel, müziği mükemmel, sözler tüylerinizi diken diken ediyor. Güzel ve trajik bir kadın için yazılmış, yalın, hüzünlü ve güzel bir şarkı.

Kathryn Williams: *(şarkıcı, şarkı yazarı)* Dylan, Picasso gibi. Kuralları öğrendikten sonra onlarla oynamayı beceriyor. "Bu gece yağmurun içinde beklerken..." Bu sözler harika. Başkası olsa "yağmurun altında" derdi.

Blowin' In The Wind, 1963

Joan Baez: *(şarkıcı, şarkı yazarı)* Bob başka şarkı yazmasaydı bile, müziğe bu katkısı onu hayat boyu idare ederdi. Evrensel bir çekiciliği var şarkının. Böyle şarkılar o denli zihinlere yerleşiyor ki, gücünü nasıl bir tarihten, neden yazıldığından ve kimin söylediğinden aldığını kendimize hatırlatmamız gerekiyor.

Robert Zimmerman İngilizce konuşmuyor, Dylan'ca konuşuyor. Bana bildiğim bir şey söylüyor, ama ben bildiğimi bilmiyorum. ***Anthony Reynolds***

David Pajo: *(Papa M, Zwan)* Bu şarkıyı plağına almadan önce, 1962'de, Montreal'de söylediği haliyle seviyorum. Aslında o konser pek iyi geçmemişti. Gitarı yalan yanlış çaldı, akort için çok zaman harcadı, şarkıların ortasında durdu, tekrar başladı, yanlış armonika kullandı vs. Fakat gecenin bir yarısında, Montreal'de küçük bir gece kulübündeki birkaç kişi bu şarkının gelecekteki etkisini bilemezdi elbette.

Robert Forster: Bir sürü insan bunun müthiş bir muhalif şarkı olduğunu söyler. Bence müthiş bir pop şarkısıdır. Bu şarkının büyüklüğünü ancak yakın zamanlarda idrak edebildim.

Jim Sclavunos: *(The Bad Seeds)* O kadar hayat yorgunu bir şarkı ki, umut dolu "The Times They Are A-Changin'"den bir yıl önce kaydedildiğine inanmak zor geliyor.

The Lonesome Death of Hattie Carroll, 1964

Tom Waits: *(şarkıcı, şarkı yazarı)* Bu hikayeyi anlatışına bayılıyorum –gazete başlıklarından kotarılmış acıklı bir hikaye. Woody Guthrie, sabah bir gazetenin karşısına oturup hiç kendini yormadan bir şarkı yazılabileceğini söylerdi hep. Şarkıyı ilk dinlediğimde ne kadar ayrıntılı bir iş yaptığını görüp şaşırmıştım, şarkıda anlatılanın gerçek bir olay mı, yoksa uydurmaca mı olduğunu bilmiyordum. Kafam karışmıştı, elbette sonradan bir haberi ele alıp onu şarkıya dökebileceğimi öğrendim. Dylan sahiden de keşfedilmesi gereken bir gezegen –bir marangoz için çekiç ve testere neyse, şarkı yazan biri için de Dylan öyle bir araç. O gerçek bir öğretmen –şarkı yazmak istiyorsanız, onu dinlemelisiniz. Bir sürü şeyin kaynağı; içinde bir tarih taşıyor. Onunla her yerde karşılaşabilirsiniz, onda geçmişin izlerini bulabilirsiniz. Ama onda aynı zamanda gelecek de saklı.

Jeff Tweedy: Pek huyu değildir ama, Dylan'ın toplum hakkında en dolaysız şarkılarından biri. Onun muhalif olarak bilinen şarkıları belirsizliklerle dolu, ama bu hikayeyi dolaysız anlatıyor –bu dolaysızlık sonraları "Hurricane" ve "John Wesley Harding"le zirveye çıkıyor. Hikayeyi kısaca anlatıyor, konu çok ağır, ama kelimeleri kullanışı ve dilindeki hafiflik hikayeyi dinlenebilir kılıyor.

Paul Burch: Ben bu şarkıyı kısa bir yazı olarak algılıyorum. Çağdaşlarıyla karşılaştırırsak, folk müzikte büyük bir çığır açıyor. Bu şarkıyı, o olay haberlerde daha yeni çıktığında yazmıştı. Şarkısında olaydaki insanları isim isim verdi, ölen adam, öldürülen kadın, nerede oldu, ne zaman oldu... Phil Ochs ve Joan Baez gibileri bunu hiç yapmadılar. Hep üçüncü şahsı kullandılar. Bu şarkıysa bir avukatın savunmasına benziyor. Dylan o sıralarda şarkı yazarı bir kahraman konumundaydı, kendi şarkılarını söylüyordu, yırtık bir menajeri vardı ve televizyona çıkıyordu. "Ed Sullivan Show"a çıkacaktı, istediği şarkıyı söyletmediler diye çekti gitti. Bunu yapabilecek şarkıcı yoktu o zamanlar. Pete Seeger'ın da böyle bir etkisi yoktu. O ilk folk müziği yıldızıydı. Beatles falan o zamanlar yoktu. Bir şarkı yazarı olarak insanların ilgisini çekmeyi başardı. İyi bir yazar olmak için şarkınızın söylediğiniz andan itibaren sizin ötenize geçmesi gerekiyor. Siz yazdınız diye insanların eserinizden hoşlanmasını bekleyemezsiniz. Bu şarkıyı herkes her zaman söyleyebilir. O kadını öldürenler, bu şarkı dolayısıyla sonsuza dek lanet-

lendiler. Şarkı, beyaz bir adamın zenci bir kadını döverek öldürmesini, beyaz olduğu ve olay Amerika'da geçtiği için de ceza almayışını anlatıyor. Dylan hâlâ lafı gevelemeden böyle şeyler söyleyebilen yegâne şarkı yazarı.

Grant-Lee Phillips: *(şarkıcı, şarkı yazarı, eski Grant Lee Buffalo üyesi)* Bu şarkı, ırklar arasındaki eşitsizlikten ve zenginlerin dokunulmazlığından bahsediyor. Yıllar önce bir yaz günü bu albümü ("The Times They Are A-Changin'") oturup dinledim ve sanki başka bir insana dönüştüm. Sanki bir an öncesinde dinlemişim gibi açıkça hatırlıyorum. Bir yanda sanat eserleri var, bir yanda da yaşadıkça gördüğümüz, sonradan unutulan veya reddedilen insanlar var. "Hattie Carroll" şarkısıysa bellekten çıkmamak için direnen karanlık bir Amerikan sırrına benziyor. Gerçeğin bilinmesi için uğraşan bir hayalet... Kadının hayatının basitçe birkaç dokunuşla anlatımı, başına gelen felaket ve insanoğlunun basiretsiz yargısı, bu erken dönem başyapıtında bize aktarılıyor.

Robyn Hitchcock: *(şarkıcı, şarkı yazarı, eski Soft Boys üyesi)* Günümüzde böyle şeyleri kimse yazamıyor ne yazık ki. Şarkı, haksızlıkları son derece güçlü bir biçimde eleştiriyor. Şarkının en can alıcı yerinde, William Zanzinger altı ay hapisle yırttığında, öfke zirveye çıkıyor. Dylan'ın hikayeciliğinin mükemmel bir örneği. Ürünleri çeşitlilik kazandıkça, şarkıları bu niteliğini yitirdi.

Mr. Tambourine Man, 1965

Pete Wylie: Ben bunu ilk defa The Byrds'den dinledim. Şarkıyı çok güzel yorumlamışlardı; Dylan'ın peşinde olduğu gerçeği, bu her neyse, kısmen ortaya çıkarmışlardı. Bu şarkı algı kapılarını açan bir deneyimden mi bahsediyordu, yoksa elinde tef olan bir heriften mi, beni ilgilendirmez. Dylan, bu şarkıyı çok basit bir şekilde çalıyor; güzelleştirmeye çalışmamış ve ortaya çıldırtan bir parça çıkıyor.

Adam Sweeting: *(eleştirmen, Uncut yazarı)* Byrds'ün yaldızlı muamelesiyle şarkı Bob'un gizemli tarafının tanınmasında hayli etkili oldu. Dylan şarkıda ağırlıkla akustik gitar kullanmıştı. Sözlerin yarattığı girdap o kadar güçlüydü ki, başka bir müzik aleti kullanmak şarkıyı katlederdi. Dylan'ı bir müzisyen-şair yapan bir şarkı varsa "Tambourine Man"dir; düşleri, belleği, geçmişi ve kurguyu ayaklandıran, ustalıkla yazılmış sözleriyle, bunun en esaslı adayıdır. Bob, bu şarkının uyuşturucularla alâkalı olmadığını iddia ediyor.

Lee Ranaldo: *(Sonic Youth)* "Bringing It All Back Home"dan "It's Alright Ma..." veya "Gates Of Eden" ya da "Baby Blue" da olabilirdi, fakat seçimim bu şarkı oldu işte. Coşkun tasvirleriyle gezgin müzisyen şarkılarının zirvesinde yer alıyor. Bence, şarkının bende kaydı bulunan Avustralya 1966 turnesindeki versiyonu, eserin özelliklerini çok iyi yansıtıyor: Bob'un sesi o kadar "ayıkmış gibi" çıkıyor ki, insanın kafasını iyi ediyor. Finaldeki arp solosu da sonsuza doğru minimalist bir sanat yapıtı gibi uzuyor. Olağanüstü!

Colin MacIntyre: *(Mull Historical Society)* Melodiye takılıyor, ama orada boğulmuyor. Melodi değişse de notaları çok değiştirmiyor, ki bunu sanırım

"Rolling Thunder Revue" enstantanesi: Bob Dylan ve Joan Baez sahnede

ediyor. Nefis bir müzik, günümüzde yazılması imkânsız bir folk müzik klasiği olduğu için seviyorum bu parçayı. Dylan o zamanlar çok basit, enfes melodilerle şarkıları birer klasik folk şarkısına dönüştürürdü; üstelik inip çıkan ölçüleri ve sesiyle folk şarkılarında olmayan bir gerilim yakalardı. Müthiş bir eser...

Robert Forster: Özgürlük demeden özgürlükten bahsediyor. Kullanılan bütün imgeler müthiş –el sallamak, rüzgarlı kumsal, bütün bunlar benzersiz bir şekilde 60'lı yılların ortalarını özetliyor.

Carl Hiaasen: *(polisiye yazarı)* Ben ilk defa şarkının The Byrds versiyonunu dinlemiştim, ama sonra Dylan'dan da dinledim tabii. Radyoda dinleyip kafayı taktığımı hatırlıyorum. Kendini çok belli eden bir şarkıdır. Herkes söyler ve herkes çalardı o zamanlar. 60'ların anılarıyla gayet güzel örtüşüyor.

Paul Burch: İçindeki bazı enfes kelimeler Byrds'ün doğumuna neden oldu, ki bu bile şarkının kıymetini göstermeye yeter. Hem sözler hem de gitar olağanüstü. Tanıdığınızı sandığınız şarkılardan biri; yalnızca müzik olarak dinlediğinizdeyse başka bir güzelliğe bürünüyor.

Dan Bern: *(şarkıcı, şarkı yazarı)* Dylan bu şarkıyı hiç yaşlanmayacakmış gibi söylüyor.

Hayatta her şeyi anlayabilmek için verili bir zaman var. Bazıları İncil'i sağar, ama Dylan'dan her zaman için daha çok malzeme çıkar. *Grant-Lee Phillips*

Thom Yorke da çok iyi beceriyor. İkisi birbirlerinden çok farklı besteciler ama bazı benzer tarafları da var. Ayrıca şarkıda Dylan'ın sesinin uzaması da kulağıma çok hoş geliyor. Onun sesinin eleştirilmesini anlayabilmiş değilim.

Kelly Joe Phelps: *(şarkıcı, şarkı yazarı)* Görüntülü kelimeler yaratmayı çok iyi başarıyor. Tıpkı büyük bir şair veya yazar gibi, kelimeleri mantıklı olmanın ötesinde bir duyguyla birleştiriyor. İnsanı belirli bir ruh haline sürüklüyor. "Mr. Tambourine Man" aklıma gün içinde, birdenbire takılıveren bir şarkı. Rahatlatıyor. Çocukluğa ait bir şeyi hatırlar gibi oluyorum. Beni çok mutlu

It's All Over Now, Baby Blue, 1965

Bryan Ferry: *(şarkıcı, şarkı yazarı, eski Roxy Music üyesi)* Dylan'ın şarkıları deyince akan sular durur benim için. Sözler, imgelem benzersizdir. Benim için hep çekici, ilginç ve şiirseldir. "Bir yanda öksüz oğlun, elinde silah / Haykırıyor güneşten kopan bir parça gibi / Bak azizler de geliyor bir yandan / Her şey bitti artık hüzünlü kadın..." İmgeler müthiş. "Deniz tutmuş tayfalar", "ren geyiği orduları", "kapını yumruklayan serseri"... Ben bu parçayı çaldığımda ne mi kattım? Çok az şey, belki biraz heves ve acemilik! Bu şarkı yeni albümümde bir zamanlar "A Hard Rain's A-Gonna Fall"un "These Foolish Things" albü-

BOB DYLAN - PATTI SMITH BULUŞMASI

Kadının ayağı yerden kesildi, adam fena çarpıldı

Bob Dylan, 1975 yazında Village'ın demirbaş simalarındandı. MacDougal sokağında elinde gitarı ve defteriyle sık sık görülüyordu. The Other End adlı kulüpteyse rock'un yeni ilahesi Patti Smith sahne alıyordu. Bir gece Dylan onu dinlemeye gitti. Tarihî buluşmanın tanıklarından biri, o sıralarda Columbia Records'da çalışan Faris Bouhafa'ydı:

Dylan konser boyunca tek kelime etmedi. Konser sonrasında kulise gitti. Soyunma odasının kapısını açtığında Patti iki fotoğrafçıyla birlikte oturuyordu. Tuhaf bir andı, Dylan içeri girdiği anda Patti başını çevirip baktı, tanıştırıldılar ve birden acayip bir bale başladı. Dylan, Patti ve iki fotoğrafçı halka olup ağır çekim bir dansa başladılar. Dylan'ın ardından odaya giren fotoğrafçılar bu anı görüntülemek istiyordu, ama onlar hiç oralı olmuyordu. Kimse "bir dakika, şöyle bir sıraya girin de çekelim" diyemiyordu. Dördü, yüzlerinde mahçup bir gülümsemeyle odanın içinde dönüp duruyorlardı. Nihayet Patti, Bob'u omuzundan tutarak "hadi artık duralım" dedi ve dans sona erdi. Sonra sohbete başladılar, birbirlerine söyleyecek pek bir şeyleri yoktu. Patti çok mutluydu, ayağı yerden kesilmişti, Bob'sa fena çarpılmıştı.

münde olduğu gibi müziğimi belirledi. Bir albüme veda şarkısıyla başlamak da çok hoş!

Grant-Lee Phillips: Dylan önemli olan her şeyi bu şarkıya sığdırmış gibi. Değerlerimiz günışığına çıkarılıyor, sahte olup olmadıkları kontrol ediliyor. "Positively 4th Street" gibi, tam Dylan usûlü bir "kör göze parmak" şarkılardan. İkinci tekil şahıs hortlatan şarkılardan. Dylan bu üslûbu inceltip ilginç ve önemli bir şarkı yaratıyor. Dylan bunu sık sık yapıyor. Ezilen insanlar, şarkılarında kahramanlaşıyorlar. Hayatta her şeyi anlayabilmek için verili bir zaman var. Bazıları İncil'i sağar, bunu ben de biraz yaptım, ama Dylan'dan her zaman için daha çok malzeme çıkar.

Colin MacIntyre: Glasgow'da çalıştığım ilk toplulukta, konserlerde sahnede tek başıma bu şarkıyı katlederdim. Bu şarkı eminim ayrılık yaralarına merhem oluyordur.

Adam Sweeting: Başlıktan yine bir kızı terkeden erkek şarkısı olduğunu zannedebilirsiniz, "kapıdan yeni çıkmış şevgili" de var üstelik, ama müziğin sakin güzelliği ve kelimelerin yarattığı manzara durumun boyutunu büyütüyor. Dylan'ın şarkıyazarlığı öyle zirvedeydi ki, evrensel anlamda bir kayıp ve yalnızlık duygusunu aktarma fırsatını yakaladı. Şarkı kısmen "güneşten kopan bir parça gibi haykırmak", "deniz tutmuş tayfalar", "ren geyiği orduları" gibi sözlerle gerçeküstü bir şölen, kısmen de bir kılavuz. Dylan usta böyle buyuruyor: "Tesadüften al alabileceğini", "bir kibrit çak, sonra tekrar başla". Söylemesi kolay.

A Hard Rain's A-Gonna Fall, 1963

Ian MacDonald: *(eleştirmen, Uncut yazarı)* Dylan'ın ilk serbest çağrışımlı gerçeküstücülük denemesi. Zincirleme kabus imgeleriyle dinleyiciyi teslim alıyor. Nükleer yıkımla bağlı bütün algı ve bağlantıların çöküşünü anlatıyor. "Hard Rain", Bergmanvari bir kıyamet hikayesi –gelmiş geçmiş en keskin muhalif şarkı.

Joan Baez: Anlamını günümüzde de koruyan bir şarkı. Nükleer bir felaket karşıtı olduğundan, soğuk savaş sonrasında etkisi biraz azalmış durumda. Fakat ozon tabakasını, hava kirlenmesini ve asit yağmurunu düşünecek olursak da anlamını hâlâ koruyor. Dylan'ın şarkılarında kelimeler tam olarak neymiş, içerik tam olarak ne, bunlar çok önemli değil, zira müzik sizi bir anlamlandırmaya doğru itiyor zaten.

Richie Havens: *(şarkıcı, şarkı yazarı)* Şarkı her şeyi kapsıyor. Hayatta gördüğümüz her türde insan bu şarkıda. Dylan şarkılarının en güzel tarafı, aynı anda hem evrensel hem de bireysel olabilmeleri. Bu şarkı da öyle bir şarkı.

Pete Wylie: Bu şarkıyı ilk kez Bryan Ferry'den dinledim, Bowie'nin "Song For Bob Dylan"ına benzer bir çalışmaydı bu. Ben Ferry'nin yorumunu seviyorum, gitarla ilk çaldığım parçalardan biridir. Dylan'ın yorumuysa tarihî bir kayıt. Kıyamet habercisi sözler, zihninizi fikirlerle dolduruyor. Dylan şarkı söylediği zaman durum ciddileşiyor, tavır ve sunum önem kazanıyor. Böyle müthiş sözler yazdığı için herhalde, insanlar onun müziğine gereken değeri vermiyor, fakat bu müzik ve tarz olmasa, sözler aktarılamayacak. Bunlar birbirini tamamlıyor.

Jackie Leven: *(şarkıcı, şarkı yazarı, eski Doll by Doll üyesi)* Bence bu şarkı, sizin yağmurunuz ne kadar şiddetli olursa olsun, her zaman daha beter bir yağmurun altında olan insanların da olduğunu anlatıyor. Ben de Londra'da ağır ve soğuk bir yağmurun altında, bir yandan eroinle mücadele ederken, bir yandan da işsizlik maaşımı bir nedenle alamayışımı hatırlıyorum. Yağmurun altında beş parasızdım, bir bara gidip bira içecek param dahi yoktu. Bu şarkı bu tür durumları unutmamanızı sağlıyor. Yoksa insan sızlanıp için için yıpranıyor, bu şarkıysa ayaklarınızı yere bastırıyor. Durumlar için tam üzülecekken aklınızı başınıza getiriyor. Öğretici nitelikte bir şarkı.

Paul Burch: Yazdıklarında biraz Blake, biraz Rimbaud, biraz da Tevrat var. Bu şarkıysa o kadar dahiyane, o kadar akıcı ki, Muhammed Ali'nin yumrukları gibi. Vahiy gibi. Sanki dönüp dolaşıp aynı noktaya varıyor. Bir hikaye gibi değil, klasik ve modern sanatın bir karışımı sanki.

Jack Black: *(aktör)* Bugüne kadarki iyi şarkısı. "Ne yaptın mavi gözlü oğlum?.." Ezgiyi de sözleri de çok seviyorum. Sözleri hep karıştırırım, ama onun çok uzakları tarif ettiğini biliyorum. Şarkıyı yazarken dünyanın yok olacağını düşünüyormuş. Küba füze krizi döneminde yazmış. Şarkıları için fikirleri buluyor ve felaket daha patlamadan o şarkıyı patlatıyor. Bir sürü şarkıyı bir şarkıya sığdırıyor.

Robert Forster: Dylan bu şarkıyı

Böyle müthiş sözler yazdığı için herhalde, insanlar onun müziğine gereken değeri vermiyor, fakat bu müzik ve tarz olmasa, sözler aktarılamayacak. *Pete Wylie*

İhtiyaçların Manipülasyonu

Kapitalizm ve Kültür

Conrad Lodziak İhtiyaçların Manipülasyonu'nda, Sol kanat politikalarının son yıllarda odaklandığı ideoloji ve ideolojik mücadele vurgusunun, postmodern dünyada Sol hareketi yanlış yere götürdüğünü ve amaca zarar verdiğini savunuyor. Marcuse, Habermas, Seve ve Gorz'un çalışmalarına başvuran Lodziak, kapitalizmin giderek insanların ihtiyaçlarına yanıt vermekten uzaklaşırken, bunun kapitalist sisteme olan bağımlılığımızı azaltacak yeni bir muhalefet kültürü fırsatı yarattığına dikkat çekiyor ve kitabını bu amaca adıyor. Kapitalizmin yok edilmesinin mümkün olmadığı görüşünün büyük ölçüdeki sorumlusu ilan ettiği egemen ideoloji tezinin karşısına koyduğu "ihtiyaçların manipülasyonu" tezini herkesin anlayabileceği, güçlü bir yorumla sunuyor. Hem egemenlik yapılarının yeniden üretiminin açıklanmasında, hem de muhalif politikanın yürütülmesi için savunduklarıyla egemen ideoloji tezinin karşısında duruyor.

Kitabevlerinde...

Gerçeklerle yüzleşmenin zamanı geldi! Son elli yıl içerisinde yürürlükte olan ve ülkelerin kalkınmasını sağlayacağı iddia edilen ekonomik politikaların iflasına tanık olduk. De Rivero, kitabında bu iflası gözler önüne sererken 'ne yapılmalı' sorusuna da yanıt arıyor.

KALKINMA EFSANESİ
21. yy.'ın Bağımsız Yaşayamayan Ekonomileri
Oswaldo de Rivero, çev. Ömer Karakurt

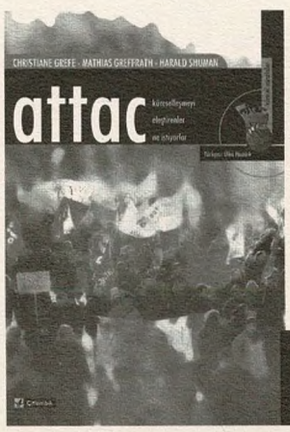

Dünyanın dört bir yanından küreselleşmenin günümüzdeki biçimine karşı çıkan ve refahın adil paylaşımı için mücadele eden ATTAC, zaman içinde gittikçe büyüyen ağı ile nasıl örgütlendiğini okuyucuya aktarıyor ve soruyor: **Protesto ile neler başarabiliriz?**

ATTAC, Küreselleşmeyi Eleştirenler Ne İstiyorlar?
Christiane Grefe, Mathias Greffrath, Harald Schumann
çev. Ülkü Hastürk

5 Mart'ta tüm kitabevlerinde...

Çitlembik Yayınları
www.citlembik.com.tr / kitap@citlembik.com.tr

8 Aralık 1975, "Rolling Thunder Revue" turnesinin son gecesi, bir başka deyişle "boksör Hurricane gecesi"nde Dylan ve Muhammed Ali kuliste... Ali sonradan şöyle diyor: "Hurricane için bir konser veriliyor dediler, kalktım geldim. Bob Dylan diye biriymiş şarkıları söyleyen. Hiç duymadım, kimdir bilmiyorum. Yani şimdi bütün bu güzel kızlar, beni değil de onu mu görmeye gelmiş?"

21 yaşında yazmış, bu müthiş bir şey. Bundan önce yazdığı "Blowin' In The Wind" de yeterince etkileyici, fakat bu şarkı piyasaya çıktığında herkesi şaşırttı. Uzun ve çok gelişmiş bir şarkı. 21 yaşındaki bir insan bütün bu imge yığınını kullanabiliyor. Her dize olağanüstü. Batıdan New York'a sürüklenip bu şarkıyı yazması inanılmaz. Meslek hayatının dönüm noktası, çünkü bu güçte bir çıkış yapabileceğini düşünemiyorsunuz.

Michael Gray: *(yazar)* Benim için orijinal yorumu, elektro gitar öncesi "Lay Down Your Weary Tune" ve "Mr. Tambourine Man"den başlayarak "The Lonesome Death Of Hattie Carroll" ve "Chimes Of Freedom"a kadarki başyapıtları özetliyor. Ayrıca Dylan'ın bütün konserleri için de harika bir malzeme.

Tangled Up In Blue, 1975

Natalie Merchant: *(şarkıcı, şarkı yazarı, eski 10000 Maniacs üyesi)* Bir hikayecilik başyapıtı. İşittiğim en lirik şarkılardan biri. Yarım dizede bile olsa, şarkıdaki kişilikleri derinlemesine anlıyorsunuz. "Kimi matematikçi, kimi marangoz karısı..." Dylan'la turneye çıktık, onu her gece seyrederken içimden onu 1969 veya 1976'da görebilmek geçiyordu. Seyirciyle hiç ilişki kurmuyor. Bunda onun kabahati yok. Kendini ancak ailesinin ve yakın arkadaşlarının yanında rahat hissedebiliyor. Neden sürekli konser verdiğini bilmiyorum. Kültürümüzün bir parçası olan ürünler verdiğinden sanatını canlı tutmak istiyor sanırım. Kim bilir ne zaman duracak ya da yavaşlayacak. Hastalıklarla boğuşuyor, beş çocuk, bilmem kaç torun var. Yükü ağır, kimsenin Bob Dylan'ın yerinde olmasını istemezdim. Onunla bir kez karşılaştım. Bob Dylan'a ne denir ki? Elden geldiğince az konuşarak onu rahatsız etmemeye çalıştım. Bob Dylan olmak kolay değil. Sürekli beklentileri ve önyargıları olan insanlarla uğraşmak zor. Gözler onun üzerinde. Bir erkek, bir koca, bir baba, dede, şair, müzisyen ve şarkıcı. Daha birçok kimliği var. Kendinden kuşku duyan bir insan. Özgüven krizleri yaşıyordur herhalde. Onun yaşadığını ben ancak küçük bir ölçekte yaşıyorum. Bence büyük bir özveride bulunuyor.

Jackie Leven: Bu şarkıyı dinlediğim zamanlar arkadaşlarım benim fena halde depresyonda olduğumu söylerlerdi. "Blood On The Tracks" plağını aldığımda "Tangled Up In Blue"yu defalarca dinlemiştim. Tuhaf gelebilir, ama iyileştiğimi hissetmiştim. Şarkıdaki imgeler ve hüzün yumağı olmak kavramı bana çok yardımcı oldu. Depresyonumu bir Dylan parçasıyla aşmam, arkadaşlarıma biraz fazla gelmişti. Şarkının kendiliğinden çözülmesi çok etkileyici. Eğlendirmeye çalışmıyor, kendi bütünlüğü var, dinleyiciye yeterli olacağı düşünülmüş. Piyasadaki diğer müziklerdeyse sıkıntıyı bertaraf etmek üzere bir çaba seziliyor.

Carl Hiaasen: Her dinleyişimde yeni bir şeye takıldığım şarkılardan. Dinlemekten bıkılmıyor, her dinleyişte başka bir şarkıya dönüşüyor.

Adam Sweeting: Genelde "Blood On The Tracks" albümündeki şarkıların Sara Lowndes'le evliliğinin sona ermesinin sonucunda duyduğu azapla yoğrulduğu düşünülür, ki bence gerçeğin biraz basite indirgenmiş hali bu... "Tangled Up In Blue"da Dylan bütün hayatını tekrardan yorumluyor, ölüm ve beden değiştirme benzetmesinden yola çıkılıyor. Minnesota'da geçen çocukluğunu, New York'taki kahvehane günlerini, New Orleans'ı ve kendine bir hayat arkadaşı arayışını İncil'e göndermelerle –balıkçı, marangozun karısı– birleştirmiş. Simgeler, işaretler ve tesadüflerle dolu bir albüm için mükemmel bir açılış parçası.

Howard Devoto: *(Buzzcocks, Magazine)* "Blood On The Tracks"in dünyanın gelmiş geçmiş en iyi albümü olduğunu bilmeyen var mı acaba? İçindeki on şarkının dokuzu benim ilk onuma girerdi. Bu albüm ufkumu açmıştı. İpucu: Henry Miller'ın Rimbaud üzerine yazdığı "The Time Of The Assassins" (Suikastçilerin Zamanı) kitabına bir göz atın.

Howard Sounes: *(yazar)* Neredeyse her sahneye çıkışta bu şarkıyı söylüyorsa da, bu zarif şarkı, dinleyicinin temelde kısa bir hikayeye il-

BOB DYLAN'LA "HURRICANE" VE "ROLLING THUNDER REVUE" TURNESİ ÜZERİNE

İnsan onurunu ayakta tutmak

Ünlü "gonzo" gazeteci Larry "Ratso" Sloman, Dylan'ın 1975'teki "Rolling Thunder Revue" turnesine katılmış, sonra da izlenimlerini kitaplaştırmıştı. "On The Road With Dylan" isimli bu kitaptan bir-iki bölüm naklediyoruz...

Boksör Rubin "Hurricane" Carter'ın başına gelenleri nasıl öğrendiniz?

Bob Dylan: *(bir süre düşünüyor, tırnaklarıyla masada tempo tutuyor)* Hakındaki kitabı okumuştum. O zaman kafa defterime kaydetmiştim: Yolum doğuya düşerse, onu ziyaret edeceğim... Yolum düştü ve onu ziyaret ettim. Hapishanenin kütüphanesinde oturduk, konuştuk. Sabah gitmiştik, ayrıldığımızda gece çökmüştü.

O arada ne oldu?

Hangi arada?

Sabahtan gecenin çöküşüne kadar olan zamanda...

Konuştuk. Bir sürü şey konuştuk.

Rubin not tuttuğunuzu söyledi.

Evet, tuttum, çünkü olgulara hakim değildim. Ayrıca, bütün anlattıklarını nasıl yoğunlaştırıp bir şarkı haline getiririm diye müsvedde yapıyordum.

Ona hep inandınız mı?

En başından beri inanmıştım. Bir an bile şüphe etmedim.

(Bu noktada araya soundcheck giriyor, birkaç hafta sonra Ratso, Dylan'dan bir tele-söyleşi koparıyor)

Turne yapmanızın sebebi ne?

Sebep mi? Yapmam gereken bu da ondan. Benim kanımda var bu.

Şarkılarınızda da kan var, "Blood On The Tracks" mesela, öyle değil mi?

Evet, şarkılarda da kanım var. Şarkılarda başkalarının da kanı var.

Turnenin sonuna geldiniz...

Hangi turnenin sonuna?

Mola mı veriyorsunuz?

Neyin molası?

Dinlenme molası...

Ne dinlenmesi? Biz hiç dinlenmeyiz.

Bu turne bitti, bundan sonra ne yapmayı düşünüyorsunuz?

Yola devam etmeyi.

Güzergâh nasıl?

Şu anda bilmiyorum. Biz müzik yaparız, bürokrasi yapmayız.

Paul Simon'ın sizin hakkınızda Newsweek'e söylediklerini okudunuz mu?

Hayır. Ne demiş?

Newsweek'deki yazı şöyle: "Popüler müziğin en kaydedeğer şarkılarından 'Bridge Over Troubled Water' ve 'Mrs. Robinson' gibi eserleri yaratan Paul Simon..."

Kim hatırlıyor o şarkıları? Onların herhangi bir insanın hayatıyla ne alâkası var?

Devamı şöyle: "Paul Simon, 'Dylan'la kıyaslanmayı garipsiyorum' diyor ve 'o çok söz yazıyor, bense çok az. Dylan'ı dinlerken, aman yine aynı üç-dört notalı melodi diyorum' diye ekliyor."

Bak Ratso, bir şarkıyı bir notayla çalabilirsin, evet, tek bir notayla bile.

Sizin büyük bir söz yazarı olduğunuzu, ama müziği bilmediğinizi söyleyenler var...

Öyle mi? Evet, müzikten anlamıyorum. Ama Lightning Hopkins'i anlıyorum. Leadbelly'yi, John Lee Hooker'ı, Woody Guthrie'yi anlıyorum. Müzikten anladığımı hiç iddia etmedim. Gitarı çalışımdan da belli o. *(gülüyor)* Ben sanatçıyım.

Peki, Paul Simon'ın sizin müziğinizi sıkıcı bulduğunu söylemesine ne diyorsunuz?

Belki de sadece o sıkılıyordur. Onu tanımıyorum, nasıl birisi, bilmiyorum.

Bugünlerde yeni bir tarz denediğiniz söyleniyor...

Ben hep yeni şeyler denerim, yeni

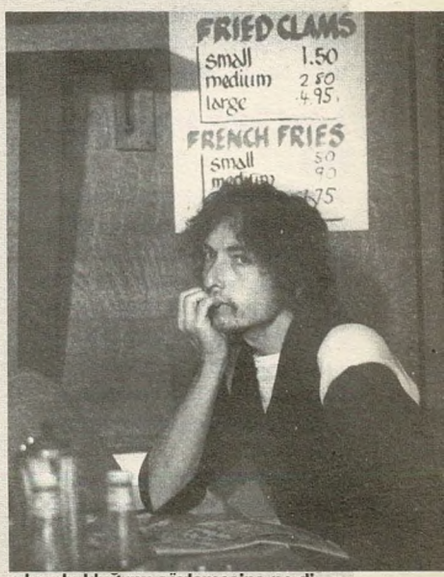

gisini çekme gücünü hiç yitirmiyor.
Lyndon Morgans: Sara Lowndes da tam bir ilham perisiymiş. İlişkilerinin başında "Sad-Eyed Lady of the Lowlands", sonunda da bu şarkı. Yoko Ono John Lennon'a ne kadar ilham vermişse ve ayrılıklarından nasıl "Mind Games" veya "Walls And Bridges" çıkmışsa, Dylan'ın "Blood On The Tracks"i de aynı hesap. Lennon ne kadar "Zimmerman'a inanmıyorum" dese de, Dylan onun zoruna gitmiştir. "Gotta Serve Somebody"daki alaycılığa bir baksanıza.

dı? Bu sorular sizi hikayeye doğru çekiyor. Bu da Dylan'ın büyüsü. Müthiş bir beceri.
Howe Gelb: *(Giant Sand)* Bazısı hayat boyu yalnızca bu şarkı gibi bir şarkı yazabilmeye ve onu satabilmeye uğraşır. Bu denli cömertlik ve güzellik üretmek nasıl mümkün oluyor? "Blood On The Tracks" albümü çıktığında, piyasa boktan müzikle doluydu. Şirketleşmiş rock toplulukları ve diskodan kurtulamıyorduk. Bizi o zamanlar ayakta tutan birkaç kıymetli albüm vardı, Dylan'ın bu albümü de

Bob Dylan olmak kolay değil. Onunla bir kez karşılaştım. Dylan'a ne denir ki? Elden geldiğince az konuşarak rahatsız etmemeye çalıştım. *Natalie Merchant*

Nick Johnstone: Birine neden "Tangled Up In Blue"yu sevdiğini sormak, neden nefes aldığını sormak gibidir. Bu şarkı somuttur, hayatı kolaylaştırır, güzelleştirir. Böyle bir şarkı dinlenmez, hissedilir. Sizi ya yakalar ya yakalamaz. Eğer yakalamışsa, şanslısınız.
CP Lee: *(yazar)* Bence konser işini fazla uzattı, fakat onu ne zaman "Tangled Up In Blue"yu çalarken görsem, bu şarkıyı bıkacak kadar dinlediğimi unutuveriyorum. Dylan iyi bir roman yazarı gibi. O mesela bir balıkçı olmayabilir, ama sizi buna inandırır. Şair kim? Kafeler nerede? Neden ayrılmışlar? Sonunda kadına ne olmuş? Pipoda ne varonlardan biriydi.
Rob Hughes: *(eleştirmen, Uncut yazarı)* Bütün enfes Dylan şarkıları gibi son derece yalın, fakat size kendisi dışında her şeyi anlatıyor. Görsel bir şölen adeta –bir ara filmini çekmeyi düşünüyorlardı. Geçmiş, bugün ve gelecek arasında devinen bir şarkı. Dylan'ın çok malzemeli, işitsel bir resim yaratmak amacında olduğunu söylerler; bu şarkıda umduğundan daha başarılı olduğuna inanıyorum. "Blood On The Tracks" albümünün bu açılış parçasıyla, "Planet Waves"in onun sanat hayatının sonu olduğunu iddia eden eleştirmenlere nah işareti yapıyor.

Çeviren: ***Ali Yıldızalp - Yücel Göktürk***

patikalar ararım. Ben bir iz sürücüsüyüm. Paul Simon'ın ne yaptığını bilmiyorum.
Evdeyken neler dinliyorsunuz?
Ben hep çalışıyorum Ratso, evde oturup plak dinlemeye vaktim olmuyor. Altı aydır yoldayım...
Yeni şarkılar yazıyorsunuz, ama seyirciler eskileri dinlemek istiyor.
Hayatın birinci kuralı şudur: Beklentilerini düşük tutacaksın. Hatta sıfırlayacaksın. Aksi takdirde hayal kırıklığına uğrarsın.
Ama insanların beklentileri var...
Bu onların sorunu. Beklentilere cevap vermek gibi bir meselem yok benim.
Bu turneye çıkmaya nasıl karar verdiniz? Az önce kanımda var demiştiniz...
Bir tarlada oturuyordum, gökyüzü pembeydi, günbatımıydı. Ay sarımtraktı. Bir adam eşek arabasıyla beni kente götürdü. Yolda tıngır mıngır giderken jeton düştü. Amerika'ya döndüğümde işi ciddiye alacaktım, çünkü insanlar ne yaptığımı bilmiyorlardı. Sadece konserlerime gelenler ne yaptığımı biliyor. Diğerleri tahayyül etmekle yetiniyor.
Yaptığınız şeyi nasıl tanımlıyorsunuz?
Binlerce kelimeyle yapılan bir resim olarak.
Bir tür psiko-drama denebilir mi?
Belki de.
Siz nasıl tarif edersiniz?
Bilmiyorum, üzerinde düşünmek beni hırpalıyor. Bu sizin işiniz, siz tarif edin.
Kanımda var demiştiniz, kanınızda olan ne?
Sevişmek ve şarkı söylemek.
Hangisi önce geliyor?
O konuda emin değilim.
Ben "One Of Must Know"u dinlemeyi oral sekse tercih ederim.
Ben de onu söylemeyi oral sekse tercih ederim.
Bu turnede bir şeyler yazdınız mı?
Yazdım tabii.
Neler yazdınız?
Eşe dosta mektup.
Şarkı yazdınız mı?
Bir şeyler karaladım.
Nasıl şeyler?
Zamanı gelince dinlersiniz.
(Tele-söyleşi burada bitiyor, ama bir süre sonra Dylan geri arıyor)
Şu oral seks bölümünü çıkarsak diyorum...
Olur, çıkaralım. Onun yerine ne söylemek istersiniz?
Soru neydi?
Kanınızda ne olduğu...
Müzik, sinema, aşk... Bir de insan onurunu ayakta tutmak...

Vaat edilen romanlar diyarına hoş geldiniz!

Artemis

Artemis'te her kitap bir macera

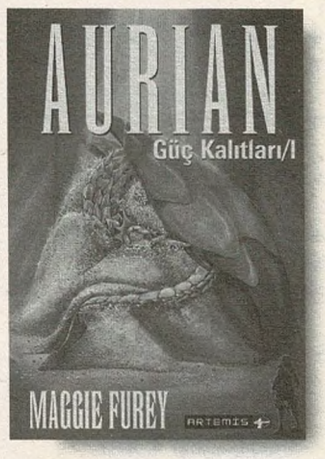

Büyücü-halkın, beyaz kulelerinden Ölümlülere hükmettiği Nexis şehrine genç bir Büyücü-kız gelir: Aurian. Annesinden Toprak-büyüsü, babasından ise Ateş-büyüsünün gücünü almıştır.

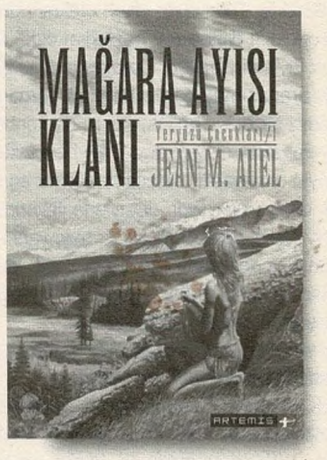

Yeryüzü Çocukları serisi milyonların hayal gücünü canlandıran, muhteşem bir epik öykü. Doğal bir felaket sonucu yalnız başına kalan küçük Ayla'nın hikâyesi. Yeryüzü Çocukları Serisi dünyada 35 milyonun üzerinde sattı.

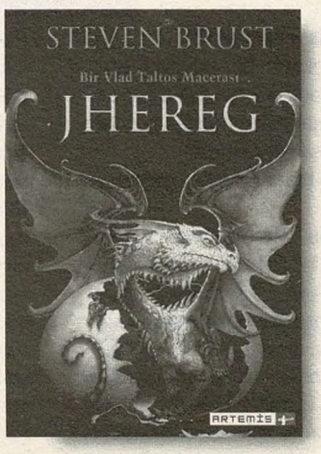

Dragaera İmparatorluğu, on sekiz ailenin sırayla hükümdarlık yapmasını sağlayan Döngü'ye sahiptir. Döngü'nün dışarıdan üye kabul eden tek ailesi Jhereg'in en yeteneli katili Vladimir Taltos ile tanışıp hiç beklemediğiniz yolculuklara çıkacaksınız.

Çatalçeşme Sk. No:52/2 Cağaloğlu-İstanbul Tel: 0 212 513 34 20-21 Fax: 0 212 512 33 76
Web Sitesi: www.artemisyayinlari.com • e-mail: info@artemisyayinlari.com

ARTEMİS

ELVISTURK.COM'DAN KORKMAZ ULUÇAY

Bu sayıda örgütlü bir Elvisçiyle karşı karşıyayız: Korkmaz Uluçay, elvisturk.com sitesinin kurucularından biri. Elvis Presley hakkında her türlü bilgi ve belgeye erişmek için kılavuz olma niteliğindeki site, pek çok Elvisseverin de buluşma noktası. Uluçay'la, değişen Elvis kariyeri, değişmeyen Elvis sevgisi hakkında konuştuk...

POLİS KOKARTLARI VE KARATE KİTAPLARI

Elvis'le tanışman nasıl oldu?

Korkmaz Uluçay: Öldüğü zaman büyük bir olay olmuştu. Daha önceden biliyordum, ama son zamanlarını hatırlıyorum. 1977'de öldüğünde herkes tanıyordu. O zaman daha çok farkına vardım, önemli biri gitti diye.

Öldüğünde kaç yaşındaydın?

12. Bir aşinalık vardı, ama koleksiyonunu yapayım, hakkında her şeyi öğreneyim gibi bir arzum yoktu. Evde eski bir pikabımız vardı, ufaktı, long-play'i koyunca dışarı taşanlardan. 1982'de, Türkiye'de çıkan plaklarından "Forever"ı dinleyerek başladım ciddi olarak Elvis dinlemeye. Defalarca dinlerdim. Bir aradaşımda başka bir plağı varmış, ikimiz bir araya geldik, sonra da kendimizi alamadık dinlemekten. Bu herkeste böyle olmayabilir. Bazıları da yirmi senedir dinliyorum diyor, detaylarla ilgilenmiyor. Kişiye göre değişen bir şey; yani benimki iyi de, onunki kötü gibi değil. Elvisçiler de kendi aralarında ayrılır. Her karaktere göre değişik bir Elvisçi var.

Çevrende yol gösteren birileri oldu mu, mahalleden bir abi, bir sahaf?..

Yok, olmadı. O konuda şanslı değildim belki, ama bir bakıma da iyi oldu, beni daha çok araştırmaya itti. Hazıra hiç konmadım. Devamlı araştırıp öğrenerek yaptım. Çünkü öyle birinin olması hem iyidir, hem kötü. Elvis hakkında çok yanlış da vardır. Değersiz bir plağı eline alıp çok değerli zannedebilirsin, ya da tam tersi.

82'de ne oldu da Elvis'e sardırdın?

Daha önceden sevegeldiğim biri olduğum için, bir birikim oluyor. Devamlı aklınızı kurcalıyor bir süre, ama bir türlü fırsat bulamıyorsunuz, ondan sonra derinlemesine sardırıyorsunuz.

Hayranlığın fan kulüp kuruculuğuna evrilmesi nasıl oldu?

80'li yıllarda olay zordu. İnternet yoktu, iletişim bu kadar kuvvetli değildi. Pek çok Elvisçi, sırf Elvis değilse bile çoğunlukla Elvis dinleyen, onun eşyalarını, plaklarını toplayan başkalarının olup olmadığını merak eder. O yıllarda Akif isimli bir arkadaş mektup üzerinden kulüp kurmuştu. Hey dergisine ufak bir ilan vermişti. Elvis fan kulübünün kurulduğunu duyuran, ilgilenen arkadaşların şu adrese yazabileceklerini anlatan kısa bir şey... O arkadaşla tanıştım. İyi de bir arkadaştı. Anadolu'dan pek çok arkadaşla mektupla yazışıyordu. Sonra yurtdışına gitti, izini kaybettik. Bildiğim ilk fan kulüp girişimi bu. Sonra 2000 yılının başında bir kulüp vardı, ona katıldım. Benim daha önceden de internet ilk çıktığında bu tip bir site kurma niyetim vardı. Fakat halihazırda bir şeyi görünce, biz onlara katılalım dedik. Kendi sitemizi kuralım, ayrı olalım gibi bir düşüncemiz hiç yoktu. Zaten hayatınız boyunca çok az kişiyi Elvisçi olarak tanımışsınız. Tutup da hani otobüs şoförleri gibi Hakiki Elvis, Öz Elvis falan gibi bir şey kurmak hiç aklımızdan geçmedi. Sonra fikir ayrılığı oluştuğu için geçen senenin ortalarında ayrıldık. Ama gene çoğuyla görüşüyoruz. Elvis'i amaç yerine araç yaptığında olmaz.

Foto: Şahan Nuhoğlu

Peki amaç ne?

Eğlenmek ve paylaşmak. Birinin Elvis'i seviyorum demesi yeterlidir bize katılması için. Kimi saçını sever, kimi müziğini, kimi görünüşünü sever, kimi filmlerini, kimi sadece 70'li yıllarını sever, kimi sadece yeni başladığı 50li yılları... Kimi, benim yaptığım gibi, hakkında her şeyi öğrenmeye çalışır, kimi de otuz parçasını sever... Bu işi de fazla ciddiye almamak gerek. Daha doğrusu, kulüpçülüğü ciddi olarak yapmak başka bir şey, ama "bu çok ciddi bir iştir, çok büyük misyonlarımız var, Elvisçiler olarak bir araya geleceğiz, ülkeyi, sonra dünyayı kurtaracağız, barışı sağlayacağız" gibi bir misyonu kendine yol tutmak da saçma. Bizim ciddiyetimiz şurada: Siteye de bakarsanız, yaptığımız işte en iyisini vermeye çalışıyoruz. Oraya koyduğumuz yazıların muhakkak doğru olmasına çalışıyoruz. Güzel bir şekilde en iyiyi insanlara vermeye çalışıyoruz. Bunu yaparken çok ciddiyiz. Ortaya bir şey çıkarıyorsanız, onu tabii ciddi yapacaksınız. Çalışacaksınız, emek vereceksiniz. Yoksa mesela şu çok kolay bir şey: 1500 tane internet sitesi var Elvis üzerine, tutarsınız, yurtdışından herhangi bir siteyi alırsınız, oradaki yazıları kopya eder, Türkçeye tercüme edersiniz, siteyi kurarsınız. Görünüşü de gayet de güzeldir...

Site Ekim 2002'de kurulmuş ve yayına ocakta başlayabilmiş...

Altyapı çalışmaları, lisansı almak, bunlar zaman aldı. Resmiyet belgesi bir tek Graceland Enterprises'dan alınıyor. Elvis'le ilgili bütün telif haklarını ve isim hakkını kullanan, kullanılmasına izin veren merci bir tek orası.

O resmiyetin bir bağlayıcılığı var mı?

En başta sizi resmen tanıyor, listesine dahil ediyor. Dünyada 650 civarında fan kulüp var, bunun 500 tanesi resmî. Resmî olmayan bir kulüp de kurabilirsiniz, ama eğer Elvis ismini, imajını kullanarak onun üzerinden para kazanıyorsanız ve resmî değilseniz, bu suçtur. Dolayısıyla, yaptığınız bütün faaliyetlerin, derecesine göre izinli olarak ya da yetkilendirilmiş olarak yapılması esastır. Ben burada bir toplantı düzenliyorsam ve buna giriş paralıysa –ki genelde kâr amaçlı değildir– bunu muhakkak haber verip izin almam gerek. Ya da Elvis tişörtü çıkartacaksam, bunu muhakkak oraya sormam, basabilirsin diye izin almam gerekiyor.

Siteye girince bir soruyla karşılaşılıyor ve belirtilen dört şarkıdan hangisinin Elvis'i temsil ettiği soruluyor...

İlk defa açıyoruz siteyi, biraz da çoğunluğun katılabileceği bir soru olsun istedik.

Siteye girdiğimizde 355 kişi "Jailhouse Rock"u seçmişti...

Ben de onu seçerim.

Kare asın hangileri?

Derler ki, Elvis dünyada bilinen üç kelimeden biridir. Coca-Cola, Mickey Mouse, bir de Elvis... Biraz derin bir konu.

Çok zor bir soru, çok basit gibi duruyor ama... Kariyeri için önemli olan parçalar var, bir de benim için önemli olan parçalar var. "Heartbreak Hotel", 1956, çok önemli. Hem kariyeri için hem ben çok seviyorum. Mesela 1960'da seslendirdiği "Are You Lonesome Tonight" var, kariyerinde güzel bir parçadır, duygusal içeriği açısından da önemli. Sonra biraz olay değişiyor. 70'li yıllarda seslendirdiği "What Now My Love" diye bir parça var, orijinali Gilbert Bécaud'nun, "Et maintenant"; Frank Sinatra'dan Shirley Bassey'e kadar pek çok şarkıcı söylemiş, ama Elvis'ten daha iyi

söyleyene hiç rastlamadım. Belki de Elvis'in büyüklüğü, başkalarının parçalarını tamamen bir Elvis parçası haline getirmesinde. Hızlı, yavaş, orta tempoda, her şekilde parça seslendirdiği için, hemen durumunuza, ruh halinize göre bir parçayı koyup mutlu olabilirsiniz ya da derdinizden uzaklaşabilirsiniz. "Good Time Charlie's Got The Blues" diye bir parçası var, arka arkaya 15-20 kez dinleyebilirim –hüzünlü bir şarkıdır. Elvis'le aynı şarkıları seslendirmiş başka bir sanatçıyı muhakkak dinlerim. Bazıları dinlemez. Elvis'ten dinlemek varken, sanki ona ihanet ediyormuş gibi zanneder. Bir-iki parça dışında genelde Elvis'inkileri daha çok tutuyorum.

Hangileri onlar?

Şimdi Elvisçiler gücenir ama...

Olsun, üstüne düşünme fırsatı olur.

Mesela Beatles'tan "Hey Jude" daha iyi. Elvis'in versiyonunu pek tutmam. Kendi de beğenmemiş olacak ki, stüdyo kayıtları dışında bir daha okumamış. Başka da vardı, ama şimdi aklıma gelmiyor. Bunları yazma... *(gülüyor)*

Elvis'in uyuşturucu ve alkol düşkünlüğü var mıydı?

Nasıl mutlu oluyorsa insan, kendini nasıl iyi hissediyorsa, öyle yapması gerekir. Elvis şarkıyı seslendirirken sanki sizin için özel olarak söylüyormuş gibi bir hisse kapılırsınız. Dolayısıyla bir süre sonra Elvis'le sizin aranızda özel bir bağ oluşur. Sizinle Elvis arasına girmeye kimsenin hakkı yoktur. Biz, herhangi bir fan kulüp, hiç kimse. Dolayısıyla, o şekilde kendini iyi hissediyorsa, serbesttir. Ama tüm hayatını inceleyen biri olarak şunu söyleyeyim, Elvis'in kullandığı reçeteli ilaçlar vardır.

"What Now My Love"ı Elvis'ten daha iyi söyleyene hiç rastlamadım. Belki de büyüklüğü, başkalarının parçalarını bir Elvis parçası haline getirmesinde.

Tedavi amaçlı mı?

Pek çok rock'çuda ya da rock grubunda gördüğümüz gibi, "arkadaşlar, bugün toplanıyoruz, uçacağız", böyle bir şey Elvis'in hayatında hiç olmamıştır.

Alemci değil yani...

Kesinlikle. Hiçbir zaman "toplanıyoruz, alem yapacağız" gibi bir şey olmamıştır. 1972'de, özellikle karısından ayrıldıktan sonra içinde bulunduğu durum çok zor, ki zaten böyle meşhur insanların hepsinin hayatı aslında çok zor. Bulunduğu psikolojik durum yüzünden reçeteli ilaçlar kullanmıştır; bunlar sakinleştirici ilaçlardır, bu ilaçların normalin üzerinde dozajlara çıkması söz konusudur. Yorucu bir hayat ve beslenme açısından da çeşitli faktörler işin içine girince, özellikle 75'ten sonra hem sağlığı çok bozulmuş, hem de şişmanlamış. Bir ilaç problemi var, ama dediğim gibi, alem şeklinde bir uyuşturucu değil bu. Bir problem var mıdır derseniz, vardır, ama uçmak amaçlı yapılmış bir hareket değildir. Elvis de her insan gibi hataları olan bir insandır.

Nixon'la ele ele fotoğraflarına ne diyorsun?

O 1970 yılında gerçekleşiyor. Kısaca hikayesini anlatayım. Graceland'dan sadece iki kişiye haber vererek çıkıp gidiyor, büyük bir telaş oluyor. Kimse nereye gittiğini bilmiyor. Uçağa atlıyor, gidiyor Beyaz Saray'a. Elvis'in şöyle bir tutkusu vardı: Ben nasıl Elvis plakları topluyorsam, o da polis kokartları topluyordu. Çok güzel bir koleksiyonu vardı. Bütün gittiği yerlerde hem bu rozetleri toplamaya çalışıyordu, hem de ünvanlarını almaya çalışıyordu. Fahrî ünvanları kabul etmiyordu. Memphis'de şerif ünvanını almak istiyordu, ki böyle ünvanları vardır. Nixon'la olan konuşmasında, o zamanlar narkotik büronun kokartını almayı kafasına koymuş, bunu almak istediği için ne söyleyecek Nixon'a, bir şey söylemesi lazım. Normalde vermiyorlar, daha önce istemiş, vermemişler. Demiş ki, "bu eğlence dünyasında çok tanıdığım var, gerekirse size bu konuda kim ne yapıyor, tiyo da verebilirim, siz bana şu kokartı verin"... Nixon da dönmüş yanındaki yetkiliye, "bir şeyler ayarlarız" falan demişler, o şekilde o kokartı da almış. Ama tutup da hiç kimse hakkında, ne Beatles ne de bir başkası hakkında ispiyonculuk yapmamıştır. Aklına herhalde o sıra o geldi bahane olarak; kokartı elde edebilmek için böyle söylemiştir.

Polis kokartı toplaması biraz tuhaf değil mi, niye böyle bir tutkusu var dersin?

Biraz heyecanı seven bir insan. Polislerin yanar döner lambası vardır ya, gecenin bir vakti onu arabanın üstüne takıp da devriyeye çıkmak yaptığı bir hareket. *(gülüyor)* Şöyle olaylar da olmuş: Memphis'de hızla gidiyorsunuz, birden bir araba arkadan gelip sizi durduruyor, üstünde polis lambası, iniyorsunuz, bir bakıyorsunuz ki Elvis... Çek kenara diyor, gereğinden fazla hızlı gidiyorsunuz diyor, nasihat veriyor. Buna espri olarak da bakabilirsiniz, heyecan olarak da...

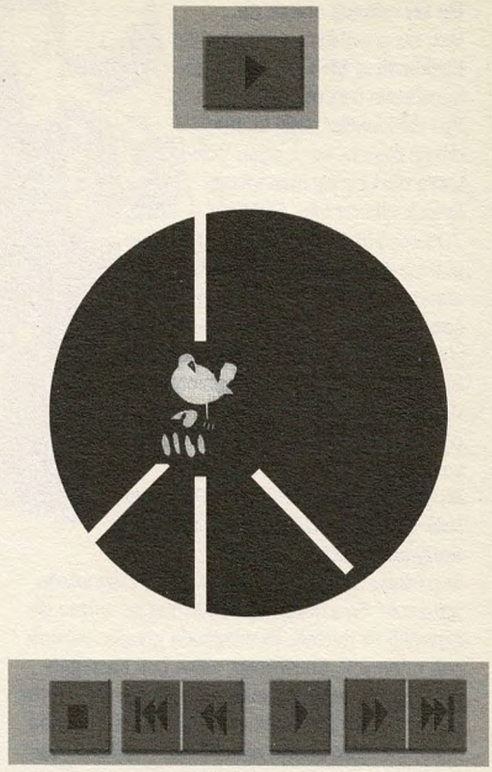

JACK

jazz.avantgarde.
experimantel
electronic.ethnic.
chillout.
erotic.fantastic.funk.soul.
blues.horror.freejazz.
groove.
in the ottoman.jackie.jazzy.
second hand

cd.lp.discount
STORE

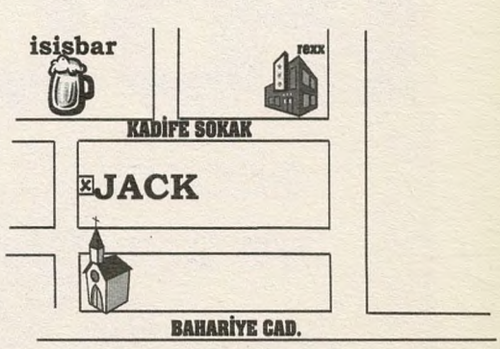

jackstore@superonline.com
dr.ihsan ünlüer sok.no 9/1 kadıköy
tel_216 449 26 73

Betül Atlı imzalı Elvis plağı kapakları

Bir tür mitoloji olarak da...

Yok, bu anlattığım olay gerçektir. **Kızılderililer, Elvis'in öldüğü günü matem ilan etmişler.**

Sırf Kızılderililer değil ki, tüm dünya matem ilan ediyor. Dünyanın dört bir yanında yasaklandığı yıllarda bile, 60'larda, 70'lerde Rusya'da, Çin'de bu adamın plakları çıkmış, kasetleri satılmış el altından. Amerika'yı sevmeyen pek çok kişi vardır, ama Elvis'i sever. Büyük büyük büyük anne tarafından bir kızılderililik de var onda. Çeyenlerden. Elvis de söylüyordu: "Elmacık kemiklerim çıkıktır, yüksektir, bu da benim kızılderili soyumdan geliyor..."

İlk çıktığında isyankâr gençliğin sembolü olan Elvis'in daha sonraki muhalif hareketlere bakışı nasıldı?

Sorulduğu zaman "ben şarkıcıyım, bu konularla ilgim yok" diye cevap vermiştir. Yaşam tarzını değiştirdiği bir gerçek. İlk çıktığında gençler dışında pek tutan yok. Ebeveynler, kilise çok karşı geliyor. Pek çok yerel yönetim plaklarını kırıyor. Hatta 59'da askere alınmasının arkasında bile "acaba hükümet mahsus mu askere aldı" kuşkuları vardır. 56'da çıkıyor, tüm Amerika ve dünya çapında olay oluyor. Elvis'in yarattığı etki halen araştırılan bir şey. Uzaktan bakıyorsunuz, çok basit bir şey gibi geliyor. Ama düşünsenize, ölümünün üzerinden çeyrek asır geçmiş, hâlâ bir numara oluyor. Satış rakamlarının yanına kimse yanaşamıyor. Hâlâ satıyor, hâlâ bu kadar ilgi var, hâlâ bu kadar para kazanıyor. Bunun sebebini tam çözebilmiş değil insanlar. Bunu araştıran kürsüler var Amerika'da, seminerler yapılıyor.

Sebebini kapitalizm çözmüş gözüküyor, olay yürüyor...

Mesela derler ki, Elvis dünyada bilinen iki-üç kelimeden biridir. Biri Coca-Cola, diğeri Mickey Mouse, bir de Elvis... Ama baktığınız zaman Elvis'in diğer ikisi kadar aynı amaçla kullanılmadığını görürsünüz. Biraz derin bir konu. İlk başta tehlikeli bulunmuştur Elvis, sonra bir şekilde evcilleştirilmeye çalışılmıştır. 60'lı ve 70'li yıllarda dünya bambaşka bir yere gittiği için bir tehlike olarak görmemişler. Ama 50'lerde yaptığı etki çok büyük olmuş, yaşam ve düşünme tarzını hakikaten değiştirmiş... Bazı mucizeler basit şeylerde gizli olabilir. Biraz felsefî bir yaklaşım olacak ama, su da çok basit bir şeymiş gibi gözüküyor, renksiz, kokusuz... Ama su başlı başına bir mücize. Bu benzetme biraz fazla mı oldu? *(gülüyor)*

Elvis'in "In The Ghetto"yu okuyuşu insanı şaşırtıyor. "Aloha" konserinin açılış parçasının adı "Böyle Buyurdu Zerdüşt"; Kubrick'in "2001 Uzay Yolu" filminde de kullanılan bir parça, bu da şaşırtıcı. Elvis ile Zerdüşt yan yana nasıl gelmiş, "In The Ghetto" gibi muhalif bir parçayı nasıl okumuş?..

Elvis'in hayatında sosyal mesaj içeren iki tane şarkı vardır: Biri 1968'de "If I Can Dream" 1968, biri de 1969'da "In The Ghetto". Bunların dışında yok. Elvis politikaya hiç bulaşmamıştır. Bu şarkıları niçin seslendirdiği sorulduğunda da, "çok güzel parçalardı, o yüzden seslendirdim" demiştir. "Böyle Buyurdu Zerdüşt" için de, konsere giriş için çok güzel bir parça olduğunu düşünmüş. Arkasında Joe Guercio orkestrası var. İkisi birlikte oturmuşlar, aranje etmişler. Gerçekten tüyleri diken diken eden bir parça. Elvis'in dinî konularda çok okumuşluğu var, bütün dinleri incelemiş. Onun dışında nümeroloji, parapsikoloji gibi pek çok konuya takılmış. Fakat daha sonra yanlış anlaşılır diye, sahip olduğu pek çok kitap, öldükten sonra babası tarafından yakılmış. Geriye karate kitapları kalmış. *(gülüyor)* İnsan dünyaya niçin gelir, yaşama amacı nedir, bunlarla ilgilenmiş. Vardığı nokta, insanlara mutluluk vermek. Dindar bir insan genelde. Gospel albümleri var Grammy kazandığı...

Bir ilaç problemi var, ama alem şeklinde bir uyuşturucu değil bu. Elvis de her insan gibi hataları olan bir insandır.

Bir Elvis hayranı gününü nasıl geçirir peki?

Dışarıdan şöyle gözüküyor: Bu adamlar aklını Elvis'le bozmuş, 24 saat Elvis'le yaşıyorlar, işi gücü bırakmışlar... Halbuki hiç alâkası yok. Hepimizin işi gücü var. Mesleğim bankacılık. Şu anda iktisat üzerine doktora yapıyorum. Mesleğim ya da özel ilgim dolayısıyla en az Elvis kadar ilgilendiğim üç-dört saha daha var en az. Elvis'le ilgili site gibi, üç-dört tane daha site açabilirim.

Mesela?..

Attilâ İlhan üzerine ya da Atatürk üzerine, ya da yakın tarih üzerine... 24 saat Elvis'i yaşıyorsa adam, Elvis'in bilmediği bazı şeyleri bilmesi gerek onun hakkında. Sorarlar adama, o da bilemez, boşa gider olay.

Sitede şöyle bir şey yazıyor: "Kulübümüz Türk kulübüdür, Türk kültürünü, sanatını, değer verdiğimiz Türk sanatçılarını ve Türkiye'yi tanıtma görevini de üstlenmiştir." Biraz açar mısın?

Elvis, tüm dünyayı etkilediği gibi, Türkiye'deki müziği de etkilemiş. Türkiye'de pek çok rock şarkıcısını, hafif müzik şarkıcısını ta 50'li yıllardan başlayarak etkilemiş. Bugünkü müziğimiz de halen Elvis'in esintilerini taşıyor. Türkiye'de yayınlanmış Elvis plakları var ve bunların bir orijinalitesi var. Değişik kapakla, değişik içerikle çıkmış. Bunlar Türk malı. Bir de sanatçılarımız var. Bunların hepsi kendi kariyerleri olan, başka şarkıları, tarzları da denemiş olan değerli sanatçılardır bizim için. Ama Elvis'ten etkilenmişlerdir, bunu kendileri de söylüyor. Bizim amacımız bunlarla da söyleşi yapıp siteye koymak, bu söyleşileri İngilizceye çevirmek. Dışarıdan sitemizi ziyaret eden bir kişi Elvis hakkında, ama Türk sanatçısıyla, çıkan ürünleriyle, aklınıza gelebilecek pek çok şeyle ilgili otantik bir şeyler bulabilirse, o zaman kendimizi bir işlevi yerine getirmiş sayacağız.

Elvis'ten etkilenmiş saydığınız isimler kimler?

Erol Büyükburç, Erkut Taçkın, Cem Karaca, günümüzden Kıraç, Teoman, Tayfun; sonra Füsun Önal, hâlâ çok severek dinlediğimiz... Betül Atlı'nın çizdiği iki 45'lik kapağı var, bugün dünyada en çok aranan Elvis plakları arasında geçiyor. Bunun dışında basılmış pek çok 45'lik ve LP var, Melodi Plak basarken kapağını, arkasındaki resmini, yazısını değiştirmiş... Bunlar çok ilgi çekiyor. Bunlardan 60 kadar var, bunları tek tek koymaya ve hikayesiyle birlikte vermeye uğraşıyoruz.

Elvis en çok Eminem'in klibinde karşımıza çıktı, bir klozet sahnesiyle beraber; Elvis tuvaletten kalktıktan sonra Eminem ve arkadaşı onun arkada bıraktıkları üzerinde duruyordu...

Birçok klibe ya da filme baktığımızda, Elvis temasının ucundan köşesinden işlendiğini görüyoruz. Elvis, başlı başına bir endüstri. Hakkında olumlu ya da olumsuz bir şey söylendiğinde dikkat çekiyor. Eminem'in klipte yaptığını da çok ciddiye almak gerektiğini düşünmüyorum. Eminem'i dinlemem. Yeni müziklerden pek hoşlanmıyorum. Bir şarkıyı ıslıkla çalamıyorsanız, zordur işiniz.

Söyleşi: ***Şahan Nuhoğlu***

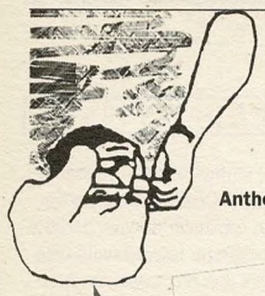

ROLL KİTAPLIĞI

Anthony Arnove *(der.)* Kuşatma Altında Irak –Yaptırımların ve Savaşın Ölümcül Etkileri (Everest)
"Beşiktaş Tarihi" (YKY)
Bilge Karasu Halûk'a Mektuplar (Devin)
Catharine A. MacKinnon Feminist Bir Devlet Kuramına Doğru (Metis)
Cevat Çapan Ne Güzel Yolculuktu Aklımdan Çıkmaz (Adam)
Elias Canetti Kitle ve İktidar (Ayrıntı)
Ellen Meiksins Wood Kapitalizmin Kökeni (Epos)
Howard Zinn Öteki Amerika (Aykırı)
John Smolens Soğuk (plan b)
Joachim E. Berendt Caz Kitabı –Ragtime'dan Fusion ve Sonrasına (Ayrıntı)
John Berger - Katya Berger Andreadakis Tiziano –Su Perisi ile Çoban (YKY)
Jorge Amado Ölü Deniz (Can)
Julian Barnes İngiltere İngiltere'ye Karşı (Ayrıntı)
Mehmet Küçük *(der.)* Medya, İktidar, İdeoloji (Ark)
Michael Moore Aptal Beyaz Adamlar –Ve Ülkenin Berbat Durumu İçin Diğer Bahaneler! (Babıali)
Mustafa Sönmez Filler ve Çimenler (İletişim)
Nurçay Türkoğlu Kitle İletişimi ve Kültür (Naos)
Peter Marshall Anarşizmin Tarihi (İmge)
Thomas De Koninck Yeni Cehalet ve Kültür Problemi (Epos)
Zülal Kalkandelen New York'u Yaşamak (Remzi)

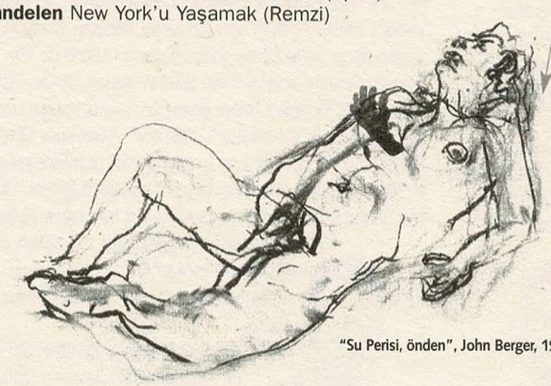

"Su Perisi, önden", John Berger, 1985

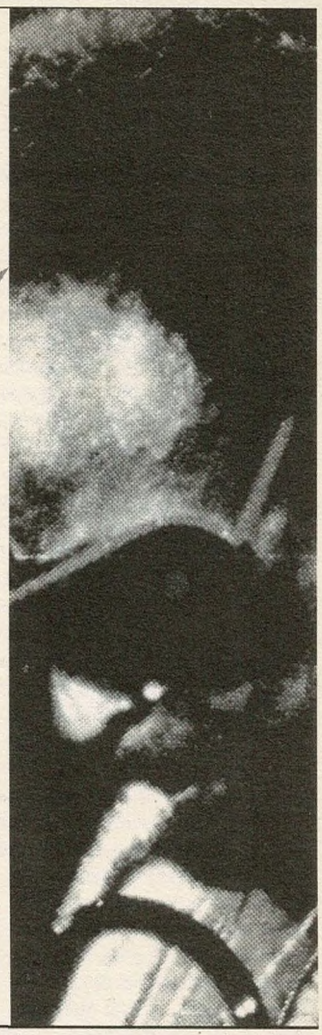

Tutkular üzerine yazılmış en iyi kitap

Fransız felsefeci Thomas de Koninck, yeni yayınlanan kitabında, "bilgi toplumu" usûlü "yeni cehalet"ten bahsederken, bir kültür politikası da öneriyor, bu arada müziğin insanın gelişimindeki yerini anlatırken müzik üzerine güzel tasvirler de çiziyor...

İnsan öznelliğinin en derin niteliklerinden bazıları bugüne ancak müzikle taşınmıştır, bu öznellik bizzat, her şeyden önce müzikten etkilenmiş, onunla duygulanmış, uyanmış (heyecanlanmış diyelim) ve diğer yandan derin olarak müzikle ifade edilmiş, geliştirilmiştir. Anlaşılıyor ki, duygusal yaşamımızın ona ne derece benzediğini görmüş olsaydık, müzik "insan bilimlerinin büyük gizemi" olarak açıklanabilirdi (Claude Lévi-Strauss).

Aslında müziğin dolaysızlığı, "varoluşsal" karakteri

karşısında şaşkına döndük. "Müzik, yoğun bir akınla içtenliğimizde yer alıyor ve oraya yerleşmiş gibi gözüküyor" diye yazıyordu Vladimir Jankélévitch, Platon'un "Politeia"daki sözünü yineleyerek: "...ruhun içine sızar ve en enerjik biçimde onu ele geçirir." Müzik kültürü, tasarımda tutumlu olduğu ölçüde egemen bir yetkinliğe sahiptir. Schopenhauer "müziğin bizzat iradenin doğrudan ifadesi olduğunu" gözlemliyordu: "Onun irade üzerinde, yani dinleyicinin coşturmakta ve değiştirmekte zorlanmadığı duyguları, tutkuları ve heyecanları üzerinde yarattığı ani etki bundan ileri gelir." Hegel'e göre, müziğin görevi "en iç ben'in kendisine çevrilme tarzını tınıya dönüştürmektir... Uyandırdığı şey, bunun gibi son öznel içselliktir; müzik, doğrudan doğruya bizzat içten varlığa seslenen içten varlığın sanatıdır."

(...) Heyecanlar durağan değildir, onlar devinimlerdir. Bu bakımdan tutkular üzerine yazılmış en iyi "kitap" müziktir... Üzüntü, acılar, sıkıntılar, kaygılar; dinginlik, sevinç, neşe, hayranlık, yakarış, sevgi; ruhun tüm bu devinimleri onun sayesinde, sonsuz ince ayrımlarla içimizde tekrar doğar; içten varlığımızın bu temel boyutları bizim önümüze adeta kendi yaşamlarıyla çıkar. Her duygusal kip orada özgün bir şekilde ifade edilir, kendi kendine varoluşunun çeşitli biçimlerini, endişeyi, duygululuğun perdesini keşfederek öznelliğin kendisiyle olan karanlık ilişkisini aydınlatır. Kuşkusuz en derin varlığının kendi dinamizminden, ama daha iyi kavranılmak için uzaklaşmasına imkân veren, böylece tutkunun ve imgelemin ruhunun yetiştirilmesi için gereken özgür açılımına olanak hazırlayan müzik, ben'in tanınması için gereken özgür açılımına olanak hazırlayan müzik, ben'in tanınması için son derece gereklidir. Narkissos'un yapacağı tek şey müzikmiş: "İçinde müzik olmayan, / Tatlı nağmeler eşliğinde yaylanmasını bilmeyen bir insan / Yatkındır hainliğe, hilebazlığıyla ve çürümeye / Ruhunun devinimleri geceler gibi sönüktür / Ve sevgisi de yeraltı, Erebus gibi donuktur/ Güvenilmez böyle bir insana." (Shakespeare, "Venedik Taciri")

(...) "Müzik nedir?" sorusunu sormak, "insan nedir?" sorusunu sormanın bir yolu olabilirdi (George Steiner). Ruh ve ses arasındaki ilgi, bu nedenle ruhun bir armonisi olması gerektiğine inanan Pitagorasçıları kendine hayran bırakıyordu. Yıllar süren bir uzaklıktan sonra bile, bir kişinin yalnızca sesi bile, müziği eşsiz bir şekilde hemen var kılar. İyice görülmektedir ki, insan sesi heyecanların doğal ifadesi olup şu ya da bu enstrümanın ayrı ayrı üstleneceği bütün sesleri içerir, enstrümanlardan daha özgür ve daha yetkindir; bir ezgide ruh, sesleri, enstrümantal müzikte olduğu gibi yabancı bedenlerden değil, adeta kendi bedeninden alır...

Thomas de Koninck, Yeni Cehalet ve Kültür Problemi (Epos)

→49

I. Elektronik Müzik Platformu

İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı imzalı yeni bir festivale kavuşuyoruz. Konserler, gösteriler, söyleşiler, atölyelerle desteklenen dört dörtlük bir elektronika festivali bu. Miller sponsorluğunda günyüzü görecek festivalin ilk gecesi, tam mânasıyla bir –Detroit usûlü– tekno resmigeçidi. Konserlerin dışında, 17 Mart 19:00'da İlhan Mimaroğlu Mimar Sinan üniversitesinde bir dinleti-söyleşiye katılacak; Bilgi üniversitesinde Rechenzentrum atölye çalışmaları yapacak; Rosa Barba'nın video gösterimi ve konferansını izlemek mümkün olacak; 19 Mart günü The Wire dergisinden David Toop, Bilgi üniversitesinde konuşacak... Ayrıca her gün Akademi İstanbul'da Orbital, Plaid, Future Sound of London gibi grupların klipleri, Aphex Twin'in "Selected Ambient Works"ünün müzikleriyle hazırlanan yarı-dokümanter "Westworld" filminin gösterimleri gerçekleşecek... Aşağıda kısaca andıklarımızın dışında, Thomas Brinkmann, Luomo, Monika Kruse ve Chris Liebing de turntable başına geçecek... 15-21 Mart tarihleri arasında galiba anlayacağız ki, elektronik müzikle ve teknoyla şimdiye dek hiç böylesine yıkanmamışız...

Carl Craig

15 Mart, Venue **Carl Craig:** İkinci kuşak Detroit DJ-prodüktörlerinin başat ismi. Rhythim Is Rhythim günlerinden, Derrick May'le yoldaşlığından, 80 sonlarından bu yana dans pistlerine cila atan o. Etkisi teknoyla sınırlı kalmadı, house'a, drum'n'bass'a da bulaştı. 69, Psyche, Innerzone Orchestra, Paperclip People, BFC gibi isimlerle karşılaşmışsanız, bilin ki bunlar da Carl Craig imzasıdır. Mesela 69 ismiyle 1991'de yayınladığı "Four Jazz Funk Classics" kelimenin tam anlamıyla çığır açtı. O yıllarda adı çoktan "teknonun dahi çocuğu"na çıkmıştı. 1995 tarihli "Landcruising", tekno pistini iyiden iyiye rayından çıkardı. Bir yandan kendi işlerinde deneylere doğru yol alırken, bir yandan da Tori Amos, Dan Bell, Incognito şarkılarını elden geçirdi. 69'un "The Sound Of Music"i, Pyche/BFC'nin "Elements 1989-1990"ı ayrı hatlarda ilerleyip Craig'in yeteneğine insanı hayran bırakırken, 1996'da Paperclip People adıyla "The Secret Tapes Of Dr. Eich" yayınlandı: 90'ların ikinci yarısının tekno sound'unu bu albümden "Oscillator", "Throw" –yine aynı tarihlerde yayınlanan "At Les"– gibi parçalar belirleyecekti. Son yıllarda cazcılarla teşrik-i mesaiye girişti, Herbie Hancock'ların, Miles Davis'lerin bayrağını ilerletti. Bir albümünün başlığı gibi, bu tekno mucidinden İstanbul'da "yemekler ve devrimci sanat"a dair şarkılar dinleyeceğiz...

Pan Sonic

15 Mart, Venue **Blake Baxter:** 80'lerin ortalarından itibaren Detroit sahnesinin önde gelen isimlerinden biri oldu. Bir EP'sinin adı gibi, "teknonun prensi", genç kızların sevgilisiydi. 90'ların başında Berlin'de kral gibi karşılandı, ilk albümünü (1992 tarihli "Dreamsequence"ı) yayınlamak da burada nasip oldu. Çeşitli projeler, ortaklıklar, remiksler derken, 1995'e gelindiğinde, teknoyla köprüleri attığını ilan etti, başından beri yan cebinde tuttuğu house'da karar kıldı. İstanbul'a gelen en önemli DJ'lerden biri...

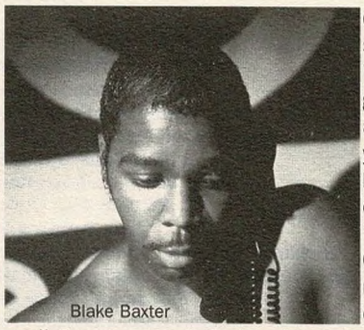
Blake Baxter

15 Mart, Venue **T-1000 (Alan Oldham):** My Bloody Valentine'larla, Joy Division'larla büyüdü, caz aleminin altından girip üstünden çıktı, damarlarında Chicago house'u dolaştırdı. O da 80'lerin ortalarından bugüne ilerleyen emektar DJ'lerden. Aynı zamanda usta bir çizgiromancı –çizdiği plak kapakları da takdire şayan. Çeşitli DJ'lerle ortaklıkları, miksteki yetkinliği hep el üstünde tutulmasını sağladı. 90'ların sonlarına doğru, "A Pure Sonik Evening", "Progress", "Supercollider" gibi albümleri has teknonun en iyi örneklerini verdi, sert sound'unu, otomatiğe bağlanmış groove'unu hep muhafaza etti. Elektronik müzik platformunun devrimci ayaklarından biri...

17 Mart, Babylon **Pan-Sonic:** Finlandiyalı ikili Mika Vainio ve Ilpo Vaisanen'in grubu, elektronikanın önemli isimlerinden biri oldu. Dünyanın önde gelen sanat merkezlerindeki ses enstalasyonlarıyla şöhret yapan ikili, Jean-Paul Gaultier, Comme Des Garçons defilelerine de müzik yaptı...

17 Mart, Babylon **Mu-Ziq:** Gerçek adıyla Mike Paradinas, downbeat'ten drum'n'bass'a uzanan, en çok teknoda konaklayan bir DJ. Aphex Twin'le de beraber çalışan Mu-Ziq, Björk'ün "Homogenic" turnesinin DJ'iydi...

18 Mart, Babylon **Tarwater:** Bernd Jestram ve Ronald Lippuk'un post-rock elektronika topluluğu.

18 Mart, Babylon **Rechenzentrum:** Marc Weiser'in audio/video projesi. Weiser, hem yapımcılığıyla, hem organizatörlüğüyle Berlin sahnesinin önemli simalarından biri. O minimal-tekno ve house yaparken, kendisine beyazperdede Lillevan Pobjoy eşlik edecek...

British Modern Music Days II

Buyrun bir başka mini-festivale... Geçen aydan bu aya uzanan, British Council sponsorluğunda düzenlenen Britanya Modern Müzik Günleri, iki büyük ismi İstanbul'a getiriyor...

5 Mart, 21:30 / Babylon

The Fall: "Kült" sıfatını kullanmaktan imtina ediyor olsaydık bile, The Fall için bol keseden harcardık bu sözü. Son çeyrek yüzyılın indie/alternatif addedilen kulvarında, punk'a bel bağlayan genç çocukların heveslerinde, karanlık garaj sound'larında hep The Fall gölgesi dolaşıyor. Rock tarihinin en uzun soluklu, en verimli gruplarından biri. Hangi albüm ne zaman çıkmış, nerede kim çalmış, takip etmek zor. Grupta baki kalan tek isim, vokalleri de üstlenen eski liman işçisi Mark E. Smith. 1977'de Manchester'da kurulan grubun sound'unun zaman zaman değiştiği de görüldü, ama o sert, cayır cayır gitarlı, kaotik ses hep baki kaldı. Müzik listelerinde isimlerine bile rastlandı bazen, ama çekirdek hayran kitlesi de hiç yerinden oynamadı. İsmini Camus'nün romanından alan The Fall, bunca yıl sonra gönül rahatlığıyla söylenebilir ki, post-punk arenasının "abi" grubu. Joy Division, The Cure, The Smiths sevenler, 80 başlarının İngiltere sahnesinin tozunu Babylon sahnesinde yutacaklar 5 Mart gecesi. Punk-rock bayrağını indirmeden taşıyan, Sonic Youth'lara, Pavement'lara yol arkadaşlığı yapan, The Strokes'lara, White Stripes'lara el veren kimdir diye merak edenler de, sorularının cevabını birinci elden alacaklar. Tarih, malûm, bitmiş bir şey değil, yaşayan, devam eden bir şey. The Fall, bize böyle bol gitarlı bir ders verecek. Smith ve arkadaşlarıyla tanışmak, bu yılın ilk büyük sürprizi galiba...

The Fall

8 Mart, 23:00 / Jukebox **Funk D'Void:** Gerçek ismiyle Lars Sandberg, tekno tarihinde yerini çoktan almış, akımın belli başlı eğilimlerini hakkıyla taşımış ve dönüştürmüş bir sıkı DJ. Glasgow sahnelerinin çocuğu. 1988-89'da resident DJ olduğu kulüplerde Detroit teknosunun, Chicago house'unun hasını çalıyordu. 90'larla birlikte herkes kayıt aşamasına geçerken, Sandberg çok da acele etmedi. İlk single'ını 1993'te, Ken Sharman'la beraber United States Of Sound adıyla yayınladı. "Kiss The Baby / Oscillator" gayet başarılıydı, ama projenin devamı gelmedi. İki sene sonra Sandberg Funk D'Void adıyla çıkageldi; bu sefer işin içine caz da karışmış, hatta parçalara caz piyanisti annesinin elinin hamuru değmişti. Hamur o kadar kıvamındaydı ki, kimi Funk D'Void parçaları için Rough Guide ansiklopedisi "Derrick May ve Herbie Hancock'la jam yapan Joni Mitchell gibi" diye yazdı. İlk albümü "Technoir" nihayet 1997'de gelip "Bad Coffee", "Soul Man" gibi parçalarla ortalığı şöyle bir dağıttı. 2001, ikinci albüm "Dos"un ve hit "Diabla"nın yılıydı... Elektronik müzik çok çeşitlendi, akımlar yıllar içinde ayrıştı, belirginleşti ya da iç içe geçti. Tekno diye bir şey olduysa ve varsa, bu biraz da Funk D'Void'in sayesindedir.

Funk D'Void

50→

[konser]

Babylon'da bu ay

1 Mart, 23:00 **Aqua Bassino:** Aslen basçı Jason Robertson'ın ambient, soul ve deep house projesi... Klavyenin başında duracak olan Robertson'a, saksofonun, vurmalıların yanında Nikki King'in güzel sesi eşlik edecek...
4 Mart, 21:30 **Ally McBeal albüm tanıtım partisi**
6 Mart, 21:00 **Eski 45'likler Partisi**
7-8 Mart, 23:00 **De-Phazz:** En son "Death By Chocolate" albümleriyle projektörleri üzerlerine aldılar. Trip-hop'tan easy-listening'e yolculuklarında ceplerine caz ve reggae'yi de doldurdular. Heidelberg'li grubun seksapeli yüksek, kitsch ve eğlenceli müziği iyi bir haftasonunu garanti ediyor. Saksofon, trombon turntable'dan yükselen ritmlerin arasını doldururken, sahnede iki dansçıya kendinizi kaptırabilirsiniz.
11 Mart, 21:30 **Ricky Ford & Kirk Lightsey:** İkilinin ismi aslında Premier Duo Of The 21st Century. Geçtiğimiz yüzyılın büyük caz geleneğini yüklenmiş iki ismin bu yüzyıla aktardıkları dev bir miras bu. İkisi de 60'ların hard-pop akımının önde gelen ismi. Piyanist Kirk Lightsey tuşlara eksiksiz vurmayı gaye edinmiş bir isim; Chet Baker ve Dexter Gordon, çalıştığı sanatçılar arasında. Tenor saksofoncu Ricky Ford'sa Charles Mingus Band ve Duke Ellington Orchestra'ya yıllarını vermiş, İstanbul'un ilk big band'i İstanbul Jazz Collective'in kurucuları arasında yer almış bir isim. Babylon'da big band tecrübesinden geçmiş iki enstrümanın sessizliğin sesini saran düetini dinleyeceğiz...
12 Mart, 21:30 **Sema**
13 Mart, 22:30 **Ayhan Sicimoğlu & Las Estrellas**
15 Mart, 23:00 **Nil Karaibrahimgil**
19-20 Mart, 21:30 **Bill Frisell's New Quartet:** Caz gitarında kimi seversiniz diye sorsanız, kendi halinde distorte bir Bill Frisell'i parmakla gösteririz. Lou Reed bir saksofon grubunun sesini tek bir gitardan duymak istediğini söylüyordu; Frisell de canı isteyince pekâlâ bunu başarıyor. Bob Dylan, Marianne Faithfull, Elvis Costello, John Zorn gibi isimlerin müziklerine çok can verdi Frisell. Ama bu saatten sonra onu başkalarına referansla anmak o güzelim gitara haksızlık olur. Rock'tan country'ye, blues'a uzanan, klasik müziğin işine katkısını hiç gözardı etmeden sürdürdüğü namuslu caz macerasını iki senedir yeni dörtlüsüyle sürdürüyor. Onu Babylon'da görmek büyük saadet...

Bill Frisell

21-22 Mart, 23:00 **Panjabi MC:** Hint ve Pakistan geleneklerinin dans pistlerini nasıl sarıp sarmaladığı malûm. Bhangra akımının yükselmesinde, işin içine soul, r&b, hiphop elementlerinin katılmasında öncelikli pay Panjabi MC'ye ait. Bu işe yıllarını veren, doğuyla batının, dünle bugünün incelikle kesiştiği bir zevki vareden bir DJ-prodüktör, büyük bir pop sanatçısı Panjabi MC. 90'ların ortalarından bugüne dinmeyen bir çalışkanlık ve popülariteyle adeta yeni bir müzik varetti. "Mundian Tu Back Ke" şarkısı son zamanlarda bizim radyoların ve İstiklal caddesinin olmazsa olmazı. Panjabi MC, sert, ama vecdli ve neşeli iki konserle Babylon'da...

Panjabi MC

25 Mart, 21:00 **Sene 2084:** Yazar ve yönetmen Yeşim Özsoy Gülan'dan George Orwell'in "1984"ünden hareketle yazdığı tek kişilik bir gösteri...
26 Mart, 21:30 **DJ Arkın Allen**
27 Mart, 22:00 **Laço Tayfa**
28-29 Mart, 23:00 **Soul II Soul Soundsystem:** "Back to life, back to reality..." Soul II Soul sırf bu değil ama, bu şarkı da Jazzie B ve arkadaşlarının adını daima hayırla anmamıza yeter. 80'lerden bugüne uzanan, yol filmi tadında bir pist hikayesi Jazzie B'ninki. Grammy'lerle ödüllendirilmiş, birçok popüler albümün, şarkının ardında prodüktör olarak durmuş, milyonların kulağını etkilemiş, değiştirmiş bir isim Jazzie B. Reggae'li, funk'lı bir acid-house'un, soul'un anahtar ritmleri iki gün üst üste elimizde olacak. O mütebessim acid-house kafası, tişörtlere, rozetlere basılan o yeşil zemine üç çizgiye ne oldu diyorsanız, buyrun Babylon'a...

Alternative Party II

Roxy Müzik Günleri'nde tanınan Springroll ve alternatif rock'la haşır neşir Yerden Yüksek, 13 Mart günü İkinci Kemancı'da sahne alacak. 21:00'de başlayan partinin girişi 5 milyon...

JJ72 geldi gelecek. Konser 22 Mart'a ertelendi, salon hâlâ belli değil. Ayrıntılar www.36-42.com adresinden duyurulacak...

[fanzin]

Cins

Cins, ilk sayısının tek yazarı Efkan Kula'nın söylediğine göre, fanzin yokluğundan, "imlâ hatası, kaos ve azbilmişlik" ihtiyacından doğmuş. Yeni yazarların katıldığı ikinci sayısında da, hiç ukalâlık kokmadan, dereden tepeden yazılar, söyleşiler, öneriler, bazen de sağa sola küçük tepkiler var. Bakmayın buraya ikinci sayıdan bir futbolcu resmi koyduğumuza, Cins, ağırlıklı olarak müzik, ayrıca sinema, edebiyat, medya, internet konularına değiniyor ve "hayatın çeşitli alanları"na projektör tutuyor –Saddam Hüseyin portresinden Kadıköy kahvelerinin analizine kadar... Ayda bir çıkmaya söz veren Cins'te gayet güzel Santana, Ozzy Osbourne, System Of A Down, Audioslave söyleşileri, Pearl Jam, Robert Plant, Joe Strummer, Tom Waits yazıları yer aldı. Fanzinin tanımı illa da fişeklemek değil, bu da rahat ve rahatlatan bir fanzin... Yazışma adresi cins@email.com.

[müsabaka]

I. Uluslararası Exlibris Yarışması

"Exlibris, kitapseverlerin kitaplarının iç kapağına yapıştırdıkları, üzerinde adlarının ve değişik konularda resimlerinin yer aldığı, estetik değerler taşıyan küçük boyutlu özgün çalışmalardır. Kitapların mülkiyet işaretidir. Kitap sahibini tanıtır, onu yüceltir ve kitabı ödünç alan kişiyi geri getirmesi konusunda uyarır. Sözcük olarak '...nın kitabı', '...nın kütüphanesinden' anlamına gelir..." Ankara Exlibris Derneği, bu küçük ve anlamı büyük grafik sanat dalını böyle tanımlamış. Uluslararası planda çalışmalarıyla da saygıyı hak eden, bu sanatı Türkiye'de de yaygınlaştırmaya çalışan dernek, bu uğurda bir yarışma da organize etti. Yarışmanın son katılım tarihi, 20 Nisan 2003. Sonbahar itibarıyla da sergi açılılışları olacak. Posta adresi Ankara Exlibris Derneği, Kazakistan Cad. 148/1 –06510– Emek - Ankara... Konuyla ilgili www.aed.org.tr adresinden de bilgi alabilirsiniz. Evirip çevirdiğimiz, altını çizdiğimiz, parçamız kıldığımız kitaplarımıza alâmet-i farikamızı basalım...

[sergi]

Soğuk

"Bir süre sonra Liesl ardı arkası kesilmeyen kar tanelerine gözlerini kapadı. Sırtını ve omuzlarını soğuk kapladı. Kol ve bacakları sanki sırtüstü yüzüyormuş gibi açılmıştı; sıcak bir yaz günü öğleden sonra bir gölde yüzdüğünü ve tepede masmavi bir gökyüzü olduğunu hayal etmeye çalıştı. Ama olmuyordu, gözlerini yeniden kara açtı. Soğuk göğüs kafesine kadar ulaşmıştı, onu ürpertiyordu..." Plan B yayınlarının ikinci kitabı, John Smolens imzalı "Soğuk", bir heykel ve fotoğraf sergisine de vesile olacak. Türkiye'den Mehmet Kutlu, Ayfer Kalsın, Yıldız Şermet, Birsen Canbaz, Yonca Akçak ve Ayla Yücetuncer seramik çalışmalarıyla, Kemal Tufan heykelleriyle, Amerika'dan –yukarki fotoğrafın sahibi– Peter Smolens ve Marc Mitchell de Michigan fotoğraflarıyla katılacak sergiye. John Smolens'in de bizzat gelip izleyeceği, 4 Mart'ta da kitabını imzalayacağı sergi, 9 Mart'a kadar İstiklal Caddesi üzerindeki Santa Maria kilisesinde gezilebilir... Karla bunca haşır neşirken, tam vakti...

Atilla İlkyaz Kargart'ta

"Post, çam ağacı, yatan baş, öpüşme, sevişme gibi yaşamın özeti olarak gördüğüm ve benim için insanı, doğayı, ölümü ve aşkı sembolize eden motiflerle ikonografik bir dil oluşturmaya çalışıyorum. Bu motiflerin birbirleriyle ilişkilerindeki sonsuz çeşitlilik, bana heyecan veriyor. Onları farklı zeminlerde örgüsel olarak bir araya getirerek yaşamın ritmi ve enerjisiyle çizginin, rengin ve boyanın enerjisi ve ritmi arasındaki benzerlikleri göstermek istiyorum..." Sanatını böyle anlatan Atilla İlkyaz'ın resimleri, 7-26 Mart arasında, Kadıköy Kadife Sokak'taki Kargart'ta...

→51

Enformasyon bilgi değildir, bilgi erdem değildir, erdem gerçek değildir, gerçek güzellik değildir, güzellik aşk değildir, aşk müzik değildir. Müzik en iyisidir.
FRANK ZAPPA, Joe's Garage, 1979

Zappa tere kanta bere ya / Zappa kanta yare / Pele tente yara be kera **ÖZKAN UĞUR**
(Sertab Erener'in "Kera" şarkısından)

Lâle kapandığında, kurşun geçirmez olur. Dünyadaki hiçbir şey kapalı bir lâleden daha kapalı değildir.
JOHN BERGER, Kral

"6 milyar para, cash para, iyi para." **ZEYNEP GÖĞÜŞ** *(CNN Türk'te, Irak savaşı pazarlıklarında ABD'nin Türkiye'ye önerdiği rakamı değerlendiriyor)*

ORCHESTRA BAOBAB

Specialist In All Styles

(World Circuit)

Baobab, Afrika savanasının en heybetli ağacı. Yavaş gelişen, büyüyen ve dayanıklı bir ağaç. Yüzlerce yıl yaşıyor. Kutsal bir ağaç. Bu yüzden işlenmiyor, yakmak için kullanılmıyor. Şayet kesersen, bir nevi lanetleniyorsun, geride kalan kısmı seni yakıyor. Orchestra Baobab, ismini tam buraya mesnetleyen bir Batı Afrika müzik macerası. Senegal menşeli bir Afrika halklar bandosu.

Hikayeyi başa saralım, çünkü şu an elimizdeki albümün malikleri ikinci baharlarını sürüyorlar. Aslında biraz Buena Vista Social Club hadisesi var tam karşımızda...

Orkestra, 1970'te Dakar'da aynı isimli bir kulübün açılışı için kuruluyor. Kuruluş o kuruluş. Balla Sidibe, Gineli Rudy Gomis ile Togo'dan yolu Dakar'a düşmüş gitarist Barthelemy Attisso önderliğinde, wolof şarkıcısı Laye Mboup, Faslı Latfi Ben Geloune, Malili Issa Cissokho şeklinde giden, zamanla bir uzayan bir kısalan kadro. 1985'e kadar yirmiden fazla albüm yapıyorlar. 1974'de Laye Mboup bir otomobil kazasında ölüyor. Grup, dünya müziği içinde duayen belledğimiz şahsiyetlerin arasından sıyrılmakla kalmayıp, birçoğunu tabiri caizse ezip geçen Ndiouga Dieng'i bünyesine dahil ediyor. Yeri gelmişken, bu dünya müziği biraz hassas mevzu. Konu buradan uzar, katlanır, yolunu alır gider. Diyeceğimiz, gelin, en azından bu albümü bu tabirden muaf tutun...

Baobab Club, 1979'da kapanıyor. Sonrası, Senegal'de sivil savaşla birlikte, zor zamanlar ve kişisel müzikal maceralar... 1982'de yayınlanmamış bazı parçalarla "Pirate's Choice" albümü çıkıyor. 1987'de ilk perdeyi kapatıyor grup. Barthelemy Atisso Togo'ya dönüyor, avukatlık yapmaya devam ediyor ve gitarına tam 15 sene elini bile sürmüyor. Ve bu 17 yıl içerisinde Orchestra Baobab, Afro-Küban, Latin ve kendi yerel sesleriyle kardıkları müzikleri ve politik duruşlarıyla bir nevi efsane mertebesine erişiyor. Arada çıkan tekrar basımlar, şunlar bunlar derken 2002'de geri geliyorlar.

Ama ne geliş: Barthelemy Attisso gitarını onca zaman bir kenarda kaldırmamış gibi, billur bir sound döktürüyor ki, aşk olsun. Youssou N'Dour'un başının altından çıkan Senegal dans havası tarzı m'balax, pachanga, küba, ça ça ve akrabaları "Specialist In All Styles" albümünde arz-ı endam ediyor.

Albüm, Ndiouga Dieng'in vokali ve Attisso'nun naif, ustalıklı gitar solosunun eşlik ettiği geleneksel şarkı "Bul Ma Miin"le açılıyor: Geçmişin düğün salonlarını mı, yoksa akşamüstü deniz kıyısı manzaralarını mı hatırlatıyor bu gitar sesi?.. Gene Ndiouga Dieng ve bu kez wah-wah gitarıyla Attisso'nun başrolde olduğu "Dee Moo Woor", albümün en iyilerinden biri. "Ndongoy Daara", vaktiyle Laye Mboup'ın da söylediği bir parça. "On verra ça" da 1976 tarihli bir Orchestra Baobab parçası. "Hommage A Tonton", grup üyelerinin dışında vokale İbrahim Ferrer ve Youssou N'Dour'un da dahil olduğu bir vokal resmigeçidi. Ferrer parçaya doğaçlama sözlerle dahil olmuş, "Viva Cuba y Senegal" diyerek noktayı koymuş. Albümün yapımcılarından biri Youssou N'Dour. Kendi ifadesiyle, bu, Orchestra'ya aynı zamanda bir saygı duruşu...

Orchestra Baobab, Senegal ve yakın çevresinin folklorik müziğini daha çok Küba ve daha az çeşitli Latin, reggae havalardan topladıklarıyla zenginleştirmiş. Bu asrî Senegal müziğinin yolunu çizenler, isimlerini aldıkları ağaca benziyor. Zamanında yavaşlamış ve hatta durmuş gibi gözükmüş olsa da, 32 yıl sonra hâlâ sürgün veriyor, yeşeriyor.

Önümüzdeki temmuzda, İstanbul Caz Festivali'nde bu ağaçla randevumuz var. *Cem Sorguç*

CALEXICO

Feast Of Fire

(City Slang / EMI)

Geçtiğimiz yaz H2000 festivaline Calexico'nun çıkacağını duyunca, aklımıza Atina'daki tanışmamız gelmişti hemen. Konserden sonra, gişede çalışan kızın (Türkiye kökenli bir Rumdu ve hemen dost olmamız için bu yeterli olmuştu) yardımıyla yanlarına gitmiş, John Convertino ve Joey Burns'le sohbet etmiştik. Samimi ve alçakgönüllü insanlardı. Müziklerini severdik zaten, ama o andan sonra daha farklı bir yakınlık hissettik kendilerine. Ömerli'deki konser sonrasında gördüğümüzdeyse gayet keyifsizlerdi. Yanlış yerde, yanlış zamanda olduklarını düşünüyorlardı.

Lamb ve Suede arasında çalmak yanlıştı, onlar zaten küçük kulüp grubuydular, bu açık hava festivaline uygun değillerdi; böyleydi fikirleri.

Oysa geniş mekânları, uçsuz bucaksız çölleri, Sergio Leone'nin spagetti western lerini çağrıştıran bir sound'u vardı Calexico'nun. Açık havaya teorik olarak uygundular, ama seçtikleri parçaların çoğu nedense tipik panoramik Calexico parçaları değildi o gece. Yeni albüm "Feast of Wire"la bunun nedeni anlaşılıyor. Calexico, bildiğimiz mariachi soslu, western şarkıları yazmayı sürdürmekle birlikte, artık başka şeyler de yapıyor. Albümün en iyi parçalarından "Black Heart" örneğin, bir Portishead albümünde rahatlıkla yer alabilecek bir trip-hop örneği. "Crumble" ise düpedüz caz. "Not Even Stevie Nicks...", Stevie Nicks'in grubu Fleetwood Mac tarafından da yazılmış olabilirdi. "Attack El Robot! Attack!" adıyla Russ Meyer'in kült filmlerini çağrıştıran, b-sınıfı bir bilim-kurgu filminin müziği gibi...

Ama bildiğimiz Calexico havaları da varlığını koruyor, "Across the Wire" "Dub Latina" ve "Close Behind" gibi şarkılarda olduğu gibi.

Calexico'nun lideri ve çoğu şarkısının bestecisi Burns olmakla birlikte, bu albümün en iyi şarkısının, yani "The Book and the Canal"ın yazarı baterist Convertino. Belirli bir janra sokamadığımız bu parçada Convertino piyano, Burns ise çello çalmış. Gelecekte daha çok Convertino parçası dinlemeyi dileyelim.

"Feast of Wire" belki çok öldürücü parçalar içermiyor, ama gayet sağlam ve iyi bir albüm. Kulak verirseniz, pişman olmazsınız. *Cüneyt Cebenoyan*

52→

Sabahleyin, erken saatlerde, çok kan akıtılmadan önceki bir an vardır, güçlülerin acımasızlığının doruk noktasına varmadan önceki, gece oyuncularının nihayet uykuya daldığı ve dertlerinden kurtulduğu, yeni günün neredeyse masum göründüğü bir an vardır. **JOHN BERGER**, Leylak ve Bayrak

Bu yüksek rütbeli subayların telefonda ne kadar salak olduklarını, imkânı yok düşünemezsin. Kelime dağarcıkları boştur hemen hemen; olsa olsa yüz yirmi, yüz kırk kelime! Altı yıl sürmüş bir savaş için ne kadar az! Her gün sekiz saat telefon başında: Tebliğ - Hazır olunuz - Hazır olunuz - Tebliğ - Hazır olunuz - Kanın son damlası - Emir - Durum - Rapor - Hazır olunuz - Kanın en son damlası - Dayanmak - Führer - Gevşemek yok. **HEINRICH BÖLL**, Ve O Hiçbir Şey Demedi

Savaş, Amerikalılara coğrafya öğretmek için Tanrının bulduğu bir yoldur. **AMBROSE BIERCE**

Bilen kişiyle tartışabilirsiniz, bilmeyen kişiyle tartışabilirsiniz, ama Buddha'nın kendisi bile bildiğini sanan kişiyle tartışamazdı. **JEAN BAUDRILLARD**, Cool Anılar

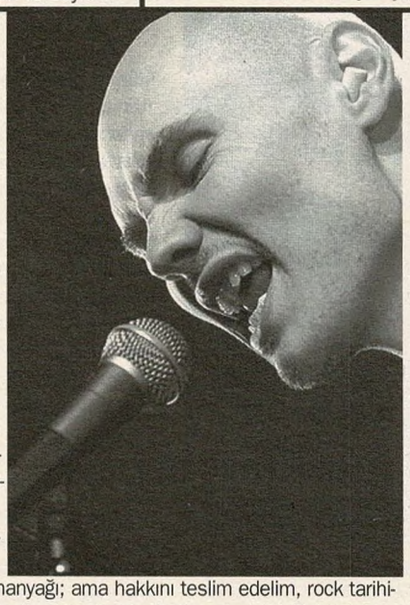

ZWAN

Mary Star Of The Sea

(WEA)

Kökleri, zamanında başarısı tavana vurmuş Smashing Pumpkins'de (SP) gömülü bir grup Zwan. Hatta iki grubun pivot noktasında ego şişkini Billy Corgan'ın olması, Zwan'in bir SM türevinden ibaret olduğunu düşündürebilir. Geçmişi bilmeyenin gelecekte de varolamayacağı savından yola çıkarak kısa bir hafıza tazelemesine ihtiyacımız var ilk önce. SP'nin tarihi aslında Billy Corgan'ın kişisel tarihiyle aynı çizgileri izliyor, çünkü Corgan grup arkadaşlarına (James Iha ve D'Arcy Wretzky) ancak ikincil sorumluluklar yükleyen bir ilgi manyağı; ama hakkını teslim edelim, rock tarihinin gelmiş geçmiş en büyük şairlerinden biri. SP'nin 90'ların başındaki "Gish" ve "Siamese Dream"le gerçekleşen patlaması da Corgan'ın zamanının ruhunu en can alıcı noktalarından yakalayabilmesiyle ilgili. Kayıp neslin öfkesini Cobain'vari deneylerle ("Siva", "Rocket") dile getiren Corgan, bunların yanına akustik tınılı daha derin parçalar ("Soothe", "Disarm") da ekleyerek amacına ulaştı ve kendini alternatif rock'un ilahı konumuna getirdi. Edindiği konum yetmemiş olacak ki Corgan'a, hırs küpü bir hamleyle çift CD'lik "Mellon Collie And The Infinite Sadness" gibi oylumlu bir eser çıkardı ortaya. Bu albüm tribünlere de oynadı ("Bullet With Butterfly Rings"), karanlıklara da daldı ("1979"), akustik hüzün parçalarını da eksik etmedi bünyesinden ("Thirty-Three"), kısaca yapılabilecek ne varsa yaptı. En parlak zamanları olan bu albüm sonrası ise SP'nin ticarî ve eleştirel çöküşü başladı. Corgan edindiği konumu hazmedemedi ve o dönemde yaşadığı başka olayların da etkisiyle içine kapandı. Kişisel görüşüme göre bir şaheser olan "Adore", fazla içe dönük, karanlık ve sakin olduğu için SP'nin alışılmış etkisini yaratamadı. Durumu kurtarmak için grupta revizyona girişen Corgan, bu sefer yine dozu kaçırdı, sırtını endüstriyel metale dayayıp başarısının bir kısmını borçlu olduğu anaakım kaygılarını unuttu ve içine girilmesi çok zor olan "MACHINA" ile son çırpınışına imza attı SP'nin. Bu albüm sonrası artık SP'nin o şanlı günlerine döneceğine inancını yitirmiş olacak ki, "bari cesedimiz yakışıklı olsun" diyerek Chicago'da verdikleri son iki konserde SP'yi yakıp küllerini bir vazoya yerleştirdi.

Bu aşamadan sonra yapılması normal olanların çoğunu yaptı Corgan. SP'nin bir "greatest hits" albümü, bir de konser albümü yayınlandı. Corgan, isminin ağırlığını, hayran olduğu New Order ve Marianne Faithfull'un albümlerine kattı, hatta New Order'la kendisinden kesinlikle beklenmeyecek bir tevazuyla gitarist olarak turladı. Normal olmayansa, doğru dürüst bir soluk almadan yeni bir grup macerasına atılmasıydı. Yanına gitarist Matt Sweeney (Chavez), SP'deki çekik gözlü kontenjanından David Pajo (Slint, Tortoise, Papa M), bayan basçı Paz Lenchantin (A Perfect Circle) ve SP'den kesintili kadim dostu davulcu Jimmy Chamberlin gibi isimleri alıp Zwan'i kurdu. Zwan, her ne kadar bir dünya karmasını andırsa da, bu tip karmaların gösteri maçlarında oynadığı sıkıcı futbol misali, beklentilerin içine soru işaretlerini de gizledi. Bir seneyi aşkın bir zaman boyunca konserler verip harıl harıl çalışan grup, sonunda ilk albümlerini de yayınladı.

Albümde ilk dikkati çeken şey, şarkıların çoğundaki mutluluk havası. SP zamanında yansıttığı acı ve hayal kırıklıklarına bakıp hâlâ yaşıyor olduğuna hayret edilecek Corgan, bu sefer şaşırtıcı bir şekilde güleryüzlü. Eski derinlikleri ve metaforik çağrışımlarından uzak olsalar da, yazdığı mutlu lirikler, gitarların DNA ipliği gibi sarmallaşan melodik dokusuyla ve dörtnala koşan davullarla birleşince sabah kalkıp yeni bir güne enerjiyle başlamak için dinlenesi şarkılar çıkmış ortaya. Başlangıçtaki "Lyric" ve "Settle Down", Zwan'in olabildiğince geniş bir kitleye hitap etmek için kurulduğunu gösteriyor. Nakaratlar radyo dostu, melodiler daha belirgin. Aşkımız sonsuza dek devam edecek temasının işlendiği bu iki şarkı, stadyumları dolduracak çiftleri kendinden geçirecek nitelikte. "Declarations of Faith" ve ilk single "Honestly" de sevmek, sevilmek ve sadık kalmaktan duyulan mutluluğu anlatan parçalar, müzikal olarak SP'nin en yetkin zamanlarını hatırlatıyorlar. Kim derdi ki Corgan neşeli bir mavi yolculuk esnasında dinlerken dertlerinizden sıyrılacağınız şarkılar yapacak? "Baby Let's Rock" ve "Ride A Black Swan" bu tip şarkılar. "El Sol" ve "Endless Summer"daki dingin güneş ve yaz imgelerine albümün genelinde de sık sık rastlanıyor. Ancak huylu huyundan yine vazgeçmemiş, "Of A Broken Heart" ve "Desire" gibi hüzün yanı ağır basan iki şarkı da albüme katılmış. Bunlar kesinlikle kötü şarkılar değiller (özellikle ilki), ancak bu şarkılarda anlatılan kalp kırıklıklarını ve değersizlik hissini SP zamanında "Crestfallen", "Landslide" ve "For Martha" gibi parçalarda en damıtılmış halleriyle duyumsamıştık, bu iki parça nispeten zayıf kalıyor. Bir de albümün sonunda Corgan patentli olmazsa olmaz bir epik var, bilindik Corgan usûlü dinî çağrışımları içeren "Jesus I/ Mary Star Of The Sea". 10 dakikanın üstündeki Tool'vari parça güzel anlar da barındırıyor, ama sona doğru kendini tekrar ediyor grup ve başta dikkat çeken gitarların aralarındaki paslaşmalar da yavanlaşıyor.

Özetle, albüm bir şaheser değil, ama beklenenden iyi bir geri dönüş niteliğinde. Corgan'da gözle görülür bir dönüşüm var, daha mutlu ve daha demokratik. Geçmişteki tek adam imajının hata olduğunu anlamış olacak ki, çalışma arkadaşlarıyla arasındaki ilişki daha içten gözüküyor, sahnedeki spot ışıklarını onlarla olabildiğince paylaşmaya çalışıyor. Bu güzel haber. Ancak Corgan'ın motivasyonu ve Zwan'in geleceği hakkında kuşkular kalıyor kafada. Corgan bütün bunları içinden geldiği için mi yapıyor, yoksa zorunlu olduğundan mı, işte burası muamma. Acaba bugüne dek yeterince duygu sömürüsü yaptığı için mi daha aydınlık parçaları seçti, yoksa gerçekten bazı problemlerini çözdüğü için mi? Zwan, Corgan'ın kişisel hırslardan arınmış, samimi duygularının bir dışavurumu mu, yoksa eski şöhretine ulaşmak için seçtiği bir tali yol mu? Bu soruların cevabını öğrenmek ve grubun içindeki kimyayı test etmek için Zwan'in bundan sonra yapacaklarını beklememiz gerekiyor. *Yiğit Atılgan*

Sonra bir devrim olacak, ah Moskova. Acıklı bir koşuşma, koşan, kovalayan, ah zafer. Devrimden sonra her şey gene eskisi gibi olacak. Her şey tıpkı devrimden önce olduğu gibi olacak, yalnızca genç öğrenci ölecek, ah ölüm, ah şiir. Her pis iş yeryüzünde gene eskisi gibi pis kalacak, ah pis pislik. Ah dolandırıcılık, ah kalleşlik. Her sapık iş bütün evrende gene eskisi gibi kalacak, genç öğrenci ölecek yalnızca, ah üzüntü, ah acı, ah müzik. **WILLIAM SAROYAN**, Ah Hayat

bir güvercinle göz göze gelmek gibidir / tam da böyle kurmuştum aşkı hay allah **NİLAY ÖZER**

Hayatta bazen uydurulmuş bir yalanın tutunacak tek dal olduğu zamanlar vardır –yoksul yaşlı emeklilerin köpeklere aldığı yapay kemikler gibi.
JOHN BERGER, Kral

LADYTRON
Light & Magic
(Emperor Norton)

Fischerspooner, The Faint, Felix Da Housecat, Miss Kittin, Adult... Geçtiğimiz sene single ya da albümler yayınlayan bu isimlerin ortak yanı (genel olarak pek hoşlanılan bir isim olmasa da) 80'lerin synth ve disko kültürüyle yoğrulmuş fütüristik elektronik müziğe verilen isim olan "electroclash" janrında çalışmalar yapmaları. Müzik endüstrisi "nu-elektro" gibi başka ucube isimler de verdiği bu janrın sınırlarını o kadar geniş tanımladı ki, Radio 4 gibi funk-punk grupları bile disko ritmleri kullandıkları için bu sepete atılır oldu. İngiliz Ladytron, bu sepetin içerisinde en çok iştah kabartan grup belki de.

Ladytron, iki sene önce, isimlerini Atlas okyanusunun öbür yanına da duyuran "604" albümünü yapmıştı. Ilıman synth seslerinin hakim olduğu ve genel olarak beğeniyle karşılanan "604"e yönelik eleştiriler, prodüksiyonun amatörlüğünde ve tekrarların çokluğunda yoğunlaşıyordu. Aradan geçen iki sene Ladytron'a kesinlikle yaramış. Daha karanlık bir albüm olan "Light & Magic", üzerinde daha çok düşünülmüş düzenlemeler ve daha zeki melodilerle bir

synth-pop klasiği olmaya aday. Dört kişilik grupta iki bayan vokal bulunuyor. Mira Aroyo'nun mekanik vokali, hipnoz seanslarına yakışıyor. Helen Marnie'yse daha hayaletli bir sesle perili köşk atmosferi yaratıyor şarkılarda. Ladytron'un en büyük avantajlarından biri de yaratmak istedikleri ruh haline uygun vokali kullanabilmeleri zaten. Basit lirikler şarkılar süresince sıkça tekrarlandığı için kolayca kafaya kazınıyorlar.

Müzikse yapı itibarıyle 80'lerden beri yapılan bir müziğin türevi aslında. Kraftwerk'vari bir synth işçiliği, ender de olsa, basit gitar melodileriyle süslenmiş; vokaller dahil, duyulan bütün sesler de olabildiğince cilalanmış. Çok heyecan verici değil belki ama, Ladytron'u dinleyince yepyeni bir şeyler geliyor insanın kulağına. Bu yepyeni şeyin ne olduğunu söylemek zor, ama organik sesleri olabildiğince makineleştirmek yerine, ellerindeki teknolojiyi insanî sesler yaratmak için kullanıyor Ladytron, belki de budur fark. "True Mathematics", soğuk ve öfkeli "Start Up Chime", gitarın da oyuna katıldığı "Cracked LSD" ve "Cease2xist" arka arkaya dinlendiğinde albümü özetleyen şarkılar. En akılda kalıcı parça olan synth harikası "Seventeen" ve karabasan müziği "Blue Jeans" ise bir boy öndeler diğer parçalara göre.

Bir-iki single'la adını duyurmakla yetinen birçok elektronik müzik sanatçısının aksine Ladytron, 15 parçalık albüm boyunca –çok fazla çeşitlilik sunamasa da– tempoyu düşürmüyor. Bir süre sonra dinlediğinizin farkına bile varmadığınız, hayatla birlikte akıp giden, kafa yormayan albümlerden "Light & Magic". Yalnız bir sorunun cevabını vermek zor bu "electroclash" fenomeni hakkında: Nereye kadar?
Yiğit Atılgan

FISCHERSPOONER
#1
(EMI)

On sene önce olup bitenlerin demode, yirmi sene öncekilerin "remode" olması, bilimsel değilse bile, en az onlar kadar itibar gören modacılık teorilerinden biri. Son örneği, 2000'lerle birlikte yine aşağı yukarı yirmi sene öncesinin o ciddi synth-wave gruplarının etkisinde ve elektrik devreleri yine o zamanki punk sonrası ortamın enerjisiyle çalışan yeni yeni isimleri ortalıkta görmek hiç şaşırtıcı değil. Elbette iki tane "onyıl"ın kattığı teknik ve estetik ilerlemeyi de dahil ederek. Warren Fischer / Casey Spooner ikilisinin meydana getirdiği Fischerspooner, işte bu iki dönem arası elektrikli çarpışmaya öncülük eden ekiplerden biri. Görsel yönü daha baskın, içeriği şimdiki zaman ve retro arasında gidip gelen bir "performans" grubu. Ayrı sahnenin diğer isimleriyle farkı, çarpışan elementler içinde punk yüzdesi en düşük olanı. Kendilerini en iyi sahne performanslarıyla ifade etmelerine gelince, bu da tamamen yetiştikleri "teatral" disiplinlerle alâkalı. Üstelik tek başlarına değil, dansçılarıyla, vokalistleriyle, kalabalık bir kadro da eşlik ediyor kendilerine...

2003'ün ilk aylarında çıkan "#1", Fischerspooner'ın ilk albümü. Aslında iki sene kadar önce çıkmış, ama grup Ministry Of Sound'a transfer olduktan sonra şimdi tekrar yayınlanıyor. Bonus olarak, dahil oldukları akımın bayrak şarkısı "Emerge" için yeni bir remiks yapmışlar, diğer şarkıları da remaster edip parlatmışlar. Sonunda bir grup icrasından çok, sahne sanatlarını "old skool" synth-elektropop sesleriyle harmanlayan bir çeşit prodüksiyon müziği çıkarmışlar ortaya. Ama dürüstçe pazarlanan bir prodüksiyonla. Garip olan, böyle plan-program dahilinde ve epey "artificial" bir ortamda olmasına rağmen, arada kendilerinden beklenmeyecek sıcaklıkta şarkılar yaratmayı da başarmışlar. Duyduğumuz hiçbir ses yeni değil, ama genelinde yeni bir şeyler dinlediğimizi farkettirecek bir düzenek içinde. Arada vocoder çıktısı sesler can sıksa bile, onlar da bir "şer" olduğunu düşündürecek kadar değil. Albümde ekibin bir de cover'ı var: The Wire'ın "The 15th"ini almışlar, kendi şarkıları gibi ritm program üzerine dijital bir vokalle, iki boyutlu bir kopyasını çıkarmışlar.

Artistik performansların ve eski defterlerin de desteğiyle, Fischerspooner yaklaşık iki senedir hemen her yerde "hip" kategorisinde anılan isimlerden biri. Onlar da zamane pistlerinin uzun tekno-trans kalıplarını tek hamlede kıran güruhun bir parçası. Kendilerine ait renkli, kısa ve kolay tüketilir dans şarkılarını yazarken, hedefleri de basit: "İyi bir ses seda yakalamak, afili görünmek ve kendilerini iyi hissetmek..." Tamam, "Don't Believe The Hype" diyenlere inanalım, ama "hip"siz de kalmayalım. Dans pistlerinin her zaman bu tür kavşaklara ihtiyacı olacaktır. Bugün Fischerspooner, yarın Bangkok Impact, öbür gün Water Lilly...
Gökhan Pamuk

MALIA
Yellow Daffodils
(Sony Türkiye)

Jeanne Moreau'nun en az oyunculuğu kadar şarkıcılığı da vardır ya, ne güzel okumuştu bir zamanlar Marguerite Duras'nın dizelerini Carlos d'Alessio'nun bestesiyle: "India Song". Kaderin cilvesi, yıllar yıllar sonra Duras'yı "Cet amour-là" filminde canlandırmak da Moreau'ya düşmüştü... Şimdi genç Malia'nın bu süper şarkıyı cover'ladığını görünce, aklımıza hem bu hikaye hem de güzel bir fikir geldi: Malia'nın en az şarkıcılığı kadar oyunculuğu da varsa, Billie Holiday'i sinemada o canlandırsın.

Erik Truffaz'nın dumanaltı trompetiyle açılıp müthiş bir bütünlük içinde birinci mevkide kültürlerarası seyahatini tamamlayarak André Maloukian'ın lirik piyanosuyla kapanan "fulya sarısı" bu albüm sayesinde Malia'yla tanışma şerefine nail olduk. Afrikalı bir anne (Malawi'den), İngiliz bir babadan (Liverpool'dan) olma Malia, 14'ünden beri İngiltere'de yaşıyor, Beatles, Nina Simone, Billie Holiday, Louis Armstrong plaklarıyla yatıp kalkıyor ve bugün 25 yaşında. Fransız André Manoukian'ın tertemiz prodüksiyonuyla harika bir debut albüm "Yellow Daffodils." Tek Fransızca şarkı "India Song" ve Billie Holiday'den bildiğimiz "Solitude" dışında bütün eserler Malia / Manoukian ikilisine ait. 30'ların, 40'ların caz baladları, Mississippi boyları, ta Batı Afrika, Brezilya, gel bu tarafa, Massive Attack, Ben Harper, Sade, her nevi damak tadı var mönüde...

Talihi, bahtı, yolu açık olsun Malia'nın. Bunu hak ediyor. *Derya Bengi*

özür Geçen ay ajans sayfasında fadocu Mariza'nın adını, çift "i" ile Marizia şeklinde yazmışız ne hikmetse.

Tanrı olmasa bile, tanrısallık diye bir şey yok mudur? *(5 Kuruş kahvesinde, yan masadan)*

Roll'dan gelin gitti. Yasemin Yıldız ve Cüneyt Avdan dünyaevine girdiler. Mutlulukları daim olsun.

Muhabir: Hamburger pişirirken kendinizi üzgün hissettiğiniz oldu mu hiç?
Meksikalı ızgara aşçısı: Yalnızca bütün paramı bir kıza yatırmışsam ya da kız beni terketmişse. O zaman gözleme yaparken bile kendimi üzgün hissederim.
RICHARD BRAUTIGAN, Yani Rüzgar Her Şeyi Alıp Götürmeyecek

Ben yaşlı bir kadınım ama seni isteyen –ister nefretle ister güzel duygularla olsun– bir erkeğin bakışları altından geçmenin ne demek olduğunu hâlâ hatırlarım. Canavarları, peygamberleri ve ne o ne öbürü olan başka herkesi doğururuz. Nasıralı İsa'yı doğururuz, Hirodias'ı da. Her tür iyilik ve kötülük bizim bacaklarımızın arasından çıkar ve gençliğimizde her iyilik ve kötülük gene oradan girmeyi hayal eder. **JOHN BERGER**, Leylak ve Bayrak

YANN TIERSEN

C'était ici

(EMI)

Yann Tiersen, "Amélie" filminin müziklerini yapan adam. Piyanist, akordeonist, kemancı, vibrafoncu, basçı, gitarcı, (arada sırada) şarkıcı. Çok yönlü müzisyen: Kuzey, güney, batı, doğu. Ama en çok da kuzey: 29 parçadan oluşan bu double konser albümünde Kelt, Bröton havaları ağırlıkla yer bulmuş kendine. Yann Tiersen de zaten "oralı". Fransa'nın kuzey ucu Brest'te doğmuş, Rennes'de, Nantes'ta büyümüş, konservatuar tahsili görmüş, 13 yaşlarında Joy Division ve Iggy Pop'u keşfedince kemanını yakmış. Paris'e göçünden sonra minimalistlerden avangardlara, halk danslarından rock'a uzanan bir çizgide "her bir şeyi" müziğine aktarmış, "Amélie"nin büyük başarısına kadar üç-beş albüm yayınlamış (sadece "Amélie"de değil, "Meleklerin Düş Yaşamı"nda da besteleri kullanıldı)... Kendine has "deneme-yanılmama" metoduyla bugün Fransız müziğinin popüler sanatçılarından biri halinde. Müziğinin akla düşürdükleri: Elbette önce yüz yıl öncesinden Erik Satie (Lasse Söderberg'in "Satie Cennette" şiirinden birkaç mısrayı buraya almak isteriz: Canı ne denli isterdi bir kez daha duymak / halktan birinin seslendiğini: / "Bakın Satie geliyor / müzikle matrak geçen peygamber.") Sonra Pascal Comelade, Sebastian Tellier, Penguin Cafe Orchestra, Jah Wobble...

"Müziğime 'enstrümantal' denmesine hep şaşırmışımdır" diyor Yann Tiersen. Sözlü şarkılar pek yazmıyor belki, ama çaldıklarının "söz" olduğunu düşünüyor. Bu albümde iki kere çekingen biçimde mikrofona ağzını yaklaştırmış. Biri kendi şarkısı "La Terrasse", diğeri Gainsbourg'un zamanında ıskalanmış şarkısı "La Noyée" (Bu şarkıyı eski top model Carla Bruni de söylüyor geçen sene çıkan ilk müthiş albümü "Quelqu'un m'a dit"de). Tiersen'in misafir şarkıcıları –albümün en güzel anlarında– birer ikişer sahne alıyor konser boyu: Mesela Dominique A, ilahi komedyacı Neil Hannon, Amerikalı kemancı-şarkıcı Lisa Germano... Claire Pichet'nin yorumladığı "La Rupture"ü denk gelseydi Björk de okumak isterdi kuşkusuz... Calexico'nun veya Tindersticks'in hayır demeyeceği aranjmanlarla "Plus au sud" albümün en güzel ve adı üstünde "en güneyli" eseri. Free-caza yazlaşan "Février" de çok heyecan verici. Albümün daimi konukları Ensemble Orchestral Synaxis ve şarkıcıları Christian Olivier'den yoksun bir kadroyla şahane punk-musette ekibi Les Têtes Raides.

"C'était ici"nin güzelliği hem basit hem karmaşık, hem köylü hem kentli, hem nostaljik hem modern olmasında ve –"kompozisyon"u elden bırakmadığı için– asla postmodern olmamasında yatıyor. Güzelliği ise, bir akşam sıkılarak kapattığınız parçaya ertesi akşam "ulan amma iyiymiş" dedirtmesinde. Son bir not: Bizim için Yann Tiersen hâlâ Noir Désir'in "One Trip One Noise" albümünde "A ton étoile"e yaylı remiksi yapan müthiş adam. *Derya Bengi*

TONY BENNETT & KD LANG

A Wonderful World

(Sony Türkiye)

Stil sahibi salon cazcısı, İtalyan asıllı Amerikalı olmanın verili klişelerini hep üstünde taşıyan, ama Frank Sinatra'lardan, Dean Martin'lerden sonra koltuğu boş bırakmayan Tony Bennett ve eski country-rock'çu, son zamanlarda daha ziyade standartlara meyilli k.d. lang iyi bir ikili oldular. Ortak noktaları yok değil; bir albüm tanıtımında şöyle yazmışlar: "Biri İtalyan-Amerikanlığından gurur duyuyor, biri vejetaryanlığından; biri 76'sına vardı, öbürü onun yarı yaşında; birinin kız arkadaşı var, öbürünün de..."

"A Wonderful World" ilk beraberlikleri değil: Daha evvel de düetlere girişmişlerdi; lang, Bennett'in bir-iki sene evvel yayınlanan bir konserine birkaç şarkıda katılmıştı. Ama asıl ortak noktaları bu albümle su yüzüne çıkmış oldu: Genel olarak caz baladları, özel olarak Louis Armstrong'un eleğinden geçmiş şarkılar (Bennett'in piyano-bas-davul-gitar yol orkestrası, prodüksiyon koltuğunda yılların T Bone Burnett'i)...

Armstrong, malûm, 20'lerde trompetini üflemeye başlayan, bir avangard, kaptırıp gitmiş bir be-bop'çu olarak şöhret kazanan bir cazcıydı. Şimdi bildiğimiz –herkesin sevdiği, insanın yüzünde gülücükler yaratan- Louis Armstrong oluşu, 50'lerde, daha çok Gordon Jenkins'in düzenlemeleriyle baladlara girişmesi sayesinde oldu. Trompeti sanki sesine tahvil etmesi, ama sırf bir teknik anlayışta kalmayarak her şarkıya adeta temas etmesi, kendinden sonraki pek çok vokalci için hiza oluşturdu. Belki eski sevenleri onu biraz "sulanmış" buldular –burada oynadığı filmleri, oradaki Necdet Tosun misali tiplemelerini hatırlayalım– ama söyleyişteki yetkinliğe burun bükmek de mümkün değildi. 1967'ye, "What A Wonderful World"e kadar... "Siyah kardeşler"inin kara panterlere dönüştüğü, Vietnam savaşının dünyayı dehşete buladığı bir zamanda bu şarkı biraz "ağır" kaçmıştı. Şimdi de aşağı yukarı benzer zamanlardayız, yine aynı şarkıyla karşı karşıyayız.

Armstrong'un paslı, motorlu sesi yok, ama lang'in ve Bennett'in rahat, ama hakim ve uyumlu yorumları var. Bu albümü dinlemek –hem belki bu tarzın klişeleriyle dinlemek: lacivert bir gece, bir-iki şişe viski, poker masası, Rita Hayworth gibi bir kadın– çok güzel, ama galiba eski tartışmaları açmanın bu sefer bir mânası yok. Böyle şarkılar savaş zamanı da lazım. Ama, gerçekten harika bir dünya yaratan bu albümün kendinden öte, Armstrong'u ve o zamanın tercihlerini yeniden düşünmemize de fırsat yaratabilir. *Merve Erol*

RAM-SES
MÜZİK ATÖLYESİ

Merkez:
İstiklal Cad. Aznavur Pasajı 212/6
Yapı Kredi Kültür Merkezi Karşısı Galatasaray
Tel: 0. 212. 245 02 21

Dersane:
İstiklal Cad. Toma Apt. Şanzelize Girişi Kat. 5
Tel: 0. 212. 245 32 94

www.ramisekinci.com / www.muzikatolyesi.com
bilgi@ramisekinci.com / bilgi@muzikatolyesi.com

Türk Halk Müziği ve Batı Müziği Konservatuarlarına, Müzik Eğitim Fakültelerine hazırlık kursları

• Ses eğitimi (şan) • Keman (Türk-Batı) • Viyolonsel - Viyola • Piyano - Klavye (org) • Klasik Gitar • Flamenko - Latin Gitar • Akustik Gitar • Elektro Gitar • Bas Gitar • Jazz Gitar • Davul - Perküsyon • Bağlama • Tambur • Ud • Kanun • Kemençe - Kemane • Flüt - Ney • Saksofon - Trompet • Kaval -Mey

OLAY KAMPANYALAR

Enstrüman alanlara
Enstrüman ve aksesuarlarını alana 3 aydan 4 aya kadar ücretsiz ders imkanı

Enstrümanını getirene
1 ay ücretsiz ders imkanı

Enstrümanını değiştirene
Değişen ve değiştirilen enstrümana göre 1 aydan 4 aya kadar ücretsiz ders imkanı

Stüdyo çalışmaları
Stüdyoda çalışma süresine bağlı olarak; % 10'dan % 40'a varan indirimler

Burslu sistem
4-6 ve 8 aylık dönemlerde; % 40'dan % 60'a varan burs imkanı

6-8 ve 12 aylık dönem indirimi
% 10'dan % 30' varan indirim

Ramis Ekinci'nin "Kopuşkılar" albümü Ada Müzik'ten çıktı. 2000 yılının en ilginç albümü (Kanal 6, Number 1)

ONŞARKI

The Bellrays Fire On The Moon
Caetano Veloso O Estrangeiro
Coldplay Daylight
Juanito Arkadaşımın Aşkısın
Liars Mr Your On Fire Mr
Metin Arolat Ayrılık Olmaz
Public Enemy Rebel Without A Pause
Sinead O'Connor The Last Day Of Our Acquaintance
Stereo MC's Breeze
Stone Roses Fool's Gold

ROLL DİSKO OTUZ

YİRMİALBÜM

"Ahmet Kaya Şarkıları" (Dinle Sevgili Ülkem)
Black Box Recorder The Facts Of Life
Blondie Parallel Lines
The Coral The Coral
Ciwan Haco Derya
The Fall Perverted By Language
Gökalp Baykal Her Zaman Bir Şarkı
Ian Dury New Boots and Panties
Joe Henry Fuse
Joe Strummer & The Mescaleros Global A Go-Go
Love Forever Changes
Marvin Gaye What's Going On
Miles Davis Water Babies
Motörhead Orgasmatron
"Les Nuits fauves" (Soundtrack)
Pearl Jam Riot Act
Rashit Adam Olmak İstemiyorum
Replikas Dadaruhi
Sonic Youth Murray Street
Steve Earle Jerusalem

SOKAK ŞARKILARI

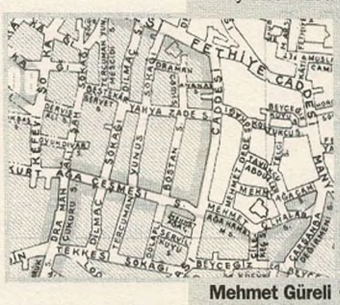

Alaska Street - **Red Snapper** • Alphabet Street - **Prince** • Ankara Sokakları - **Erkin Koray** • Avenue B - **Iggy Pop** • Backstreets - **Bruce Springsteen** • Baker Street - **Gerry Rafferty** • Bizim Sokaklar - **Ferdi Tayfur** • Bleecker Street - **Simon & Garfunkel** • Bond Street - **Burt Bacharach** • Boogie Street - **Leonard Cohen** • Boş Sokak - **Ajda Pekkan** • Bütün Sokaklarım - **Bülent Ortaçgil** • Carnaby Street - **The Jam** • Daracık Sokaklar - **Brenna MacCrimmon** • Dark End Of The Street - **Ry Cooder** • Dead End Street - **Us3** • Dirty Blvd. - **Lou Reed** • Fascination Street - **The Cure** • February North 24th St. - **Lullaby For The Working Class** • Friday Street - **Paul Weller** • Instant Street - **dEUS** • İstanbul Sokakları - **Kurtuluş** • La rue - **Léo Ferré** • Late Night, Maudlin Street - **Morrissey** • Love Street - **The Doors** • Mean Streets - **Lynrd Skynrd** • Moon Over Bourbon Street - **Sting** • New York Sokaklarında - **Mazhar Fuat Özkan** • Off Night Backstreet - **Joni Mitchell** • Out On The Street - **Uriah Heep** • People On Streets - **Roger Taylor** • Playing In The Street - **JJ Cale** • Pony Street - **Elvis Costello** • Positively 4th Street - **Bob Dylan** • Rain Street - **The Pogues** • Sokağından Geçtim Dün Gece - **Ertan Anapa** • Sokak Adamı - **Tanju Okan** • Sokakları Arşınlarken - **Demirhan Baylan** • Street Fighting Man - **Rolling Stones** • Street Life - **Roxy Music** • Streetlife - **Suede** • The Street Parade - **The Clash** • Street Spirit - **Radiohead** • Street Waves - **Pere Ubu** • Streets - **Mehmet Güreli** • Streets of London - **Ralph McTell** • Sunny Goodbye Street - **Donovan** • Times Square - **Marianne Faithfull** • Union Square - **Tom Waits** • Üçüncü Sokak - **Mirkelam** • Washington Street - **Laurie Anderson** • Where The Streets Have No Name - **U2**

İNGİLTERE ALBÜMLER

1. **Justin Timberlake** Justified
2. **50 Cent** Get Rich Or Die Tryin'
3. **Tom Jones** Greatest Hits
4. **Avril Lavigne** Let Go
5. **Red Hot Chili Peppers** By The Way
6. **Coldplay** A Rush Of Blood To The Head
7. **Christina Augilera** Stripped
8. **Kelly Rowland** Simply Deep
9. **Massive Attack** 100th Window
10. **Norah Jones** Come Away With Me

İNGİLTERE SINGLE'LAR

1. **T.a.t.u.** All The Things She Said
2. **Justin Timberlake** Cry Me A River
3. **Sinead Quinn** I Can't Break Down
4. **Kelly Rowland** Stole
5. **Turin Brakes** Painkiller
6. **Eminem** Lose Yourself
7. **Busted** Year 3000
8. **Good Charlotte** Lifestyles Of Rich and Famous
9. **Kira** I'll Be Your Angel
10. **Moloko** Familiar Feeling

AMERİKA ALBÜMLER

1. **50 Cent** Get Rich Or Die Tryin'
2. **Dixie Chicks** Home
3. **Norah Jones** Come Away With Me
4. **Kid Rock** Cocky
5. **"Chicago"** (Soundtrack)
6. **Avril Lavigne** Let Go
7. **George Strait** For The Last Time...
8. **Jennifer Lopez** This Is Me... Then
9. **Shania Twain** Up!
10. **Rod Stewart** It Had To Be You...

=16 *Dört kere dört onaltı: Plakçılarda hangi albümler satıyor, kulüplerde hangi parçalar çalıyor?*

KARGA / Atlas **1. Nick Cave & The Bad Seeds** Nocturama **2. The Coral** The Coral **3. Mudvayne** The End Of All Things To Come **4. David Bowie** Best Of Bowie	**ZİHNİ / Akmar** **1. Pain Of Salvation** Perfect Element **2. Kyuss** And The Circus Leaves The Town **3. Paul Oakenfold** Bunkka **4. Arturo Sandoval** My Passion For The Piano	**MELEK / Beyoğlu** **1. Urban Species** Destructive **2. Dig Deeper** Two Way Dreamtime **3. Montefiori Coctail** Tekila Bum Bum **4. Nazan Öncel** Aşıklar Parkı	**İSİS / Kadıköy** **1. Dire Straits** Money For Nothing **2. Fine Young Cannibals** The Flame **3. Rolling Stones** Miss You **4. Tracy Chapman** Crossroads
DECODED / Atlas **1. Godspeed You...** Yanqui UXO **2. Black Heart Procession** Amore del... **3. Sweep The Leg Johnny** Going Down Swingin' **4. Mercury Propram** A Data Learn The Language	**KÖSTEBEK / Aznavur** **1. Nick Cave & The Bad Seeds** Nocturama **2. Foo Fighters** One By One **3. Interpol** Turn On The Bright Lights **4. Massive Attack** 100th Window	**COOL / Levent** **1. Robbie Williams** Feel **2. Pink** Family Portraits **3. Red Hot Chili Peppers** Bye The Way **4. Jay Jay Johanson** On The Radio	**KARGA / Kadıköy** **1. Sixteen Horsepower** Flatter **2. Lou Reed** September Song **3. Mick Harvey** All The Lucky Kids **4. Robert Wyatt** Memories

"Gelecek" ne demek?

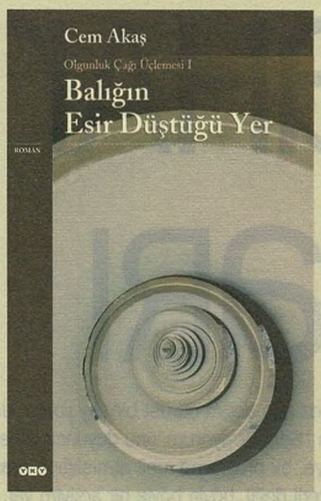

Balığın Esir Düştüğü Yer
Olgunluk Çağı Üçlemesi I
Cem Akaş
160 s.

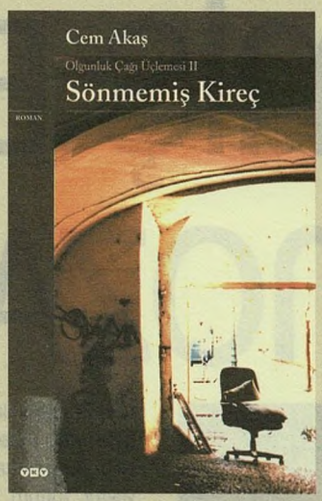

Sönmemiş Kireç
Olgunluk Çağı Üçlemesi II
Cem Akaş
224 s.

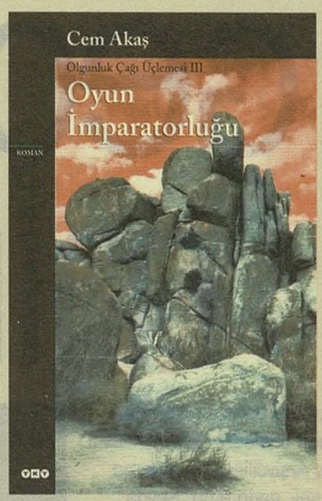

Oyun İmparatorluğu
Olgunluk Çağı Üçlemesi III
Cem Akaş
164 s.

Cem Akaş'tan bir gelecek tasarımı. Yeni bir uygarlığın, bir başka yazının sesleri... Bilimkurgunun ötesinde, polisiye ve siyasi romanın berisinde bir kurmaca... Her şeyin usulca birbirine bağlandığı bir sistem ziyafeti, dev bir yap-boz. Ve sinsice beliriveren, büyük bir soru işareti: Yoksa her şey bir oyun mu?

Olgunluk Çağı Üçlemesi'nin yeni basımı – 3 ayrı cilt.

Yapı Kredi Yayınları

YAPI KREDİ YAYINLARI KİTABEVLERİ: İSTANBUL: 212-293 08 24 / 502 • İZMİR: 232-463 82 90 • ANKARA: 312-435 85 94
E-posta: ykkultur@ykykultur.com.tr • Web Sitesi:www.yapikrediyayinlari.com • **Internet satış: www.estore.com.tr/bulvar/yky** •
www.teleweb.com.tr bilgi hattı: 0 212 473 0 444 • YAPI KREDİ KÜLTÜR SANAT YAYINCILIK TİC. VE SAN. A.Ş. 212-293 08 24, 252 47 00

YAPI KREDİ KÜLTÜR SANAT YAYINCILIK

Sedat Pakay'dan New York

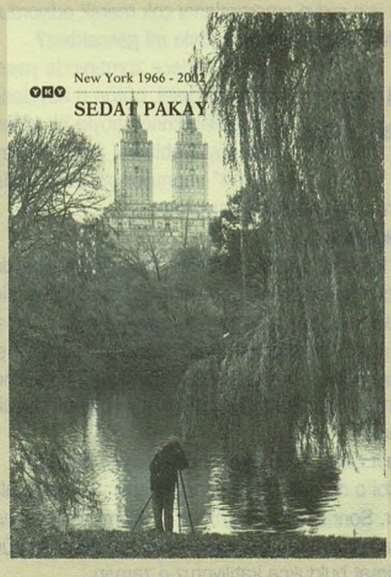

New York 1966-2002
Sedat Pakay
112 s.

Yapı Kredi Yayınları, 21 Şubat – 29 Mart arasında Sermet Çifter Salonu'nda açık kalacak sergiyle eş zamanlı olarak **New York 1966-2002** başlıklı kataloğu yayımlıyor.

Bir İstanbul aşığı olan, New York'ta her köşede İstanbul'un ışığını arayan Sedat Pakay'ın sergisi, öğrenci olarak gittiği 1966 yılındaki metro, sokak ve yapı fotoğraflarından 11 Eylül sonrası kentin havasını yansıtan görüntülere dek uzanıyor. Ve portreler tabii: Andy Warhol, Andre Kertesz, Erol Akyavaş gibi New York'u mesken tutmuş sanatçılar...

Sedat Pakay 7 yıllık bir aradan sonra yeniden Türkiye'de...

[Hakan Eren]

Bir 80'lere dönüş rüzgarı yaşıyoruz, ama 80'lerin sildiği şeylere dönüşün izleri de görülüyor. Vaktiyle evlerden atılan plaklarda kalan sesler tekrar keşfedilmeye çalışılıyor, bir nevi arkeolojik faaliyet yürütülüyor, belki de kopan bir gelenek yeniden tesis edilmeye çalışılıyor. Hakan Eren, bu meşakkatli ama zevkli faaliyetin en çalışkan isimlerinden. Bir "vinilsever". Geçtiğimiz günlerde yayınlanan, önemli bir tarihsel momentin kayıtlarını, "Altın Mikrofon" plaklarını bir araya getiren derlemede onun parmağı var. Radyo programları ve internet faaliyetleriyle de tanınan Hakan Eren'le söyleşirken, bugünden "bir zamanlar"a baktık...

Geçmiş Bahar Mimozaları

Radyoculuk veya daha öncesinde arşivcilik nasıl başladı?

Hakan Eren: Arşivciliğe başlamama sebep olan şey, garip ama, Sevda Karaca olmuştur. Daha doğrusu, bir şarkısı. "Selam Ben Geldim" diye bir şarkısı vardı, küçüklüğümde ölüp biterdim ona. Hatta evde plağını da hatırlıyorum, ama o zamanki plakları, dergileri veya şimdilerde peşinde koştuğumuz ne varsa hiçbirini muhafaza etmek aklıma gelmemişti. 14-15 sene önce Şehzadebaşı'nda dolaşırken yolun ortasında bir koli dolusu plak gördüm. En önde de Sevda Karaca'nın o 45'liğini görünce acayip heyecanlandım. Evde de pikabım vardı, ama hiç plağım yoktu. Onunla birlikte 15 tane filan aldım o 45'liklerden. Eve gelip dinleyince hepsine bayıldım, ama bir yandan da kötü hissettim kendimi, niye o zaman hiçbirini saklamadım diye. Gide gele on, yirmi derken, elli tane kadar aldım o plaklardan ve evde eşe dosta karışık kasetler çekmeye başladım. Hepsinden o kadar güzel tepkiler geldi ki, benim de hoşuma gitmeye başladı bu durum. Nerede ne plaklar bulabilirim derken, bütün sahafları dolaşmaya, plaklar toplamaya başladım. Ama hepsini bir çeşit "özel merak" için topluyordum, aklımın ucunda hâlâ ne arşivcilik, ne radyoculuk vardı.

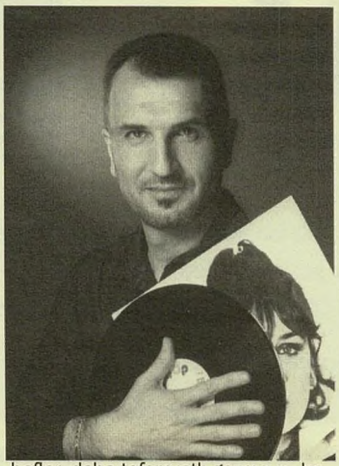

Karışık kasetler dışında, bütün bu materyali başka şeylere dönüştürme isteği ne zaman oluştu?

Gazete Pazar'da Naim Dilmener'in yazılarını farkettim, takip etmeye başladım. "Bu kadar yakın şeyler seviyoruz, mutlaka bu adamla tanışmam lazım" dedim. Bilsak Beşinci Kat'ta yine hep eski plaklardan çaldığı akşamlar yapıyordu, oraya gittim. "Ben de bu konuyla çok ilgiliyim, yazılarınızı beğeniyorum" dedim. Epey plağım da olmuştu, ama Naim benimle pek ilgilenmedi, "aa öyle mi" deyip geçiştirir gibi oldu. Demek beni yeterli görmedi dedim, ama bir yandan da inat ettim, daha da fazla içine girmeye çalıştım. Sahafları daha teferruatlı gezmeye, hababam plak toplamaya başladım. Bunları listelemeye giriştiğim sırada Naim Dilmener'in Meral Altındal'la 45'lik rehberi benzeri bir kitap projesi üzerine çalıştığını duydum. Tekrar iletişime geçtim. Benim bu kadar meraklı, "araştırmacı" olduğumu görünce bir arkadaşlık başladı, derken "bu projeye sen de dahil olsana" dedi. Önce Sevda Karaca, sonra da Naim Dilmener, iki tane sebeptir bu işlere bulaşmama... Ama plaklar dipsiz kuyu. Bak bak bitmiyor. Eskiden sadece sevdiklerimle ilgilenirdim, kitapla birlikte her şeye, adı sanı duyulmamış isimlere kadar uzanmaya çalışıyorum.

Önce Sevda Karaca, sonra da Naim Dilmener, iki tane sebeptir bu işlere bulaşmama... Ama plaklar dipsiz kuyu. Bak bak bitmiyor.

Kimler var mesela ismi duyulmayanlardan?

Özellikle 60'ların sonları veya 70'lerin başlarında çıkmış şeyler... Semra Nuray, Neşe Eren, Şirin, Songül, Zerrin Zeren –ki o ismen bilinir, ama dünya kadar da plak yapmış–, Sevtap, Filiz, bir sürü "bilmemneler" grupları...

Radyo macerasına nasıl ulaştı bütün bunlar?

Yolda genelde Radyo D dinlerdim, ama eski zamanlara ait hiçbir şey çalamıyorlardı. Akşamları bir "nostaljik" programları varmış, onda bile doğru dürüst bir şey yoktu. Üstüne "nostaljik" diye Rafet El Roman'ın "Seni Seviyorum"unu duyunca cinlerim tepeme çıktı. Bugüne kadar bir radyoya, bir programa mail atmışlığım, aramışlığım yoktur. Tuttum, "radyonuz yeterli değil, böyle böyle bir arşivim var, hepsini master edip CD'ye aktarıyorum" gibisinden Fatih Altaylı'ya bir faks geçtim. Altaylı radyolardan sorumlu, biliyorsunuz. Uzun süre bir cevap gelmedi. Meğer kendisi hemen ilgilenmiş, ama ilgilenmesini istediği arkadaş ihmal etmiş. Epey sonra "hadi bir kere daha aynı mesajı geçeyim" dedim. Altaylı tekrar aynı yazıyı görünce beni davet ettiler, neticede iki tane program hazırlamamı istediler. Bir tanesi arşivlerden derlediklerimle "Bir Zamanlar", diğeri de konuklarla yaptığım "Geçmiş Bahar Mimozaları"... Konuklar, tanışıklıklar gittikçe arttı. Şu an herhalde Türk popunun iyi kötü tanınmış bütün isimlerinin yüzde 80'ini konuk etmişimdir programa. Her birinin kendi ağzından kendi hayatını anlattığı bir nevi belgesel...

Programları nasıl hazırlıyorsun? Sanatçıların kendi arşivlerinde olmayan kayıtları –radyo, konser kayıtlarını– nasıl bulup çalıyorsun?

Öncesinde evlerine giderdim, arşivlerini didik didik ederdim, yayınlanmamış kayıtlar, demolar arardım, izin verdikleri müddetçe tabii. Çoğu kenarda köşede unutulmuş şeylerdir. Bazen başkalarının evinde bambaşka insanların kayıtlarını da bulduğum olur. Ben plak olmamış hangi kaydı bulsam seviniyorum. Mesela Ajda Pekkan'ın "Superstar '83" albümünden çıkarttıkları "Kim Derse ki" şarkısı çok heyecanlandırdı ilk bulduğumda. Sonra çok ilginç Nilüfer ve Sezen Aksu kayıtları var, daha yayınlamadım, ilerde özel bir Nilüfer ve Sezen Aksu programı yaparsam diye. Esas Aylin Urgal ve Ayla Dikmen takıntım var ki, onların da yayınlanmamış kayıtlarını arıyordum senelerdir. Aylin Urgal'ın ölmeden önceki son konser kaydını buldum, dinlerken ağladım. "Tanrı Misafiri"ni veya "Sen Ağlama"yı o kadar güzel söylemiş ki... Bir dinleyicim de Ayla Dikmen'in, Salim Dündar'ın, Başar Tamer'in, Erol Büyükburç'un 60'lı yıllarda yaptıkları radyo emisyonlarının kayıtlarını göndermişti, o da heyecanlandırdı beni. O yılları ben de yaşamadığım için radyo programlarını çok merak ediyordum.

"Türkiye'nin en iyi arşivi bende" diyorsun, öyle mi gerçekten?

Evet, sadece zamanında yayınlanmış plaklar değil, bütün o kayıtlarla birlikte değerlendirince böyle bir iddiam olduğunu söyleyebilirim, ama arşivleyip "koleksiyon" yapmıyorum, programlarla veya başka yollarla insanlara ulaştırmaya çalışıyorum.

Bir nevi arkeoloji de yapıyorsun...

Program bu yüzden bu kadar ilgi gördü herhalde. Konukların bile ikinci defa dinlemedikleri şarkılarını buluyorum. Video kayıtlarından süzüp audio'ya aktardığım da oluyor. Meraklısı olduğunuz bir isim televizyonda bir şarkı söylemiş, ama plağı yok... Selmi Andak'ın arşivinde Sevinç Tevs'in Apollonia şarkı yarışmasında söylediği şarkıyı buldum mesela. Bu kadar dibine köşesine inince, pek fazla 45'liği çıkmamış Uğur Akdora veya Funda'ya bile bir buçuk saatlik program yapabiliyorsunuz.

Apollonia da uluslararası müzik yarışmalarından biriydi, değil mi?

Altın Orfe gibi, Sopot gibi o da öyle bir yarışma. Yunanistan'da yapılıyor. Ajda Pekkan iki defa katılıyor. Sonra Rana Alagöz var, Özdemir Erdoğan var katılan... Eurovision, Avrupa çapında en büyük kalem, ama daha bir sürü yarışmalar yapılıyor, biz de fırsat buldukça katılıyoruz o zaman...

Bu yayınlanmamış kayıtları albümlere dönüştürme gibi bir niyetin veya başka projelerin var mı?

Epeyce şey var aslında. Ama bu telif yasalarıyla, şirketlerin ticarî beklentileriy-

le, bir de sanatçıların kaprisleriyle uğraşmak gerekiyor bazen. Kendi geçmişlerine hakkıyla sahip çıkamadıkları için bir sürü kayıt köşelerde kalıyor. Ada Müzik'ten çıkan bir "Eski 45'likler" serisi var, o ilk büyük projeydi, gerçi benim projem değildi, ama yardımcı oldum. Ayten Alpman'la başladı, Hümeyra, Ali Rıza Binboğa, Asu Maralman, Üç Hürel, Timur Selçuk Mavi Işıklar'la devam etti. Mavi Işıklar seneler sonra ilk kez "Mimozalar"da bir araya geldi, sonra konserlere başladılar. Cici Kızlar veya Zafer-Banu-Dilek de mesela seneler sonra ilk burada buluştu; Rüçhan Çamay, 14 sene sonra ilk defa radyo programına katılmış oldu... Programdan önce bütün bu sanatçıların kendi ağızlarından hayat hikayelerini de anlattırdım, bir belgesel de o zaten. İlerde inşallah bir kaynak haline dönüştürebilirim.

Altın Mikrofon kervanı yollarda

Kayıtlarını kolay bulamasak da, "Eski 45'likler" serisindeki sanatçılar genelde aşina olduğumuz isimlerdi. Bulduğun dip köşe kayıtlarla ilgili projeler var mı, daha önce hiç yayınlanmamış şeyler?..

Sevinç Tevs'le ilgili bir çalışmam var şu ara. Türk popunun, daha doğrusu Türk cazının ilk kadın seslerinden biri Tevs, hatta ilki. Dünya çapında star olabilecek bir ses. Onun şarkılarını albüme dönüştürmek istiyorum. Öldükten sonra hatıra kabilinden bir tane 45'liği basılmış, yayınlanan tek plağı da o bildiğim kadarıyla. TRT arşivinde neleri vardır, ama onlardan bir şey çıkma ihtimali zayıf. Bu kadar muhteşem bir yorumcuyu gençlerden kaç kişi biliyordur? Gençler değil, cazseverler bile çoğu kez anca ismen bilirler, bir de Şehrazat'ın annesi olduğunu belki... Rüçhan Çamay, Ayten Alpman ve ikisinin de önünde Sevinç Tevs... Hepsini ulaşılabilir duruma getirmek istiyorum. Ayten Alpman'ı yaptık, sırada diğerleri var. Zaten bunlar öyle bir furyayla talep edilecek şeyler değil, uzun vadede faydalı olacak işler.

Ergüder Yoldaş'ı bile harekete geçirdin, o da ilk senin programında su yüzüne çıktı galiba...

Evet, nasıl unuttuk... En başta o tabii...

Nasıl oldu Ergüder Yoldaş'la program? Tanık Zafer Tunaya'daki o Büyükşehir Belediyesi'nin panellerinden sonra mı?

O paneli yaptığımızda Ergüder Yoldaş adada yaşıyordu daha. Belediye Kültür Dairesi'nden böyle bir teklif geldiğinde, "tamam, ama bunun için Ergüder Yoldaş'ı rahatsız edecekseniz yapmam" dedim. Kabul ettiler, sadece müziğini tartışacağız dediler. Neyse, panelden sonra olup bitenler Ergüder Yoldaş'ın kulağına gitmiş, benden haberdar olmuş. Adadan dönmeye karar verince, şu an birlikte çalıştığı öğrencisi İlknur Açıkel'in aracılığıyla beni buldu. Bir gün işteyken beni aradı, adadan döndüğünden habersiz, şaşkınlık içinde konuştum kendisiyle, o akşam da apar topar gidip tanıştım. Bence Türkiye'nin gelmiş geçmiş en büyük müzisyenlerinden biri kendisi. Saatlerce konuştuk, ertesi gün de hemen Hürriyet gazetesini arayıp kendisiyle röportaj yapmaları için haber verdim. Onların röportajı yayınlandığı gün de kendisini radyo programıma konuk ettim. Özetle böyle. Ergüder Yoldaş şimdi bir albüm hazırlığı içinde. Tekrar müziğe dönmesinde bir nebze katkım olduysa, bu beni çok mutlu eder.

Çok isteyip de program yapamadıkların var mı?

Bir ara Juanito, Adamo ve Patricia Carli takıntım vardı. Juanito Türkiye'ye geldiğinde yıllar sonra ilk benim programımda çıktı, arkasından da albüm yaptı. Adamo'yu da Türkiye'ye geldiğinde aldım programıma. Röportajına Naim Dilmener ve Agop Çekmen'le birlikte gitmiştik, öyle bir soru bombardımanına tuttuk ki, "eee, yeter artık" dedirttik sonunda. Yarım saatliğine kabul ettiydi, biz birbuçuk saat esir aldık Adamo'yu. Şimdi geriye kaldı Patricia Carli. Çok istiyorum onunla program yapmayı. Haa, Anne-Marie David ve Enrico Macias'la da program yapmayı çok isterim.

"Altın Mikrofon" yarışmalarının albümünü hazırlama fikri nasıl oluştu? Plakların hepsi var mıydı arşivinde?

Bu kadar önemli isimler kazandırmış, Türk popuna öncülük etmiş bir yarışma bu, şarkıların sadece o 45'liklerde kalmaması gerekirdi. Plaklarla görsel malzemeyi bir araya getirmek zaman aldı tabii. Bir kısmı Hürriyet arşivinden, büyük kısmı da benim ve sahaflardan Volkan Özboz'la Meral Altındal'ın arşivinden... Hayata geçirdiğim ilk esaslı proje bu albüm oldu. Önce Fatih Altaylı'ya anlattım fikrimi, "raporunu hazırla, Ertuğrul Özkök'e bir iletelim" dedi. O arada Dost Müzik duymuş projeyi. Daha önce Destan'ın, Ciguli'nin şarkı seçimlerinde desteğim olmuştu onlara. Oturup konuştuk, anlaştık, ama bir büyük grubun da desteği lazım dediler. DMC o noktada girdi devreye. İzinler, telifler zorlukla da olsa halledildi. Kitapçığıyla, tasarımıyla, şarkı eksiği olmaksızın üç CD ve kaset olarak yayınlandı. Kitap kapağını Naim Dilmener yazdı, bütün arşivleri tarayarak...

Sen nasıl değerlendiriyorsun Altın Mikrofon yarışmalarını?

Cidden olağanüstü bir yarışma bu. Yabancı şarkılara söz yazarak mı mesafe alınırdı, türküleri modernize ederek veya yeni şarkılar yazarak mı... Şehir şehir gezmeler, elemeler, tek tek seyirci oylarıyla şekillenen dereceler, sinema salonlarında adını duyurmaya başlayan nice isimler... Türk popunu fişekleyen bir yarışmadır bu. Halk müziğimiz var, sanat müziğimiz var, bunlardan yaralanarak da pop müzik yapılabilir denmeye çalışılmış biraz da. O kadar önemsenmiş, ciddiye alınmış ki, hem daha önce plak yapıp isim sahibi olmuş yarışmacılar var, hem de Cem Karaca, Siluetler, Moğollar gibi bu yarışmayla ilk adını duyurmuş isimler var katılımcılar arasında. Zamanında az çok tanınmasına rağmen Erkin Koray bile katılmış yarışmaya. Televizyon veya radyoluk bir yarışma olmadığı ve oy önemli olduğu için halk da büyük ilgi göstermiş. Galiba şimdi CNN-Türk bu yarışmayla ilgili geniş kapsamlı bir belgesel hazırlıyormuş.

Şehir şehir gezmeler, elemeler, sinema salonlarında adını duyurmaya başlayan nice isimler... Türk popunu fişekleyen bir yarışmadır Altın Mikrofon.

Albüm sadece 1965-68 arasındaki finalistlerin şarkılarını kapsıyor, ama yarışma sadece bu yıllar arasında yapılmadı, yeniden başlayıp 70'li yıllarda da devam etti...

Evet, sonra da devam etti, ama bu yıllarda yapılanları Hürriyet gazetesi düzenlemişti. Sonra 1972-79 arasındaki yarışmaları Günaydın düzenledi ve başarılı olan şarkıların hepsi plak olarak yayınlanmadı. 60'lardaki tüm finalistlerin şarkılarının Hürriyet tarafından plağa dönüştürülmesi projeyi kolaylaştıran unsur oldu. Oysa 70'li yıllarda sadece ilk üçe girenlerin şarkıları 45'lik olarak yayınlanmış. Onları da değişik değişik şirketler basmış.

70'lerin yarışmaları bu kadar ses getirmedi mi? Kazandırdığı yeni isimler yok mu?

İlk yarışmalar kadar etkilemese de, önemli sesleri kazandırmayı başarmış. 1972'de Edip Akbayram, Salim Dündar, Ömer Aysan, İskender Doğan, Ali Rıza Binboğa, Nur Belda (Yoldaş), Kartal Kaan gibi isimler var. 1979'da da mesela Coşkun Demir. Ünal Büyükgönenç de vardı, ama o zaten isim yapmıştı. Aslında Günaydın'ınkilerde de çok başarılı şarkılar var. Bakarsınız, o yılların şarkılarını da böyle bir proje olarak hazırlarız. Eskiden uzak gelirdi böyle projeler, ama şimdi olabilir diyorum.

Benzeri yarışmalar şimdi bu kadar etkili olur mu peki?

Zannetmiyorum. O zamanki gibi güçlü bir halk desteği veya yarışmacı ilgisi olacağına hiç ihtimal vermiyorum. Albüm yayınlandıktan sonra acaba bu yarışmayı Hürriyet gazetesine tekrar yapsak mı gibisinden konuşmalar olduğunu duydum, ama sonucunu şu an için bilemiyorum.

Albüme ilgiden memnun musun? Sonuçta o ilk yılların muhtevası tam olarak yayınlanmış oldu...

Hürriyet bunu daha iyi sahiplenebilirdi. İlgilendiler, kendi şirketleri DMC'nin desteğini verdiler, ama daha iyi bir tanıtım olabilirdi. Nihayetinde Hürriyet'in öncülüğünde düzenlenmiş bir yarışma bu. Yalnızca bir röportaj çıktı, hepsi o. Hatayla "Naim Dilmener'in projesi" diye bile yazıldı, gerçi kitapçığını tamamen o hazırladı, en büyük desteği o verdi, ama öyle geçti bazı yerlerde. Hemen hemen artık bütün projeleri birlikte hazırladığımız için öyle sanılmış. Neyse ki çok uyumlu bir ikiliyiz, birbirimizi iyi tamamlıyoruz. Basında da büyük küçük birkaç yerde haber oldu işte.

Sorunlar nelerdi albümle ilgili, telifler mi?

Dereceye girenler plak olarak yayınlandığı için onların hakları zaten Hürriyet'teydi. Kalanların da çoğu anonim olduğu için problem olmadı, ama tek tek yorumcularının ve tabii besteyle katılanların iznini almak gerekiyordu. En zor kısmı buydu. Kimi hayatta, kimi değil; yaşayanların da bazılarının yerleri belli değil. Projeyi aşan rakamlar isteyenler de oldu. Sponsor desteğini kaybetmeden çözmek için çok zorlandık. Bunlar öyle çok satar şeyler de değil ki, prestij albümleri. Çok satacak diye Hande Yener'e, Nez'e eski şarkıları söyletmeyi biliyorlar ama...

Sen de yenilerin eski şarkıları seçmelerinde yardımcı oluyorsun...

Ee, oluyorum tabii.. Çoğu zaman

onlar bile bulunmuyor ki adamlarda. Bazıları talep olarak geliyor, bazılarını danışıyorlar, kime ne uygun olabilecek, onu da düşünmek gerekiyor haliyle.

Kimlere neleri söylettin mesela...

Ilk, Destan'a "Tophane Rıhtımı"nı buldum. Arkasından Aykut - Ayşe'ye "Aşkım Mapusane" plağını verdim, Haluk Levent de ondan sonra aldı albümüne. Mustafa Alpagut'un ön plana çıkmamış, muhteşem şarkılarından biridir bu. Ciguli'nin "Şiki Şiki Baba"sı, Melda Duygulu'nun "Kozan Dağı", Destan'ın ikinci albümündeki "Para Parra Parrra"... Zuhal Olcay'ın cover albümüne de Naim Dilmener'le danışmanlık yaptık.

Danışmanlık dışında "endüstri"yle veya plak şirketleriyle bağlantın var mı?

Herhangi birine bağlı değilim. Ama Fikret Şeneş'in menajerliğini yapıyorum. Bütün telif hakları, izinlerle ilgili... Ülkü Aker'in, Şanar Yurdatapan'ınkilere de ben bakıyorum. Türk popunun büyük bir yüzdesi demektir bu insanlar.

Gerisi de Sezen Cumhur Önal'dır herhalde...

(gülüyor) Evet... Kendisiyle de program yapamadık bir türlü. Gerçi arada canlı yayına aldığım olur, hatta bir keresinde yine canlı yayına katılıp Selçuk Ural'la ikimizin canına okumuşluğu da vardır ama...

Bu nasıl oldu?

Selçuk Ural konuğumdu bir programda, birazdan da Sezen Cumhur Önal'ı telefonla yayına alacaktım. Selçuk Ural'ın ilk plaklarından "Aydede"yi çalmıştık, arkasından da "Kara Kedi"yi dinliyorduk. Şarkı, biliyorsunuzdur, "Quizas Quizas"ın Türkçe versiyonu; "Quizas" yerlerine Sezen Cumhur Önal "miyav" diye söz yazmış. O an Selçuk Ural beni de çok güldürdü, kendi de çok güldü şarkıya. Ama Sezen Cumhur Önal'ı yayına aldığımda canımıza okudu, "vay siz nasıl gülersiniz şarkıma, bu şarkılar tarihtir, kimse gülemez" diye... Epeyce söylendi, susturamadık. Aslında gülmemiz Selçuk Ural'ın "ne eğlenceli ya, o yıllarda nasıl yapmışız bu şarkıyı" gibi şeyler söylemesi üzerineydi. Dediği gibi şarkıyla dalga geçmemiştik, ama Sezen Cumhur Önal'ın kızgınlığını alıncaya kadar çok ter döktüm. Sonra allahtan Selçuk Ural ikna etmeyi başardı.

Genelde kendisiyle geçinmek zordur derler...

Sezen Cumhur Önal'ı çok severim, ama programa konuk edemediğim ender sanatçılardan biri o. İstediği yeterliliğe ulaştığımı hissettiğinde konuğum olacakmış. Bilemiyorum, o yeterliliğe ne zaman geleceğim. Ama her gördüğünde güzel öğütler verir bana. Bir süre ikimiz de Radyo D'deydik.

Bunun dışında toparlamak zorunda kaldığın zor anlar oldu mu programlarda veya hiç beklenmedik şeyler?

Canlı yayın esnasında değil de, söz verip de programa gelmeyerek son anda beni zorda bırakan bir tek Neco oldu. Tüm sanatçılar radyoya neredeyse benden önce geliyorlar. "Ne kadar erken gelmişsiniz" dediğimde de "bizler TRT terbiyesi görmüş insanlarız" diyorlar. Genç sanatçıları konuk etmediğim için bilmiyorum onlarda bu iş ahlâkı var mı... İlginç olaylar dersen... Bir hafta Melih Kibar ve Zeynep Talû konuğum olacak ve Çiğdem Talû'yu konuşacağız. Radyo girişinde güvenliği hep uyarırım, genelde sanatçılardan kimlik istemesinler diye. Yok ben öyle dememişim gibi, Melih Kibar kapıdan girerken güvenlik "çantanızı açar mısınız" deyip bir de kimlik isteyince, Melih Kibar "ben terörist miyim yaa" deyip geri dönmüş. Zeynep ve ben tekrar gelmesini sağlayana kadar ne dil döktük Melih ağabeye... Ayferi program konuğumdu bir keresinde de, ona "Fecri Ebcioğlu'yla çok çalıştınız, ama hiç beraber sahneye çıktınız mı veya düet yaptınız mı" diye sordum. "Yok, yapmadım" dedi ve ben bir Fecri Ebcioğlu-Ayferi düeti çaldım. Gerçek sandı, başladı ağlamaya. Halbuki prodüksiyondaki arkadaşım Koray Can sürpriz olsun diye hazırlamıştı bu düeti bilgisayarda, çok da güzel olmuştu. Neyse, söyledik tabii bizim yaptığımızı, ama çok beğendi, dakikalarca ağladı. Bir yandan program, bir yandan Ayferi'yi teselli etmeye çalışıyorum...

O şarkı seni öyle varetmiş, şimdi de aynısını dinlemek istiyorum. Gencebay'ın ciyuv ciyuv klavyeli yorumlarını, Ajda'nın çıstak versiyonlarını duymak istemiyorum.

Demin bazı söz yazarlarının menajerliğini yapıyorum dedin, eskiden dinlerken de beğenir miydin onları?

Tabii ki... Mesela Türk popuna bir Fikret Şeneş daha gelebilseymiş keşke. Hani vardır ya içlerine sinen bir kelimeyi bulmak için sabahlara kadar kıvrananlar, onlardandır o. Eskiler tanır mutlaka, ama şu an kim olduğunu bilmeksizin milyonlarca insan hâlâ onun dizelerini terennüm edip durur. Pop tarihimizin ilk on şarkısını seçsek, hiç değilse beşinin sözleri onundur. "Memleketim"i, "Kimler Geldi Kimler Geçti"yi bilmeyen var mıdır?..

Onları hariç tutalım ama, sırf müziğe uysun diye ilkokul seviyesinde yazılmış sözler de yok mu pop müzik tarihimizde?

Olmaz mı, dünya kadar var, ama onlara girersek sabahlara kadar çıkamayız içinden... Kimseyi üzmeyelim, biz güzellerden gidelim şimdi...

Eskilerden sevmediklerin de olsa "kötü" konuşmuyorsun hiç... Oturup müzik dinleyeceğin zaman ne dinlersin, yenilerden kimleri beğeniyorsun?

Artık eskisi kadar 45'liklerimi dinlemiyorum. Zaten program yaparken veya CD'lere kayıt yaparken yeteri kadar dinliyorum. Bir ara tüm Ajda plaklarını CD'lere aktarıyordum, o kadar çok plak yapmış ki, 15 gün falan sürdü, bir da-

ha uzun süre sesini duymak istemedim. Ama genelde evde yeni sanatçıları dinlerim, Emel Müftüoğlu'nu çok severim mesela. Sonra ilk aklıma gelenler, Candan Erçetin, Deniz Seki veya Funda Arar...

Arşivcilik, radyoculuk derken, bir de sanal aleme uzanıyorsun: birzamanlar.net epey renkli bir site, konuk yazarlar, haberler, yerli albüm, konser kritikleri...

Site uzun zamandır vardı kafamda, ama nasıl yaparım, emin değildim. Doğru adamı bulmakta çok zorlandım. Kötü niyetli o kadar çok insanla karşılaştım ki, hakikaten Türk popuna gönül vermiş biriyle çalışmak lazımdı. Sitedeki radyodan şarkıları tek tek indirip albüm şeklinde çıkarmaya çalışan, korsan disk basan firmalar bile oldu. Ben bütün şarkıları izinle çalıyorum, adam radyodaki şarkıları almış, tek tek kaydedip CD'ye çevirmiş, üstüne de "birzamanlar.net" yazmış... Programımı kaydedip Anadolu'da kendi programıymış gibi yayınlayanlar bile oldu. Fransa'da Türkçe yayın yapan bir radyoda bile... Site öncesinde bunlar canımı sıkmıştı, onun için site sonra geldi. Pek iyi niyetli bulmadığım bir-iki arkadaştan sonra Tufan Alper Akyüz'le tanıştım. Hakikaten Türk popu için bir şeyler yapmaya çalışan bir arkadaş. Önce kendi kendimize bir şeyler hazırladık, sonra konuk kalemlerle, şarkı arşiviyle, radyo yayınıyla site genişledi. Sanatçıların kendilerinin yazdıkları da var sitede, Yeşim, Mavi Işıklar, Banu, Erol Büyükburç... Artık Mesam da bizim siteden faydalanıyor bazı konularda. Sağolsunlar, basında epey haber çıktı en güvenilir site olduğumuza dair, ama "kurumsal" bir destekçimiz henüz yok. Olsa, daha da zenginleştirebiliriz. Esmeray, rahmetli, öldüğünde site çökecekti neredeyse. Her yerden akın etmişler hakkında bilgi alabilmek için. Şimdiki cover şarkılar üzerine de geniş bilgi bulunabilir.

Yeri gelmişken... Bir cover furyasıdır gidiyor zaten, eski şarkıcılar bile eski şarkılarını yeniden söylemek istiyor. Neden eski hallerinin yayınlanmasından çekiniyorlar, çok mu kötü geliyor?

Sanatçıların kendi geçmişlerine sahip çıkmasıyla alâkalı.. Plak şirketlerinin arşivlerinde var veya yok, ama ulaşılan çok şey var. Sanatçıların çoğuna sorduğun zaman "aman onlar dursun, ben yeniden söyleyeyim" diyor. Yok o zaman detone olmuşum, yok şimdi yorumum daha iyi, sesim daha iyi oturdu... O şarkı seni öyle varetmiş, ben de o zaman sevmişsem o haliyle sevmişim, şimdi de aynısını dinlemek istiyorum. Orhan Gencebay'ın ciyuv ciyuv klavyeli yorumlarını, Ajda Pekkan'ın çıstak versiyonlarını duymak istemiyorum. Geçenlerde Nilüfer'in otuzuncu sanat yılıydı. Bunun için bütün iz bırakan şarkılarından oluşan bir albüm projesi hazırladık, eski kayıtlarla tabii... Bir sanatçının bu kadar zaman sonra yapabileceği en güzel şeyken, kendisi bile pek umursamadı albümü. Beni şaşırtıyor bunlar, "sakat çocuğunuz olsa kenara mı atardınız" diyorum. Halbuki yurtdışına çıktığınız zaman Mina'nın, Dalida'nın 1950'lerde yaptığı kayıtları bile bulabiliyorsunuz. Sezen Aksu'nun da mesela her şeyi bulunabilir, ama "Olmaz Olsun"lu ilk albümü, "Allahaısmarladık"ı CD olarak yayınlanmamıştır.

"Türk Pop Müziği Plak Rehberi" için senelerdir bitti bitecek deniyor, ne zaman bitecek, nasıl bir şey olacak bu?

Programda "Kara Kedi"yi dinliyorduk, "Quizas" yerlerine Sezen Cumhur "miyav" diye söz yazmış. Canımıza okudu, "vay siz nasıl gülersiniz şarkıma" diye...

Naim Dilmener'le aşağı yukarı dört senedir çalışıyoruz üstünde. Yayınlanmış bütün 45'likleri ve albümleri seri numarasıyla, şirketiyle, A yüzü - B yüzü şarkı isimleri, bestecileri, söz yazarlarıyla listeleyen bir kitap. Kapak resimleri ve yazılarla da desteklenecek. Bitti gibi. Yayınevlerinden de epey talep var, ama bu işe yakışır bir şey olsun istiyoruz. Bu iş bir defa yapılır, sonra üzerine gerekirse eklemeler olur. Telif Yasası için de önemli bir kaynak olacak kitap. Bundan başka, plak kapakları, afişler, el ilanları, konser biletleri, albüm veya sanatçıları tanıtım amaçlı üretilmiş nesnelerden oluşan bir "memorabilia" kitabı hazırlamak istiyoruz, sergisiyle birlikte... Gökhan Akçura kitaplarının Türk pop versiyonu gibi...

Bütün bu projeleri kendi bünyende yapabilmek için kendi şirketini kurmayı düşünmez misin?

Bir işim var, hayatımı idame ettirmek için bilfiil elektrik mühendisliği yapıyorum zaten, ama mesela Loto oynarım her hafta. Kazanırsam son kuruşuna kadar gene bu işe harcamak için. Yayınlamak istediğim albümler, kayıtlar... Ne güzel, sponsora muhtaç olmadan yapma şansım olur hepsini...

Son soru: Naim Dilmener'i biliyoruz, koyu Ajdacıdır, sen de öyle misin?

(gülüyor) Evet, o öyle, ama ben Nükhetçiyim. Onu da çok severim, ama Nükhet Duru'dur benim ilk aşkım...

Söyleşi: **Gökhan Pamuk**

ansiklopedi

b→

BALIKÇI

Ve vaki oldu ki, halk onun etrafına üşüşmüş olarak Allah'ın sözünü dinlerken, İsa Cenesaret gölü kıyısında duruyordu; göl kıyısında duran iki kayık gördü, fakat balıkçılar kayıklarından çıkmışlardı, ağlarını yıkıyorlardı. İsa kayıklardan birine bindi, o da Simun'un idi ve karadan biraz açılmasını istedi. Oturup halka kayıktan öğretti. Sözünü bitirince, Simun'a dedi: "Engine çekin, av için ağlarınızı salın." Simun cevap verip dedi: "Üstad, bütün gece çabaladık, hiçbir şey tutmadık, fakat senin sözün üzerine ağları salacağım." Bunu yaptıkları zaman pek çok balık çevirdiler, ağları yırtılıyordu. Öteki kayıkta bulunan ortaklarına, gelip kendilerine yardım etmeleri için işaret ettiler. Onlar da geldiler, iki kayığı da doldurdular, öyle ki, kayıklar batmaya başladılar. Fakat Simun Petrus bunu görünce: "Ya Rab, benden uzaklaş, zira günahkâr bir insanım" diyerek İsa'nın dizlerine kapandı. Çünkü yaptıkları balık avından dolayı, o ve onunla beraber olanların hepsi ve Simun'un ortakları olan Zibun'un oğulları Yakub ile Yuhanna da hayrete düşmüşlerdi. İsa Simun'a dedi: "Korkma, bundan sonra insan avlayacaksın." Kayıklarını kıyıya çektiler ve her şeyi bırakıp onun ardınca gittiler.

Luka'ya Göre İncil

Ç→

ÇEROKİLER

Kuzey Amerika'da yaşamış, Iroka kökenli kızılderili halk. Delaware Yerlileri ve İrokualara yenik düştükten sonra güneye göç ettiler. Nüfuslarının 1650'de 22.500 dolayında olduğu tahmin ediliyor. Çeroki toplumu, kırmızı ve beyaz kentlerden oluşmuştu. Kırmızı kentler savaşı temsil ediyordu ve buralarda savaş törenleri yapılırdı; barışı temsil eden beyaz kentlerse yasaları çiğneyenler için sığınak işlevi görürdü. 16. yüzyıl ortalarında Avrupalılarla ilk karşılaştıklarında yontma taştan yapılmış bıçak, balta, keski gibi aletler kullanıyorlardı. Sepetçilik, çömlekçilik yapıyor, darı, fasulye ve kabak yetiştiriyor, yiyecek ve giyecek için ayı ve geyik avlıyorlardı. Evleri, ağaç yapraklarıyla örülü, tek kapılı, dumanın çıkması için yukarıdan delikli ahşap evlerdi. Çerokiler, Amerikan Bağımsızlık Savaşı'nda, topraklarını kaybedeceklerinden korkarak İngilizleri destekledi, fakat topraklarının küçülmesinden kurtulamadılar. 1800'den sonra Amerikan kültürünü benimseyip ABD'yi örnek alan bir yönetim modeli oluşturdular. ABD ordusunda da savaşmış melez bir Çeroki olan Sequoyah, Çeroki dilinin hece alfabesini geliştirdi;

her simgenin bir heceyi belirttiği bu sistemle bütün Yerliler okuma yazma öğrendi. Yazılı bir anayasa oluşturuldu, Hıristiyan din kitapları çevrilmeye başlandı. Topraklarında altın bulunmasıyla birlikte 1835'te bir grup Çeroki, Mississippi'nin doğusunu ABD'ye bırakan bir antlaşma imzaladı. ABD Yüksek Mahkemesi, bu antlaşmayı kabul etmeyen Çeroki çoğunluğunu haklı buldu, ama Georgia hükümeti başkanı Andrew Jackson kararı reddetti. 1837'de Çerokiler zor kullanılarak topraklarından çıkarıldı ve biner kişilik gruplar halinde batıya gönderildiler. "Gözyaşı Yolu" olarak bilinen ve 116 gün süren tehcir sırasında, 1838-39 sonbaharı ve kışı boyunca, soğuk ve yetersiz gıda sonucunda yaklaşık 4 bin Çeroki öldü. Son verilere göre Oklahoma'nın doğusunda yaklaşık 47 bin Çeroki asıllı, 15 bin kadar da tipik Çeroki yaşıyor.

ÇEYENLER

Algonkin dillerinden birini konuşan, Kuzey Amerika ovalarında yaşayan kızılderili halk. 1700'lerden önce Minnesota'nın orta kesimlerinde yaşıyorlardı. Dıştanevli, anasoylu ve anayerli klanlar biçiminde örgütleniyorlardı. Tepee adı verilen koni biçiminde çadırlarda yaşıyorlardı, özellikle bizon avlıyor, deri işliyorlardı. 1700'lerden sonra Kuzey Dakota'ya yerleştiler. Kabilenin büyük bölümü 1832'de Arkansas ırmağı kıyılarına göç etti, böylece Kuzey ve Güney Çeyenler olarak ikiye ayrıldılar. Çeyen dininde şamanlar önemli rol oynardı. Biri "yukarıdaki bilge" adıyla anılan, ötekiyse yerin altında iki büyük tanrıları vardı. Kuzey, güney, doğu ve batıda dört ruhun bulunduğuna inanırlardı. Kabile on ana takıma ayrılmıştı. Askerî birliklerin en güçlüsü ve saldırganı Köpek Savaşçıları olarak bilinen gruptu. Kalıcı barışın sağlandığı 1840'a kadar Kiyovalarla sürekli savaştılar. 1857-79 arasında beyazlarla kanlı çatışmalara girdiler. General Custer en büyük kıyımı Çeyenlere karşı gerçekleştirdi. Bugün Tongue Irmağı Yerleştirme Kampı'nda bin kadar Kuzey Çeyen yaşıyor. Üç binden fazlası da Oklahoma'daki Arapahoların ve Güney Çeyenlerin arasına dağılmış durumda...

e→

ELVİS

elvis tupelo çocuğu **elvis** anasının oğlu **elvis** doğum anında ölen ve bir ayakkabı kutusunun içinde defnedilen jesse'nin ikiz kardeşi **elvis** kamyon şoförü **elvis** menajeri tom parker adlı bir albaydı **elvis** davut peygamberden bu yana dünyanın en ünlü şarkıcısı **elvis** kendi adını taşıyan sokakta yaşardı **elvis** bubbles adında bir maymuna sahipti **elvis** beyaz saray'da richard nixon'a iki adet gümüş kabzalı tabanca hediye ederken başında kep vardı **elvis** makyaj yapardı ve öyle dolaşırdı **elvis** maçoydu, ama bir kız gibi şarkı söyleyebilirdi **elvis** büyük bir hatip değildi **elvis** her konuda lafazandı **elvis** valentino'ya benzeyebilmek için saçını siyaha boyardı **elvis** mikrofonu valentino'nun kan ve kum içinde nita naldi'yi tuttuğu gibi tutardı **elvis** siyahlar giymeden önce siyahlar gibi giyinirdi **elvis** pes sesler dışındakileri siyahlar gibi söylerdi, bu konuda dean martin'in öğrencisiydi **elvis** amerika'nın cinsiyetini açıklayabilen bir sese sahipti **elvis** 68'de sahneye döndüğünde jim morrison'ın siyah meşin kıyafetlerini kendisine örnek almıştı **elvis** beatles'ı icat etti **elvis** küçük bir kentten dünyaya hükmetmeyi başardı **elvis** efsane olduğunun farkındaydı **elvis** amerika tarafından yaratılmıştı, amerika'yı yeniden yaratsın diye **elvis** bas, bariton ve tenordu **elvis** operaydı **elvis** brezilya dizisiydi **elvis** amerika'yı, tanrıyı, incil'i, ateşli silahları, filmleri, devlet başkanlığı konutunu, abur cubur yemeyi, hapları, otomobilleri, televizyonu, mücevherleri, açık konuşmayı, belden aşağı konuşulan gösterileri, üniformaları ve

kendin-yap kitaplarını severdi **elvis** yaşıyor, biz ölüyüz **elvis** karizmaydı **elvis** hazdı **elvis** plastikti **elvis** amerika'nın enerjisini izah eden spastik bir dans kadar elastikti **elvis** füzyon ve kafa karışıklığıydı **elvis** beyaz ırka ritm, pop'a blues, rock'n'roll'a da rock'n'roll getirdi **elvis** özgürlüktü **elvis** sonradan kung-fu'ya merak sardı **elvis** günahkâr olduğunu düşünürdü **elvis** cürümle ikiz kardeş gibiydi **elvis** her sabah tanrıyı aradı, ahizeyi hep açık bıraktı **elvis** ikilemlerin tiradıydı: beden ve ruh, tanrı ve rock'n'roll, anne ve sevgili, baba ve albay parker **elvis** tom jones'un kıllı göğsünü protesto etmek için favori bıraktı **elvis** kendi adını taşıyan bir devlet başkanı olsun isterdi **elvis** mahallenin çocuklarından biriydi **elvis** mahallenin çocuklarından biri değildi **elvis** priscilla'nın kalbini kırdı **elvis** lisa marie'nin kalbini kırdı **elvis** kalbimi harekete geçirdi **elvis** beyaz hırbo **elvis** esrar içmezdi ve johnny cash olmasaydı yumuşak olurdu **elvis** askere celp kağıdını yırtmadı **elvis** uçağı olan biriydi **elvis** kadillak ruhu **elvis** paslanmaz **elvis** vanilyalı dondurma **elvis** 14'lük kızlar tutkunu **elvis** diz çökmüş tanrıya yakarırken **elvis** tv'de üç kanalda birden **elvis** beyaz bir zenciydi, burger king hamburgeri yerdi, şiştikçe şişerdi **elvis** kazanmak için şarkı söyledi **elvis** zayıflamak için mücadele etti **elvis** amerika'yı yedi, amerika onu yemeden **elvis** pulları **elvis** büyücülüğü **elvis** fanları **elvis** psikopatları **elvis** public enemy **elvis** chuck d'nin ipinde değil **elvis** arzın merkezini değiştirdi **elvis** arzın merkezini kaygan hale getirdi **elvis** hitler **elvis** nixon **elvis** isa **elvis** mishima **elvis** bay kalça **elvis** dahi **elvis** cömert insan **elvis** bağışla bizi **elvis** duanı esirgeme bizden **elvis** aaron presley (1935-1977)

(Bono'nun Elvis için yazdığı "American David" şiiri ve "Elvis Eat America" şarkısından)

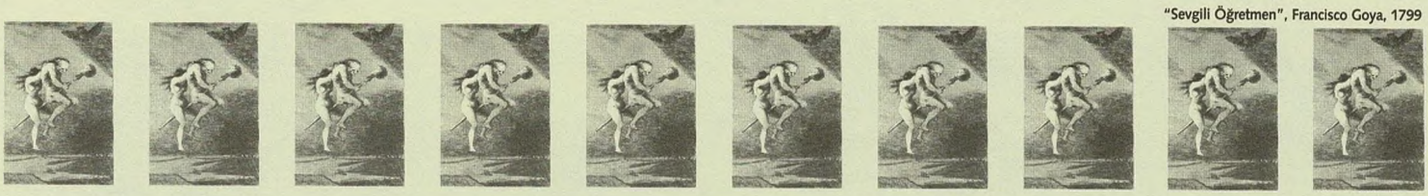

"Sevgili Öğretmen", Francisco Goya, 1799

m→

MAYMUNLAR CEHENNEMİNDEN KAÇIŞ

Beş filmlik "Maymunlar Cehennemi" (1968) serisinin üçüncüsü. İlk filmde gezegene cehennem dendiği için gerisi de böyle devam etti. Aradaki film "Maymunlar Gezegeninin Altında"da (1970) kayıp astronot Taylor'u (Charlton Heston) bulup kurtarmak üzere gönderilen Fransiscus da tıpkı Taylor gibi gezegene çakılıyor, kendini telepatik insanlar ve maymunlar arasında buluyordu. İnsanlar tarafından sorguya çekilip Taylor'la aynı hücreye atılıyordu. İkisi buradan çıkıp bir sürü maymun öldürdükten sonra kendileri de öldürülüyorlardı. "Maymunlar Cehenneminden Kaçış" (1971) ise maymun çift Cornelius ve Zira'nın zamanda geriye giderek günümüze (Los Angeles) gelmesidir. Omega bombası patlayıp dünyayı tamamen yok etmeden hemen önce, Dr. Milo, önceden çakılan uzay gemilerinden toplayıp yaptığı gemiye Zira ve Cornelius'u da alıp uzaya çıkıyor, hep birlikte dünyanın patlayışını uzaktan seyrediyorlar ve zaman eğrisi içinde 1970'lere geliyorlar. Kaliforniya sahilinde bulunup hayvanat bahçesine konuyorlar. Milo, burada ilkel bir goril tarafından öldürülüyor. Cornelius ve Zira daha sonra Kongrede açıklayıcı bir konuşma yapıyorlar. Bir anda çok popüler olup kendilerini New York şehir hayatı içinde buluyorlar. Federal ajanlar Cornelius ve Zira'yı içirip sorguya çekiyor ve çocuklarının gelecekte maymun isyanının lideri olduğunu öğreniyorlar. Hükümet öldürülmelerine karar veriyor, yeni doğmuş bebeklerini sirk sahibine emanet ediyorlar. Sonraki film "Maymunlar Gezegeninin Fethi" ise 2010 yılında geçer, Cornelius ve Zira'nın sirk sahibinin büyüttüğü oğlu Caesar maymunları devrim yapmak üzere kışkırtır. Kediler ve köpekler vebadan öldükleri için maymunlar ev hayvanı köleler olarak beslenmektedir. Caesar bu durumla mücadele etmeye kararlıdır. Serinin son filmi "Maymunlar Gezegeni Savaşı"nda gene Caesar artık insanlar ve maymunlar arasında barışı kurmak için savaşır, ama goril general başka düşüncelere sahiptir, bunu öğrenen insanlar da gezegeni gene kendilerinin yapmak için harekete geçer..

Ben-Hur, Markus Antonyus, VIII. Henry gibi tarihî karakterleri canlandıran Charlton Heston 1960'lı yıllarda İnsan Hakları eylemcisiydi, Dr. Martin Luther King'le yürüyüşe katılıyordu. 1990'lara gelindiğindeyse silah meraklılarının avukatlığına soyunmasında bir çelişki görmediğini, bunun resmen en basitinden bir özgürlük meselesi olduğunu savundu. 1997 yılında Ulusal Atıcılar Birliği başkanlığına seçildi. 2000 Amerikan başkanlık seçimlerinde silahseverler için bu seçimin kutsal bir savaş olduğunu, seçilirse silah edinme hakkını sınırlandıracak Al Gore yerine mutlaka Bush'un seçilmesi gerektiğini söyleyerek Cumhuriyetçilerin propagandasını yaptı. Columbine lisesi katliamından hemen sonra silah propagandası yapması, en sıradan Amerikalılar tarafından dahi şaşkınlıkla karşılandı. Michael Moore kendisine bir mektup döşenerek "sizde hiç utanma arlanma yok mu" bile dedi.

t→

TEKSAS ELEKTRİKLİ TESTERE KATLİAMI

Texas Chainsaw Massacre. 1974 yapımı. Amerikan sinemasındaki son otuz yılda hüküm sürmüş tüm kesme, biçme, doğrama filmlerinin atası. Hikaye, günümüzde dalga geçilen klişelerle dolu. Birbirinden masum beş gencin başına gelen vahşet dolu akıl almaz olaylar... (Afişte soruluyor zaten: Kim sağ kalacak ve bedeninin ne kadarı?) Aile büyüklerinin mezarlarının talan edildiğini öğrenen Sally, sakat erkek kardeşini, sevgilisini ve iki arkadaşını ayartıyor. Hep birlikte durumu yerinde incelemek üzere mezarı ziyaret etmeye karar veriyorlar. Yolda uğursuz bir otostopçuyu alıyorlar, adam tam bir çatlak çıkıyor, orasını burasını kesiyor ve sakat kardeşi de paralıyor. Otostopçudan bir şekilde kurtuluyorlar. Mezarlık incelemesi sonucunda bir hasar olmadığı görülüyor, ama yine de gece orada kalma fikri ağır basıyor. Babalarından kalma eski evde gecelemeye karar veriyorlar. Bu arada benzin bitmiş, benzin aramak için terk edilmiş bir eve giriyorlar. Ama evin, arabadan attıkları otostopçunun, yani Deri Yüz'ün olduğu ortaya çıkıyor. Bu kahramanın da onlara bazı sürprizleri var: bıçaklar, elektrikli testereler vs. Ayrıca Deri Yüz yalnız da değil, kendisi gibi cani iki kardeş ve yamyam anne babasıyla yaşıyor. Benzin bulmak için girdikleri bu evde gençlerden biri anında kafaya balyozu yiyor, diğeri kasaplık hayvan gibi kancaya asılıyor. Arkadaşlarını merak eden diğerleri de birer birer güme gidiyor. Takip ediliyor, işkence görüyor ve sonunda öldürülüyorlar. Sally hariç.

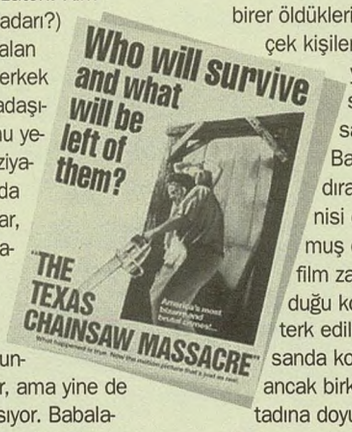

Filmdeki Deri Yüz karakteri, seri katil Ed Gein'in hikayesinden yaratılmış. Senaryoyu da yazan yönetmen Tobe Hooper'ın küçükken

Wisconsin'deki akrabalarını ziyaret ettiğinde hikayesini dinlediği gerçek kahraman Ed Gein, "Kuzuların Sessizliği"ndeki karakterin de kaynağı. Ed Gein, önce mezarlıklardan topladığı kadın bedeni parçaları, daha sonra özellikle anası yaşındaki kadınları öldürerek edindiği "taze" malzemelerle kendisine maske, elbise, iç çamaşırı dolgusu, göğüs uçlarıyla bezeli kemer, insan derisiyle kaplı sandalye, kemiklerden masa ayakları yapıyor. Deri Yüz, filmde kurbanlarının derisinden yapılmış üç maske takıyor: "öldürme maskesi", "yaşlı bayan maskesi" ve "tatlı kadın maskesi". 1970'li yıllarda şok etkisi yapan filmi şimdi videoda izleyenler genellikle filmdeki korku unsurunu yetersiz buluyorlar: "İlk 45 dakika, zaten hiç ilginç olmayan bu beş kişinin abuk subuk laflamalarıyla geçiyor. İçlerinden Franklyn çok sinir bozucu. 'İlk o gitsin' denilen cinsten. Zaten karakterler o kadar salak ki, 'zaten aman ölsünler' dedirtiyorlar. Birer birer öldüklerinde de hiç etkilenilmiyor, gerçek kişiler olmadıkları için. Cinayetler de yeterince kan dondurucu değil, ses var, görüntü yok. Arkada saçma sapan bir testere sesi. Başroldeki Sally karakterini canlandıran hariç, berbat oyunculuklar. Yenisi çekilirse orijinaline yazık olurmuş diyorlar, daha kötü olamaz ki bu film zaten." Sevenlerinin hemfikir olduğu konu ise, salonların patır patır terk edildiği bu filmin ilk seyredişte insanda kolay kolay beğeni yaratmadığı, ancak birkaç ay sonra tekrar izlenince de tadına doyulmadığı şeklinde.

Daha sonra devam filmleri çekilen "Elektrikli Testere"nin (kısa adıyla TCM) şimdilerde birincisi yeniden çevrildi. Orijinal müziğe ek olarak günün dehşet ikonu Marilyn Manson da müzikleriyle katkıda bulunmuş. İzleyicilerden, filme yazık edildiğine dair tepkiler yağıyor.

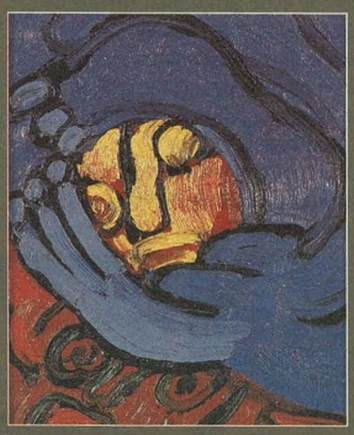

EY SÜPERMEN

Ey süpermen. Ey hakim. Ey anne ve baba. Anne ve baba.
Merhaba. Şu anda evde değiliz. Sinyal sesinden sonra mesajınızı bırakabilirsiniz.
Alo? Ben annen. Orada mısın? Eve geliyor musun?
Alo? Evde kimse yok mu? Beni tanımıyorsunuz, ama ben sizi tanıyorum.
Ve size bir mesaj bırakmak istiyorum.
Uçaklar geliyor.
Bir an önce hazırlansanız iyi olur. Yola çıkmaya hazırlanın. Üzerinizdeki kıyafetlerle gelebilirsiniz.
Ama bedeli ödemeniz gerekiyor. Bedeli ödemeniz gerekiyor.
Ve dedim ki: "Siz kimsiniz?"
Ses dedi ki: Ben bir elim. Alıp götüren bir el.
Alıp götüren bir el.
İşte uçaklar geliyor.
Amerikan uçakları. Made in America.
Sigara içilen bölümde mi oturmak istersiniz, içilmeyen bölümde mi?
Ve ses dedi ki: Ne kar ne yağmur ne de gecenin hüznü alıkoyabilir
Bu uçakları önceden saptanmış hedeflerine son sürat varmaktan

Çünkü sevgi yoksa adalet vardır
Adalet yoksa her zaman güç vardır
Güç yoksa her zaman anneniz vardır. Anne merhaba.
Uzat bana kollarını, uzun kollarını, sarıl bana
Uzun kollarınla
Otomatik kollarınla. Elektronik kollarınla.
Sarıl bana. Uzun kollarınla.
Petrokimya kollarınla. Askerî kollarınla.

Elektronik kollarınla.

BAĞDAT'TA GECE

Ah, öyle güzel ki
4 Temmuz gibi
Noel ağacı sanki
Bir yaz gecesindeki ateş böcekleri misali
Daha iyi tarif edebilmeyi isterdim size
Ama doğru dürüst konuşamıyorum şu anda
Lanet olası bir gaz maskesi var yüzümde
Onun için mikrofonu pencereden dışarı uzatıyorum şimdi
Bakalım daha iyi duyabilecek misiniz sesimi? Merhaba California.
Havalar nasıl orada?

yazan Laurie Anderson, çizen Bengt Lindström.